

UNDERDÅNIGT BETÄNKANDE

AFGIFVET DEN 31 OKTOBER 1901

AF

KOMITÉN FÖR UTARBETANDE AF FÖRSLAG
TILL NYA STATER

FÖR

POST- OCH TELEGRAFVERKEN.

I.

STOCKHOLM

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1901

INNEHÅLL.

	Sid.
Underdånig skrifvelse till Konungen	I—VI.
Betänkande och förslag.	
Generalpoststyrelsen.	
Historik	1—25.
Komiténs förslag	25—49.
Distriktsförvaltningarna inom postverket.	
Historik	50—68.
Komiténs förslag	68—72.
Postanstalterna.	
<i>Tjenstemannapersonalen.</i>	
Historik	73—169.
Komiténs förslag	169—210.
<i>Vaktbetjente.</i>	
Historik	211—246.
Komiténs förslag	246—251.
Fråga om dyrtidstillägg	252.
Förslag till utgiftsstater för postverket att tillämpas under år 1903, med förklaringar	253—271.
Förslag till aflöningsreglemente för tjenstemän och betjente vid postverket, med motiver	272—317.
Upphörande af skyldigheten för vissa posttjenstemän att ställa uppördssäkerhet, m. m.	318—324.
Sammanfattning	325—329.
Postförvaltarnes inkomster åren 1889, 1893, 1898 och 1899	331—371.
Reservationer af:	
1. Herr <i>Biörklund</i> , uti hvilkens reservation herr <i>Ord-</i> <i>föranden</i> delvis instämt	372—383.
2. Herr <i>Fränckel</i>	383.
3. Herr <i>Carl Persson</i>	384—386.

TILL KONUNGEN.

Sedan i den till 1899 års riksdag aflåtna nådiga proposition angående statsverkets tillstånd och behof Eders Kongl. Maj:t förelagt Riksdagen till pröfning ett förslag till

lönereglering för postverket, som, i hvad tjenstemannaper-sonalen vid postverkets distrikts- och lokalförvaltningar angick, väsentligen var grundadt på fixering af nuvarande uppbörds- och frimärkesprovision och bestämmande af dessa tjenstemäns aflöning till fasta belopp, samt, beträffande detta förslag, Riksdagen i underdånig skrifvelse den 14 maj 1899, angående regleringen af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel, anført, att Riksdagen visserligen icke förbisett, att förslagen om uppbördsprovisionens fixering och aflöningarnas bestämmande till fasta belopp ginge i en sådan rigtning, som vid de under senare tider företagna löneregleringar i allmänhet ansetts önskvärd, men att, i betraktande af den synnerligen genomgripande betydelsen af den utaf Eders Kongl. Maj:t ifrågasatta förändringen i aflöningssättet inom postverket, Riksdagen likväl ansett en sådan förändring icke böra beslutas förr, än en grundlig utredning angående det nuvarande och det föreslagna aflöningssystemets särskilda fördelar och olägenheter blifvit med hänsyn till de inom postverket rådande särskilda förhållanden åstadkommen, dervid, till vinnande af en mångsidig pröfning af de på denna frågas lösning inverkan omständigheter, medverkan jemväl af utanför postverket stående sakkunniga personer eller myndigheter syntes böra anlitas; att en sådan utredning syntes vara så mycket mera af nöden, som ett godkännande af de föreslagna aflöningsgrunderna, enligt hvad af det propositionen bilagda statsrådsprotokollet öfver finansärenden framginge, skulle komma att utöfva ett stort inflytande på frågan om inrättande af nya ordinarie tjenstebefattningar inom postverket; samt att i det skick, hvori frågan för det dåvarande befunne sig, Riksdagen alltså icke ansett sig böra

bifalla Eders Kongl. Maj:ts framställning uti ifrågavarande del,

fann Eders Kongl. Maj:t, med afseende å hvad sålunda förekommit, den fortsatta behandling af frågan om nya lönestater för postverket, som under förhandenvarande förhållanden blefve nödig, böra i första hand uppdragas åt en komité; och, då Eders Kongl. Maj:t för 1894 års riksdag framlagt förslag till ny stat för telegrafverket, deri inbegripet äfven statens telefonväsende, men detta förslag icke blifvit af Riksdagen bifallet, ansåg Eders Kongl. Maj:t tillika — sedan dåmera statens telefontät erhållit en sådan utsträckning, att det omfattade större delen af landet, — tiden vara inne att ånyo upptaga frågan om ny stat för telegrafverket äfvensom att utredningen af denna fråga lämpligen kunde öfverlemnas åt samma komité, som skulle få sig uppdraget att behandla frågan om nya stater för postverket.

Eders Kongl. Maj:t fann fördenskull den 2 juni 1899 godt tillsätta en komité med uppdrag att utarbета förslag till nya stater för post- och telegrafverken.

Till ordförande i denna komité förordnade Eders Kongl. Maj:t generaldirektören och chefen för telegrafstyrelsen C. E. G. B. Storckenfeldt samt till ledamöter undertecknade *Björklund*, *Fränckel* och *Wennman* äfvensom lektorn S. G. von Friesen, bruksegaren Chr. Lundeberg och hemmansägaren Pehr Pehrson i Törneryd.

Sedan bruksegaren Lundeberg i underdånighet anhållit om befrielse från det honom meddelade förordnande att vara ledamot i komitén, blef, med bifall till den underdåniga ansökningsen, den 10 juli 1899 Lundeberg i nåder entledigad från berörda uppdrag och undertecknad *Pettersson* förordnad att vara ledamot i komitén.

Vidare entledigade Eders Kongl. Maj:t den 11 maj 1900, uppå derom gjord ansökning, i nåder hemmansegaren Pehr Pehrson i Törneryd från förordnandet att vara ledamot i nämnda komité och förordnade undertecknad *Carl Persson* att i Pehr Pehrsons ställe vara ledamot i komitén.

Sedan slutligen generaldirektören Storckenfeldt och lektorn von Friesen i underdånighet anhållit om entledigande från det dem meddelade förordnande att vara, den förre ordförande och den senare ledamot i komitén, fann Eders Kongl. Maj:t den 28 september 1900 godt att till dessa ansökningar lemna nådigt bifall; och förordnade Eders Kongl. Maj:t samma dag i nåder dels undertecknad *Schlytern* att efter generaldirektören Storckenfeldt vara ordförande i komitén, dels undertecknad *Meyer* att i lektorn von Friesens ställe vara ledamot i komitén, dels ock undertecknad *Rydin* att vara ledamot i samma komité.

Genom nådig remiss den 20 oktober 1899 har Eders Kongl. Maj:t till komitén öfverlemnadt, för att tagas i öfvervägande vid uppgörande af förslaget till stater för postverket, följande till generalpoststyrelsen ställda, af nämnda styrelse med skrifvelse den 30 september 1899 till statsrådet och chefen för finansdepartementet öfverlemnade framställningar, nemligen:

af postinspektörerna i samtliga postinspektionsdistrikt, i fråga om anslag till understöd åt bröstsjuka posttjenstemän och postvaktbetjente;

af W. Holmqvist m. fl., å Sveriges postvaktbetjente-förenings vägnar, angående vissa förbättringar i aflönings- och andra förmåner för postvaktbetjente; och

af Nils Lindqvist m. fl. extra ordinarie postexpeditörer, angående ökning i antalet postexpeditörstjenster.

Till fullgörande af det komitén lemnade uppdrag, får komitén, hvars arbeten blifvit väsentligen fördröjda på grund af de ofvan angifna betydliga ändringarna i komiténs sammansättning, nu i underdånighet öfverlemnna betänkande och förslag, såväl hvad postverket som hvad telegrafverket angår, innefattande jemväl förslag till aflöningsreglementen för tjenstemän och betjente vid nämnda båda verk samt, hvad telegrafverket vidkommer, äfven förslag till ny instruktion för telegrafstyrelsen.

Komitén har ansett sig böra utarbета nyssberörda förslag till ny instruktion för telegrafstyrelsen, med hänsyn till de väsentliga förändringar i den nuvarande instruktionens bestämmelser, som måste föranledas af telefonväsendets sättande å ordinarie stat. Deremot har komitén ej funnit anledning att framlägga förslag till ny instruktion för generalpoststyrelsen. Ty, om än, enligt komiténs uppfattning, sistberörda instruktion torde böra undergå förändringar i åtskilliga afseenden, derest komiténs aflönings- och organisationsförslag beträffande postverket skall tillämpas, har komitén dock trott, att förslag till samtliga erforderliga ändringar i nämnda instruktion lämpligen bör, uppå föreskrift från Eders Kongl. Maj:t, utarbetas af generalpoststyrelsen.

I anseende till den betydande omfattningen af komiténs betänkande och förslag, har komitén funnit nödigt att låta trycka betänkandet i två särskilda delar, den ena beträffande postverket och den andra rörande telegrafverket; och hafva, vid sådant förhållande och till lättnad vid förslagens vidare behandling, särskildt hos vederbörande embetsverk, ansetts böra i hvardera delen af komiténs betänkande motiveras äfven delar af de framställda förslagen, som för hvardera verket äro sins emellan lika lydande.

De reservationer, som afgifvits beträffande komiténs betänkande och förslag, äro, allt efter som de röra post- eller telegrafverket, intagna i slutet af den första eller andra delen af komiténs betänkande.

Stockholm den 31 oktober 1901.

Underdånigst

F. H. SCHLYTERN.

HENNING BJÖRKLUND. E. FRÄNCKEL. M. WENNMAN.

FREDR. PETTERSSON. CARL PERSSON. ERNST MEYER.

AXEL RYDIN.

A. I. Lindhagen.

POSTVERKET.

Generalpoststyrelsen.

Sedan komitén för reglering af de förvaltande embetsverkens och myndigheternas löneförhållanden m. m. *den 5 mars 1877* afgifvit underdånigt betänkande och förslag angående löne reglering m. m. för generalpoststyrelsen, samt bemälda styrelse den 12 i samma månad öfver ifrågavarande betänkande och förslag afgifvit infor dradt underdånigt utlåtande, blef, efter ärendets vidare behandling, ny aflöningsstat för generalpoststyrelsen, att lända till efterrättelse från och med den 1 januari 1879, vid 1878 års riksdag antagen och *den 24 maj sistnämnda år* af Kongl. Maj:t faststæld. Denna stat upptog följande tjänstemän:

1879 års
stat.

generalpostdirektören,

3 byråchefer;

å kanslibyrån:

1 sekreterare,

1 registrator,

1 notarie och ombudsman,

2 notarier,

2 aktuarier;

å trafikbyrån:

1 sekreterare,

1 notarie,

1 aktuarie; samt

å kameralbyrån:

1 kamrerare och sekreterare,

3 bokhållare,

2 notarier,

2 aktuarier,

5 revisorer,

1 förvaltare af postverkets hufvudkassa,

1 d:o d:o frimärkesförråd,

1 förrådsintendent.

Den aflöning, som enligt staten skulle tillkomma dessa tjänstemän, utgjorde

för *generalpostdirektören*: 10,000 kronor, hvaraf lön 7,000 kronor och tjänstgöringspenningar 3,000 kronor; och skulle, derest generalpostdirektören i sådan egenskap åtnjöte fri bostad, lönen, så länge denna förmån kvarstode, minskas med 1,000 kronor;

för en hvar af *byråcheferna*: 6,400 kronor, hvaraf lön 4,400 kronor och tjänstgöringspenningar 2,000 kronor;

för en hvar af *sekreterarne, kamreraren och sekreteraren, förvaltarne af postverkets hufvudkassa och frimärkesförråd* samt *förrådsintendenten*: 4,500 kronor, hvaraf lön 3,000 kronor och tjänstgöringspenningar 1,500 kronor; samt

för hvar och en af *öfrige tjänstemän*: 3,000 kronor, hvaraf lön 1,800 kronor och tjänstgöringspenningar 1,200 kronor.

Dessutom var, beträffande ålderstillägg, i staten stadgadt, att lönen för byråchef kunde efter 5 år höjas med 600 kronor samt att lönen för en hvar af de å byråerna anstälde tjänstemän kunde efter 5 år höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.

Enligt § 58 i den för generalpoststyrelsen den 5 december 1873 utfärdade nådiga instruktion, med den lydelse nämnda paragraf erhöll jemlikt kongl. kungörelsen den 6 december 1878, skulle af kanslibyråns två aktuarier den ene vara föreståndare för styrelsens reklamationskontor och den andre föreståndare för statistiska kontoret samt af de å kameralbyrå anstälde aktuarierna den ene hafva sig anförtrodt bestyret med postverkets blankett-tryck.

Departementschefens yttrande. Då förberörda löneregleringsförslag anmäldes inför Kongl. Maj:t i statsrådet den 4 januari 1878, anförde föredragande departementschefen, att det ej kunnat undgå hans uppmärksamhet, att arbetskrafterna inom generalpoststyrelsen vore i allmänhet knappt tilltagna. I synnerhet inom tvenne af byråerna syntes ärendenas ständigt tillväxande mängd snart nog kunna medföra, att byråcheferna, äfven med yttersta ansträngning, icke förmådde egna dem vederbörlig handläggning. Departementschefen fann denna farhåga ock bekräftad deraf, att styrelsen sett sig föranlåten att med anledning af de tilltagande göromålen å dess kameralbyrå begära anställandet af en särskild föredragande

för anmärkningsmål. Men om än sålunda antagas kunde, att inrättandet af en fjerde byrå inom styrelsen förr eller senare blefve oundgängligt, syntes dock behovet tills vidare kunna afhjelpas på det sätt, att särskilda extra föredragande förordnades för sådana ärenden, som inom en eller annan byrå ej kunde vederbörligen handläggas. Under förutsättning deraf ansåg sig departementschefen för det dåvarande kunna underlåta att yrka ändring uti hvad ofvanbenämnda komité föreslagit och generalpoststyrelsen tillstyrkt beträffande antalet byråchefer hos styrelsen.

Den utväg, som departementschefen sålunda förutsatt, måste ock under de följande åren anlitas. Redan *den 21 december 1877* hade, på generalpoststyrelsens framställning, Kongl. Maj:t förordnat en vid postverket anställd tjänsteman att under de fyra första månaderna af år 1878 biträda styrelsen såsom föredragande för de eljest till kameralbyråns föredragning hörande anmärkningsmålen, mot åtnjutande af arfvode, motsvarande byråchefs lön och tjänstgöringspenningar för samma tid; och, jemlikt särskilda nådiga beslut *den 20 december 1878*, *den 12 december 1879* och *den 10 december 1880*, blef enahanda förordnande upprepadt för de fyra första månaderna af hvart och ett af åren 1879—1881. För nästföljande år medgafs anlitage i något större utsträckning af särskild föredragande, i det att Kongl. Maj:t, genom nådigt beslut *den 16 december 1881*, fann godt uppdraga åt den adjungerade ledamoten att under de fem första månaderna af år 1882 biträda generalpoststyrelsen såsom föredragande ej mindre för ofvan omförmälda, eljest till kameralbyråns föredragning hörande anmärkningsmål än äfven för de kanslimål och öfriga kameralmål, som af styrelsen kunde varda öfverlemnade till handläggning af den adjungerade ledamoten.

Frågan om inrättande af en fjerde byrå inom generalpoststyrelsen blef emellertid samtidigt bragt å bane.

I sin underdåniga skrifvelse *den 12 december 1881*, med förslag till postverkets stater för år 1883, erinrade styrelsen om hvad föredragande departementschefen uti ofvanberörda hänseende anført i statsrådet *den 4 januari 1878*; och framhöll styrelsen vidare, hurusom, till förekommande af olägenheterna deraf, att — intill dess antalet byråer hos

*Adjunktio-
ner 1878—
1882.*

*1883 års
stat.*

styrelsen kunde varda förökadt — en stor del ärendens föredragning måste för längre tid uppskjutas, Kongl. Maj:t jemlikt särskildt meddelade nådiga beslut medgifvit anställande hos generalpoststyrelsen af en adjungerad ledamot, hvilken under vissa tider biträdt med revisionsmålen föredragning, men att, med tillökningen i inkomna mål, olägenheterna af en dylik tillsvidare-anordning blefve allt mera tryckande, samt att, då endast under en del af året funnes att tillgå biträde för revisionsmålen behandling och till följd deraf i de flesta fall nödvändigt blefve, att under loppet af fyra månader föredroges samtliga anmärkningsmål eller åtminstone största delen deraf, den eller de styrelseledamöter, som, med tillämpning af då gällande instruktionsbestämmelser i ämnet, jemte den adjungerade ledamoten skulle i anmärkningsmålen föredragning deltaga, derigenom måste i icke oväsentlig mån hindras i arbetet med öfriga måls beredande och föredragning; en omständighet, hvilken styrelsen ansåge förtjent af synnerligt afseende, der fråga vore om en inrättning sådan som postverket. Styrelsen fästade ock uppmärksamheten derå, att tydligtvis, derest inom postverket likasom annorstädes kunde under hela året förtgå föredragning af anmärkningsmål, det icke behöfde eller borde inträffa, såsom för det dåvarande ej sällan egde rum, att beslut i anmärkningsmål blefve redogöraren delgifvet först efter det att åtta månader eller ännu längre tid förflutit, sedan förklaring i ämnet af redogöraren afgifvits; ett förhållande, hvilket icke vore egnadt att förekomma upprepande af en gång begångna redovisningsfel. I öfverensstämmelse med hvad i ett den 6 maj 1881 afgifvet underdånigt utlåtande rörande post- och telegrafverkens förenande blifvit af generalpoststyrelsen föreslaget, och under uttalande hurusom, äfven om en sådan förening icke i den närmaste framtiden skulle komma till stånd, behöfvet af en särskild föredragande för de till generalpoststyrelsen inkomna anmärkningsmål ej derigenom blefve mindre kämbart, uppförde styrelsen i sitt förslag till postverkets stater för år 1883 aflöning till chef för en revisionsbyrå, till hvilken byrå styrelsen ansåg böra hänföras dels samtliga revisorer, dels ock en af kameralbyråns dåvarande två notarier. Derest till revisionsbyrån kunde och borde tills vidare hänföras äfven en del andra mål, särskildt sådana, som rörde taxeväsendet, fann styrelsen något hinder ej möta att, i mån

Fråga om
inrättande af
en fjerde
byrå.

af behof, ytterligare förstärka personalen å revisionsbyrån genom öfverflyttande till tjenstgöring derstädes af en eller annan bland förutvarande byråers tjenstemän.

I yttrande till statsrådsprotokollet *den 9 januari 1882* anförde föredragande departementschefen uti ifrågavarande hänseende, att, enligt hans åsigt, af generalpoststyrelsens framställning väl visade sig, att ärendenas antal inom styrelsen tillvuxit i så betydlig grad, att desammas handläggning med behörig skyndsamhet icke kunde medhinnas af styrelsens dåvarande medlemmar, men att, då departementschefen det oaktadt ansåge förhållandena för det dåvarande ännu icke vara sådana, att de med nödvändighet fordrade inrättandet af en ny byrå inom styrelsen, departementschefen grundade denna sin åsigt *dels* derpå, att göromålens antal då ännu icke påkallat anlitande af extra biträde under längre tid än fyra eller fem månader årligen, hvarför det syntes icke kunna anses fullt utredt, att behofvet kräfde uppförande på ordinarie stat af ytterligare en fjerde byråchef, *dels ock* derpå, att någon lättnad i byråchefernas dåvarande arbete äfven syntes kunna beredas genom tillämpning af § 52 i den för generalpoststyrelsen då gällande instruktion, som medgåfve generalpostdirektören att, i mån af behof, förordna någon af de hos styrelsen anstälde tjenstemän att biträda med föredragning af en del ärenden. Departementschefen hemställde därför, att styrelsens förslag i omförmälda hänseende ej måtte vinna Kongl. Maj:ts bifall; och i enlighet med denna departementschefens hemställan blef frågan då icke bragt under Riksdagens pröfning.

Departementschefens
yttrande.

Efter det generalpoststyrelsen, i underdånig skrifvelse *den 23 september 1882*, meddelat ytterligare utredning i ämnet, medgaf Kongl. Maj:t, jenlikt nådigt bref *den 6 oktober samma år*, att för tiden från och med den 1 november 1882 till och med den 31 oktober 1883 finge hos generalpoststyrelsen anställas en adjungerad ledamot, hvilken, mot åtnjutande af arfvode, motsvarande byråchefs lön och tjenstgöringspenningar, skulle ega att handlägga anmärkningsmål, ärenden rörande taxeväsendet äfvensom frågor angående poststatistiken samt utöfva det närmaste chefskapet för revisionspersonalen, och till hvilkens biträde finge, enligt styrelsens bepröfvande, användas en eller flere af de vid kansli- och kameral-

Adjunktion-
er 1882—
1884.

byråerna anställde tjänstemän. Jemlikt särskilda nådiga beslut *den 12 oktober 1883* och *den 5 september 1884* blef adjunktionen utsträckt till utgången af sistberörda år.

Redan innan det sistnämnda nådiga beslutet meddelades, hade emellertid frågan om anställande hos generalpoststyrelsen af en fjerde byråchef blifvit definitivt afgjord.

1885 års stat.
I underdånig skrifvelse *den 29 november 1883*, med förslag till postverkets stater för år 1885, upprepade styrelsen sin redan vid afgifvande af statsförslaget för år 1883 gjorda framställning i nämnda afseende. Omständigheterna hade, efter hvad i skrifvelsen framhölls, i en senare tid icke minskat, men väl ökat behovet af en förstärkning i antalet föredragande hos styrelsen. I sådant afseende åberopades, att, under det antalet till styrelsen inkomna mål under de fem år, som närmast föregingo anställandet hos styrelsen af en tredje byråchef, eller åren 1868—1872, i medeltal för år utgjorde 5,064, medeltalet af de under åren 1878—1882 till styrelsen inkomna mål uppgått till 9,747, utvisande en tillökning med 92's procent. Då någon anledning icke syntes förefinnas, hvarför ej skulle å stat uppföras en befattning, hvilken redan då icke kunde utan stor olägenhet undvaras och som därefter blefve ännu mera behöflig, upptog sålunda styrelsen i statsförslaget för år 1885 äfven aflöning till chef för en revisionsbyrå, till hvilken byrå jemväl ansåges böra hänföras dels samtliga revisorer, dels en af kameralbyråns dåvarande två notarier, dels slutligen ock en af kanslibyråns aktuarier, afsedd att tjänstgöra som föreståndare för styrelsens statistiska kontor.

Vid ärendets föredragning i statsrådet *den 9 januari 1884* yttrade föredragande departementschefen, att ett ständigt behof af en fjerde byrå hos generalpoststyrelsen dåmera måste anses så till fyllest styrkt, att departementschefen icke vidare hyste någon tvekan att tillstyrka hvad styrelsen i detta hänseende hemställt.

Vid behandling af Kongl. Maj:ts förslag i ämnet till 1884 års riksdag fann statsutskottet framställningen om uppförande å ordinarie stat från och med år 1885 af en befattning, som redan då visat sig icke kunna utan stor olägenhet undvaras, grundad på så giltiga skäl, att utskottet utan vidare motivering ansåg sig böra tillstyrka

Inrättande af
en fjerde
byrå.

bifall till densamma. I enlighet med denna statsutskottets hemställan beslöt ock Riksdagen, att i postverkets stat för år 1885 skulle uppföras ytterligare en byråchef med enahanda aflöningsförmåner, som tillkomme generapoststyrelsens förutvarande tre byråchefer.

Den aflöningsstat, som, i enlighet med Riksdagens beslut, blef af Kongl. Maj:t jemlikt nådigt bref *den 30 maj 1884* faststæld att tillämpas från och med den 1 januari 1885, upptog följande tjänstemän hos generalpoststyrelsen:

Kongl. bref-
vet den 30
maj 1884.

generalpostdirektören,
4 byråchefer;

å kanslibyrån:

1 sekreterare,
1 registrator,
1 notarie och ombudsman,
2 notarier,
1 aktuarie;

å trafikbyrån:

1 sekreterare,
1 notarie,
1 aktuarie;

å kameralbyrån:

1 kamrerare och sekreterare,
3 bokhållare,
1 notarie,
2 aktuarier,
1 förvaltare af postverkets hufvudkassa,
1 d:o d:o frimärkesförråd,
1 förrådsintendent; samt

å revisionsbyrån:

1 notarie,
1 aktuarie,
5 revisorer.

Denna stat för generalpoststyrelsen blef fortfarande gällande intill utgången af år 1896, allenast med den förändring, att *dels* kameralbyråns tre bokhållare från och med år 1886 uppfördes å staten under namn af *revisorer och bokhållare*, *dels* benämningarna »förvaltare af postverkets hufvudkassa», »förvaltare af postverkets frimärkesförråd» och

Förändringar i 1885 års stat.

»förrådsintendent» från och med år 1890 utbyttes mot *kasör, intendent vid postverkets frimärkesförråd* och *intendent vid postverkets persedelförråd*.

Postspar-
banken.

För generalpoststyrelsen, likasom för postverket i dess helhet, blef emellertid framträdandet af en ny, med postverket i nära samband stäld förvaltningsgren, nemligen postsparbanken, af ingripande betydelse.

Sedan genom kongl. förordningen *den 22 juni 1883*, angående en postsparbank för riket, stadgats bland annat, att styrelsen för postsparbanken skulle utgöras af generalpostdirektören såsom ordförande och fyra ledamöter, hvaribland »den byråchef i generalpoststyrelsen, som vore föredragande för ärenden rörande postsparbanken», blef, jemlikt nådigt bref *den 27 nästpåföljde juli*, en hos generalpoststyrelsen anställd tjänsteman förordnad att från och med den 15 augusti 1883 till samma års slut såsom byråchef hos generalpoststyrelsen vara föredragande för ärenden rörande postsparbanken; och genom nådigt beslut *den 7 december 1883* utsträcktes detta förordnande att gälla från och med 1884 års början tills vidare. *Den 24 september 1886* blef den sålunda förordnade föredraganden för postsparbanksärenden i nåder utnämnd och förordnad till byråchef hos generalpoststyrelsen, hvarvid Kongl. Maj:t emellertid förklarade, att denna utnämning icke verkade rubbning i ofvanberörda förordnande af den 7 december 1883.

Det ordinarie byråchefsembete i generalpoststyrelsen, till hvars innehafvare föredraganden i postsparbanksärenden sålunda utnämndes, har allt sedan dess uppehållits på förordnande af andra personer; hvilket ock haft till följd fortgående förordnanden, i succession, å befattningar i lägre grader hos generalpoststyrelsen.

1897 års
stat.

Ny revisors-
tjänst.

I underdånig skrifvelse *den 29 november 1895*, med förslag till postverkets stater för år 1897, hemställde generalpoststyrelsen, att å dess revisionsbyrå måtte anställas ytterligare en revisor utöfver de dåvarande fem. Till stöd för denna framställning anfördes, hurusom det vore uppenbart och framstode klart redan vid en blick i postverkets årsberättelse på de siffror, som angåfve ökningen i de olika rörelsegrenar, hvaröfver räkenskaperna afgåfves, att under de år, som förflutit sedan år 1879 — från och med hvilket år, såsom ofvan är omförmäldt, ny

afföningsstat för generalpoststyrelsen trädde i tillämpning — postanstalternas räkenskaper och med dem granskningsarbetet för revisorerna i hög grad vuxit. För samtliga revisorer hos styrelsen hade denna omständighet dåmera så ökat göromålen, att desse tjänstemän icke utan hjälp af flere biträden kunde medhinna arbetet, men särskildt för den revisor, som hade granskningen af postanstalternas räkenskaper öfver inrikes postanvisnings- och postförskotts-rörelsen sig anförtrodd, hade granskningsmaterialet hunnit ett så stort omfång, att det måste anses obilligt, om han fortfarande skulle lemnas ensam i ansvaret för revisionsarbetet i dessa delar. De inrikes postanvisningarna hade sedan år 1879 stigit i antal från 208,561 till 1,149,598 och i penningar från 5,129,255 kronor till 24,116,425 kronor. För att hinna fullborda granskningen af de vidlyftiga räkenskaperna inom därför utsatt tid hade bemälda revisor för det dåvarande till sin hjälp fyra extra biträden, och den del af arbetet, som åt dessa amanuenser måste anförtros, vore så betydlig, att revisorn svårligen kunde, såsom sig borde, öfvervaka och leda hela granskningsarbetet samt ansvara för dess resultat. Skulle alla de fel, som i räkenskaperna för en så stor rörelse kunde uppstå, hinna anmärkas och, till undvikande af förluster för postverket, rättas, erfordrades det, att arbetet och ansvaret fördelades på två ordinarie tjänstemän, som sjelfva kunde hinna utföra det viktigaste arbetet och öfvervaka amanuensernas verkställande af granskningsarbetets mindre hufvudsakliga delar.

Generalpoststyrelsens ifrågavarande framställning, som, vid anmälan inför Kongl. Maj:t, biträdades af föredragande departementschefen och, vid behandlingen af vederbörande kongl. proposition till 1896 års riksdag, af statsutskottet lemnades utan erinran, vann äfven Riksdagens godkännande, och i öfverensstämmelse dermed blef i postverkets stat för år 1897 antalet å revisionsbyrån anstälde revisorer ökad från fem till sex.

Under den derefter följande tiden har två särskilda gånger till Riksdagens pröfning förelegat frågan om uppförande å generalpoststyrelsens stat af en femte byrå. Redan innan denna fråga förekom till Riksdagens behandling, hade emellertid, på grund af särskilda nådiga beslut,

en sådan byrå blifvit inom styrelsen provisoriskt anordnad, på sätt här nedan skall vidare omförmålas.

*Gällande in-
struktionsbe-
stämmelser
rörande
ärendenas
fördelning.*

Enligt den för generalpoststyrelsen *den 4 juni 1886* utfärdade, med vissa genom kongl. kungörelserna *den 20 november 1891* och *den 21 juni 1901* meddelade förändringar ännu gällande instruktion skulle mellan de å stat upptagna byråerna ärendena vara fördelade på följande sätt.

Till *trafikbyråns* handläggning skulle höra frågor om inrättande af nya postgångar samt utvidgande och omreglering af förutvarande postförbindelser,

sättet och vilkoren för posternas fortskaffande,

ordnande af postföringen ej mindre å statens och enskildes jernvägar, än med postverkets egna fartyg och med enskildes ångfartyg och diligenser,

besörjande af posttransporten inom postanstalternas områden, der denna transport ej kunde af den vid postanstalterna anställda vaktbetjening verkställas,

postiljonsbeskickningarnas ordnande,

antagande och entledigande af poststationsföreståndare, tiderna för posternas afgang från och ankomst till särskilda stationer,

tiderna, då postanstalterna skulle hållas öppna för allmänheten, försändelser af olika slag till särskilda orter till postbefordran aflemnas och ankomna postförsändelser utlemnas, samt felaktigheter vid posternas dirigerande äfvensom fel och försummelser af postförare.

Till *kameralbyråns* handläggning skulle höra frågor rörande

förvaltningen af postverkets medel och persedlar,

upprättandet af postverkets hufvudbok och öfriga till medels- och persedelsförvaltningen hörande räkenskaper,

postanstalternas redovisningar och medlens levererande å de derfor fastställda tider,

inventering af postverkets hufvudkassa samt af postanstalternas kassa och öfriga tillhörigheter vid de tillfällen, då ombyte af postförvaltare egde rum eller sådan inventering eljest ansåges af omständigheterna påkallad,

redogörars uppördssäkerhet,

underhåll af verkets fartyg och fasta egendommar,

dispositionen af de anslag, som funnes å stat uppförda till förhyrande af de för postverket erforderliga lägenheter, till expensutgifter samt till postbetjentes beklädning och beväring,

anskaffande af postfrimärken, brefkort och frankokuert samt inköp af åkdon, inventarier och förbrukningsartiklar äfvensom redovisningen för desamma,

uppgörande af liqvider med utländska postverk,

liquiders upprättande med styrelserna för jernvägar och de enskilda diligenser och ångfartyg, hvilka användes för postbefordran; likväl endast i de fall, då desamma icke pröfvades böra genom vederbörande postanstalt uppgöras,

den i § 46 mom. 2 af instruktionen för generalpoststyrelsen omförmälda särskilda kassa, afsedd att bereda understöd åt enkor och barn efter personer, som varit i postverket anställda, äfvensom

alla afskrifnings- och balansmål.

Revisionsbyrån skulle hafva att handlägga

ärenden rörande anmärkningar vid postanstalternas och andra under generalpoststyrelsen lydande redogörars räkenskaper,

ärenden, hvilka anginge afkortning af oguldna portoavgifter samt restitutioner,

frågor, som rörde postutvexlingen med andra länder och hvilka ej tillhörde trafik- eller kameralbyråns handläggning,

frågor rörande vilkoren för befordran med posterna af bilagor till tidning eller tidskrift,

ärenden rörande poststatistiken,

utfärdandet, i enlighet med fastställda grunder och i bestämd ordning, af taxor för befordran af särskilda slag af postförsändelser likasom för annan trafik, som af postverket besörjdes, och för tillhandahållande genom postverket af tidningar och tidskrifter, samt

utarbetandet af postverkets årsberättelser.

Trafik-, kameral- och revisionsbyråerna skulle ock handlägga, hvar för sin byrå, frågor om befordran, tjänstledighet och afsked för de å byrån anställda tjänstemän och betjente, likasom ock om ansvar för tjänstefel, som kunde af dessa begås.

Kanslibyrån skulle handlägga alla de ärenden, som icke i det föregående omförmälts.

*Adjunktion-
ner 1895.*

Sedan, uppå framställningar af generalpoststyrelsen, Kongl. Maj:t *dels den 18 januari 1895* bemyndigat styrelsen att förordna lämplig tjänsteman hos styrelsen att högst intill utgången af nästpåföljde april månad såsom adjungerad ledamot biträda vid handläggning af de till styrelsens revisionsbyrå hörande ärenden, *dels den 1 november 1895* lemnat styrelsen enahanda bemyndigande för tiden högst intill samma års utgång, och efter det adjunktioner för kortare tider förekommit jemväl å kansli- och kameralbyråerna, hemställde styrelsen, i underdånig skrifvelse *den 16 december 1895*, om anställande hos styrelsen för hela år 1896 af en särskild adjungerad ledamot, hufvudsakligen till hjälp för revisionsbyråns chef, men äfven till beredande af någon lättnad i embetsgöromålen för cheferna för kansli- och kameralbyråerna.

*Adjunktion
1896.*

Efter att, i sistberörda underdåniga skrifvelse, till en början hafva lemnat en redogörelse för omfattningen af de till revisionbyråns handläggning hörande ärenden, anförde styrelsen vidare, att, bland dessa ärenden, frågor rörande postutvexlingen med utlandet allt mera kommit att intaga främsta rummet. Dylika frågor hade på senare tider tagit revisionsbyråchefens tid och krafter i anspråk uti en mån, som för ett antal år tillbaka man knappast kunnat tänka sig. Och med den starka utvecklingen af den internationella postsamfärdseln, såväl med afseende å förut befintliga rörelsegrenar som ock genom tillkomsten af nya sådana inom de till verldspostföreningen hörande länders postverk, syntes det ej vara att antaga, att någon stadigvarande förminskning i arbetsmängd uti ifrågavarande hänseende skulle visa sig kunna vinnas för den byråchef hos generalpoststyrelsen, som företrädesvis hade att egna sig åt dessa ärendens behandling. Jemte det att främmande postförvaltningar ej sällan gjorde anspråk på att framställningar från dem i hvarjehanda ämnen snabbt besvarades, kräfde vissa af de ifrågavarande ärendena en ganska omfattande kännedom om internationella postförhållanden, så i legislativt som i administrativt hänseende. Vederbörande byråchef måste därför ock från handläggningen af de andra, honom åliggande embetsgöromålen hafva någon afsevärd tid öfrigt för att, i

postverkets och dess styrelses välförstådda intresse, kunna åtminstone i någon mån egna sin uppmärksamhet åt hvad inom utländska postverk och särskildt mera betydande sådana förekomme af beskaffenhet att böra uppmärksammas jemväl inom svenska postverket och dess styrelse. Det syntes äfven böra beaktas, att den, genom inrättande — från och med år 1893 — af mellanmyndigheter inom postverket, åstadkomna decentralisation ej kunnat komma revisionsbyrån till godo såsom styrelsens öfriga byråer.

Vidkommande de grupper af ärenden, som, i händelse af bifall till styrelsens underdåniga framställning, borde handläggas af den adjungerade ledamoten, hade styrelsen tänkt sig, att till bemälda ledamot skulle öfverlemnas: från *revisionsbyrån* anmärknings-, afkortnings- och restitutionsmål, ärenden rörande postverkets tidningstaxor och beträffande villkoren för tidningsbilagors postbefordran samt poststatistiska ärenden och utarbetandet af postverkets årsberättelse; från *kanslibyrån* ärenden rörande förseelser vid postförsändelsers aflemnande till postbefordran (korsbandsmissbruk m. m.) och frågor om ersättning för bortkomna eller skadade värdeförsändelser; samt från *kameralbyrån* frågor om redogörares uppbördssäkerhet, uppgörande af likvider med utländska postverk, frågor rörande den i § 46 mom. 2 i instruktionen för styrelsen omförmälda särskilda understödskassa äfvensom afskrifnings- och balansmål; hvarförutom den adjungerade ledamoten ansågs böra — jemte deltagande på samma sätt, som om byråchef vore föreskrifvet, i handläggningen af öfriga hos styrelsen förekommande ärenden — utöfva det närmaste chefskapet för den egentliga revisionspersonalen å revisionsbyrån och de öfrige tjänstemän hos styrelsen, som, enligt styrelsens bepröfvande, blefve mera uteslutande använda till biträde vid handläggningen af de den adjungerade ledamoten särskildt åliggande göromål. Generalpostdirektören borde emellertid ega att, efter hvad erfarenheten kunde komma att gifva vid handen, meddela närmare föreskrifter och göra erforderliga jemkningar beträffande arbetsfördelningen mellan den adjungerade ledamoten och vederbörande öfriga ledamöter hos styrelsen.

Med hänsyn till omfattningen af de göromål, som den adjungerade ledamoten skulle hafva att handlägga, borde

denne enligt styrelsens åsigt åtnjuta arfvode motsvarande byråchefs lön och tjänstgöringspenningar.

Generalpoststyrelsens ifrågavarande framställning blef den 20 december 1895 af Kongl. Maj:t bifallen.

Provisoriskt
anordnande
af en femte
byrå.

Vid den nya extra byrån, som under benämningen »revisionsbyrån II» trädde i verksamhet med ingången af år 1896, anställdes en af kanslibyråns notarier, revisionsbyråns samtliga revisorer med hos dem tjänstgörande amanuenser och biträden samt två amanuenser för expeditionsgöromål. Derjemte förordnade generalpoststyrelsen, att den å styrelsens statistiska kontor tjänstgörande personal skulle, i mån af behof, biträda den nya byrån med vissa ärendens handläggning, samt att de å styrelsens öfriga byråer anställda biträden för renskrifning tills vidare skulle fullgöra dylika arbeten äfven för den nya byrån.

Adjunktion
1897 och
1898.

På förnyade framställningar af generalpoststyrelsen medgaf Kongl. Maj:t den 27 november 1896 och den 10 december 1897, att jemväl under åren 1897 och 1898 finge hos styrelsen anställas, med enahanda aflöning som förut bestämts, en adjungerad ledamot för handläggning af de ärenden, som, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de under år 1896 tillämpade grunder, blefve till honom öfverlemnade.

Förutom de i generalpoststyrelsens ofvanberörda skrifvelse den 16 december 1895 omförmälda ärenden hafva, från och med år 1897, af den extra byrån ock handlagts ärenden angående tillgrepp af postförsändelser, postverkets medel eller öfriga tillhörigheter.

1899 års
stat.

I underdånig skrifvelse den 27 november 1897, med förslag till stater för postverket för år 1899, hemställde generalpoststyrelsen om den nya byråns öfverförande till ordinarie stat. I sådant hänseende anförde styrelsen till en början, hurusom, oaktadt den decentralisation, som inom postverkets förvaltning från och med år 1893 åstadkommits genom inrättande af distriktsförvaltningar eller postinspektioner, dervid till postinspektörerna öfverlemnats att inom fastställda gränser sjelfständigt afgöra vissa ärenden och vidtaga åtskilliga åtgärder i öfrigt, som förut legat direkt på styrelsen att ordna, det likväl icke kunnat undvikas, att poströrelsens stadiga tillväxt samt den allt lifvigare och allt mera utvecklade postförbindelsen med utlandet ökat arbetet i styrelsen och framkallat nya spörsmål samt behof

Fråga om
den femte by-
råns öfverfö-
rande till or-
dinarie stat.

af frågornas mångsidigare och snabbare behandling. I följd deraf hade byråchefernas göromål blifvit allt för betungande och med nödvändighet påkallat ökad antal ledamöter hos styrelsen.

Till frågans belysande meddelade styrelsen en redogörelse för antalet under tiden från och med år 1892 diariieförda, afgjorda och balanserade mål, af hvilken redogörelse styrelsen ansåg framgå, att postinspektionsinrättningen icke kunnat varaktigt från styrelsen afleda ökad arbete. Detta hade för öfrigt icke heller varit postinspektionernas väsentligaste uppgift. Dem ålåg i första rummet att öfvervaka postbefordringen och göromålen å postanstalterna, tillse, att anordningarna vid postanstalterna till allmänhetens betjenande vore eller blefve med hänsyn till trafikens omfattning tillfredsställande, utöfva förmanskap öfver distriktens postpersonal, inspektera och inventera postkontoren, inspektera de å jernvägarna framgående postkupéexpeditioner och postiljonskupéer, hos generalpoststyrelsen föreslå inrättande, indragning eller förändring af postanstalter och postgångar m. m. Styrelsen framhöll, att dessa ärenden, som vore af stor vikt för postverkets rätta skötsel och tidsenliga utveckling, med en samvetsgrann handläggning varit af beskaffenhet att snarare framkalla nya ärenden till styrelsens handläggning än att minska antalet eljest befintliga.

Styrelsen återopade derefter, i den underdåniga skrifvelsen, en del siffror till upplysning om den stora tillväxt poströrelsen erhållit under de år, som förflutit, sedan de nya postinspektionerna börjat sin verksamhet, samt erinrade, att under samma tid i den postala förbindelsen med utlandet tillkommit eller träd i tillämpning åtskilliga internationella aftal eller med särskilda främmande länder träffade öfverenskommelser. Styrelsen ansåg det vara uppenbart, att, om än det legat på vederbörande postanstalter att handhafva den postala förbindelsen med utlandet, densamma likväl icke kunnat utvecklas utan att jemväl framkalla ökade göromål hos styrelsen och nya spörsmål, som kräft och fortfarande kräde styrelsens åtgörande. Helt naturligt hade behofvet af ökade arbetskrafter framträd först å revisionsbyrån, hvars arbetsområde minst berörts af decentralisationen och till hvilken det hörde att handlägga en mångfald frågor rörande den internationella postsamfärdseln.

Efter att hafva redogjort för hurusom, på sätt här förut är omförmäldt, från och med ingången af år 1896 en extra byrå blifvit inom styrelsen anordnad, anförde styrelsen vidare, att, då verkligt stadigvarande behof af denna nya byrå förefunnes, i det att den påkallats icke af tillfälliga förhållanden, utan af poströrelsens stadiga tillväxt och ej minst af den betydande utvecklingen af postförbindelsen med utlandet, hvilket allt med nödvändighet kraft ökade arbetskrafter hos generalpoststyrelsen, styrelsen ansett det icke längre böra anstå med underdånig framställning om den nya byråns öfverförande till ordinarie stat. I följd deraf hemställde styrelsen om uppförande å postverkets stat af aflöning till en femte byråchef och anordnande, genom utbrytning från andra byråer, af en femte byrå, dit af den ordinarie personalen i statsförslaget öfverfördes från kansli-byrån en notarie samt från den förutvarande revisionsbyrån sex revisorer; och var i statsförslaget den föreslagna nya byrån upptagen under benämning *revisionsbyrån* och den förutvarande revisionsbyrån under benämning *utrikes- och författningsbyrån*. I sistnämnda hänseende anförde styrelsen, hurusom — med särskild hänsyn dertill att ej sällan ändringar i och tillägg till gällande internationella bestämmelser föranledde nya eller ändrade föreskrifter rörande den inrikes posttjensten och fördenskull dylika frågor lämpligen borde af en och samma föredragande hos styrelsen handläggas — det syntes styrelsen, att till den byrå, som i allmänhet hade att behandla ärenden i afseende å förhållandet till utländska postförvaltningar, ock, vid slutlig jemkning af ärendena mellan vederbörande byråer hos styrelsen, borde hänföras frågor i allmänhet rörande postreglementen och andra postala tjänsteföreskrifter.

Departementschefens
yttrande.

Vid anmälan *den 14 januari 1898* af generalpoststyrelsens sistberörda framställning uttalade föredragande departementschefen, att ingen som helst anledning funnes att förvänta någon förändring i de förhållanden, som gjort inrättandet — dittills blott provisionellt — af en femte byrå hos styrelsen nödvändigt. De af styrelsen anförda siffror talade ett helt annat språk; de bure vittne om en progression i den postala utvecklingen, som syntes förbåda allt utom en tillbakagång i postförbindelsernas liflighet. Särskildt borde uppmärksammas, att behofvet af den nya

byrån ej minst härrört af den ökade arbetsbördan, som för styrelsen uppkommit i följd af dess uppgift att företräda Sverige i världspostföreningen. Denna betydelsefulla skapelse af vår tids sträfvan att främja den internationella samfärdseln hade framkallat ett omfattande system af internationel postal lagstiftning, hvars tillämpning och vidare utveckling utgjorde den icke minst betydande uppgiften för de särskilda ländernas postverk, en uppgift, som i äldre tider för dem varit så godt som främmande. Departementschefen fann sig därför böra på det lifligaste biträda generalpoststyrelsens framställning om inrättande af en ny byråchefsbefattning hos styrelsen; och förslag i detta ämne framlades i statsverkspropositionen till 1898 års riksdag.

Ifrågavarande framställning blef af statsutskottet vid sistnämnda riksdag tillstyrkt, men utskottets samtliga ledamöter från Andra Kammaren yrkade i afgifven reservation, att förslaget icke måtte vinna Riksdagens bifall.

1898 års riksdag.

Vid frågans behandling i kamrarna blef utskottets tillstyrkande hemställan bifallen af Första Kammaren, hvaremot Andra Kammaren antog reservationen; och i gemensam votering segrade sistnämnda kammares mening.

Till följd af detta beslut måste de provisoriska anordningarna bibehållas, och genom nådigt bref *den 3 december 1898* medgaf Kongl. Maj:t, att äfven under år 1899 finge hos generalpoststyrelsen anställas en adjungerad ledamot för handläggning af de ärenden, som i hufvudsaklig öfverensstämmelse med dittills tillämpade grunder blefve till honom öfverlemnade.

Adjunktion 1899.

I underdånig skrifvelse *den 22 november 1898*, med förslag till postverkets stater för år 1900, förnyade styrelsen sin framställning om den extra byråns öfverförande till ordinarie stat samt hemställde i sammanhang dermed, att å styrelsens stat skulle uppföras aflöning till ytterligare tre ordinarie tjänstemän af lägsta lönegraden.

1900 års stat.

Redan af den omständigheten, att den extra byrån existerat i nära tre år och fortfarande ansåges nödvändig, fann styrelsen för sin del det vara uppenbart, att byråns tillkomst och fortvaro icke berodde af förhållanden, som kunde väntas komma att upphöra. Såsom ytterligare stöd för denna åsigt anförde styrelsen emellertid några siffror för att visa, bland

Förnyad framställning om den femte byråns öfverförande till ordinarie stat.

annat, att, sedan postverkets distriktsförvaltningar med ingången af år 1893 infördes, antalet hos styrelsen diarieförda mål väl till en början sjunkit, men att målens antal sedermera ånyo stigit och redan år 1897 öfverstigit motsvarande antal för år 1890, eller året närmast före det, då styrelsen afgaf det förslag till decentralisation inom postförvaltningen, som af Kongl. Maj:t framlades till 1892 års riksdag och af denna bifölls.

Sammanställde man dessa siffror med den omständigheten, att vid distriktsförvaltningarnas inrättande vederbörande postinspektörer fått åt sig lemnadt att afgöra en del frågor af mindre omfattande beskaffenhet, hvilka förut handlagts hos generalpoststyrelsen, och att således de ärenden, som fortfarande förbehållits styrelsen, kunde till en ganska stor del anses vara mera betydande, syntes det styrelsen uppenbart, att samma antal i diariet förda mål dåmera fordrade mera arbete än motsvarande antal före distriktsförvaltningarnas tillkomst; och äfven om det måste erkännas, att bland diarieförda mål hos generalpoststyrelsen, likasom hos andra embetsverk, alltid funnes åtskilliga, hvilkas behandling kunde vara ganska lätt, finge det dock anses ostridigt, att ärendena, hvilka, på sätt de anförda siffrorna utvisade, till antalet ökades år från år, länge varit och fortfarande komme att blifva allt för många för att hinna handläggas af de å stat uppförda fyra byråerna. Derest icke nödig förstärkning anordnades, skulle detta hafva till följd, dels att balansen af ärenden, som icke hunne afgöras, blefve allt större, hvilket för ett postverk alltid måste verka menligt och stälde svenska postverket i en ofördelaktig dager vid förbindelsen med de utländska postverk, der arbetskrafterna vore rikligt tillmätta, dels ock att mängden af inkomna ärenden hindrade postverkets centralförvaltning att, i den mån önskligt vore, taga initiativ till vidare utveckling och förbättringar af postväsendet eller att egna tid och intresse åt sådana frågor, som icke representerades af diarieförda mål. Ett sådant stadigvarande missförhållande mellan arbete och de för detsamma tillgängliga arbetskrafter borde man, enligt styrelsens förmenande, icke längre söka bota genom inskjutande af allenast tillfällig arbetshjelp, utan syntes det styrelsen dåmera vara hög tid att å ordinarie stat upptaga åtminstone en del af den arbetshjelp, verket under alla omständigheter behöfde.

Styrelsen erinrade vidare, bland annat, hurusom den styrelsen biträdande tjänstemannapersonalen enligt då gällande stat utgjordes af 27 personer utom två kammarskrifvare på öfvergångsstat. Jemte denna ordinarie personal funnes hos styrelsen icke mindre än 51 med årsarfvoden anstälde amanuenser — de för renskrifning eller dylikt antagna oräknade — hvilka handlade bestämda göromål, som för vissa af amanuenserna vore af lika stor omfattning och af lika vigt som de flesta ordinarie tjänstemäns i första lönegraden. För att icke arbetet skulle blifva för ensidigt, hade amanuenserna plägat tid efter annan förflyttas från en amanuenssyssla till en annan och jemväl till olika byråer. Sådan förflyttning vore till fördel för amanuenserna sjelfva och för verket i dess helhet, men vållade naturligtvis, att hos amanuenserna icke kunde förutsättas samma detaljkännedom som hos den mera stabla ordinarie personalen samt att i följd deraf deras arbete fordrade mera ledning och öfvervakande. Och då upphörande af dessa förflyttningar icke syntes styrelsen böra ifrågakomma, enär genom desamma mångsidigare kunskaper tillfördes de amanuenser, genom hvilka den ordinarie personalen skulle rekryteras, kunde det icke undvikas, att ledningen af byråerna fordrade mera arbete af byråcheferna, än förhållandet skulle vara, om den ordinarie personalen vore tillräckligt talrik. Men äfven om, beträffande de nämnda förflyttningarna, ändring skulle ske, till hjälp för tillfället, kunde det dock icke förutsättas, att det i längden skulle låta sig göra att bibehålla den ofördelaktiga proportionen mellan ordinarie och extra arbetskrafter eller att med de klena befordringsutsigter, som för det dåvarande för dessa amanuenser inom verket förefunnes, erforderligt antal dugande personer skulle kvarstanna för att efter en trägen amanuensstjenstgöring kanske i 14 à 15 år eller mera kunna nå ordinarie anställning. För deras snabba befordran till ordinarie tjänst måste därför enligt generalpoststyrelsens mening något göras, och om än det dervid icke kunde blifva fråga om att på en gång skapa så många ordinarie befattningar, som behöfligt vore, borde man dock icke lemna denna synpunkt ur sigte, utan, då det nu gälde att å stat uppföra en ny byrå hufvudsakligen genom utbrytning från en redan bestående, tillse,

Tre nya
tjänster af
lägsta löne-
graden.

hvilka ordinarie arbetskrafter dervid med nödvändighet erfordrades. Såsom det mest trängande behovet i sådant afseende ansåg sig styrelsen böra framhålla anställandet å »utrikes- och författningsbyrån» af ytterligare en aktuarie samt å »revisionsbyrån» af en aktuarie och en revisor.

Under åberopande jemväl att å den förra af dessa byråer, som då i postverkets personalförteckning benämndes »revisionsbyrån I», handlades, utom ärenden rörande postverkets bref- och pakettaxor, jemväl de flesta frågor rörande postutvexlingen med utlandet, framhöll styrelsen, hurusom gällande fördrag och öfverenskommelser föranledde, genom den mångfald af bestämmelser, som i dem innehölles, en högst betydande skriftvexling med vederbörande utländska förvaltningar och med verldspostföreningens internationella byrå i Bern, hvilken skriftvexling mestadels fördes å främmande språk. De cirkulär och skrivelser från nämnda främmande myndigheter, som vore af någon större och mera stadigvarande betydelse för postförbindelserna med utlandet, måste — för att så lätt som möjligt vid förefallande behof skulle kunna ur dem erhållas tillförlitlig öfversigt öfver allt, som inom området för hvar och ett af de särskilda fördragen och öfverenskommelserna förekommit, — vara med sakkunskap systematiskt ordnade efter de ämnen, de afsåge. Detta kunde ej vidare åläggas den å byrån anstälde notarien, enär denne tjänsteman, hvilken det tillhörde att bestrida sekreteraregöromålen å byrån, icke kunde medhinna jemväl arbetet med de omförmälda handlingarnas ordnande. Den, som å byrån för det dåvarande förde diariet, expedierade remisser och skrivelser, öfvervakade, att dessa i rätt tid besvarades, upprättade register öfver utgående skrivelser samt utförde en diarieförares åligganden i öfrigt, vore amanuens; och hade det syntes styrelsen, att denna amanuensbefattning, som förutsatte goda kunskaper i utländska språk och ganska mycken omsigt i öfrigt, borde utbytas mot en ordinarie befattning, hvars innehafvare, utom de nyssnämnda amanuens då åliggande göromål, skulle hafva bestyret med ordnandet, förvaringen och tillhandahållandet af ofvanberörda handlingar angående postförbindelserna med utlandet. Derjemte skulle denne tjänsteman såsom diarie-

förare mottaga och vårda handlingarna i öfriga till byrån hörande ärenden; och borde han i sådan egenskap benämnas aktuarie.

Den ordinarie personalen å den föreslagna utrikes- och författningsbyrån skulle således komma att bestå af en notarie och två aktuarier, nemligen dels aktuarien för det statistiska arbetet och taxeväsendet, dels den föreslagna nya aktuarien.

Beträffande den nya revisionsbyrån, eller den som i postverkets personalförteckning benämndes »revisionsbyrån II», skulle densamma, såsom redan för det dåvarande var provisoriskt genomfördt, få från kanslibyrån öfvertaga en notarie och från den äldre å stat redan befintliga revisionsbyrån dess revisorer.

Äfven å den provisoriskt anordnade byrån tjenstgjorde en amanuens såsom diariesförare, med åliggande jemväl att förse utställda anmärkningsakter med kommunikationsresolutioner, öfvervaka, att aflättna skrivelser, remisser och kommunikationer i rätt tid besvarades, expediera alla från byrån utgående skrivelser samt öfver dessa uppräta register, ordna och förvara de till byrån inkommande handlingar, föra särskilda anteckningar rörande beskaffenheten af de från revisorerna å redogörarne utställda anmärkningar samt i öfrigt sköta sådana göromål, som vanligen tillkomme en aktuarie eller registrator. Då antalet å byrån diariesförda mål redan år 1897 uppgått till närmare 2,600 och å denna byrå, likasom å de öfriga, syntes komma att år för år stiga, samt antalet utgående expeditioner från byrån för sistnämnda år beräknats till omkring 3,650, hade det syntts styrelsen vara för mycket begärdt, att ifrågasvarande arbete fortfarande skulle skötas af en amanuens, hvars arfvode, enligt gällande bestämmelser, kunde uppgå till högst 1,800 kronor för år. Naturligt vore ock, att det skulle vara till fördel för arbetet å byrån, om å denna plats funnes anställd en ordinarie tjensteman, som kunde stanna en längre följd af år på platsen samt derigenom bättre lära känna sitt arbetsmaterial, än som kunde förut sättas blifva fallet med en mot arfvode anställd amanuens. Styrelsen hade fördenskull å staten jemväl för den nya revisionsbyrån upptagit en ny aktuarie.

Generalpoststyrelsen föreslog tillika, att revisorernas antal måtte ökas från sex till sju. Anledningen dertill var, att för det dåvarande en enda revisor hade att svara för granskningen af postanstalternas redogörelser öfver den utrikes postanvisnings- och postförskottsrelsen. Till en början hade denna revisor haft till sitt biträde *en* amanuens, men år 1889 måste ytterligare en amanuens tilldelas honom. År 1891 tillkom ytterligare en amanuens, och allt ifrån slutet af år 1896 hade fyra amanuenser varit anställda till hjälp åt bemålde revisor vid granskningen, hvarförutom extra amanuenshjälp erfordrats under periodvis återkommande kortare tider. Arbetet hade ock ökats för denna revisionslott i hög grad. I sådant hänseende anfördes, bland annat, att antalet utrikes postanvisningar utgjorde: från Sverige till utrikes ort år 1889 52,925 och år 1897 131,321 samt från utrikes ort till Sverige år 1889 78,970 och år 1897 141,604.

Enligt hvad styrelsen upplyste, tillhörde det också den omförmålde revisorn att upprätta månadsafräkningar, för att af utländska postverk granskas, rörande i Sverige och Finland inlösta postanvisningar från de länder, med hvilka postanvisningsutvexling egde rum, och att granska de derifrån inkommande månadsafräkningar rörande i utlandet inlösta postanvisningar från Sverige och Finland; att granska månadsvis inkommande kontrollprotokoll för postförskottspaket från eller till utlandet och jemföra dem med vederbörande postförskottsanvisningar; att upprätta års-sammandrag öfver dessa kontrollprotokoll; att upprätta transitafräkningar med utländska postverk samt granska dylika derifrån ankommande afräkningar; samt att upprätta vissa månadsafräkningar med norska, danska, finska, tyska, belgiska och storbritanniska postverken rörande paket m. m. Då uppenbart vore, att revisorn sjelf kunde medhinna allenast de viktigaste och svåraste af dessa göromål, under det att sjelfva granskningen af postanvisningsräkenskaperna och deras jemförande med postanvisningarna måste komma att nästan uteslutande hvila på amanuenserna, komme revisorn alltså att bära ansvaret för grankningsgöromål, som han icke finge tid ens att sjelf egna något arbete eller tillräckligt öfvervaka. För att aflägsna den obillighet, som låge i ett sådant missförhållande, och

för att kunna mera fast ordna den utrikes postanvisningsrevisionen, hvilken rörde sig om högst betydliga belopp, i det att värdet af postanvisningar, afsända från Sverige till utrikes orter, år 1897 utgjort öfver 4,787,000 kronor, och dylika försändelser från utrikes orter till Sverige samma år uppgått till ett värdebelopp af i rundt tal 7,880,700 kronor, — oberäknadt den postanvisningsrörelse, som Sverige förmedlade åt Finland — hade generalpoststyrelsen ansett nödigt att från och med år 1900 få anställd ytterligare en ordinarie revisor.

Rörande generalpoststyrelsens ifrågavarande framställningar anförde föredragande departementschefen till statsrådsprotokollet *den 13 januari 1899*, bland annat, hurusom uppenbart vore, att den centrala styrelsen för ett verk, stadt i så snabb och oafbruten utveckling som postverket, måste under årens lopp se sina göromål växa i sådan omfattning, att de arbetskrafter, som vid en viss tidpunkt varit tillräckliga för göromålen behöriga ombesörjande, inom jmförelsevis kort tid befunnas otillräckliga, och att fördenskull utväg måste beredas styrelsen att fullgöra sina åligganden, vare sig genom aflyftande af en del af dess arbetsbörd eller genom erforderlig ökning af dess arbetskrafter. Genom inrättandet år 1893 af distriktsförvaltningarna eller postinspektionerna, åt hvilka öfverlemnats att sjelfständigt afgöra vissa ärenden, hvilka förut fordrat styrelsens beslut, åstadkoms visserligen i någon mån en decentralisation af postförvaltningen, men derigenom blef endast en jmförelsevis mindre tyngande del af de styrelsen förut åliggande göromål öfverflyttad till distriktsmyndigheterna, och den oafätligt växande mängden af mål och ärenden, som fortfarande kräfde styrelsens omedelbara afgörande, hade redan sedan flera år tillbaka visat sig icke kunna handläggas af styrelsens ordinarie personal. Hvad generalpoststyrelsen i sin ofvannämnda skrifvelse den 22 november 1898 anført bekräftade, enligt departementschefens åsigt, att postverket befunde sig i ett utvecklingsskede, som uteslöte all tanke på, att antalet af de till styrelsen inkommande ärenden skulle komma att minskas. I hvilken utsträckning styrelsen måst till biträde vid handläggningen af dessa ärenden anlita extra tjenstemän framginge deraf, att, enligt hvad styrelsen

Departements-
chefens
yttrande.

meddelat, antalet af de hos styrelsen anställde amanuenser uppginge till 51, under det att de ordinarie tjänstemännen, oberäknade 2 kammarskrifvare på gammal stat, af hvilka den ene vore för sjukdom ständigt tjänstledig, utgjorde till antalet endast 27. Att vid en sådan proportion mellan antalet ordinarie tjänstemän och amanuenser befordringsutsigtterna för dessa senare, af hvilka dock utkräfdes en betydande arbetskvantitet, måste ställa sig allt utom gynsamma, vore uppenbart. Lika med generalpoststyrelsen ansåge också departementschefen, att det vore på tiden att å ordinarie stat uppföra åtminstone en del af de arbetskrafter, styrelsen under alla omständigheter behöfde; och då de skäl, som af styrelsen anförts för inrättandet af en ny byråchefsbeftattning samt en ny revisorstjänst och två nya aktuariebeftattningar, syntes departementschefen giltiga, tillstyrkte departementschefen uppförande å ordinarie stat af de sålunda föreslagna nya tjänstbeftattningarna.

1899 års
riksdag.

Då frågan om postverkets stat förekom till behandling hos statsutskottet vid 1899 års riksdag, intog utskottet, hvad angick förslaget om inrättande af ett nytt byråchefsarbete hos generalpoststyrelsen, så till vida samma ståndpunkt som statsutskottet vid 1898 års riksdag, att detta förslag biträdades af utskottets ledamöter från Första Kammaren, under det att ledamöterna från Andra Kammaren ansågo ett sådant arbete ej heller då böra inrättas. Som emellertid utskottets beslut denna gång kom att affattas i enlighet med den uppfattning, som sistnämnda kammars ledamöter uttalade, gick utskottets hemställan derpå ut, att Kongl. Maj:ts förslag i denna del icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Andra Kammaren fattade sitt beslut i öfverensstämmelse med utskottets hemställan, under det att Första Kammaren biföll den kongl. propositionen. I gemensam votering segrade emellertid afslagsyrkandet.

Deremot rönnte förslaget om uppförande i generalpoststyrelsens stat af aflöningar till två nya aktuarier och en ny revisor ett gynsamt mottagande.

Statsutskottet yttrade i detta ämne, att, då med den utveckling, poströrelsen dåmera erhållit, de föreslagna två aktuarietjänsterna och en revisorstjänst hos styrelsen syntes vara väl behöfliga, utskottet ansett sig böra förorda,

att dessa tjänster uppfördes å ordinarie stat, dervid utskottet förutsatte, att Kongl. Maj:t komme att efter sig företeende omständigheter bestämman, under hvilken af generalpoststyrelsens byråer den af dessa två aktuariet skulle i staten uppföras, hvilken enligt styrelsens af vederbörande departementschef förordade förslag skulle tjänstgöra å den nya revisionsbyrån.

I enlighet med utskottets hemställan blef den kongl. propositionen i denna del af Riksdagen bifallen.

I staten för år 1900 uppfördes båda de nya aktuarierna under revisionsbyrån. Den ene af dessa tjänstemän placerades emellertid till tjänstgöring å den provisoriska »revisionsbyrån II».

Sedan Riksdagen sålunda år 1899 ånyo afslagit framställning om uppförande å generalpoststyrelsens stat af aflönning till ännu en byråchef, med gaf Kongl. Maj:t genom särskilda nådiga bref *den 17 november 1899 och den 3° november 1900*, att äfven för åren 1900 och 1901 finge hos generalpoststyrelsen anställas en adjungerad ledamot för handläggning af de ärenden, som i hufvudsaklig öfverensstämmelse med dittills tillämpade grunder blefve till honom öfverlemnade. Den provisoriskt anordnade »revisionsbyrån II» har således allt ifrån början af år 1896 oafbrutet varit i verksamhet under chefskap af en adjungerad ledamot, som åtnjutit arfvode motsvarande byråchefs lön och tjänstgöringspenningar.

*Adjunktion
1900 och
1901.*

Beträffande *generalpostdirektörens* aflöningsförmåner är i staten, såsom ofvan angifvits, intagen bestämmelse derom, att, derest han i sådan egenskap åtnjuter fri bostad, lönen skall, så länge denna förmån qvarstår, minskas med 1,000 kronor.

**Komiténs
förslag
rörande
general-
poststyrel-
sen.**

Förmånen af fri bostad har emellertid, sedan numera affidne generalpostdirektören W. Roos, vid afskedstagandet, frånträdte den åt honom i posthuset vid Rödbodtorget här i Stockholm upplätta bostadslägenhet, icke vidare åtnjutits af generalpostdirektören; och då, enligt hvad komitén erfarit, det är afsedt, att bostad icke skall åt honom upplätas i det nya posthus, som är under uppförande i hufvudstaden, samt det ej heller förefinnes anledning att antaga, att statsverket skulle komma att annorledes bereda bostads-

*Borttagande
af bestämmelsen i
fråga om
fri bostad
för general-
postdirek-
tören.*

lägenhet åt generalpostdirektören, har komitén ansett, att berörda bestämmelse i fråga om fri bostad för generalpostdirektören bör ur aflöningsstaten uteslutas.

*Frågan om
en femte
byråchef.*

Såsom ofvan är omförmäldt, finnes för närvarande inom generalpoststyrelsen, utom de fyra på ordinarie stat uppförda byråcheferna, en adjungerad ledamot med arfvode motsvarande byråchefs lön och tjänstgöringspenningar, hvilken ledamot är chef för en extra femte byrå, den s. k. revisionsbyrån II. Beträffande de fyra ordinarie byråchefs-tjänsterna är emellertid att märka, att endast två af dessa uppehållas af sina ordinarie innehafvare, i det att de ordinarie innehafvarne af de två öfriga sköta andra befattningar, såsom tills vidare förordnade, den ene att förvalta generalpostdirektörsembetet och den andre att vara föredragande för ärenden rörande postsparbanken. Två byråchefstjänster hos generalpoststyrelsen uppehållas förden skull af vikarier, hvilka åtnjuta de med befattningarna förenade aflöningar. Föredraganden för postsparbanks-ärenden åter uppbär aflöning af postsparbanksmedel, motsvarande byråchefs lön och tjänstgöringspenningar, men har, såsom ordinarie innehafvare af en byråchefsbefattning i generalpoststyrelsen, ansetts vara berättigad att åtnjuta ålderstillägg af postmedel.

Af hvad från generalpoststyrelsens sida gång efter annan anförts beträffande nödvändigheten att på ordinarie stat öfverföra den allt sedan år 1896 åt adjungerad ledamot anförtrödda befattningen såsom chef för den extra femte byrån hos styrelsen och att, i sammanhang dermed, äfven i öfrigt omreglera byråerna inom styrelsen, samt af de iakttagelser i ämnet, komitén sjelf gjort, har komitén funnit sig öfvertygad om riktigheten af styrelsens uttalade åsigt i nämnda hänseende, särskildt som, efter hvad känt är och föreliggande statistiska uppgifter bestyrka, postverket allt fortfarande är stadt i en mycket stark utveckling, samt ingen som helst anledning finnes till antagande, att den nu befintliga provisoriska femte byrån framdeles skulle kunna undvaras.

Till närmare belysning af postverkets utveckling, för så vidt deraf föranledts ökadt arbete för styrelsen, anser sig komitén böra påpeka, hurusom antalet af de till generalpoststyrelsen inkomna och af styrelsen afgjorda samt vid de

respektive årens början och slut balanserade mål — oberäknadt de från vederbörande distrikts- och lokalförvaltningar å bestämda tider insända redogörelser af olika slag samt en mängd requisitioner m. m. dylikt — under hvart och ett af åren 1896—1900 utgjorde:

År.	Inkomna.	Fr. föreg. år såsom oafgjorda balanserade.	Summa.	Under året afgjorda.	Till följande år balanserade.
1896 . . .	13,088	946	14,034	13,013	1,021
1897 . . .	13,931	1,021	14,952	13,815	1,137
1898 . . .	14,742	1,137	15,879	14,751	1,128
1899 . . .	15,887	1,128	17,015	15,660	1,355
1900 . . .	16,520	1,355	17,875	16,260	1,615

Hvad särskildt angår den byrå, som för närvarande är å den ordinarie staten upptagen under benämningen revisionsbyrån, framgår dess arbetsbörda under tiden från och med år 1885, då den först finnes å ordinarie stat upptagen, till och med år 1895 — eller året närmast före det, då den nuvarande extra femte byrån började sin verksamhet, hufvudsakligen till lättnad för den gamla revisionsbyrån, — i viss mån af följande uppgift å antalet till byrån inkomna diarieförda ärenden:

år 1885	2,544	år 1891	2,478
» 1886	2,478	» 1892	3,447
» 1887	2,505	» 1893	3,275
» 1888	2,559	» 1894	3,434
» 1889	2,468	» 1895	3,411.
» 1890	2,822		

Efter det med 1896 års ingång den gamla revisionsbyrån, såsom ofvan omförmälts, provisoriskt delats i två byråer, revisionsbyrån I och revisionsbyrån II, samt den senare af dessa tillika fått öfvertaga några grupper af ärenden från kansli- och kameralbyråerna, hafva de till de båda revisionsbyråerna inkomna diarieförda ärenden uppgått till följande antal:

År.	Rev.-byr. I.	Rev.-byr. II.	Summa.
1896 . . .	1,431	2,797	4,228
1897 . . .	1,420	2,581	4,001
1898 . . .	1,612	2,982	4,594
1899 . . .	1,673	3,260	4,933
1900 . . .	1,846	3,693	5,539

Vid bedömandet *sins emellan* af arbetsbördorna för cheferna för sistberörda två byråer, är det emellertid af mycket stor vikt att ej uteslutande taga hänsyn till ärendenas *antal*. Man måste nemligen afven fästa synnerlig uppmärksamhet å det af generalpoststyrelsen åberopade, ofvan omförmälda förhållandet beträffande de internationella ärendena och hurusom den byråchef, som företrädesvis har att handlägga sådana, måste från handläggningen af andra, honom åliggande embetsgöromål hafva någon afsevärd tid öfrigt för att, i postverkets och dess styrelses välförstådda intresse, kunna åtminstone i någon mån egna sin uppmärksamhet åt hvad inom utländska postverk och särskildt mera betydande sådana förekommer af beskaffenhet att böra uppmärksammas jemväl inom svenska postverket och dess styrelse. För öfrigt har komitén, såsom på annat ställe i detta betänkande omförmäles, ansett sig, på der anförda skäl, böra hemställa, att vissa grupper af ärenden skola från den byrå, som nu benämnes revisionsbyrån II, öfverflyttas till den byrå, som för närvarande kallas revisionsbyrån I.

Komitén har alltså, såsom af det ofvan sagda framgår, ansett, att i postverkets aflöningsstat bör uppföras anslag till *en femte byråchef* hos generalpoststyrelsen.

I detta sammanhang tillåter sig komitén emellertid ock att framhålla, huru högeligen önskvärdt det är, att byråchefsbefattningen inom postsparbanksstyrelsen snarast möjligt öfverföres på ordinarie stat. Det måste nemligen, enligt komiténs uppfattning, betraktas såsom en mycket stor olägenhet för postverket, att, under det de växande göromålen ställa allt mera ökade fordringar på byråcheferna i generalpoststyrelsen, ett af byråchefsembetena derstädes allt sedan år 1886 måst helt och hållet skötas af vikarie i följd deraf,

att den ordinarie innehafvaren bestrider den å ordinarie stat ej uppförda befattningen såsom föredragande för postsparbanksärenden. Deraf hafva ock, såsom jemväl förut berörts, föranledts mångåriga vikariat i lägre grader inom generalpoststyrelsen.

Vid uppgörande af förslag till de tjänstebefattningar, som må finnas erforderliga å de särskilda byråerna inom generalpoststyrelsen, har komitén haft att taga i öfvervägande ej blott fördelningen, mellan de ifrågakända fem byråerna, af nuvarande ordinarie tjänster utan äfven behofvet af nya ordinarie befattningar.

Behofvet af nya tjänster å styrelsens byråer.

I sådant afseende har komitén särskildt fäst sin uppmärksamhet derä, i hvilket väsentligt omfång arbetena inom styrelsens byråer hvila på extra tjänstemän, som under benämning af amanuenser äro anställda för år mot arfvode, hvilket allenast undantagsvis uppgår till 1,800 kronor.

Enligt den för år 1901 för generalpoststyrelsen gällande aflöningsstat finnas å styrelsens olika byråer uppförda tillhoppa 30 ordinarie tjänstemän — förutom en kammar-skrifvare på öfvergångsstat — men enligt den i slutet af februari månad samma år i tryck utgifna förteckning å tjänstemän vid postverket voro då derjemte hos generalpoststyrelsen anställda, oräknadt ett biträde i frågor rörande postfartyg, ej mindre än 57 amanuenser med fast arfvode, hvartill, enligt hvad komitén inhemtat, kommer ett afsevärdt antal amanuenser, hvilka för större eller mindre antal månader under årens lopp pläga anställas mot arfvode för att afhjelpa den brist i arbetskrafter, som uppstår vissa tider af året, då arbetsmaterialet ökas.

Nu är det visserligen sant, att åtskilliga af amanuenserna sysselsättas med arbete af den art, att för det samma icke lämpligen böra anställas ordinarie tjänstemän, utan att detta arbete snarare bör såsom en öfvergång till andra göromål för någon tid anförtros åt amanuenser, såsom t. ex. fallet torde vara med kontrollering, inom postverket tillhörig lokal, af frankoteckens tillverkning, med hvilket kontrolleringsarbete för närvarande fyra amanuenser äro sysselsatta. Men det återstår i allt fall en mängd göromål, som, i brist af tillräckliga ordinarie arbetskrafter, anförtrotts åt amanuenser, och hvilka äro af sjelfständig beskaffenhet och jemväl i öfrigt af sådan natur, att det sätt,

hvarpå de utföras, är af den betydighet för verket, att ett väsentligt ökad antal ordinarie tjänstemän erfordras, för att åtminstone de viktigare af dessa göromål skola komma att, såsom sig bör, hvila på ordinarie tjänstemän samt amanuenserna i sitt arbete hafva den tillsyn och ledning, som är af nöden.

Derigenom skulle ock byråchefernas ofta öfverklagade arbetsbördas komma att något minskas, då desse för de viktigare göromålen kunde hafva under sig en stabel ordinarie personal, hvars kunskaper i postala förhållanden och erfarenhet i tjensten kunde fritaga vederbörande byråchef från sådant öfvervakande af arbetet i detalj, som under nuvarande förhållanden ofta torde vara af behovet påkalladt, då en stor del af arbetet måste utföras af mera rörlig extra personal.

En synpunkt, som ej heller bör lemnas ur sigte, är den, som generalpoststyrelsen betonat i sin förut omförmälda underdåniga skrifvelse den 22 november 1898, då nemligen styrelsen deri framhöll, hurusom det icke kunde förutsättas, att det i längden skulle låta sig göra att bibehålla den ofördelaktiga proportionen mellan ordinarie och extra arbetskrafter inom styrelsen, eller att med de klena befordringsutsigter, som för det dåvarande för amanuenserna inom verket förefunnes, erforderligt antal dugande personer skulle qvarstanna för att efter en trägen amanuensstjenstgöring, kanske i 14 à 15 år eller mera, kunna nå ordinarie anställning.

Vid det erforderliga utbytet af amanuenssysslor mot ordinarie tjenstebefattningar bör dock, å andra sidan, tillses, att innehafvarne af de nya befattningarna erhålla full sysselsättning, i hvilket afseende komitén förskaffat sig upplysningar om de särskilda hos generalpoststyrelsen anställda amanuensernas göromål och tjenstgöringstid samt, der sådant förekommit, samtida anställning jemväl i andra embetsverk.

Komitén har, med ledning af dessa upplysningar, endast i vissa fall, der, enligt komiténs uppfattning, det åt amanuenserna anförtrodda arbete är af beskaffenhet att böra af ordinarie tjänstemän utföras, föreslagit inrättande af nya ordinarie tjenstebefattningar, dervid komitén trott sig finna, att i åtskilliga fall en ordinarie tjenst skulle kunna ersätta två amanuensbefattningar och tjenstemanna-

personalen in alles hos styrelsen således vid inrättandet af de nya ordinarie tjänsterna kunna minskas.

Innan komitén lemnar den allmänna frågan om amanuenserna, anser sig komitén icke böra underlåta att — med blicken fästad å den höga siffra, hvartill antalet amanuenser hos generalpoststyrelsen nu uppgår, — hemställa till vederbörligt bepröfvande, huruvida ej skäl kunde förefinnas att, äfven med nödig förhöjning af en del arfvoden, öka åtskilliga amanuensers tjänstgöringsskyldighet och derigenom för framtiden söka efter hand få väsentligt begränsadt antalet af de amanuenser, som kunna anses ega grundade anspråk på befordran inom verket.

Å *kanslibyrån* äro för närvarande i staten uppförda *Kanslibyrån*. följande tjänstemän: 1 sekreterare, 1 registrator, 1 notarie och ombudsman, 2 notarier och 1 aktuarie, af hvilka sekreteraren är tjänsteman af andra lönegraden och de öfriga tjänstemän af första lönegraden.

Allt sedan år 1896 är emellertid den ene notarien öfverflyttad till den provisoriskt anordnade revisionsbyrån II.

Detta öfverflyttande var uppenbarligen endast en nödfallsutväg, som anlitades, på det att chefen för den provisoriska byrån skulle till sekreteraregöromålens bestridande å byrån hafva att tillgå en ordinarie arbetskraft; och, då kanslibyrån var den enda af styrelsens byråer, å hvilken mera än en notarietjänst förefans, måste alltså kanslibyrån finna sig i den omförmälda öfverflyttningen.

Den å kanslibyråns stat placerade notarien och ombudsmannen, hvilken naturligtvis i sitt ombudsmannaskap anlitas af styrelsens samtliga byråer, är, enligt hvad komitén inhemtat, numera så upptagen af ombudsmansgöromål, att han ej har tid öfrig för kanslibyråns notariegöromål. I verkligheten finnes därför numera för utförande af dessa notariegöromål allenast *en* ordinarie notarie. För de notariegöromål, som denne icke medhinner, måste fördenskull anlitas två amanuenser med fast arvode, hvarförutom en del enklare notariegöromål skötas af extra tjänstemän och vid tillfällen, då arbetet å byrån varit särskildt omfattande, för längre eller kortare tid plägat förordnas tillfälliga amanuenser.

Genom en sådan arbetsfördelning har en hel del göromål å byrån, som obestridligt varit af beskaffenhet

att böra af ordinarie tjenstemän utföras, kommit att hvila å amanuenser. Till sådana göromål hör i främsta rummet uppgörandet af de jämförande tablåer öfver tjenstesökandes meriter, som ligga till grund för bedömandet af frågan om den ene eller andre sökandens företräde till ledig tjenstemannabefattning i postverket. Hit hör också förandet af längder eller förteckningar öfver tjenstemän och betjente vid postverket med annotation öfver transporter, tjänstledigheter, bestraffningar m. fl. förhållanden, rörande hvilka noggranna uppgifter måste finnas sammanförda för att vid behof vara att tillgå. Äfven för en del viktigare konceptskrifvelser hafva amanuenser kommit att anlitas.

För ändring i nämnda arbetsfördelning och på det att de viktigare göromålen å kanslibyrån må kunna hinna utföras af ordinarie tjenstemän, anser komitén, att den till revisionsbyrån II öfverflyttade notariebefattningen bör återföras till kanslibyrån, samt att i stället å den af komitén föreslagna nya revisionsbyrån bör anordnas en ny notarietjänst.

Utom ofvannämnda två amanuenser tillhöra sex sådana med fasta arfvoden kanslibyrån. Men af dessa tjenstgöra tre å det under kanslibyrån hörande reklamationskontoret, der en tjensteman af första lönegraden under benämningen aktuarie är chef för dem; en amanuens biträder registratören; en expedierar afgående post m. m., och en omhänderhar styrelsens bibliotek samt står till generalpostdirektörens disposition. De göromål, som utföras af amanuenserna å reklamationskontoret, äro visserligen till en betydande del af den för allmänheten och postverket viktiga beskaffenhet, att de torde böra anförtros åt ordinarie personal, men då detta icke synes böra ske annat än i sammanhang med en omreglering af reklamationskontoret, samt dermed torde kunna ännu någon tid anstå, har komitén rörande reklamationskontoret icke ansett sig böra föreslå någon ökning af den ordinarie personalen.

Trafikbyrån. *Trafikbyråns* tjenstemannapersonal utgöres nu af 1 Ny notarie- sekreterare, som är tjensteman af andra lönegraden, samt tienst. 1 notarie och 1 aktuarie, hvilka tillhöra första lönegraden, äfvensom 7 amanuenser med fasta arfvoden.

Utom öfriga, enligt den för generalpoststyrelsen gällande instruktion, till byråns handläggning hörande ärenden ombesörjer byrån uppgörandet samt utgifvandet från trycket

af årliga förteckningar öfver postanstalter äfvensom tidtabeller för postbefordringar från ort till annan inom riket med de tillägg, som i dessa tabeller erfordras till följd af uppkommande ändringar i postgång. På grund deraf sysselsättas några af amanuenserna med sådant förarbete och korrekturläsning, som till trycksakernas utgifvande erfordras och som lämpligen synes fortfarande kunna åt amanuenser anförtros.

Den å byrån befintliga aktuarietjensten tillkom med 1875 års ingång på grund af framställning från generalpoststyrelsen i dess underdåniga skrifvelse med förslag till postverkets stater för år 1875. Styrelsen anförde i denna skrifvelse, bland annat, att, sedan, genom det stora antalet nya postgångars inrättande och till följd af sträfvandet att, så mycket som möjligt, undvika anlita det för postbefordran af gästgiveri-, håll- eller reservskjuts, antalet af de kontrakt, som med postskjutsentreprenörer afslutades, ökats i en utomordentlig grad, det visat sig, till förekommande af oordningar, oundgängligt att öfver alla dessa kontrakt föra särskilda längder, angifvande skjutshåll och entreprenörernas namn, afstånd och lega samt de tider, då kontrakten upphörde att vara gällande, m. m. För förändret af dessa längder och verkställandet i desamma af alla erforderliga anteckningar vore det, då, utan afbrott i göromålens behöriga gång, den öfriga personalen inom trafikbyrån icke kunde med omförmälda arbete sysselsättas, nödvändigt, att inom nämnda byrå anställdes en aktuarie. Kongl. Maj:t fann hvad styrelsen i detta hänseende hemställt vara ändamålsenligt; och blef, på Kongl. Maj:ts förslag, anslag till ifrågavarande aktuarietjenst af Riksdagen beviljad.

Förutom omförmälda med postskjutsentreprenörer om postföring på landsväg afslutade kontrakt, hafva tillkommit ett betydande antal andra kontrakt, såsom om landtbrefbäring, postföring med ångbåtar och enskilda jernvägar, handhafvande af ångbåtspostexpeditioner, posttransporter inom postanstalts område, postvård m. m., samt slutligen den stora mängden af kontrakt om skötandet af poststationer, hvilka samtliga kontrakt äfven skola vederbörligen annoteras; hvarjemte fortlöpande anteckningar böra föras angående inträdande förändringar i afseende å desamma.

Det arbete, för hvars utförande aktuarietjensten å trafikbyrån inrättades, förefinnes alltså fortfarande och har

genom tillkomsten af ofvannämnda andra slag af kontrakt ytterligare ökats, men hufvudsakligaste delen af dessa, aktuarien egentligen åliggande göromål utföres dock icke längre af honom, enär, på grund af ökningen, på det hela, af göromålen å byrån, aktuarien numera måste tagas i anspråk för notariegöromål, under det att aktuariegöromålen i stället fördelats på amanuenser.

Då de notariegöromål, som ombesörjas af aktuarien, befunnits vara af den vikt, att de framför de göromål, för hvilkas handläggning aktuarietjensten egentligen tillkommit, ansetts böra åt aktuarien anförtros, men det uppenbarligen tillika för byrån är behöfligt att, såsom afsedt varit, kunna anförtro förandet af ofvannämnda längder och anteckningar åt ordinarie tjänsteman, som kan beräknas komma att i detta arbete blifva mera stadigvarande och hemmastadd, än hvad antagas kan beträffande extra personal, och då tillika antalet amanuenser å byrån bör om möjligt förminskas, har komitén funnit sig böra föreslå, att å trafikbyrån må på ordinarie stat uppföras ytterligare en *notarie*; och har komitén tänkt sig, att aktuarien, sedan han sålunda befriats från notariegöromål, skulle — jemte det han återtog de göromål, som, enligt hvad ofvan omförmälts, egentligen skulle honom åligga, — kunna sköta äfven registratorsgöromålen å byrån, hvilka nu fullgöras af en amanuens. Genom tillkomsten af den nu föreslagna nya befattningen skulle å denna byrå kunna indragas två af de nuvarande amanuensbefattningarna.

*Kameral-
byrån.*

Tjänstemännen å stat på *kameralbyrån* äro nu 1 kamrerare och sekreterare, 1 kassör, 1 intendent vid postverkets frimärkesförråd och 1 intendent vid persedelförrådet, samtliga med aflöning i andra lönegraden, 3 revisorer och bokhållare, 1 notarie samt 2 aktuarier, sistnämnda sex tjänstemän i första lönegraden. Dessutom äro å byrån med derunder lydande hufvudkassa, förråd och afdelning för frankoteckenstillverkning anställda tillhopa 15 amanuenser med fasta arfvoden.

Hvad först *kamrerare- och sekreteraretjensten* angår, har inom komitén varit på tal fråga om denna tjänsts delning. Det har nemligen blifvit komitén meddeladt, att redan de kamreraregöromål, hvilka åligga innehafvaren af denna tjänst, numera äro af den vidlyftiga beskaffenhet, att hans

tid är i det närmaste upptagen af dessa göromål. Af sekreteraregöromålen lärer han under vanliga förhållanden knappast medhinna annat än att kontrollera de i uppsatta skrivelser förekommande faktiska uppgifter samt att kontrastignera från byrån utgående expeditioner. Till följd deraf har en del uppsättning af skrivelser, som under andra förhållanden bort af bemälda tjänsteman verkställas, måst af byråchefen sjelf ombesörjas. Öfriga sekreteraregöromål utföras af den å byrån anstälde notarien med biträde af två amanuenser samt extra tjänstemän. Vid sådant förhållande och då det synes komitén, att de egenskaper, som fordras af en kamrerare, och de, som en sekreterare bör ega, delvis äro af den olika art, att de mera sällan återfinnas hos en och samma person, kunde det tänkas vara lämpligt, att notarietjensten, hvars innehafvare faktiskt sköter en stor del af sekreteraregöromålen, förändrades till en tjänst af andra lönegraden med benämningen sekreterare för innehafvaren, samt att den nuvarande kamrerare- och sekreterartjensten blefve endast en kamrerartjänst. Efter öfvervägande af hithörande omständigheter, har komitén dock icke velat nu framställa förslag om en så genomgripande omgestaltning af tjänsteförhållandena å katedralbyrån, hvar emot — med hänsyn dertill att, såsom nyss nämnts, den å katedralbyrån för närvarande anstälde notarien fullgör en stor del af de kamreraren och sekreteraren åliggande egentliga sekreteraregöromålen och derförutom har sig ålagdt ordnandet, förtecknandet och förvarandet af åtskilliga hyres- och leverans- m. fl. kontrakt samt förande af liggare öfver vissa postkontoren tilldelade anslag m. m., samt i följd deraf å byrån finnas anställda två amanuenser med fasta arfvoden för utförande af sådant arbete, som eljest skolat af notarien fullgöras, såsom uppsättande af koncept till utgående skrivelser o. d., — komitén ansett sig böra hemställa, att ytterligare en *notarietjänst* varder å katedralbyrån inrättad, under hvilken förutsättning arfvoden till två amanuenser synas kunna indragas.

Ny notarie-
tjänst.

Å *postverkets hufvudkassa*, som lyder under katedralbyrån, äro, förutom den å stat uppförde kassören, anställda två amanuenser, af hvilka den ene, hvars arfvode numera uppgår till 1,800 kronor, trädt i stället för en tillförene, enligt äldre stat, i hufvudpostkassan tjänstgörande kammar-

skrifvare af högsta lönegraden, och den andra amanuensen från och med den 1 april 1894 mot ett mindre arfvode antagits för att vissa tider på dagen vara behjelpig vid brådskande expeditioner.

Beträffande kassarörelsens ökning sedan 1890-talets början hafva följande uppgifter meddelats komitén.

Antalet till hufvudpostkassan inkomna penningeposter utgjorde:

år 1890	7,059	med värde af kr.	15,060,594 ^{· 43}
» 1895	7,480	» » » »	22,201,048 ^{· 68}
» 1900	6,669	» » » »	39,287,110 ^{· 25}

Antalet från hufvudpostkassan utgående penningeposter utgjorde:

år 1890	2,877	med värde af kr.	15,001,561 ^{· 80}
» 1895	2,237	» » » »	22,217,461 ^{· 65}
» 1900	2,607	» » » »	39,292,111 ^{· 67}

Många af de inkommande posterna lära innehålla tusentals kronor i sedlar å 5 å 10 kronors valör samt i metalliskt mynt, hvadan uppräknningen af en enda sådan post kan taga betydande tid i anspråk.

Det ligger i sakens natur, att dessa inkommande och utgående poster ej jemnt fördelas på årets alla söckendagar, utan att särskildt de inkommande posterna, till följd af de för postkontoren gällande föreskrifter om leverans af öfverskottsmedel per tiodag och per månad, periodvis föranleda för personalen å hufvudpostkassan ett synnerligen intensivt arbete, dervid, äfvensom vid de många kontanta utbetalningarna, fara för förlust, till följd af felräkning, för kassören lätt kan uppstå. Då denne tjänsteman, i motsats mot hvad fallet är inom åtskilliga andra förvaltande verk, icke åtnjuter *felräkningspenningar*, hvarigenom eventuella förluster kunde betäckas, har komitén ansett sig böra föreslå, att till kassören skola utgå sådana med 500 kronor om året.

Felräknings-
penningar åt
kassören.

Revisor och
bokhållare å
hufvudpost-
kassan.

Med hänsyn till hufvudpostkassans stora penninge-
rörelse kan det, enligt komiténs förmenande, icke anses vara
väl stäldt i fråga om kontrollen dervid, så länge å kassan
icke finnes annan ordinarie tjänsteman än en kassör; och har

komitén fördenskill föreslagit, att jemte kassören anställas å kassan en ordinarie *revisor och bokhållare*, hvilket, oafsedt den bättre kontroll, som derigenom bör kunna ernås, jemväl betingas af den utsträckning, i hvilken den äldre amanuensens arbetskraft derstädes redan tages i anspråk, i det att nemligen, enligt inhemtade upplysningar, hans arbetstid der för postgöromål utgör minst 5 timmar dagligen. Nämnda amanuenssyssla skulle vid tillkomst af den nya ordinarie befattningen komma att försvinna.

Intendenten vid *postverkets frimärkesförråd* tillhör det Revisor och bokhållare å frimärkesförrådet.
 att till vederbörande leverantör aflåta beställningar å frankotecken;

att öfvervaka tillverkningen af frankotecken äfvensom arbetena i öfrigt inom frimärkesförrådets tryckeriafdelning;

att emottaga tillverkade frankotecken samt bokföra och förvara desamma;

att kontrollräkna såväl det för tillverkning af vanliga frimärken afsedda papper, som ock till frimärkesförrådet levererade frimärken af alla slag;

att kontrollräkna och afgifva qvitto öfver till frimärkesförrådet från postanstalterna inlevererade skadade frankotecken, som vid postanstalt blifvit utbytta mot felfria frankotecken;

att annotera och från förrådet uttaga det för hvarje dag af vederbörande postanstalter reqvirerade antal frankotecken samt afsända detsamma;

att upprätta månatliga redogörelser öfver värdet af de till frimärkesförrådet inlevererade och från frimärkesförrådet utsända frankotecken;

att upprätta månatliga statistiska uppgifter öfver antalet från frimärkesförrådet utsända frankotecken;

att föra all den skriftväxling vid frimärkesförrådet, som kan ifrågakomma med vederbörande postanstalter, leverantören af frankotecken samt personer i utlandet, som önska erhålla frankotecken; och

att ombesörja förstöring, i behörig ordning, af maku-
 lerade frankotecken.

Till biträde vid göromålen har bemälda intendent — oafsedt de under honom lydande kontrollanter vid frankoteckenstillverkningen, hvilka tjenstgöra å tryckeriafdelningen, — å sjelfva förrådet allenast en amanuens.

I afseende å arbetet vid frimärkesförrådet har komitén inhämtat nedan intagna uppgifter.

Af det särskilda papperet till vanliga frimärken kontrollräknades inom frimärkesförrådet nedannämnda år följande antal ark:

år 1890.....	320,100
» 1895.....	422,250
» 1900.....	513,450.

Antalet kontrollräknade blad (halfark) af frimärken af alla slag utgjorde:

år 1890	743,200
» 1895	879,000
» 1900	1,131,000.

Antalet till frimärkesförrådet inkomna requisitioner å frankotecken utgjorde:

år 1890.....	1,738
» 1895.....	2,115
» 1900.....	2,217.

Antalet från frimärkesförrådet expedierade assurerade försändelser, innehållande frankotecken, utgjorde:

år 1890.....	3,320
» 1895.....	4,201
» 1900.....	4,765.

Antalet från frimärkesförrådet utsända frankotecken och deras värde utgjorde:

År.	Frimärken st.	Franko- kuvert st.	Brefkort st.	Kortbref st.	Summa st.	Värde i kronor.
1890	59,404,000	821,770	4,382,540	1,240,690	65,849,000	7,044,318.35
1895	74,309,000	1,121,420	5,271,820	1,005,600	81,707,840	8,100,503.10
1900	102,167,550	1,803,120	7,048,950	1,353,400	112,373,020	10,957,610.10

Antalet till frimärkesförrådet inlevererade skadade frankotecken, för hvilka sedan år 1896 utbyte medgifvits mot viss rabatt, utgjorde:

år 1896	25,742
» 1900	66,564.

Redan af ofvanstående redogörelse beträffande verksamheten vid sjelfva frimärkesförrådet torde framgå behofvet af ytterligare en ordinarie tjänsteman, i stället för amanuensen, inom denna del af postverkets centralförvaltning. Beskaffenheten af det å frimärkesförrådet förekommande arbetet, hvilket kräfver synnerlig noggrannhet och, ekonomiskt sedt, innebär stort ansvar, enär frankotecknen i räkenskaperna debiteras och krediteras efter deras nominella värde, synes ock häntyda på önskvärdheten, för att icke säga nödvändigheten, af att såsom intendents närmaste man vid förrådet tjänstgör en vid dylika göromål van, ordinarie tjänsteman, hvilken ock skulle kunna af generalpoststyrelsen användas såsom lämplig vikarie för intendenten, då denne till följd af sjukdom eller semester eller af annat laga skäl icke sköter intendentsbefattningen.

På grund af hvad sålunda anförts, tillåter sig komitén hemställa om inrättande å frimärkesförrådet, i stället för nuvarande amanuenssyssla, af ytterligare en ordinarie tjänstebefattning, hvars innehafvare skulle benämnas *revisor och bokhållare*.

Intendenten vid *persedelförrådet*, hvilken tillförene, liksom förvaltaren af postverkets hufvudkassa, enligt äldre stat hade till sitt biträde en kammarskrifvare af högsta lönegraden, fick sedermera ända till oktober 1899 biträde allenast af en amanuens. Från sistnämnda tidpunkt har, till följd af ökning i arbetet, periodvis anställts vid *persedelförrådet* ytterligare en amanuens.

Revisor och bokhållare å *persedelförrådet*.

Intendenten vid *persedelförrådet* åligger, bland annat, att ansvara för de postverkets *persedlar* och effekter, som finnas specificerade dels uti förrådets *persedel- och inventarieräkning*, dels uti dess *åkdonsräkning*;

att tillse, att *persedelförrådet* ständigt eger tillgång, för postanstalternas *räkning*, till alla sådana *persedlar* och *förbrukningsartiklar*, som skola genom *persedelförrådets* försorg anskaffas och postanstalternas tillhandahållas;

att besigtiga och emottaga från leverantörer dessa *persedlar* och *förbrukningsartiklar*;

att ombesörja istandsättning af äldre posteffekter, som derigenom kunna blifva lämpliga för vidare bruk;

att granska och liqvidera vederbörande leverantörers *räkningar*, för hvilket ändamål penningeförskott från gene-

ralpoststyrelsen tillhandahålles intendenten, uppå specificerad requisition, i allmänhet en gång i månaden;

att ombesörja försäljning af förslitna och till reparation odugliga posteffekter;

att emottaga och redovisa alla från postanstalter till förrådet återlevererade persedlar, deribland jemväl de vid seglationstidens slut från ångbåtspostexpeditioner inkommande posteffekter, hvilka skola under vintern iståndsättas för att vid seglationstidens början ånyo till vederbörande utsändas;

att upprätta och afgifva medelsräkning kvartalsvis samt persedelräkning årsvis;

att, i mån af inkomna och godkända requisitioner, i förrådet uppmäta och till vederbörande utsända tyg att användas vid tillverkning af vissa uniformspersedlar för ordinarie och extra postvaktbetjente, äfvensom för postvaktbetjente anskaffa uniformsmössa enligt uppgifvet mått för hvarje särskild till uniformsmössa berättigad vaktbetjent; och

att med vederbörande postanstalter föra den skriftvexling, som till följd af ofvan omförmälda åligganden eller ingående förfrågningar rörande postpersedlar kan erfordras.

Göromålens omfång å persedelförrådet har år från år ökats, såsom framgår deraf, att antalet från förrådet utgångna expeditioner utgjorde:

år 1890.....	3,761
» 1891.....	4,159
» 1892.....	4,401
» 1893.....	5,980
» 1894.....	6,032
» 1895.....	6,072
» 1896.....	6,138
» 1897.....	6,550
» 1898.....	7,162
» 1899.....	7,544
» 1900.....	8,391.

Förrådets upphandlingar af persedlar och förbrukningsartiklar, såsom kassaskåp, kassakistor, blankettskåp för poststationer, breffådor, postväskor, stolar, poststämplar, omslagspapper, lack, kuverter, segelgarn, kläde, fodertyg, mössor, uniformsknappar m. m., jemte de genom förrådet be-

stridda kostnaderna för underhåll af persedlar och effekter uppgingo år 1900 till ett sammanlagdt värdebelopp af 322,941 kronor 61 öre.

Till hela rörelsens bedrivande har persedelintendenten, såsom ofvan nämnts, icke haft annat tjänstemannabitråde än det af en amanuens med fast arfvode samt periodvis en tillfällig amanuens. Också har, enligt erhållen utredning, den fasta amanuensens dagliga arbetstid i persedelförrådet under de senare åren uppgått till 8 å 9 timmar. Komitén har, vid sådant förhållande, funnit det vara staldt utom allt tvifvel, att å detta förråd behöfvas ytterligare ordinarie arbetskrafter, och fördenskull ansett sig böra föreslå inrättande jemväl der af en ny ordinarie *revisors- och bokhållare-tjenst*, i stället för den fasta amanuenssysslan.

Å den s. k. revisionsbyrån I, hvilken, med afseende å den hufvudsakliga arten af de ärenden, som der skulle handläggas, af komitén föreslås att benämnas *utrikes- och författningsbyrån*, behandlas för närvarande och skulle äfven framdeles komma att handläggas de flesta ärenden rörande postutvexlingen med utlandet äfvensom frågor rörande postverkets bref- och pakettaxor, till hvilka sistnämnda för framtiden synas böra läggas jemväl tidningstaxor. Under ifrågavarande byrå lyder ock det s. k. statistiska kontoret.

Utrikes- och författningsbyrån.

De å byrån anställda tjänstemän utgöras af 1 notarie och 2 aktuarier, samtliga af första lönegraden, hvartill komma 8 amanuenser med fasta arfvoden, af hvilka amanuenser dock ej mindre än 5 tjenstgöra å statistiska kontoret.

Å generalpoststyrelsens äldre byråer: kanslibyrån, trafikbyrån och kameralbyrån, är till vederbörande byråchefs närmaste biträde vid göromålens skötsel anstald antingen, såsom å kansli- och trafikbyråerna, en sekreterare eller ock, såsom å kameralbyrån, en kamrerare och sekreterare, i hvarje fall med aflöning såsom tjänsteman af andra lönegraden. Men då från och med år 1885 å stat uppfördes en fjerde byrå, under namn af revisionsbyrån, anställdes der icke någon tjänsteman af enahanda grad. Efter det revisionsbyrån numera blifvit provisoriskt fördelad i två byråer, revisionsbyrån I och revisionsbyrån II, sakna båda dessa byråer särskild tjänsteman för skötande af sekreterare-

göromålen, hvilka därför måste handläggas af de å byråerna anställda notarier.

En notarie-
tjensts för-
ändring till
sekreterare-
befattning.

Detta förhållande har särskildt å revisionsbyrån I — den föreslagna utrikes- och författningsbyrån — enligt hvad komitén förnummit, medfört olägenhet och betydligt ökat arbetet för vederbörande byråchef; och det har mera och mera visat sig behöfligt att å sistberörda byrå, der frågor rörande avslutande af internationella postfördrag med tillhörande expeditiionsreglementen samt om ändringar af bestämmelserna i redan befintliga dylika fördrag och reglementen m. fl. frågor af vikt beträffande postverkets förhållande till utlandet förekomma, hafva anställd en andra gradens tjänsteman, å hvilken såsom byråchefens närmaste man må kunna i fråga om skicklighet såväl i allmänhet som ock särskildt i behandlingen af främmande språk och kännedom om internationella postförhållanden ställas större kraf än å en tjänsteman af lägsta graden. Komitén har därför föreslagit, att den notariatstjänst, hvars innehafvare eljest skulle komma att anställas å utrikes- och författningsbyrån, måtte å stat upptagas till hvad den i verkligheten är, eller en *sekreteraretjänst*.

Ny aktuarie-
tjänst.

Det under nu ifrågavarande byrå för närvarande lydande *statistiska kontoret* har till föreståndare en aktuarie, och äro der, såsom ofvan omförmälts, för öfrigt anställda 5 amanuenser med fasta arfvoden, deraf två qvinliga. Dessutom har på senare tiden måst tagas i anspråk biträde af ytterligare en qvinlig arbetskraft; hvarjemte personalen, då göromålen äro mycket hopade och brådslande, såsom vid tiden för tryckning af årsberättelsen om postverkets förvaltning och vid tiden för tidningstaxornas utgifvande, plägar erhålla förstärkning med 1 å 2 tillfälliga amanuenser, särskildt för korrekturläsning.

De statistiska kontoret åliggande hufvudsakliga göromål kunna särskiljas i tre kategorier, nemligen:

a) göromål, som hänföra sig till förarbetena för generalpoststyrelsens af trycket utkommande årsberättelse, samma berättelses redigerande i första hand samt dess befordrande, efter verkställd justering, till tryckning;

b) arbeten, som afse dels upprättande årligen af föreskrifna tabellariska uppgifter till den internationella poststatistiken, dels ock uppgörande, på främmande postförvalt-

ningars begäran, af statistiska öfversigter beträffande den ena eller andra grenen af Sveriges postutvexling med utlandet; och

c) arbeten, hvilka hänföra sig till *dels* upprättande och utgifvande från trycket af postverkets bref- och paket-samt årliga tidningstaxor äfvensom dessas kompletterande genom publicerande, i fortlöpande nummerföljd, af ändringar och tillägg, *dels* upprättande och befordrande till tryckning af en del andra, för begagnande vid postanstalterna afsedda publikationer, såsom zontabell för taxering af vissa utrikes tariffpaket, vissa för uppfästning å vägg i postlokalerna till allmänhetens kännedom afsedda tabeller, förteckningar å slutna poster, som utvexlas med utlandet, m. m., *dels* uppgörande af andra tabeller och förteckningar, i vissa taxationshänseenden, i enlighet med vederbörande expeditionsreglementen för utförande af de internationella postfördragen, *dels ock* redigerande och befordrande till tryckning af bihang A till generalpoststyrelsens cirkulär, med de uti samma cirkulärbihang inflytande meddelanden och notiser i afseende å postförsändelsers taxation m. m.

Statistiska kontoret har tillika att afgifva yttrande eller utredning i ärenden, som för sådant ändamål öfverlemnas af styrelsen till kontoret, äfvensom att föra liggare rörande frankoteckensåtgången, kvartalsvis beräknad, vid samtliga poststationer i riket.

De göromål, hvilka åligga statistiska kontoret, beröra sålunda för närvarande ej blott revisionsbyrån I, eller den föreslagna utrikes- och författningsbyrån, utan äfven, i hvad göromålen afse utarbetandet af postverkets årsberättelser, vissa andra poststatistiska ärenden och postverkets tidningstaxor, den nya byrå, som finnes provisoriskt anordnad och benämnes revisionsbyrån II. Också har, såsom ofvan är berördt, generalpoststyrelsen förordnat, att den å styrelsens statistiska kontor tjänstgörande personal skall, i mån af behof, biträda revisionsbyrån II i afseende å nyss antydda ärenden.

Att, på sätt sålunda skett, fördela göromålen, så att statistiska kontoret kommit att i vissa hänseenden sortera under en byrå och i andra hänseenden under en annan, kan dock uppenbarligen i längden icke vara för arbetets jemna gång fördelaktigt, enär det medför fara, att hopade

göromål för den ena byråns räkning komma att förrycka gången af de göromål, som tillhöra den andra byrån.

Det har också förefallit komitén, som om, då revisionsbyrån I, under benämning af utrikes- och författningsbyrån, varder ordnad och försedd med en sekreterare, som, bättre än hvad beträffande en tjänsteman af lägre lönegrad kan vara att med säkerhet påräkna, bör kunna fullgöra sekreteraregöromålen och befria byråchefen från det faktiska skötandet af en del af dessa, denna byrås chef för framtiden bör kunna medhinna hvad på en föredragande kan ankomma beträffande jenväl postverkets årsberättelser, vissa andra poststatistiska ärenden och postverkets tidningstaxor. Genom att lägga jenväl dessa nu sist nämnda grupper af ärenden under »utrikes- och författningsbyrån», hvars handläggning af utrikes- och författningsärenden rörande postväsendet väl dessutom ofta torde ligga till grund för ändringar i taxor och taxebestämmelser af såväl ett som annat slag, skulle den, enligt komiténs förmenande, ganska afsevärda fördel vinnas, att det mångskiftande arbete, som nu åligger statistiska kontoret, komme att lyda under allenast *en* byrå.

Af detta arbete intaga i kvantitativt hänseende de rent poststatistiska, till a) och b) här ofvan hörande göromålen första rummet. Det arbetsmaterial, som i detta afseende skall bearbetas, är nemligen synnerligen vidlyftigt. Så uppgå de från postanstalterna till kontoret inkommande årliga primäruppgifter för poststatistiken till ett antal af omkring 13,500, och dessa uppgifter lära ofta föranleda till anmärkning med deraf följande skriftvexling.

Hvad angår statistiska kontorets ofvan under c) omnämnda göromål, framgår deras omfattning och beskaffenhet i väsentlig mån af de utaf postverket utgifna taxeeditioner och andra publikationer uti ifrågavarande hänseenden äfvensom af bihang A till generalpoststyrelsens cirkulär. I detta sammanhang torde emellertid böra särskildt erinras om upprättandet och vidmagthållandet, genom ändringar och kompletteringar, af de för vederbörande utvexlingspostanstalter afsedda, synnerligen vidlyftiga s. k. A-tabeller för begagnande vid utvexling med utlandet af postpaket.

Beträffande yttranden och utredningar, som af styrelsen infordras från statistiska kontoret, kunna dessa under-

stundom blifva af ganska vidlyftig beskaffenhet, såsom då de angå förslag om ändringar i grunderna för postförsänders taxering, ändringar i en del detaljbestämmelser för postutvexlingen med utlandet, m. m.

Att ett så omfattande arbete, som det ofvan omfördälda, icke kan så mycket, som ske borde, följas och ledas af en enda person, synes komitén uppenbart; och dock hvilat för närvarande ansvaret för hela det å statistiska kontoret bedrifna arbetet på en enda ordinarie tjänsteman, nemligen den ene af de två å revisionsbyrån I nu anstälde aktuarierna, hvilken, såsom redan nämnts, till sitt biträde har endast extra ordinarie tjänstemannapersonal. Det lär icke kunna bestridas, att en ändring i detta förhållande är af behovet påkallad; och en uppdelning af tjänsten och arbetet efter göromålens art synes fördenskull böra ega rum, i hvilket afseende komitén ansett sig böra föreslå upptagande å ordinarie stat å utrikes- och författningsbyrån af ytterligare *en aktuarie*. Komitén har dervid tänkt sig, att arbetet i det nuvarande statistiska kontoret skulle mellan vederbörande tvenne aktuarier på det sätt fördelas, att den ene finge sköta det rent poststatistiska, till a) och b) här ofvan hänförliga arbetet och den andre det arbete beträffande taxor m. m., som ofvan upptages under c), hvarjemte naturligtvis förekommande utlåtanden och utredningar skulle, efter ärendenas beskaffenhet, fördelas mellan de båda ifrågakvarande tjänstemännen.

Å den nu s. k. revisionsbyrån II, hvilken enligt komiténs förslag skulle komma att benämnas endast *revisionsbyrån*, tjänstgöra för närvarande — jemte den från kanslibyrån tagna notarien — 1 aktuarie och 7 revisorer, samtliga af första lönegraden, äfvensom 19 amanuenser med fasta arfvoden, deraf 1 qvinlig. Af dessa amanuenser äro 15 manliga och den qvinliga placerade å de olika revisionslotterna.

Såsom ofvan vid kanslibyrån anmärkts, har komitén funnit arbetet derstädes påfordra, att den enligt staten der uppförda, men sedan flera år å revisionsbyrån II tjänstgörande notarien återgår till kanslibyrån. I följd deraf måste å den föreslagna revisionsbyrån uppföras aflöning till en *notarie*.

Revisionsbyrån.

Ny notarie-tjänst.

Tre nya
revisors-
tjänster.

Hvad angår de gransknings- och andra göromål, som åligga de 7 å den nuvarande revisionsbyrån II anställde revisorerna, så hänföra sig deras revisionslotter, den 1:a till postmedelsräkningar (d. v. s. sjelfva hufvudredovisningarna från vederbörande postförvaltare och andra postverkets redögörare), den 2:a till postmedelsräkningar och specialredovisningar beträffande lösen för ofrankerade eller ofullständigt frankerade postförsändelser m. m., den 3:e till tidningsmedelsredovisningar, den 4:e och 5:e till särskilda redögörelser i afseende å postanvisningar, värdebref och paket till och från utlandet m. m., samt den 6:e och 7:e till specialredovisningarna beträffande inrikes postanvisningar och postförskott.

Till biträde åt dessa revisorer äro förenämnda 16 amanuenser fördelade å de särskilda revisionslotterna med å den 1:a en, å den 2:a en, å den 3:e tre, å den 4:e två, å den 5:e två, å den 6:e tre, å den 7:e tre; hvarjemte den 6:e och 7:e hafva gemensamt en amanuens, samt under de senare åren, på grund af upprepade förordnanden, tienstgjort, för användning å vissa af revisionslotterna, 3 å 4 tillfälliga amanuenser för längre eller kortare tider af året.

Dessutom finnas för sortering af verifikationer m. m. anställda åtskilliga qvinliga biträden.

Den närmare utredning, komitén förskaffat sig rörande omfånget af arbetet å hvarje revisionslott, har gifvit det resultat, att 1:a, 2:a, 4:e och 5:e revisionslotterna icke kunna öfvertaga något af det arbete, som hvilar på 3:e, 6:e och 7:e revisionslotterna; och då dessa tre sistnämnda revisionslotter äro med arbete så belastade, att den ordinarie revisorn å hvar och en af dessa lotter behöfver till biträde ej mindre än tre fast anställda amanuenser, med en daglig arbetstid af öfver 3 timmar, samt derutöfver — oafsedt den för 6:e och 7:e lotterna gemensamma amanuensen — tidtals hjälp af tillfälliga amanuenser, anser komitén det vara uppenbart, att dessa tre revisorer icke kunna medhinna att så granska räkenskaperna och öfvervaka biträdenas arbeten, som skäligen kräfves, för att revisorerna skola kunna, såsom afsedt är, ansvara för de granskade räkenskapernas rigtighet.

Innan komitén öfvergår till förslag, huru härmed bör ordnas, anser sig komitén dock böra något närmare redo-

göra för omfånget af sistbemälda tre revisorers granskningsarbete och får i sådant afseende meddela följande.

Den 3:e revisionslottens arbete består i granskning af räkenskaper öfver de genom postverket abonnerade in- och utländska tidningar.

De mest omfattande af dessa räkenskaper äro de af postkontoren månadsvis upprättade tidningsjournaler, i hvilka hvarje af abonnent aflemnad tidningsrequisition särskildt uppdebiteras samt de af tidningsutgifvare till postverket afgifna och af vederbörande postkontor liqviderade räkningar å prenumerationsafgifter krediteras.

Antalet nummerexemplar af abonnerade in- och utländska tidningar, som befordrats genom postverket, uppgick

år 1898 till	133,061,248
» 1899 »	146,833,568
» 1900 »	150,560,584;

och utgjorde influtna medel för tidningar och tidskrifter, förskrifna genom svenska postverket,

för år 1898.....	kronor	2,811,874
» » 1899	»	3,022,878
» » 1900.....	»	3,190,147.

Till 6:e och 7:e revisionslotterna hör att verkställa granskning af postkontorens räkenskaper rörande inrikes postanvisningar och postförskott. Af hvilken högst betydande omfattning denna gren af den postala rörelsen är, framgår af följande uppgift å antal och värde af nyssberörda postanvisningar och postförskott åren 1898—1900.

År.	Antal.	Belopp.	
		Kronor.	Öre.
1898	2,571,867	41,952,628	35
1899	2,804,280	48,821,183	81
1900	3,143,948	68,638,939	97

I granskningen af sistberörda räkenskaper bör jemväl ingå att tillse, att postbefordringsafgifterna äro rätt debiterade och erlagda, att postanvisning eller postförskott är vederbörligen qvitteradt, samt att kreditering af postanvisnings-

eller postförskottsbelopp å ankomstpostanstalten motsvaras af debitering i afgangspostanstaltens räkenskaper.

Då, såsom af den nu lemnade redogörelsen framgår, ifrågavarande tre revisionslotter omfatta vidlyftiga räkenskaper och afse betydliga penningebelopp, samt rörelsen dessutom år från år i dessa grenar af posttrafiken ökas, synes det komitén, att bot för missförhållandet mellan arbete och för detsammans utförande tillgänglig ordinarie arbetskraft icke står att vinna på annat sätt än genom delning af dessa tre revisionslotter, hvartill fordras, att tre nya ordinarie revisorsbefattningar inrättas; och har komitén fördenskull föreslagit, att å stat uppföras anslag till *tre nya revisorer*; hvarvid komitén utgått från det antagandet, att, i händelse af bifall till nämnda förslag, af de nu till revisorernas disposition befintliga amanuensbiträden 6 torde kunna undvaras.

*Aflönings-
förmåner
för de nya
tjenste-
männen.*

Hvad *aflöningen* till de af komitén föreslagna nya tjänstemännen hos generalpoststyrelsen angår, läser densamma böra utgå med enahanda belopp, som för närvarande tillkomma tjänstemän af samma grader inom styrelsen, eller till den nya byråchefen med 4,400 kronor i lön och 2,000 kronor i tjänstgöringspenningar jemte ett ålderstillägg till lönen å 600 kronor efter 5 år, till sekreteraren å utrikes- och författningsbyrån med 3,000 kronor i lön och 1,500 kronor i tjänstgöringspenningar jemte två ålderstillägg, hvartdera å 500 kronor, efter respektive 5 och 10 år, samt till öfriga tjänstemän med 1,800 kronor i lön och 1,200 kronor i tjänstgöringspenningar jemte enahanda ålderstillägg som till ofvan omförmälde sekreterare.

*Vaktmä-
starne hos
generalpost-
styrelsen.*

Den ordinarie *vaktbetjeningen* hos generalpoststyrelsen utgöres allt sedan ingången af år 1879, då ny aflöningsstat för styrelsen trädde i tillämpning, af

1 förste vaktmästare med 1,100 kronors aflöning, hvaraf 800 kronor lön och 300 kronor tjänstgöringspenningar, samt

6 vaktmästare, hvar och en med 800 kronors aflöning, hvaraf 500 kronor lön och 300 kronor tjänstgöringspenningar.

Om förste vaktmästare eller annan vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad, skall emellertid, så länge denna förmån kvarstår, lönen minskas med 150 kronor.

Ålderstillägg tillkommer ej förste vaktmästaren, men kan, till belopp af 100 kronor, efter 5 år utgå till hvar och en af de 6 öfriga vaktmästarne, och skall detta ålderstillägg anses tillhöra lönen.

Af de sistbemälda 6 vaktmästarne tjenstgöra 1 å kansli- byrån, 1 å trafikbyrån och 4 å kameralbyrån med dess kassa och förråd.

Utöfver den ordinarie vaktbetjeningen finnas emellertid hos styrelsen anställda 8 extra vaktmästare med fasta arfvoden, nemligen 1 å kanslibyrån, 3 å kameralbyrån med tillhörande förråd och 4 å revisionsbyråerna, samtliga med full tjenstgöring.

Vid nu omförmälda förhållanden och på det att pro- Tre nya vakt-
mästare-
befattningar. portionen mellan de ordinarie vaktmästarne och de extra vaktmästarne med full tjenstgöring må förbättras, så att i regel med dylik tjenstgöring må följa anställning å ordinarie stat inom ej allt för lång tid, föreslår komitén inrättande af *tre nya ordinarie vaktmästarebefattningar* hos generalpoststyrelsen.

Aföningen till innehafvare af dessa vaktmästarebefattningar skulle utgå med enahanda belopp, som nu utgår till hvardera af de vaktmästare, hvilka äro utom förste vaktmästaren anställda hos styrelsen å ordinarie stat, eller 500 kronor i lön och 300 kronor i tjenstgöringspenningar jemte ett ålderstillägg å 100 kronor efter 5 års väl vitsordad tjenstgöring, med bibehållande äfven för dessa nya vaktmästare af den bestämmelsen, att, derest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad, skall å lönen afdragas ett belopp af 150 kronor.

Distriktsförvaltningarna inom postverket.

Generalpoststyrelsens förslag af år 1869.

Redan i underdånig skrifvelse den 25 augusti 1869, med förslag till allmän poststadga, hade generalpoststyrelsen framhållit angelägenheten af att en del frågor rörande sättet för besörjande af postutvexlingen mellan särskilda postanstalter måtte, till förekommande af omgång och tidsutdrägt, få, i stället för att hvarje gång hänskjutas till styrelsens pröfning, handläggas och afgöras af vissa posttjenstemän i orterna, hvilka tjenstemän det ock skulle äligga att öfvervaka postutvexlingens besörjande i enlighet med meddelade föreskrifter.

I fråga om det närmare ordnandet af dylika mellanmyndigheter ifrågasatte styrelsen då, att uppsigten öfver postbefördringen och postutvexlingens besörjande inom vissa distrikt måtte uppdragas åt en af postkontorsföreståndarne inom samma område, dock sålunda att detta uppdrag, utan att vara fäst vid visst postkontor, måtte kunna för längre eller kortare tid anförtros åt hvilken som helst af ifrågavarande tjenstemän, som dertill befunnas mest lämplig. Styrelsen förordade tillika, att distriktens antal skulle bestännas till tolf eller möjligen till nio, samt att den postförvaltaren, som finge uppdraget sig anförtrodt, skulle för detsamma få uppbära särskildt arvode till visst belopp, hvarjemte han, för att kunna något så när oförhindrad af postkontorsgöromålen egna sig åt det nämnda uppdraget, borde ega att påräkna anställande vid postkontoret af ett särskildt extra biträde.

Tillkomsten af nuvarande distriktsförvaltningarna.

Vid anmälan inför Kongl. Maj:t af Riksdagens skrifvelse den 12 maj 1888 med anhållan om utarbetande af förslag till post- och telegrafverkens förenande under en

gemensam styrelse, uttalade föredragande departementschefen *den 12 januari 1889* den mening, att i utredningen af denna fråga äfven borde ingå en undersökning, huruvida icke det betydliga tryck, som ärendena då utöfvade på postverkets centralstyrelse, kunde i någon mån lindras. Bland de till generalpoststyrelsen inkommande mål vore säkerligen ett betydligt antal af den beskaffenhet, att deras afgörande med full trygghet borde kunna anförtros åt underordnade myndigheter. Kunde därför på detta område en decentralisation åvägbringas, hvarigenom postverkets öfverstyrelse befriades från bestyret med en mängd mindre viktiga ärenden, borde, enligt departementschefens åsigt, en sådan åtgärd icke allenast lända till fromma för handlingskraften hos denna styrelse, utan äfven kunna underlätta lösningen af frågan om post- och telegrafverkens förening.

Departementschefens yttrande den 12 januari 1889.

Samtidigt med tillsättande af en komité för utredning af frågan om post- och telegrafverkens förenande under en gemensam styrelse bemyndigade derefter Kongl. Maj:t, genom nådigt bref *den 13 december 1889*, generalpoststyrelsen att tillkalla visst antal tjänstemän vid den lokala postförvaltningen, för utarbetande hos styrelsen af förslag, bland annat, till sådana förändringar i postverkets förvaltning, hvarigenom handläggningen af en del ärenden öfverflyttades från centralstyrelsen till underordnade myndigheter.

Kongl. brefvet den 13 december 1889.

I anledning af en särskild underdånig framställning från nyssberörda komité, förklarade Kongl. Maj:t *den 6 augusti 1891*, att, då det förslag, som i fråga om post- och telegrafverkens förening kunde komma att af komitén utarbetas, icke, under förutsättning att detsamma i öfrigt vunne godkännande, torde komma att genomföras, innan den å bane bragta frågan om det civila pensionsväsendet blifvit slutligen ordnad, men Kongl. Maj:t ansåge angeläget, att icke i afbidan på sådant ordnande måtte anstå med genomförandet af de förändringar i postverkets förvaltning i syfte att öfverflytta handläggningen af en del ärenden från centralstyrelsen till underordnade myndigheter, hvartill generalpoststyrelsen erhållit befallning att utarbeta förslag, generalpoststyrelsen vid utarbetandet af sådant förslag skulle ega utgå från den förutsättning, att

Kongl. brefvet den 6 augusti 1891.

förändringarna i postverkets förvaltning bragtes till stånd oberoende af frågan om post- och telegrafverkens för- enande under en gemensam styrelse; dock att generalpost- styrelsen dervid hade att tillse, att icke genom de före- slagna förändringarna svårigheter lades i vägen för lösnin- gen af sistberörda fråga.

I sammanhang med afgifvande af förslag till post- verkets stater för år 1893 framlade generalpoststyrelsen, i underdånig skrifvelse *den 23 november 1891*, ett, på grund af det styrelsen gifna uppdrag, inom styrelsen ut- arbetadt förslag till inrättande af distriktsförvaltningar inom postverket.

Efter en erinran om hvad styrelsen i sin ofvanberörda skrifvelse den 25 augusti 1869 i denna sak anført, fram- höll styrelsen, att, om vid sistnämnda tidpunkt behovet af dylika instanser gjorde sig gällande, detta måste i ojem- förligt mycket större mån dåmera vara förhållandet, sedan det svenska postväsendet erhållit en utveckling, som år 1869 knappast kunde förutses. Icke minst inom styrelsen hade göromålen i utomordentligt hög grad ökats och lagt på styrelsen en arbetsbörda, som måste hafva en menlig inverkan på förvaltningen. Användandet af den utvägen att öka arbetskrafterna inom styrelsen skulle icke heller vara till fyllest, ty det vore icke allenast ur synpunkten af att lindring måste beredas styrelsens embets- och tjenste- män, särskildt byråcheferna, i deras arbete, som en decen- tralisation vore nödvändig, utan densamma påkallades äf- ven, och detta i främsta rummet, af hänsyn till verkets ändamålsenliga skötsel och fortsatta utveckling. Endast med tillhjälp af distriktsförvaltningar kunde det blifva möj- ligt att handhafva den skärpta kontroll, om hvars nöd- vändighet någon tvekan icke rädde. Jemte denna kon- troll skulle distriktsförvaltningarna vara särskildt egnade att tillhandagå underlydande postförvaltare med erforder- liga råd och upplysningar i tjensten samt öfvervaka, att gifna föreskrifter följdes. De skulle bereda möjlighet för centralförvaltningen att bättre, än då var fallet, erhålla kännedom om och kunna taga hänsyn till särskilda ort- och personförhållanden vid träffandet af anordningar af olika slag, hvilket ofta kunde vara af den största betydelse

Generalpost-
styrelsens
förslag den
23 november
1891.

och jemväl mången gång föranleda till minskning i omkostnaderna för verkets drift. Distriktscheferna skulle under sina täta tjänsteresor kunna tillse, att göromålen å postanstalterna vore på lämpligt sätt ordnade och der tillgängliga arbetskrafter på bästa sätt använda. Vid de så ofta förekommande ansökningarna från de särskilda postanstalternas föreståndare om tillökning i anslagen till biträdespersonalen vore styrelsen — i saknad af hvarje annan utredning å den sökanden sjelf lemnat — ofta tveksam i valet mellan ett obetingadt bifall till anspråk, som kunde förefalla väl höga, eller ett afslag, som kunde verka hämmande å postgöromålens behöriga skötande. En utredning från en distriktsförvaltnings sida vore i sådana fall ytterst välbehöflig. Distriktsförvaltningarna skulle ock på ett tillförlitligare sätt, än då kunde ske, genom beröring med allmänheten erhålla kännedom om och kunna öfverskåda posttrafikens behof inom de särskilda landsdelar, der deras verksamhet vore förlagd, samt blifva i tillfälle att skyndsamt afhjelpa öfverklagade smärre olägenheter eller befintliga brister och beträffande större sådana föreslå lämpliga åtgärder. Det lede intet tvifvel, att derigenom en bättre enhet, ordning och säkerhet i postgöromålens handhavande samt en större möjlighet att tillmötesgå allmänhetens önskingar skulle kunna ernås. Med åberopande hurusom dylika instanser funnes i Tyska riket, Bayern, Österrike, Ungern, Storbritannien och Irland, Nederländerna, Ryssland, Frankrike, Spanien, Portugal, Grekland, Belgien, Schweiz och Italien, framhöll generalpoststyrelsen vidare, att, då styrelsen ginge att framlägga det förslag till inrättande af dylika mellanmyndigheter, som blifvit inom styrelsen utarbetadt, detta skedde i visshet derom, att sådana myndigheter vore nödvändiga och skulle visa sig gagneliga både för postverket och allmänheten. För sin uppfattning om dylika myndigheters gagnelighet hade styrelsen för öfrigt att åberopa stödet af erfarenheten ej blott från utlandet, utan äfven från den svenska postförvaltningen. De dåvarande jernvägspostinspektionerna hade nemligen i vissa hänseenden funktioner, likartade med dem, som enligt styrelsens mening borde tillkomma de nya distriktsmyndigheterna, och styrelsen kunde i fullaste mån vitsorda

den stora nytta och det stöd, centralförvaltningen hemtade af dessa jernvägspostinspektioner.

Vid uppgörande af förslaget i fråga hade styrelsen, med ledning af förhållandena i utlandet, haft att välja mellan två olika hufvudformer. Den ena af dessa hade varit att låta föreståndarne för en del större postanstalter, med bibehållande af sina respektive föreståndarebefattningar, öfvertaga chefskapet för samtliga postanstalter inom vissa dem tilldelade distrikt, och den andra att inrätta särskilda myndigheter, hvilka uteslutande skulle hafva till uppgift att tjena såsom mellaninstanser. Den förra anordningen var den, som af styrelsen år 1869 förordats.

Styrelsen hölle emellertid dämera före, att, om den ifrågasatta nya instansen i verkligheten skulle kunna fullt uppfylla det med densamma åsyftade målet, åt densamma måste gifvas en sådan organisation, att distriktschefen uteslutande kunde egna sig åt sina åligganden såsom sådan. Förhållandena hade sedan år 1869 så väsentligen ändrats genom jernvägsnätets utbredning och rörelsens tillväxt i öfrigt, att den af styrelsen då förordade ombildningen af en äldre postinspektorsinstitution icke vidare kunde anses ändamålsenlig. Först och främst måste nemligen förvaltningen af ett stort postkontor, med de olika grenar af poströrelse, som dämera der förekomme, af dess chef kräfva så mycket arbete och så mycken omtanke, att någon möjlighet icke för honom kunde förefinnas att, utan en högst väsentlig lättnad i postkontorsgöromålen, vid sidan deraf egna sig på ett verkligt tillfredsställande sätt åt verksamheten såsom chef för ett stort distrikt. Och fränsedt att det för postverket icke kunde vara förmånligt, att förvaltningen af just de större och mera svårskötta postkontoren komme att till en icke ringa del uppehållas af underordnade tjänstemän, skulle alltså postkontorsföreståndarens verksamhet såsom distriktschef, om han samtidigt skulle kunna egna *någon* omsorg åt det honom anförtrodda postkontorets skötsel, komma att i väsentlig mån hämmas. Särskildt syntes den kraftigare uppsigt öfver de lokala anstalterna, hvars åstadkommande skulle vara en af den nya institutionens hufvuduppgifter, svårigen kunna i önskvärd mån uppnås, om distrikts-

chefen i denna sin verksamhet inskränktes af nödvändigheten att vid ett visst af distriktets postkontor närmare öfvervaka gången af ärendena och i viss mån äfven deltaga i desamma.

Derest distriktsmyndigheterna blefve fristående, skulle ock — för nedbringande af de ökade utgifterna därför — de då befintliga jernvägspostinspektionerna kunna indragas och dessas göromål, undantagandes den omedelbara befattningen med en del poststationer, öfvertagas af de nya distriktsmyndigheterna.

De nya distriktscheferna föresloges att benämnas *postinspektörer* och skulle, enligt styrelsens åsigt, hafva till hufvudsaklig uppgift *dels* att utöfva tillsyn öfver postinrättningarna inom distriktet, således äfven öfver jernvägspostbefordringen, samt ombesörja verkställigheten i vissa fall af styrelsens beslut, *dels* att utreda och förbereda vissa frågor, hvilka sedermera skulle underställas styrelsen, *dels* ock slutligen att sjelfständigt handlägga och afgöra vissa ärenden, hvilka för det dåvarande i allmänhet vore föremål för styrelsens behandling och beslut, samt vidtaga åtskilliga åtgärder i öfrigt, hvilka dittills tillkommit styrelsen.

I *förstnämnda afseende* skulle postinspektörerna öfvervaka postbefordringen inom distriktet, tillse, att den blefve med största möjliga omsorg, säkerhet och skyndsamhet bestridd samt att göromålen vid postanstalterna blefve för rättade i enlighet med gifna föreskrifter äfvensom att anordningarna vid postanstalterna till allmänhetens betjenande vore af beskaffenhet att motsvara trafikens omfattning.

Det skulle tillkomma inspektörerna att utöfva befäl öfver samtliga inom de respektive distrikten anställda posttjenstemän, poststationsföreståndare, föreståndare för ångbåtspostexpeditioner, postvaktbetjente och landtbrefbärare; att minst en gång årligen och i öfrigt, så ofta omständigheterna kunde dertill föranleda, verkställa inspektion och inventering af alla underlydande fullständiga postanstalter, dervid dock den kontrollör, som borde vara anställd vid inspektörens expedition, skulle med inspektören alternera; att, då så af särskilda förhållanden påkallades, sjelf eller genom kontrollören inspektera poststationer inom distriktet; samt att tidt och ofta inspektera de å jernvägarne inom distriktet framgående postkupéexpeditioner

och postiljonskupéer. Hvad särskildt jernvägspostbefordringen och den för densamma anställda personal anginge, skulle de nya postinspektörerna i afseende derå utöfva den omedelbara tillsyn, som tillkomme de dåvarande jernvägspostinspektörerna.

Hvad derefter anginge den postinspektörerna åliggande *förberedande och utredande verksamheten*, borde det enligt generalpoststyrelsens förmenande först och främst tillkomma inspektörerna att, under noggrant aktgifvande på förhållandena å skilda orter inom distriktet, till styrelsen afgifva erforderliga förslag om inrättande af nya postanstalter eller postgångar samt om indragning eller förändring af förut befintliga äfvensom rörande postbefordringen i allmänhet inom distriktet.

Vidare skulle inspektörerna å styrelsens vägnar emottaga uppsägning af kontrakt rörande poststationsföreståndarebefattning, postbefordring, posttransport inom postanstalts område, vårdande af postgods, förhyrande af lägenheter m. m. samt träffa åtgärder för erhållande af nya, på styrelsens pröfning beroende kontrakt i förenämnda hänseenden, hvarjemte inspektörerna skulle verkställa undersökning vid inträffande oordning i afseende å fortskaffande af post eller vid fel eller försummelse af postförare.

Beträffande slutligen den inspektörerna tillkommande *sjelfständiga afgöranderätten*, skulle de ega, bland annat, att uppgöra och ändra vissa tidtabeller för postbefordring; att verkställa en del liqvider; att förordna om poststationsuppflyttning i högre klass, anbringande af brefflådor, utförande af mindre reparationer å posthusbyggnader, inventarier och persedlar samt inköp af inventarier och persedlar till ersättande af förslitna; att medgifva ökad förskott af frimärken, frankokuvert, brefkort och kortbref till poststationsföreståndare m. fl.; att antaga och entlediga reservvaktbetjent; att i vissa fall låta anställa tillfälliga biträden vid de lokala anstalterna; att inom vissa gränser utöfva disciplinär myndighet öfver postpersonalen inom distriktet; samt att för kortare tid bevilja tjänstledighet bland underlydande personal.

I fråga om huru dessa distriktsförvaltningar borde vara anordnade för att kunna på ett tillfredsställande sätt uppfylla de åligganden, hvilka skulle dem tillkomma, hade

generalpoststyrelsen, vid det förhållande att förvaltningarna blefve för sig bestående myndigheter, trott sig kunna inskränka deras antal till fem, mellan hvilka riket, med undantag af städerna Stockholm, Göteborg och Malmö, skulle i territoriellt hänseende fördelas likasom samtliga inom de fem territoriella distrikten befintliga postinrättningar. I spetsen för dessa myndigheter skulle finnas en postinspektör. Han skulle, på förslag af generalpoststyrelsen, tillsättas af Kongl. Maj:t, dock icke medelst fullmakt, utan på förordnande tills vidare eller på viss tid. Närmast under inspektören skulle åter såsom assistent af generalpoststyrelsen anställas en kontrollör. I öfrigt skulle vid postinspektionerna tjänstgöra erforderligt antal postexpeditörer — af hvilka en vid hvarje inspektion skulle sköta kassörsgöromål — äfvensom behöfliga extra biträden samt vaktbetjente.

Beträffande städerna Stockholm, Göteborg och Malmö skulle föreståndarne för postkontoren derstädes, i afseende å dem underlydande personal och för de till anstalterna hörande områden, i tillämpliga delar utöfva inspektörs myndighet och åligganden.

Aflöningsbeloppet för postinspektörerna ansåge generalpoststyrelsen icke kunna sättas lägre än till 5,500 kronor, deraf tre fjerdedelar, eller 4,125 kronor, skulle utgöra arfvode och en fjerdedel, eller 1,375 kronor, tjänstgöringspenningar. Derförutom borde, enligt styrelsens åsigt, postinspektörerna under sina tjänsteresor åtnjuta resekostnads- och traktamentsersättning enligt tredje klassen i gällande resereglemente, hvarvid styrelsen dock förutsatte, att dessa inspektörer skulle, i likhet med hvad då var fallet med jernvägs-postinspektörerna, erhålla fribiljett å statens jernvägar.

Enär de kontrollörer och postexpeditörer, som vid distriktsförvaltningarna placerades, derigenom komme att gå miste om den andel i uppbörds- och frimärkesprovision, hvaraf de skulle hafva kommit i åtnjutande vid tjänstgöring å lokalstaten, borde de för denna provision erhålla godtgörelse, och föresloges denna till 600 kronor för kontrollör samt 400 kronor för postexpeditör; i hvilket afseende å postverkets utgiftsstaten för år 1893 upptogs ett förslagsanslag å 7,000 kronor för beredande af tillgång till sådan godtgörelse. För de tjänsteresor, kontrollör kunde komma att företaga, skulle han i öfrigt ega att uppbära resekostnads-

och traktamentsersättning enligt den för posttjenstemän i allmänhet fastställda grund eller efter resereglementets fjerde klass, dervid fribiljett å statens jernvägar för sådana resor syntes kunna tillhandahållas äfven honom.

Den ökade kostnad, som för postverket skulle uppstå till följd af de föreslagna distriktsförvaltningarnas inrättande, beräknades af generalpoststyrelsen — efter afdrag af belopp, som, under förutsättning att de nämnda distriktsförvaltningarna komme till stånd, ansågos kunna inbesparas å vissa anslagstitlar — till 21,111 kronor.

På grund af hvad sålunda anförts, ansåg sig styrelsen böra föreslå inrättande af distriktsförvaltningar, så anordnade, som ofvan angifvits, och hemställde fördenksull, att å stat för år 1893 måtte, med uteslutande af de dåvarande jernvägspostinspektionerna, uppföras de föreslagna distriktsförvaltningarna, att, under iakttagande af de föreskrifter, Kongl. Maj:t kunde finna skäligt meddela, med 1893 års ingång träda i verksamhet.

Departementschefens
yttrande den
13 januari
1892.

I sitt yttrande till statsrådsprotokollet *den 13 januari 1892* anförde föredragande departementschefen, bland annat, att det af generalpoststyrelsen framlagda förslaget till inrättande af distriktsförvaltningar syntes honom innefatta en lycklig lösning af frågan om åstadkommande af en decentralisation inom postadministrationen, hvaraf behofvet länge gjort sig kämbart. Styrelsen hade redogjort för de åligganden, som skulle tillkomma dessa förvaltningar i deras olika verksamhetsgrenar, såsom dels inspekterande postanstalterna, dels utredande och förberedande vissa ärenden, hvilkas afgörande ankomme på centralstyrelsen, dels ock sjelfständigt beslutande, samt med styrka framhållit de fördelar, som ur dessa olika synpunkter skulle genom inrättandet af dessa myndigheter beredas postverket. Beträffande den sistnämnda af de verksamhetsgrenar, som skulle tillkomma distriktsförvaltningarna, kunde visserligen, enligt departementschefens förmenande, ifrågasättas, huruvida icke, enligt de af styrelsen antydda grunder, ett nog vidsträckt mått af sjelfständig beslutanderätt blifvit tillagdt omförmälda förvaltningar, och departementschefen förestälde sig därför, att Kongl. Maj:t måhända vid fastställande af instruktion för dessa kunde finna skäligt vidtaga lämplig begränsning af sagda beslutanderätt, men i öfrigt

instämde departementschefen med generalpoststyrelsen i fråga om den nytta, som af den nya institutionen borde kunna vinnas för postverket, och ville, beträffande den inspekterande verksamhet, som skulle tillkomma distriktsförvaltningarna, särskildt betona angelägenheten deraf, att med den omfattande medelsförvaltning, som, efter uppkomsten af nya och utvecklingen af äldre sätt för penningeförsändning genom postverket äfvensom efter postsparbankens inrättande, åläge postanstalterna, dessa underkastades en jemnare tillsyn, än som för det dåvarande kunde åstadkommas. Den uppgift, distriktsförvaltningarna i detta afseende finge att fylla, blefve säkerligen den icke minst betydelsefulla.

Ifrågavarande förslag upptogs också, i enlighet med departementschefens hemställan, i statsverkspropositionen till 1892 års riksdag.

Statsutskottet vid sistnämnda riksdag ansåg, genom hvad till statsrådsprotokollet blifvit i ämnet meddeladt, det vara till fullo ådagalagdt, att genomförandet af en decentralisation inom postförvaltningen vore en af behovet oafvisligen påkallad åtgärd. En så stark centralisation som den inom nämnda förvaltning då rådande kunde, enligt utskottets förmenande, icke heller vara lämplig för ett stort kommunikationsverk, som befunne sig i en ständig och snabb utveckling. Särskildt i fråga om kontrollen å den under en senare tid så stegrade uppbörden syntes också den dåvarande anordningen lemna åtskilligt öfrigt att önska. Och såsom den kanske viktigaste af de åtgärder, hvilka vore nödiga för att åstadkomma den erforderliga kraftigare kontrollen, räknade utskottet inrättandet efter utlandets föredöme af myndigheter mellan centralförvaltningen och lokalanstalterna, då dessa mellanmyndigheter inom sina mindre distrikt syntes i ojemförligt högre grad, än hvad för den i hufvudstaden befintliga centralstyrelsen vore möjligt, kunna öfvervaka lokalanstalternas verksamhet, i synnerhet i uppbördshänseende.

I öfrigt syntes det utskottet, att särskilda förhållanden gjorde genomförandet af den ifrågavarande reformen just då synnerligen önskvärdt. I sådant hänseende påpekades, bland annat, hurusom, enligt hvad utskottet inhemtat, en

1892 års
riksdag.

annan med den nu omförmälda nära sammanhängande åtgärd jemväl i syfte att åstadkomma en skärpt kontroll i fråga om uppbörden inom kort skulle vidtagas. På grund af Kongl. Maj:ts beslut komme nemligen från och med den 1 april 1892 ett nytt reglemente angående medelsredovisningen vid postkontoren att tillämpas, enligt hvilket, bland annat, redovisningen, som förut, med undantag allenast för enstaka postförvaltare, egt rum qvartalsvis, skulle för samtliga postförvaltare blifva månatlig. Att genom en sådan anordning arbetet inom generalpoststyrelsen komme att högst väsentligt ökas, låge i öppen dag, och det syntes utskottet med hänsyn dertill ytterligt angeläget, att den lättnad i göromål, det förevarande förslaget afsåge att bereda styrelsens tjänstemän, särskildt byråcheferna, snarast möjligt måtte komma dem till del.

Hvad Kongl. Maj:t föreslagit rörande distriktsförvaltningarnas organisation och der anställda tjänstemäns aflöningsförmåner ansåg sig utskottet kunna med allt skäl förorda, då berörda förslag syntes vara så uppgjordt, att kostnaden för statsverket blefve den minsta möjliga, som kunde vara förenlig med organisationsförändringens genomförande på ett tillfredsställande sätt.

Utskottet hemställde alltså, att Riksdagen måtte, med bifall till Kongl. Maj:ts förslag angående anställande af fem postinspektörer för distriktsförvaltning inom postverket med en aflöning af 5,500 kronor för en hvar, för detta ändamål anslå ett belopp af 27,500 kronor samt till ersättning för mistning af uppbörds- och frimärkesprovision åt de kontrollörer och postexpeditörer vid postanstalterna, som beordrades att tjänstgöra vid distriktsförvaltningarna, ett belopp af 7,000 kronor, eller tillhopa 34,500 kronor, att uppföras under postverkets aflöningsstat, äfvensom dervid godkänna de förändringar i de å postverkets stater då upptagna anslag, som i sammanhang med förslaget om anställande af postinspektörer ifrågasatts. Denna utskottets hemställan vann Riksdagens bifall.

Sedan generalpoststyrelsen, efter nådig föreskrift, i underdånig skrifvelse *den 4 oktober 1892* afgifvit förslag till bestämmelser, att lända till efterrättelse för verksamheten vid de nya distriktsförvaltningarna, äfvensom till de

åtgärder i öfrigt, som af samma förvaltningars inrättande påkallades, meddelades stadganden i detta afseende genom kongl. brefvet den 28 oktober 1892, angående inrättande af postinspektioner. *Kongl. brefvet den 28 oktober 1892.*

Beträffande *postinspektionsdistriktens omfattning* förordnades, Distriktens omfattning m. m.

att riket, med undantag af städerna Stockholm, Göteborg och Malmö jemte de under postanstalterna i dessa städer af generalpoststyrelsen förlagda poststationer och postlinier, skulle fördelas i fem postinspektionsdistrikt, benämnda södra, vestra, östra, mellersta och norra distriktet, hvart och ett omfattande vissa särskildt angifna län eller delar af län;

att hvarje postkontor jemte de poststationer, som af generalpoststyrelsen derunder förlades, skulle anses tillhöra det distrikt, inom hvilket kontoret vore beläget; samt

att hvarje postlinie (jernvägs-, landsvägs-, ångbåts-) likaledes skulle räknas till det distrikt, inom hvilket linien vore belägen; dock att, der postlinie sträckte sig inom flera än ett distrikt, på generalpoststyrelsen skulle ankomma att bestämma, till hvilket distrikt dylik linie vore att hänföra.

Tillika förklarades, att generalpoststyrelsen skulle ega bestämma *postinspektionernas stationsorter*.

I fråga om *postinspektionernas organisation m. m.* föreskrefs, Distriktsförvaltningarnas organisation m. m.

att i spetsen för hvarje postinspektion skulle såsom chef anställas en postinspektör, som, på förslag af generalpoststyrelsen, komme att af Kongl. Maj:t förordnas för en tid af tre år;

att vid hvarje postinspektion skulle af generalpoststyrelsen från lokalförvaltningen till tjänstgöring placeras en kontrollör såsom assistent hos inspektören samt erforderligt antal postexpeditörer och vaktbetjente; och skulle postexpeditören eller, der flera sådana blefve anställda, en af dem sköta kassörsgöromålen vid inspektionen;

att postinspektören skulle, utöfver den enligt den fastställda staten honom tillkommande afförning, under tjänstresa uppbära resekostnads- och traktamentsersättning enligt tredje klassen i gällande resereglemente;

att vid postinspektion placerad kontrollör eller postexpeditör skulle, förutom honom från lokalstaten tillkommande lön och tjänstgöringspenningar, i ersättning för mistning af uppbörds- och frimärkesprovision uppbära, kontrollör 600 kronor och postexpeditör 400 kronor;

att i fråga om aflöningsförmåner för vaktbetjent, som anställdes vid postinspektion, skulle gälla enahanda bestämmelser, som vore fastställda för andra vaktbetjente inom poststaten; samt

att generalpoststyrelsen skulle ega i mån af behof anställa extra biträden vid postinspektionerna; och skulle i fråga om aflöning till sådant biträde tillämpas i angifven § af instruktionen för styrelsen gifna bestämmelser.

Distriktsför-
valtningar-
nas ålig-
ganden.

Beträffande *de åligganden, som skulle tillhöra de nya postinspektionerna*, fastställdes, bland annat, följande allmänna grunder.

Postinspektör skulle hafva till hufvudsaklig uppgift *dels* att utöfva tillsyn öfver postinrättningarna och postsparbanksrörelsen inom det honom anförtrödda distrikt äfvensom att i förekommande fall ombesörja verkställigheten af generalpoststyrelsens och styrelsens för postsparbanken beslut, *dels* att utreda och förbereda vissa frågor, hvilka sedermera skulle af nämnda styrelser handläggas, *dels ock* att inom fastställda gränser sjelfständigt afgöra vissa ärenden och vidtaga åtskilliga åtgärder i öfrigt.

I förstnämnda afseende skulle det särskildt åligga postinspektör att noggrant öfvervaka, att postbefordringen blefve med ordning, säkerhet och all möjlig skyndsamhet bestridd samt att göromålen vid postanstalterna blefve, såväl hvad anginge den egentliga posttjensten som ock beträffande postsparbanksrörelsen, förrättade i enlighet med gifna föreskrifter och i öfrigt på ett sätt, som öfverensstämde med postverkets och postsparbankens uppgifter och ändamål; och borde postinspektören i sådant hänseende ock tillse, att anordningarna vid postanstalterna till allmänhetens betjänande vore af beskaffenhet att kunna med hänsyn till trafikens omfattning anses tillfredsställande.

Öfver samtliga till distriktet hörande posttjenstemän, poststationsföreståndare, föreståndare för ångbåtspostexpedi-

tioner, postvaktbetjente och landtbrefbärare skulle postinspektör ega att utöfva förmanskap.

Omedelbart under postinspektören skulle lyda, förutom de vid distriktsförvaltningen anställde biträdande tjänstemän och betjente, vederbörande postförvaltare samt den vid jernvägspostbefordringen tjänstgörande personal.

Minst en gång årligen och i öfrigt, så ofta omständigheterna kunde dertill föranleda, skulle å alla underlydande postkontor inspektion och inventering verkställas af postinspektören eller, i den mån han sjelf ej sådant medhunnit, af den vid distriktsförvaltningen anställde kontrollör på postinspektörens uppdrag.

Derest särskilda förhållanden dertill gäfvit anledning, borde postinspektör, sjelf eller genom vederbörande kontrollör, inspektera och inventera till distriktet hörande poststationer och ångbåtspostexpeditioner.

Vederbörande å jernvägarne inom distriktet framgående postkupéexpeditioner och postiljonskupéer skulle, så ofta ske kunde och nödigt befunnes, inspekteras, i regel af postinspektören sjelf, men, i den mån han ej medhunnit det, af kontrollören.

Vid inspektioner och äfven eljest borde postinspektör låta sig angeläget vara, att postförvaltare och andra underlydande erhöles erforderliga råd och upplysningar i tjensten.

Med noggrant aktgifvande på förhållandena å särskilda orter inom distriktet hade postinspektör att i afseende å inrättande af nya postanstalter och postgångar, postsparbankskontor och sparmärkesförsäljningsställen eller indragning eller förändring af redan befintliga dylika anstalter m. m. afgifva till generalpoststyrelsen eller styrelsen för postsparbanken de förslag, hvilka kunde anses af omständigheterna påkallade.

Derest generalpoststyrelsen meddelade postinspektör föreskrift i fråga om anordnandet af postbefordringen å enskilde tillhörig jernväg och i dylik föreskrift innefattades, att för postbefordran skulle användas postkupéer, tillhörde det postinspektören att, då erforderliga kupéer icke funnes tillgängliga, gå i författning om inredning af sådana och om gäldande af kostnaden därför, under förutsättning, att denna kostnad ej öfverstege hvad af generalpoststyrelsen blifvit i sådant hänseende såsom maximibelopp bestämdt.

Åt postinspektör skulle generalpoststyrelsen ock ega anförtro att, i enlighet med gällande bestämmelser, gå i författning om utbetalande af ersättning för postbefordran å enskilde tillhöriga jernvägar äfvensom af ersättning för uppvärmning, belysning och renhållning inom jernvägs-postkupéer.

I den mån generalpoststyrelsen funne lämpligt, kunde af styrelsen äfven uppdragas åt postinspektör att, i öfverensstämmelse med fastställda grunder, upprätta tidtabeller för postens gång samt vidtaga ändringar i sådana tabeller.

Postinspektör skulle ock ega att, med iakttagande af gällande stadganden, bestämma de tider, då vederhörande postanstalter skulle hållas tillgängliga för allmänheten, samt meddela föreskrift om de tider, inom hvilka olika slag af försändelser borde till postbefordran aflemnas, och om de tider, då ankomna postförsändelser skulle utlemnas, postanvisningsmedel in- och utbetalas m. m.

Om utförande af nödiga reparationer å postverket tillhörig byggnad inom distriktet skulle postinspektör ega förordna, då kostnaden därför icke öfverstege visst angifvet belopp.

Under vissa förutsättningar skulle postinspektör ock ega förordna om reparationer å eller nyanskaffning af inventarier och persedlar samt medgifva afskrifning eller försäljning af kasserade sådana.

Postinspektör skulle ega att förordna om anbringande af vanliga breffådor på därför tjenliga ställen, med iakttagande emellertid, derest fråga vore om dylika låders utsättande vid de allmänna postvägarne, af de i sådant hänseende gällande särskilda föreskrifter.

Derest det förskott af frankotecken, hvilket finge till föreståndare för poststation eller ångbåtspostexpedition eller till landtbrefbärare i allmänhet utlemnas, visade sig vara otillräckligt, skulle postinspektör ega att bevilja erforderlig förhöjning, inom vissa gränser, af ifrågavarande förskottsbelopp.

Der anställande af försäljningsman af vanliga frankotecken ansåges af behof påkalladt, skulle postinspektör ega att dertill antaga lämplig person äfvensom medgifva utlemnande till sålunda antagen försäljningsman af förskott utaf dylika frankotecken inom visst belopp och mot säkerhet.

Det skulle tillkomma postinspektör att antaga och entlediga reservvaktbetjent.

Der tillfällig förstärkning af personal vid postanstalt erfordrades, skulle, under vissa förutsättningar, postinspektör ega att, i särskilda fall, antingen medgifva utbetalning af arvode eller traktamentsersättning till det biträde, som anlitades, eller ock, intill dess generalpoststyrelsen hunne i ämnet meddela föreskrift, medgifva den förstärkning, postinspektören funne oundgänglig.

Der posttjensteman, poststationsföreståndare eller postbetjent icke iakttog meddelade föreskrifter eller underlåte hvad honom eljest i tjensten åläge, vare sig i fråga om den egentliga posttjensten eller om göromål rörande postsparbanken, skulle vederbörande postinspektör ega att skriftligen tilldela den felaktige lämplig varning.

Postinspektör skulle jemväl ega att, då af honom från underlydande posttjensteman, poststationsföreståndare eller postbetjent infordrades förklaring att inom viss tid afgifvas, förelägga vite intill visst belopp för uraktlåtenhet att afgifva förklaringen inom den föreskrifna tiden; dock att på generalpoststyrelsen skulle ankomma att, efter anmälan af postinspektören, ålägga den försumlige att utgifva sådant vite, som försutits.

Postinspektör skulle ega att, der underlydande posttjensteman eller poststationsföreståndare beträddes med brist i uppbörd af postverkets eller postsparbankens medel, tills vidare afstånga denne från utöfning af innehafvande postbefattning.

Enahanda befogenhet skulle ock tillkomma postinspektör, derest vid inspektion eller inventering af postanstalt vederbörande posttjensteman, som hade uppbörd sig anförtrodd, eller vederbörande poststationsföreståndare utan laga förfall eller annan giltig orsak underlåte hörsamma kallelse att å postanstalten sig inställa och vid förrättningen närvara.

Äfvenså skulle postinspektör ega att från tjenstgöring afstånga posttjensteman, poststationsföreståndare eller postbetjent, hvilken skäligen misstänktes för tillgrepp af postförsändelse eller af innehåll i dylik försändelse eller för tillgrepp eller förskingring af postverkets eller postspar-

bankens tillhörigheter eller som beträddes med annan gröfre förseelse i tjensten.

Derest postinspektör från tjenstgöring afstängt posttjensteman, poststationsföreståndare eller postbetjent, skulle sådant emellertid ofördröjligen af postinspektören anmälas för generalpoststyrelsen.

Då posttjensteman, poststationsföreståndare eller postbetjent aflede eller då för honom, i följd af konkurs eller annan anledning, uppkomme laga hinder att innehafvande postbefattning bestrida, skulle det äligga postinspektör att, efter ingången underrättelse derom, skyndsammast gå i författning om de anordningar, som funnes erforderliga för befattningens uppehållande under den närmaste tiden, äfvensom i öfrigt vidtagna de laga åtgärder, som kunde anses oundgängligen påkallade; men borde anmälan i ärendet ofördröjligen göras hos generalpoststyrelsen.

Postinspektör skulle ega att, då särskild kostnad för postverket derigenom ej uppkomme, bevilja tjenstledighet åt och förordna vikarie för posttjensteman, poststationsföreståndare och postbetjent, dock att ledigheten ej finge öfverstigta vissa, för de särskilda slagen af postfunktionärer angifna tider af samma kalenderår.

Derest ordinarie postbetjent begärde tjenstledighet på grund af styrkt sjukdom, skulle, på tillika gjord ansökan, postinspektör ega att, i sammanhang med tjenstledighetens beviljande, inom vissa gränser medgifva utbetalande, af postmedel, af särskild godtgörelse till vederbörande vikarie.

Postinspektör skulle ega, med iakttagande af gällande föreskrifter, besluta dels i anledning af ansökningar från underlydande posttjenstemän och postbetjente om utbekommande af resekostnads- och traktamentsersättning för verkställda tjänsteresor, dels ock rörande framställningar från tjenstemän vid jernvägsposten om erhållande af traktement för bestridd tjenstgöring.

I beslut, som af postinspektör meddelades, kunde ändring sökas genom anförande af besvär hos generalpoststyrelsen eller, i förekommande fall, hos styrelsen för postsparbanken.

I sammanhang med hvad af Kongl. Maj:t bestämdes rörande de nya distriktsförvaltningarna, bemyndigades generalpoststyrelsen samt, i hvad postsparbanken anginge,

styrelsen för densamma att meddela distriktsförvaltningarna de ytterligare föreskrifter, som, utöfver de i det kongl. brefvet angifna allmänna grunder, i afseende å deras verksamhet kunde finnas erforderliga.

Tillika förklarades, att postdirektörerna i Stockholm, Göteborg och Malmö skulle, beträffande dem underlydande personal och för de till deras postkontor hörande områden, i tillämpliga delar utöfva postinspektörs myndighet och åligganden.

Genom cirkulärskrifvelse *den 19 november 1892* föreskref generalpoststyrelsen, att stationsorterna tills vidare skulle blifva: Distriktsförvaltningarnas stationsorter.

för postinspektionen i södra distriktet		Malmö,	
»	»	» vestra	» Göteborg,
»	»	» östra	» Norrköping,
»	»	» mellersta	» Stockholm och
»	»	» norra	» Sundsvall;

hvarjemte meddelades åtskilliga närmare bestämmelser att lända till efterrättelse tills vidare och intill dess en fullständig instruktion för postinspektionerna blefve utfärdad.

I enlighet med generalpoststyrelsens beslut *den 17 december 1895* är postinspektionens i östra distriktet stationsort från och med den 1 april 1896 Stockholm i stället för, såsom förut, Norrköping.

Vid 1899 års riksdag, då i postverkets stat för år 1900 uppfördes ett ökad antal postexpeditörsbefattningar, blef ock förslagsanslaget »till ersättning för mistning af uppboräds- och frimärkesprovision åt de kontrollörer och postexpeditörer vid postanstalterna, som beordras att tjänstgöra vid distriktsförvaltningarna», förhöjdt till 8,200 kronor.

Enligt senast till trycket utgifna förteckning öfver tjänstemän vid postverket m. m. tjänstgjorde vid slutet af februari 1901, förutom postinspektör och kontrollör, följande antal tjänstemän vid de särskilda postinspektionskontoren, Distriktsförvaltningarnas tjänstemannapersonal.

i södra distriktet:		4 postexpeditörer,
		4 extra biträden;
» vestra	»	4 postexpeditörer,
		3 extra biträden;

i östra distriktet:	3	postexpeditörer,
	2	extra biträden;
» mellersta »	4	postexpeditörer,
	4	extra biträden; samt
» norra »	2	postexpeditörer och
	3	extra biträden.

Komiténs
förslag
rörande
distrikts-
förvaltningarna.

Såsom af ofvan lemnad redogörelse rörande omfånget af de nya postinspektörernas verksamhet noggsamt framgår, fingo postinspektörerna sig ålagda göromål, som tilltaga i mängd, i den mån posttrafiken växer och till följd deraf de postala anordningarna inom de särskilda postdistrikten vidare utvecklas; men dessutom hafva under de senare åren tillkommit vissa nya ärenden, som handläggas af postinspektionerna och ganska väsentligt ökat göromålen för desamma.

Så hafva, efter det förmånen af semester, utan minskning i inkomster å tjensten, tilldelats den ordinarie tjänstemannapersonalen vid postanstalterna, samt förmånen af kostnadsfri ledighet i vissa fall för ordinarie vaktbetjente vid postanstalterna tillkommit, åt postinspektörerna uppdragits att ordna dessa ledigheter, hvilket, såväl med hänsyn till den under åren inträdda ökningen af ifrågavarande ordinarie personal som ock på grund af den under senare åren ofta yppade brist på manliga reservtjenstemän, kräver mycken tid och möda.

En afsevärd ökning i göromålen å postinspektionerna har ock uppkommit genom det till dem från centralförvaltningen öfverflyttade arbetet med granskningen af de från landsvägspostlinierna inom distriktet inkommande s. k. postpassen. Granskningen af dessa läser ofta gifva anledning till en vidlyftig skriftvexling, såsom angående ändring af tidtabeller, undersökning rörande felsända poster, gångposters utbytande mot åkande poster o. s. v.

Vidare hafva tillkommit utarbetande periodvis af utredning och förslag till omreglering af arvoden åt föreståndarne för jernvägspoststationer, öfvervakande af elevkurser för posttjenstemannaaspiranter vid en del postkontor samt anordnande af och tillsyn öfver undervisningskurser för en del vaktbetjente, äfvensom åtskilliga ur posttrafikens synpunkt erforderliga detaljarbeten på grund af

bestämmelser i de nya brefpost- och paketpostreglementena, hvilka trädde i tillämpning den 1 april 1900.

En mätare i viss mån å ökningen af göromålen vid postinspektionerna är antalet vid dem diarieförda ärenden. I nedanstående tabell lemnas en öfversigt öfver antalet dylika ärenden vid de särskilda postinspektionerna dels under år 1893, eller det första året af ifrågavarande inspektioners verksamhet, dels ock under år 1900.

År.	Södra distr.	Vestra distr.	Östra distr.	Mellersta distr.	Norra distr.
1893	5,644	4,585	2,629	3,044	2,246
1900	9,054	8,043	5,574	6,688	4,932

I samma mån som arbetsmängden å postinspektionerna ökats, hafva naturligtvis jemväl ökade arbetskrafter för dessa måst beredas. Vid införandet af den ifrågavarande institutionen tilltogos nemligen arbetskrafterna å inspektionerna icke större, än som då med nödvändighet betingades; och den ordinarie biträdande personalen derstädes beräknades komma att utgöras af en kontrollör samt högst två postexpeditörer, af hvilka en postexpeditör skulle sköta inspektionens kassa- och räkenskapsärenden. Sedermera har, såsom ofvan meddelad redogörelse gifver vid handen, ökad antal ordinarie postexpeditörer måst vid postinspektionerna placeras, så att numera allenast i ett distrikt antalet ordinarie postexpeditörer å inspektionskontoret kunnat stanna vid två, under det att antalet sådana på de öfriga inspektionskontoren vuxit till tre eller fyra.

Då emellertid åt postexpeditörerna å postinspektionerna icke lämpligen bör anförtros sådant arbete, som egentligen varit afsedt att utföras af postinspektören sjelf eller dennes närmaste man, kontrollören, hvilka båda kunna antagas hafva större erfarenhet och bättre öfverblick af de på frågorna inverkan förhållanden, än som böra hos postexpeditörerna förutsättas, lärer, enligt hvad komitén inhemtat, handläggningen af de på inspektörerna hvilande detaljärenden taga deras tid så öfver höfvan i anspråk, att det för dem redan nu ofta icke är möjligt att åt

sina chefsgörömal egna den tid och arbetskraft, som vederbörlig.

At postinspektörerna har, såsom förut nämnts, för decentralisering och lättande af styrelsens arbetsbörda öfverlemnats handläggning och afgörande af en hel del mindre viktiga ärenden, som förut varit af styrelsens pröfning beroende; och inspektörerna fingo ock vid institutionens tillkomst det viktiga uppdraget att genom inventeringar och inspektioner åstadkomma en verklig kontroll öfver postanstalternas penningeförhållanden och rörelse i öfrigt.

Men huru viktigt sistnämnda uppdrag än var och huru nödvändigt det än var, att generalpoststyrelsen befriades från åtskilliga mål, som kostade tid och arbetskraft utan att dock vara af någon större betydelse, så fans det dock derutöfver något för allmänheten och posttrafiken än viktigare, som postinspektörerna skulle tillgodose, och det var befrämjandet af postverkets utveckling genom att i landets olika delar uppmärksamt följa rörelsens behof såväl af nya postgångar eller andra sådana än de redan befintliga, som af nya postanstalter eller äldre postanstalters förflyttande eller förändring i öfrigt, äfvensom genom att eljest tillse, att sådana olägenheter blefve afhjelpade, som i postalt hänseende kunde å orterna förefinnas och hvilka till äfventyrs hindrade allmänheten att fullt tillgodogöra sig de förmåner, som genom postverket kunde beredas, m. m.

Sådana frågor lösning förutsätter noggrann kännedom om förhållandena och noggranna utredningar, på det att det åsyftade målet skall vinnas, utan att andra olägenheter deraf uppstå; men kommer postinspektören att sakna tid till sådana frågor lösning, måste det för postinrättningen i dess helhet blifva till skada.

Genom att fortgå på den inslagna vägen och ytterligare öka antalet postexpeditörer å postinspektionerna kan uppenbarligen icke ernäs hvad man uti ifrågavarande hänseende skulle önska åstadkomma.

Till sitt närmaste biträde vid ärendenas handläggning har, såsom förut omförmälts, hvarje postinspektör en kontrollör, hvilken ock i regel, under det att inspektören är på tjänsteresor, sköter de till inspektörsbefattningen hörande löpande ärenden, som inspektören ej sjelf under resan hand-

lägger. Derest emellertid inspektören i vissa fall finner de omständigheter, som påkalla åtgärd från inspektionens sida å annan ort än stationsorten, vara af beskaffenhet att ej påfordra inspektörens egen närvaro, och inspektören därför, med den befogenhet honom tillkommer, meddelar kontrollören uppdrag att för ändamålet företaga tjänsteresa, kommer under kontrollörens frånvaro att å inspektören sjelf hvila en större del af den löpande arbetsbördan vid inspektionskontoret, än som är skäligt och för inspektörsbefattningens rätta skötsel lämpligt.

Det synes komitén fördenskull, att åtgärd måste, till posttjänstens verkliga bättnad, vidtagas för att bereda postinspektörerna väsentlig lättnad i det detaljarbete, från hvilket de nu icke kunna lösgöra sig. För ernående af ett sådant resultat skulle olika utvägar kunna anlitas.

En utväg vore möjligen att öka inspektionsdistriktens antal genom delning af de nuvarande distrikten; men då med ökad antal distrikt försvåras det i hög grad önskvärda och betydelsefulla sträfvandet från centralförvaltningens sida att söka, i möjligaste mån, åstadkomma enhet och likformighet, inom de särskilda distrikten, i tillämpningen af de med afseende å postinspektionerna och i öfrigt gällande postala bestämmelser, torde en ökning af inspektionsdistriktens antal åtminstone för närvarande icke böra ifrågasättas.

En annan utväg vore att återinföra den särskilda jernvägspostinspektion, hvilken i sammanhang med inrättandet af postverkets nuvarande distriktsmyndigheter indrogs, icke därför att densamma ansågs vara öfverflödigt eller kunna på ett lika tillfredsställande sätt som förut skötas af de nya distriktsmyndigheterna, utan — såsom af generalpoststyrelsens framställning i ämnet nogsammt framgår — för nedbringande af de ökade utgifterna för den nya institutionen. Det torde icke lida något tvifvel, att genom tillsättandet af särskilda tjänstemän, s. k. jernvägspostmästare, med uppdrag att öfvervaka jernvägspostföringen, skulle, å ena sidan, beredas vederbörande postinspektör mera tid och tillfälle att utöfva ett verkligt chefskap öfver distriktet i dess helhet, och, å andra sidan, åstadkommas en mera effektiv inspektion och kontroll öfver de särskilda reselagen vid jernvägsposten, än som under nuvarande

förhållanden kan utöfvas. Komitén har dock ansett tiden ej ännu vara inne för framläggande af förslag om en så genomgripande förändring i nuvarande postala organisation.

Nya kontrollörstjänster.

För komitén har då återstått endast den utvägen att föreslå ökad antal kontrollörer vid postinspektionerna. Derest vid hvarje inspektion blefve anställd ytterligare en kontrollör, skulle, enligt komiténs förmenande, ganska mycket vara vunnet. Inspektören skulle då alltid kunna påräkna att vid de dagliga göromålen å inspektionskontoret hafva till sitt närmaste biträde åtminstone *en* kontrollör och tillika kunna åt den andre kontrollören uppdraga det inspektionsarbete, särskildt med afseende å jernvägsposten, som inspektören funne ej vara af den större vikt och betydelse, att detsamma borde af honom sjelf verkställas. Under sådana förhållanden skulle inspektören få mera tid att egna åt de mera betydelsefulla frågor, som tillhöra hans verksamhetsområde.

Komitén har därför ansett sig böra föreslå inrättande vid postinspektionerna af ytterligare *fem kontrollörstjänster*, en i hvarje distrikt. Vid bifall till detta förslag, läres fördelningen af arbetet mellan de båda kontrollörerna vid hvarje särskild postinspektion böra ske med iakttagande af de allmänna bestämmelser, som af generalpoststyrelsen torde få meddelas.

Aflöningsförmåner.

I afseende å aflöningsförmåner för postinspektörerna har komitén icke ansett sig böra ifrågakälla någon förändring.

Frågan om aflöningen för de vid postinspektionerna anstälde kontrollörer, postexpeditörer och vaktbetjente behandlas af komitén i sammanhang med frågan om aflöningsförmåner för den biträdande ordinarie personalen vid postanstalterna.

Postanstalterna.

Sedan vid den år 1865 förrättade statsrevision fråga blifvit väckt derom, att postverkets utgiftsstater, hvilka dittills pröfvats och faststälts af Kongl. Maj:t allena, borde framläggas till pröfning jemväl af Riksdagen; och Rikets Ständer, med gillande af den utaf revisorererna uttalade åsigt, i skrifvelse *den 19 juni 1866* hos Kongl. Maj:t anhållit, att förslag till utgiftsstater för postverket måtte, i sammanhang med den öfriga statsregleringen, till Riksdagen afgifvas för att underkastas behörig pröfning och fastställelse, aflät Kongl. Maj:t *den 31 januari 1868* till Riksdagen nådig proposition rörande postverkets utgiftsstater för efterföljande år.

*Tjenstemannaperso-
nalen.*

*1865 års
stats-
revision.*

*1866 års
riksdag.*

*1868 års
riksdag.*

I underdånig skrifvelse *den 13 maj 1868* anförde emellertid Riksdagen, hurusom den af nyssberörda proposition inhemtat, bland annat, att för ett betydligt antal af postkontorspersonalen de med tjensten förenade sportler utgjorde den väsentligaste delen af deras löningsinkomster, men att förslag blifvit väckt om indragning af de flesta bland dessa sportler; och förmälde Riksdagen vidare, att den funnit det betänkligt att antaga det afgifna förslaget såsom en normalstat, enär, enligt Riksdagens åsigt, både sportelväsandets afskaffande och de förändrade föreskrifter i afseende å tjenstgöringen, som kunde för genomförande af en dylik förändring i sättet för postförvaltarnes aflönande varda meddelade, borde vid normalstatens utarbetande tagas i betraktande.

Jemte det Riksdagen fördenskull fann sig böra fastställa det ifrågavarande statsförslaget, med några smärre jemkningar, att gälla allenast för år 1869, anhöll Riksdagen i sistberörda skrifvelse, bland annat, att Kongl.

Maj:t tacktes för Riksdagen framlägga förslag till normalstat för postverket, samt att vid utarbetandet af nämnda normalstat måtte tagas i betraktande ej mindre lämpligheten af sportelaflöning än äfven de förenklingar i organisationen och de besparingar i administrationskostnaden, som med tillbörligt afseende å förvaltningens obehindrade och tidsenliga verksamhet skäligen kunde ifrågakomma.

Sedan derefter under år 1872 väsentligen förändrade bestämmelser för den inländska postutvexlingen blifvit af Kongl. Maj:t fastställda och i sammanhang dermed åtskilliga ännu för postpersonalen qvarstående sportler indragits till postverket eller upphört att vidare utgå, afgaf generalpoststyrelsen — som ansåg den omständigheten, att ännu några sportler fortfarande qvarstode, icke böra hindra meddelande för postverket af en sådan normalstat, som omförmälts i Riksdagens skrifvelse den 13 maj 1868 — i underdånig skrifvelse *den 28 januari 1873* förslag till dylik normalstat; och efter det nämnda förslag blifvit, med vissa jemkningar, genom nådig proposition *den 4 april 1873* för Riksdagen framlagdt, samt Riksdagen — under förbehåll att de minskningar i ännu återstående sportelinkomster, som framdeles kunde för postpersonalen uppkomma, ej finge grundlägga anspråk på någon ersättning af statsverket — till alla delar bifallit den gjorda framställningen, blefvo, jemlikt nådigt bref *den 6 juni 1873*, nya utgiftsstaten för postverket fastställda, att tillämpas från och med den 1 januari 1874.

1874 års
normalstat.

De nya staterna upptogo, i hvad vederbörande postanstalter och den vid dem anställda tjänstemannapersonal angick, *dels* fullständiga fasta postanstalter med postförvaltare och biträdande tjänstemän, *dels* postanstalter å jernväg med tillhörande personal.

A) Fullständiga fasta postanstalter.

Hvad först beträffar de *fullständiga fasta postanstalterna*, voro dessa fördelade i sju särskilda klasser, hvarjemte en åttonde klass uppförts å öfvergångsstat.

Klassindelning.

Till grund för klassindelningen hade lagts den vid postanstalterna år 1871 förekommande uppörd, såsom i allmänhet den tillförlitligaste mätaren å arbetet, hvarjemte några andra särskilda omständigheter, såsom anstaltens belägenhet i stad och i synnerhet residensstad eller vid vigtigare jernvägsknut eller ock postanstaltens egenskap af

gränspostanstalt, ansetts böra verka till postanstaltens placering i högre klass än den, hvartill postanstalten, om hänsyn tagits allenast till uppbördsbeloppet, skulle hafva kommit. Med tillämpning af dessa allmänna grunder hänfördes

till *1:a klassen* postkontoren i Stockholm, Göteborg och Malmö;

till *2:a klassen* postkontor i allmänhet med uppbörd af 30,000 rdr och derutöfver samt postkontor i länsresidensstäder och gränspostanstalter, hvilkas uppbörd år 1871 utgjort omkring 25,000 rdr eller derutöfver;

till *3:e klassen* alla sådana postkontor, som, utan att höra till någon af de två föregående klasserna, antingen år 1871 lemnat en uppbörd icke väsentligen understigande 20,000 rdr eller ock voro i länsresidensstäder belägna, vare sig då att de influtna postafgifterna uppgått till förenämnda belopp eller icke, äfvensom postkontoret i Ystad, som då i viss mån utgjorde och antogs framdeles komma att i väsentligare mån utgöra en gränspostanstalt;

till *4:e klassen* alla sådana postkontor, som, utan att höra till någon af de tre första klasserna, voro belägna i stad och hvilkas uppbörd år 1871 icke i väsentlig mån understigit 6,000 rdr, hvarförutom i denna klass upptogos postkontoret i Haparanda, såsom gränspostanstalt till Finland, samt postanstalterna i Eslöf, Hallsberg och Herrljunga, såsom jernvägsknutar med anseelig posttrafik, postkontoret i Motala, der rörelsen var af stor betydighet och antogs komma att, till följd af pågående jernvägsanläggningar, inom kort vinna ytterligare tillväxt, äfvensom postkontoren i Arvika, Smedjebacken och Hessleholm samt postanstalten i Sunne, hvilka i uppbörds- och öfriga hänseenden synts vara jernförliga med anstalterna i allmänhet i denna klass;

till *5:e klassen* de i städer inrättade postkontor, hvilkas uppbörd år 1871 i väsentlig mån öfverstigit 4,000 rdr, men icke uppgått till belopp af omkring 6,000 rdr, samt, utan afseende å en något mindre uppbörd, postkontoren i Alingsås och Ulricehamn, såsom belägna vid redan öppnade eller beslutade jernvägar;

till *6:e klassen* postanstalterna i de städer, utom Sigtuna och Skanör, hvilkas postanstalter icke kommit att tillhöra någon af de föregående fem klasserna, samt dels

sådana i dessa klasser ej upptagna postanstalter å landsbygden, hvilkas uppörd år 1871 uppgått till belopp af 4,000 rdr eller derutöfver, dels ock några andra postanstalter å landsbygden, hvilkas uppörd väl icke uppgått till sistnämnda belopp, men som voro belägna å ort, hvilken antingen redan egde eller i den närmaste framtiden antogs komma att erhålla jernvägsförbindelse och hvarest redan en större rörelse förefans eller var att med säkerhet emotse, äfvensom slutligen gränspostkontoret i Grislehamn; och

till *7:e klassen* alla öfriga fullständiga postanstalter, hvilkas uppörd år 1871 understigit 4,000 rdr och som ej ansågos böra framdeles af poststationer ersättas.

I den *8:e klassen*, som tillhörde öfvergångsstaten, upptogos sådana då befintliga fullständiga postanstalter, som med afseende å obetydlig posttrafik och i öfrigt förekommande omständigheter ansågos böra efter dåvarande tjensteinnehafvares afgang indragas.

De sålunda indelade postanstalterna benämndes i de fyra första klasserna postkontor, i de öfriga klasserna postexpeditioner; föreståndarne för postkontoren i 1:a klassen kallades postdirektörer, föreståndarne för öfriga postkontor postmästare och föreståndarne för postexpeditionerna postexpeditörer.

Af samtliga 194 fullständiga postanstalter hörde, enligt denna indelning,

till *1:a klassen* postkontoren i Stockholm, Göteborg och Malmö (tillsammans 3);

till *2:a klassen* postkontoren i Falun, Gefle, Helsingborg, Jönköping, Kalmar, Karlskrona, Karlstad, Kristianstad, Linköping, Norrköping, Sundsvall, Upsala, Vexjö och Örebro (tillsammans 14);

till *3:e klassen* postkontoren i Halmstad, Hernösand, Luleå, Lund, Mariestad, Nyköping, Uddevalla, Umeå, Venersborg, Vesterås, Visby, Ystad och Östersund (tillsammans 13);

till *4:e klassen* postkontoren i Arboga, Arvika, Borås, Eksjö, Engelholm, Enköping, Eskilstuna, Eslöf, Falkenberg, Falköping, Filipstad, Hallsberg, Haparanda, Herrljunga, Hesselholm, Hudiksvall, Karlshamn, Kristinehamn, Köping, Landskrona, Lidköping, Motala, Nora, Norrtelje,

Oskarshamn, Skara, Sköfde, Smedjebacken, Sunne, Söderhamn, Söderköping, Södertelje, Vadstena, Varberg, Vester-vik, Vimmerby och Ämål (tillsammans 37);

till *5:e klassen* postexpeditionerna i Alingsås, Asker-sund, Cimbrishamn, Hedemora, Kungsbacka, Laholm, Lindesberg, Piteå, Sala, Skellefteå, Skeninge, Strengnäs, Strömstad, Sölvesborg, Trelleborg och Ulricehamn (tillsammans 16);

till *6:e klassen* postexpeditionerna i Alfveta, Bollnäs, Borgholm, Degerfors, Elmhult, Gagnef, Gamleby, Gislaved, Gnesta, Grenna, Grislehamn, Hjo, Hvetlanda, Höganäs, Höör, Katrineholm, Kungelf, Ljungby, Ljusdal, Mariefred, Marstrand, Moholm, Mora, Norberg, Nya Kopparberget, Nässjö, Oroust, Ronneby, Råda, Sollefteå, Säfsjö, Torshälla, Trosa, Vara, Vaxholm, Vernamo, Vingåker, Vretstorp, Åby, Ökne, Öregrund, Örnköldsvik och Östhammar (tillsammans 43);

till *7:e klassen* postexpeditionerna i Anderslöv, Avesta, Backe, Bengtsfors, Boden, Båstad, Dalarö, Finspong, Fjell-backa, Grythytted, Hemse, Hörby, Karlsborg, Karlskoga, Kisa, Lilla Edet, Lycksele, Lysekil, Malmköping, Malung, Molkom, Målilla, Mönsterås, Nederkalix, Nordmaling, Ny-land, Nås, Onsala, Ragunda, Råneå, Skene, Sparreholm, Staby, Stjernvik, Stora Rör, Ström, Strömsholm, Sven-ljunga, Säter, Tidaholm, Tierp, Tjellmo, Torp, Torsåker, Trollhättan, Ullånger, Valdemarsvik, Vemdalen, Anäset, Are, Atvidaberg, Ödeshög, Öfvertorneå och Österby (tillsammans 54); och

till *8:e klassen* postexpeditionerna i Borensberg, Box-holm, Drottningholm, Ekolsund, Gysinge, Jemshög, Klinte-hamn, Markaryd, Misterhult, Ramsberg, Sigtuna, Åhus, Äs och Östra Husby (tillsammans 14).

Såsom fast aflöning hade i den nya staten uppförts för *postförvaltare* Post-
förvaltarne.

inom *1:a klassen* 4,000 rdr, hvaraf 3,000 rdr lön och 1,000 rdr tjänstgöringspenningar;

inom *2:a klassen* 3,600 rdr, hvaraf 2,700 rdr lön och 900 rdr tjänstgöringspenningar;

inom *3:e klassen* 3,000 rdr, hvaraf 2,250 rdr lön och 750 rdr tjänstgöringspenningar;

inom 4:e klassen 2,400 rdr, hvaraf 1,800 rdr lön och 600 rdr tjänstgöringspenningar;
 inom 5:e klassen 1,800 rdr, hvaraf 1,350 rdr lön och 450 rdr tjänstgöringspenningar;
 inom 6:e klassen 1,600 rdr, hvaraf 1,200 rdr lön och 400 rdr tjänstgöringspenningar;
 inom 7:e klassen 1,200 rdr, hvaraf 900 rdr lön och 300 rdr tjänstgöringspenningar; och
 inom 8:e klassen 1,000 rdr, hvaraf 750 rdr lön och 250 rdr tjänstgöringspenningar.

Biträdande
tjenstemän.

Den biträdande tjänstemannapersonalen vid de fullständiga fasta postanstalterna utgjordes af 24 kontrollörer, fördelade på tre särskilda lönegrader, och 61 kontorsskrifvare, fördelade på två lönegrader.

Af kontrollörerna tillhörde 4 den 1:a, 10 den 2:a och 10 den 3:e lönegraden; af kontorsskrifvarne 23 den 1:a och 38 den 2:a lönegraden.

För de särskilda klasserna af dessa biträdande tjänstemän var följande fasta aflöning bestämd:

för *kontrollör af 1:a lönegraden* 3,600 rdr, hvaraf 2,700 rdr lön och 900 rdr tjänstgöringspenningar;

för *kontrollör af 2:a lönegraden* 3,000 rdr, hvaraf 2,250 rdr lön och 750 rdr tjänstgöringspenningar;

för *kontrollör af 3:e lönegraden* 2,400 rdr, hvaraf 1,800 rdr lön och 600 rdr tjänstgöringspenningar;

för *kontorsskrifvare af 1:a lönegraden* 1,600 rdr, hvaraf 1,200 rdr lön och 400 rdr tjänstgöringspenningar; och

för *kontorsskrifvare af 2:a lönegraden* 1,200 rdr, hvaraf 900 rdr lön och 300 rdr tjänstgöringspenningar.

B) Post-
anstalterna
å jernväg.

Beträffande derefter *postanstalterna å jernväg*, upp togos i staten under denna rubrik dels 3 postinspektörer för lika många postinspektionsdistrikt, dels 3 kontrollörer af 3:e lönegraden, dels ock 43 resepostexpeditörer, fördelade på tre lönegrader. Till den 1:a lönegraden räknades 2, till den 2:a 14 och till den 3:e 27 resepostexpeditörer.

För *postinspektör* hade uppförts en fast aflöning af 4,000 rdr, hvaraf 3,000 rdr arfvode och 1,000 rdr »tjänstgöringspenningar och resekostnadsersättning»;

för *kontrollör* enahanda aflöning som för tjänsteman inom samma grad vid de fullständiga fasta postanstalterna, eller 2,400 rdr, hvaraf 1,800 rdr lön och 600 rdr tjänstgöringspenningar;

samt för *resepostexpeditör*

af 1:a *lönegraden* 1,500 rdr, hvaraf 1,175 rdr lön och 325 rdr tjänstgöringspenningar;

af 2:a *lönegraden* 1,000 rdr, hvaraf 750 rdr lön och 250 rdr tjänstgöringspenningar; och

af 3:e *lönegraden* 800 rdr, hvaraf 600 rdr lön och 200 rdr tjänstgöringspenningar.

Utöfver den å stat uppförda aflöningen åtnjöto tjänstemän inom olika klasser inkomst af tjänsten äfven under andra former, nemligen såsom ålderstillägg, uppboräds- och frimärkesprovision, traktamente och sportler.

Särskilda
inkomster af
tjänsten.

Ålderstillägg skulle, enligt generalpoststyrelsens i ofvannberörda skrifvelse den 28 januari 1873 afgifna förslag, sådant detta blef af Kongl. Maj:t och Riksdagen fastställdt, tillkomma kontorsskrifvare, postförvaltare med högst 1,800 rdr inkomst i lön och tjänstgöringspenningar äfvensom resepostexpeditörer samt utgå i två klasser, nemligen *dels* i 1:a klassen med 200 rdr efter väl vitsordad tjänstgöring i samma lönegrad, i allmänhet 10 år, räknade från början af kalenderåret näst efter det, hvarunder befordran till befattning i lönegraden erhållits, men för resepostexpeditörer 5 år efter det de blifvit i denna egenskap anställda, *dels ock* i 2:a klassen med 400 rdr efter ytterligare 5 års sådan tjänstgöring. Af ålderstillägget skulle tre fjerdedelar anses tillhöra lönen och en fjerdedel tjänstgöringspenningarna. Tillika var stadgadt, att dylikt aflöningsstillägg icke skulle tillkomma tjänsteman, hvilken utom postverket innehade annan befattning i statens tjänst.

Ålders-
tillägg.

Enligt äldre bestämmelser hade till postanstalternas tjänstemän utgått viss *provision*, *dels* å brefpostuppbörden, *dels* å paketuppbörden, hvartill äfven hänfördes inkomsterna af personbefordringen med postverkets åkdon, *dels ock* slutligen å de medel, som inflöto vid försäljning af frimärken, brevkort och frankokuvert. Generalpoststyrelsen hemställde, i sammanhang med afgifvande af förslag till normalstat, att samtliga dessa provisioner skulle på det sätt ersättas, att å alla de för befordran af resande och deras

Provision.

effekter eller för försändning med posterna af tidningar och tidskrifter influtna, eller till gäldande af mottagna och försålda eller å postanstalt använda frimärken, brefkort och frankokuvvert afsedda medel, hvilka till postkassan af postanstalterna redovisades, dessa beviljades en provision, hvilken i allmänhet skulle utgå med 5 procent af det redovisade beloppet, men, hvad anginge postanstalt, hvars uppbörd för år öfverstege 15,000 rdr, uppbäras med 3 procent af sålunda öfverskjutande beloppet; men *att* vederbörande posttjenstemän skulle förpligtas *att*, vid försäljning i allmänhet på en gång af minst 300 frimärken, 100 brefkort eller 100 frankokuvvert, lemna köparen en rabatt af 2 procent utaf inköpssumman; och *att*, vid tillhandahållande åt poststation af frimärken, brefkort och frankokuvvert, äfven till mindre belopp, denna rabatt skulle beräknas till 3 procent af märkenas, kortens och kuvvertens värde.

Kongl. Maj:t fann emellertid den af generalpoststyrelsen sålunda föreslagna provision skäligen kunna inskränkas till 4 procent å ett redovisadt belopp af 15,000 rdr och till 2 procent å hvad för året derutöfver redovisades, i sammanhang hvarmed den för poststationerna föreslagna frimärkesprovisionen ansågs böra minskas till 2 procent; och, sedan Riksdagen äfven i denna del bifallit den af Kongl. Maj:t gjorda framställningen, blefvo, jemlikt förberörda kongl. bref den 6 juni 1873, de nya bestämmelserna fastställda att tillämpas från och med ingången af år 1874. Hvad i desamma stadgats angående den provision, som skulle utgå till poststationerna, eger fortfarande gällande kraft och tillämpas äfven beträffande de s. k. ångbåtspostexpeditionerna, för hvilka, enligt de för generalpoststyrelsen fastställda instruktionsbestämmelser, är föreskrifvet, att i afseende å beloppet af den ersättning, som må föreståndare för ångbåtspostexpedition tillerkännas, gäller hvad beträffande aflöningen till föreståndare för poststation i allmänhet finnes stadgadt.

Provisionens
fördelning.

Rörande *fördelningen af ifrågavarande provision* meddelades bestämmelser genom kongl. brefvet den 1 maj 1874. Med bifall till hvad generalpoststyrelsen i underdånig skrifvelse den 12 nästförutgångna mars i sådant afseende hemstält, förklarades genom nämnda nådiga bref,

att vid de postanstalter, der flera än en tjänsteman med lön eller arfvode å ordinarie stat funnes anställda, den provision, som enligt normalstaten belöpte för såväl kontant redovisade postafgifter som försålda frimärken, skulle i allmänhet fördelas sålunda, att ena hälften deraf tillkomme kontorschefen ensam samt andra hälften denne och vederbörande å stat uppförde biträdande tjänstemän gemensamt, i mån af den hvardera tillkommande ordinarie löns eller arfvodes belopp. Hvad särskildt anginge den uppbörds- eller frimärkesförsäljningsprovision, som belöpte för Stockholms postkontors tidnings-, paket- och brefbärareexpeditioner samt dervarande filialpostkontor, skulle, vid bestämmandet af de vederbörande afdelningsföreståndare och kontorschefen tillkommande andelar, iakttagas, att af den hälft utaf den för dessa expeditioner belöpande provision, hvilken från delningen mellan samtliga kontorstjänstemän undantoges, tre fjerdedelar, eller af provisionsbeloppet i dess helhet tre åttendedelar, skulle tilldelas vederbörande expeditionsföreståndare och återstående en fjerdedel, eller af hela provisionsbeloppet en åttendedel, tillfalla kontorschefen; och borde, hvad filialpostkontoren beträffade, iakttagas, att, der icke någon af de vid dylikt kontor anstälde tjänstemän funnes å stat uppförd, samtliga dessa tjänstemän borde af provisionen njuta enahanda andel, som om befattningarna funnes å stat uppförda. Intill dess den ena af postdirektörsbefattningarna vid Göteborgs postkontor blefve indragen, skulle den för hvar särskild afdelning af postkontoret belöpande provision tillgodokomma de vid afdelningen anstälde tjänstemän, dervid till afdelningen för ankommande brefpost äfven borde hänföras brefbärareexpeditionen.

Resepostexpeditör egde att, jemte den i staten uppförda aflöning, uppbära särskildt *traktamente*. Genom kongl. brefvet *den 17 maj 1872* var derom stadgadt hufvudsakligen, att till grund för traktamentets beräkning skulle i allmänhet läggas det antal timmar, under hvilka, enligt fastställd tidtabell, resepostexpeditör vore från sin station frånvarande, dock att detta antal skulle ökas med två timmar, den ena för inställelse till tjänstgöring i behörig tid före resans anträdande och den andra för erforderlig tjänstgöring efter återkomsten; att enligt tidtabell öfver-

Trakta-
mente.

skjutande andel af en timme skulle, om densamma uppginge till 30 minuter eller derutöfver, beräknas såsom hel timme, hvaremot, om öfverskottet uppginge till mindre än 30 minuter, något traktamente därför icke skulle utbetalas; att traktamentet i allmänhet skulle utgå med 20 öre för hvarje timme, men med 30 öre för hvarje i tjänstgöring använd timme eller öfverskjutande del deraf, som infölle mellan kl. 10 på aftonen och kl. 5 på morgonen; samt att för hvarje särskild fram- och återresa sammanlagda traktamentet skulle beräknas till minst 3 rdr.

Under tjänstgöring vid postinspektionskontor skulle resepostexpeditör, jemlikt kongl. brefvet *den 23 februari 1871*, ega uppbära traktamente med 1 rdr 50 öre om dagen.

Sportler. Hvad slutligen angår den postförvaltare tillkommande rätt till *sportler*, utgående icke af postmedlen utan direkt från den trafikerande allmänheten, hade, såsom i det föregående är omförmäldt, en omreglering blifvit under loppet af år 1872 genomförd. Vid tiden för normalstatens träddande i kraft återstodo blott tre mera betydande former af sportler, nemligen för lösbref, för utvexling af post i lösväska och för postafgifters bokförande. Öfrig sporteluppbörd — hufvudsakligen för s. k. fackafläggning och för befordran af lokalbref å ort, der postbrefbärare ej fans anställd, — uppgick blott till ringa belopp.

1875 års
stat.

Sedan Riksdagen år 1873 beslutat, att den vissa hemman då åliggande såväl ordinarie som extra kronobrefbäring skulle upphöra samt den förra öfvertagas af postverket, föreslog, i enlighet med generalpoststyrelsens hemställan, Kongl. Maj:t i proposition till 1874 års riksdag — enär det ansågs vara uppenbart, att den betydliga tillökning i postverkets bestyr, som genom dess öfvertagande af den ordinarie kronobrefbäringen uppkommit, måste föranleda behof af en mängd nya postbefattningar, — att följande antal nya befattningar måtte uppföras i *1875 års stat*, nemligen 16 postexpeditörer, 6 i 6:e och 10 i 7:e löneklassen, 2 kontrollörer af 2:a och 2 af 3:e lönegraden, 6 kontorsskrifvare af 1:a och 8 af 2:a graden samt 10 resepostexpeditörer af 2:a och 20 af 3:e graden; och Riksdagen, hvilken fann de föreslagna nya befattningarna vara behöfliga med anledning af den utvidgning af post-

Ökning af
personalen.

verket, som vore en följd af kronobrefbäringens upphörande och korrespondensens tillväxt i öfrigt, biföll denna Kongl. Maj:ts framställning.

På grund af stegrad lefnadskostnad hade emellertid en allmän aflöningsförhöjning för postanstalternas tjänstemän redan ansetts vara af nöden. I underdånig skrifvelse *den 1 december 1873* anförde i detta afseende generalpoststyrelsen, bland annat, att efter tiden för afgifvande af förslag till normalstat inträdt ytterligare, då ej förutsedd stegring i lefnadskostnaden äfvensom att vid statens fastställande de aflöningsvilkor, hvilka styrelsen ansett för personalen behöfliga, blifvit i icke ringa mån nedsatta derigenom, att uppbörds- och frimärkesprovisionen bestämts till lägre belopp, än styrelsen föreslagit. Den för tjänstemannapersonalen behöfliga tillökning i löneinkomst ansåg styrelsen lämpligen kunna beredas antingen genom förhöjning af de å normalstaten uppförda löningsbeloppen eller ock derigenom, att rättighet till ålderstillägg utsträcktes till samtliga tjänstemän samt vilkoren därför och ålderstilläggens belopp bestämdes i nära öfverensstämmelse med hvad i sådant afseende blifvit under den senare tiden stadgadt för personalen vid en del andra allmänna inrättningar.

Kongl. Maj:t valde det senare alternativet och föreslog fördenskuil i förberörda proposition till 1874 års riksdag, att alla till postanstalternas personal hörande tjänstemän skulle efter 5 års tjenstgöring i samma grad erhålla ett ålderstillägg af 400 kronor, hvilket ålderstillägg skulle för dem, som icke tillhörde lägsta tjenstegraden, efter ytterligare 5 års tjenstgöring förhöjas till 800 kronor.

I likhet med statsutskottet ansåg Riksdagen, att någon löneförbättring för personalen vid postanstalterna visserligen vore af de stegrade lefnadskostnaderna påkallad, men att, då denna personals aflöning vid nästföretgångna riksdag undergått en fullständig reglering, en så genomgripande förändring deruti, som den af Kongl. Maj:t föreslagna, icke vore lämplig. Den ifrågasatta löneförbättringen medgafs därför i stället i form af ett tillfälligt dyrtidstillägg, att utgå med 10 procent af aflöningen (deri icke inberäknadt ålderstillägg).

Fråga om löneförbättring.

Dyrtids-tillägg.

1876 års
stat.

I *staten för år 1876*, sådan denna, efter förslag af generalpoststyrelsen, blef af Kongl. Maj:t och Riksdagen faststald, genomfördes en mindre förändring i de fullständiga fasta postanstalternas klassindelning, i det att postanstalten i Nässjö öfverfördes från 6:e till 4:e klassen, hvarigenom antalet postkontor i sistnämnda klass ökades till 38 samt antalet postexpeditioner, tillhörande 6:e klassen af fullständiga postanstalter, minskades till 48.

Jemkning i
postanstal-
ternas klass-
indelning.

Postexpeditio-
nernas uppfö-
rande i staten.

Vidare bestämdes, att postexpeditionerna finge i staten upptagas allenast till antal, men ej till namn, äfvensom att de till tjänstgöringspenningar och resekostnadsersättning för de tre postinspektörerna uppförda anslag af 1,000 kronor åt hvar och en skulle utgå endast såsom tjänstgöringspenningar.

Postinspek-
törernas
tjänst-
göringspen-
ningar.

Ökning af
personalen.

Enär ytterligare personaltillökning emellertid befunnits nödvändig, uppfördes i 1876 års stat aflöning till följande nya tjänster, nemligen till 2 kontrollörer af 2:a och 2 af 3:e lönegraden, 4 kontorsskrifvare af 1:a och 4 af 2:a lönegraden samt 6 resepostexpeditörer af 3:e lönegraden, hvarefter i *staten för år 1877* antalet kontrollörer i 3:e lönegraden ökades med ytterligare 1 samt antalet kontorsskrifvare med 12, 4 tillhörande 1:a och 8 2:a lönegraden.

1877 års
stat.

Ökning af
personalen.

Sistnämnda års stat upptog alltså, såsom biträdande tjänstemän vid de fullständiga fasta postanstalterna, 4 kontrollörer af 1:a, 14 af 2:a och 15 af 3:e lönegraden samt 37 kontorsskrifvare af 1:a och 58 af 2:a lönegraden. Personalen vid postanstalterna å jernväg utgjordes af 3 postinspektörer och 3 kontrollörer samt 2 resepostexpeditörer af 1:a, 24 af 2:a och 53 af 3:e lönegraden.

Borttagande
af dyrtids-
tillägget.

Ökning af
provisionen.

Emellertid hade, enligt hvad generalpoststyrelsen tillkännagaf i sin underdåniga skrifvelse *den 29 november 1875*, med förslag till postverkets stater för år 1877, framställningar icke saknats om beredande åt tjänstemännen vid postverket af någon förhöjning i aflöningen, såsom godtgörelse för de under senaste tiden så betydligt ökade göromålen, och särskildt hade af en del postförvaltare blifvit begärdt, att de postanstalter, som af dem förestodes, måtte varda i högre aflöningsklasser uppflyttade. Generalpoststyrelsen ansåg dock, att de förändringar i rörelse och uppbörd, som utan tvifvel vid särskilda postanstalter skulle

efter hand göra sig gällande, icke, åtminstone under en närmare framtid, annat än undantagsvis borde verka till en förändring i den år 1873 fastställda klassindelningen, utan att en genom växande rörelse framkallad tillökning i arbete lämpligen borde ersättas genom en större inkomst i uppbördsprovision. Om det måste anses i hög grad önskligt, att postpersonalens intresse manade densamma att, äfven utöfver hvad pligtkänslan kräfde, tillhandagå allmänheten på ett sätt, som vore egnadt att verka till postinrättningens anlitande i allt vidsträcktare mån, kunde också — enligt generalpoststyrelsens åsigt — icke något tvifvel förefinnas om det lämpliga deruti, att någon del af posttjenstemännens inkomster gjordes beroende af den större eller mindre trafik, som vid de särskilda postanstalerna förekomme, utom det att med billighet öfverensstämde, att af ökade göromål äfven i en viss grad ökad inkomst kunde påräknas. För att hufvudsakligen åt tjänstemännen vid de mindre postanstalerna bereda en inkomst, som mera än det vid 1874 års riksdag beslutade dyrtidstillägget stode i förhållande till deras arbete, hemstälde styrelsen, att i 1877 års stat dyrtidstillägget skulle borttagas samt att provisionen skulle få utgå med

- 10 procent å uppbörd, som ej öfverstege 3,000 kronor,
- 6 procent å uppbörd, öfverskjutande 3,000, men ej 15,000 kronor, och
- 3 procent å uppbörd af mera än 15,000 kronor, allt för år räknadt.

Detta generalpoststyrelsens förslag biträdades af föredragande departementschefen vid ärendets anmälan i statsrådet *den 10 januari 1876*. Departementschefen ansåg, att genom förslaget bifallande frågan om löneförbättring skulle, hvad poststaten beträffade, blifva på ett för statsverket fördelaktigt sätt löst, i det att i stället för det dåvarande till bestämda belopp fastställda dyrtidstillägget komme en endast obetydligt högre tillökning i aflöningen, hvilken tillökning dock vore proportionerad efter det större eller mindre besvär, som vore med tjensten förenadt, och till äfventyrs också i någon mån efter det större eller mindre nit, med hvilket tjensten sköttes. För tjänstemännen vore det visserligen fördelaktigare, om denna tillökning i deras

inkomster komme dem till godo i form af bestämd tillökning i deras lön; ty en förhöjning i de då till dem utgående provisionerna kunde naturligtvis lika litet som ett dyrtidstillägg grundlägga anspråk på högre pension. Men denna olägenhet syntes för dem kunna anses motvägd af sannolikheten, att genom postuppbördens successiva tillväxt äfven inkomsterna komme att i någon mån förhöjas. Och då dertill komme, att, till följd af den af generalpoststyrelsen föreslagna beräkningsgrund, enligt hvilken provisionerna blefve relativt mindre, ju större uppbörden vore, någon fara ej syntes vara därför, att dessa provisioner skulle komma att på något ställe växa till allt för höga belopp, helst i allt fall desamma vid de större postanstalterna måste delas mellan flera tjänstemän, ansåg sig departementschefen ega fullt skäl att tillstyrka generalpoststyrelsens förslag i denna del.

Den framställning i detta ämne, som afläts till 1876 års riksdag, blef, i enlighet med statsutskottets hemställan, af Riksdagen bifallen. Jemlikt kongl. brefvet till generalpoststyrelsen *den 16 juni 1876*, angående postverkets starter för år 1877, blef sålunda det dittills till postanstalternas tjänstemannapersonal utgående dyrtidstillägget borttaget, hvarjemte stadgades, att uppbörds- och frimärkesprovisionen skulle utgå enligt ofvanberörda, af generalpoststyrelsen föreslagna beräkningsgrund. Denna beräkningsgrund eger allt fortfarande tillämpning, men har i staterna från och med den för år 1878 förtydligats så, att provisionen förklarats skola utgå med

10 procent af uppbörd, som ej för år öfverstiger 3,000 kronor,

6 procent af den del af uppbörden, som öfverskjuter 3,000, men ej 15,000 kronor, och

3 procent af den del af uppbörden, som öfverstiger 15,000 kronor.

Till följd af nämnda beslut befans emellertid någon jemkning nödig i gällande föreskrifter rörande dels provisionens fördelning mellan postförvaltare och biträdande tjänstemän, dels beräkningen af resepostexpeditörs traktement.

Förslag till förändrade bestämmelser i förstnämnda hänseende framlades af generalpoststyrelsen i underdånig

skrifvelse den 29 november 1876. Med bifall till detta förslag meddelades genom nådigt bref den 23 mars 1877 det förklarande, att den provision, som belöpte för såväl kontant redovisade postafgifter som försålda frimärken, skulle från och med 1877 års ingång vid de postkontor och de postexpeditioner, der mera än en tjänsteman med lön å stat funnes anställd, äfvensom vid postinspektionskontoren, hvad beträffade den derstädes tjänstgörande personal med lön eller arfvode å stat, i allmänhet fördelas sålunda, att en fjerdedel deraf tillkomme kontorschefen ensam samt återstående tre fjerdedelar denne och vederbörande å stat uppförda biträdande tjänstemän gemensamt i mån af beloppet af dem hvardera tillkommande ordinarie lön eller arfvode. Hvad särskildt anginge den uppbörds- och frimärkesprovision, som belöpte för Stockholms postkontors tidnings-, paket- och brefbärareexpeditioner samt dervarande filialpostkontor å Norrmalm, Södermalm, Ladugårdslandet och Kungsholmen, skulle vid bestämmandet af de vederbörande afdelningsföreståndare och kontorschefen tillkommande andelar iakttagas, att af den fjerdedel utaf den för dessa afdelningar belöpande provision, som från delningen mellan samtliga kontorstjänstemännen undantogs, tre fjerdedelar, eller af provisionsbeloppet i dess helhet tre sextondedelar, tilldelades vederbörande afdelningsföreståndare och återstående en fjerdedel, eller af hela provisionsbeloppet en sextondedel, tillfölle kontorschefen, med iakttagande derjemte, hvad filialpostkontoren anginge, att, der icke någon af de vid dylika kontor anstälde tjänstemän vore å stat uppförd, samtliga dessa tjänstemän skulle af provisionen njuta enahanda andel, som om befattningarna vore å stat uppförda. I öfverensstämmelse dermed borde äfven förfaras med den provision, som belöpte för Göteborgs postkontors paket- och brefbärareexpeditioner. De sålunda meddelade bestämmelserna äro ännu gällande, hvad postkontoren i allmänhet angår. Angående de ändringar, desamma i vissa afseenden undergått beträffande Stockholms postkontor, skall särskildt omförmlas.

Hvad derefter angår det resepostexpeditör tillkommande traktamente, blef, i enlighet med ett af generalpoststyrelsen den 29 december 1876 afgifvet förslag, genom kongl.

Förändrade bestämmelser rörande provisionens fördelning.

Förändrade bestämmelser rörande traktamentet.

bref *den 23 mars 1877* förordnadt, att sagda traktamente skulle från 1877 års början i allmänhet utgöra 25 öre för hvar timme, därför, enligt bestämmelserna i ofvan åberopade nådiga bref *den 17 maj 1872*, traktamente resepostexpeditör tillkomme, men utgå med 35 öre för hvar i tjänstgöring använd timme eller öfverskjutande del deraf, som infölle mellan kl. 10 på aftonen och kl. 5 på morgonen, samt att minimibeloppet af det för ett dygn belöpande resepostexpeditörstraktamente skulle beräknas till 3 kronor 50 öre, med iakttagande likväl deraf att, äfven om under loppet af ett dygn flera resor fram och åter af samme expeditör verkstälts, icke mera än ett traktamente skulle för dem utbetalas.

Postexpeditionerna & öfvergångsstat.

Af de 14 postanstalter, som år 1873 uppförts på öfvergångsstat, hade under åren 1874 och 1875 4 indragits, 5 blefvo — efter det vid 1874 års riksdag beviljats anslag till, bland annat, 10 nya postexpeditioner af 7:e klassen — jemlikt kongl. bref *den 5 januari 1877* uppförda i nämnda klass och de återstående 5 indrogos efter hand, den sista med utgången af november månad 1892.

1881 års stat.

Fråga om löneförbättring.

Ett förslag till ytterligare löneförbättring för vissa klasser af postanstalternas tjänstemän framlades af generalpoststyrelsen i dess underdåniga skrifvelse *den 6 november 1879*, i fråga om stater för postverket för år 1881. Under erinran, att såväl posttjänstens beskaffenhet af att större delen af dagen och ofta nog flera timmar af natten binda tjänstemannen vid arbetsrummet, som det med tjänsten förenade ansvar för dels kontant uppbörd till icke ringa belopp och dels försändelser af höga penningvärden med nödvändighet påkallade, att posttjänstemannen vore i det minsta lika väl aflönad som hans vederlikar inom andra verk och inrättningar, framhöll styrelsen särskildt behovet af att bereda någon löneförhöjning åt de, enligt styrelsens åsigt, relativt till arbete och ansvar sämst aflönade tjänstemännen inom postverket, eller föreståndarne för de fasta postexpeditionerna och de vid postanstalterna anstälde kontorsskrifvarne. Den såsom önskelig ansedda löneförbättringen för ifrågavarande tjänstemän föreslog generalpoststyrelsen skola dem beredas genom sådan förändring af då gällande bestämmelser angående ålderstillägg — enligt hvilka bestämmelser såväl postexpeditörer som kontors-

skrifvare voro berättigade till ålderstillägg med 200 kronor efter 10 års väl vitsordad tjänstgöring och med 400 kronor efter 15 års sådan tjänstgöring — att dessa ålderstillägg finge tillträdas, det första efter 5 års och det andra efter 10 års tjänstgöring samt förhöjas, det förra till 300 kronor och det senare till 600 kronor.

Vid ärendets anmälan i statsrådet *den 31 december 1879* förklarade sig föredragande departementschefen lika med generalpoststyrelsen erkänna önskligheten af att postexpeditörerna och postverkets kontorsskrifvare kunde beredas någon förbättring i deras dåvarande lönevillkor, men fann sig emellertid af finansiella skäl böra hemställa, att styrelsens förslag i förevarande hänseende måtte för det dåvarande få falla. Någon framställning i detta ärende blef icke heller aflåten till 1880 års riksdag. I enlighet med generalpoststyrelsens förslag och på grund af Kongl. Maj:ts framställning i ämnet blef deremot vid nämnda riksdag beslutadt, att 5 postexpeditioner af 7:e klassen, hvilka i sammanhang med fullständiga postanstalters utbytande mot poststationer ansetts böra indragas, skulle ur staten afföras.

Indragning af postexpeditioner.

I underdånig skrifvelse *den 29 november 1880*, rörande postverkets stater för år 1882, framlade generalpoststyrelsen ett mera vidtgående ändringsförslag beträffande postanstalternas tjänstemannapersonal, och detta förslag vann också i allt hufvudsakligt Kongl. Maj:ts och Riksdagens godkännande.

1882 års stat.

Under förmälan att icke mindre för posttjensten än för tjänstemännen en afsevärd fördel skulle beredas, om sådana anordningar träffades, att de då för jernvägspostföringen uteslutande använda tjänstemännen, eller de s. k. resepostexpeditörerna, och de å fasta postanstalter såsom biträden anställda kontorsskrifvarne finge ömsevis användas till tjänstgöring i postkupé och å fast postanstalt, hemstälde generalpoststyrelsen, att de två nämnda klasserna af posttjänstemän skulle till en enda klass sammanslås.

Sammanförande af resepostexpeditörer och kontorsskrifvare till en klass, »postexpeditörer».

Enligt styrelsens förslag skulle, i stället för de dåvarande 79 resepostexpeditörerna och 95 kontorsskrifvarne, i 1882 års stat uppföras 174 postexpeditörer, nemligen:

39 af 1:a graden med en aflöning af 1,600 kronor, hvaraf 1,200 kronor i lön och 400 kronor i tjenstgöringspenningar, samt

135 af 2:a graden med en aflöning af 1,200 kronor, hvaraf 900 kronor i lön och 300 kronor i tjenstgöringspenningar.

Den tillökning i aflöningsstaten, som deraf blefve föranledd, skulle dock, enligt hvad styrelsen anförde, komma att motsvaras af en lika stor minskning i omkostnadsstaten, då, i sammanhang med förbättrandet af den fasta aflöningen för de dåvarande resepostexpeditörerna, det för tjenstgöringen i postkupé från omkostnadsstaten utgående dagtraktamente borde nedsättas så, att detsamma allenast komme att utgöra ersättning för den ökade utgift, som för postkupépersonalen under alla förhållanden blefve en följd deraf, att densamma under tjenstgöringen befunde sig på resande fot och i följd deraf måste förskaffa sig mat och stundom äfven nattläger utom hemmet.

Under förutsättning af bifall till berörda förslag ansåg generalpoststyrelsen, att föreståndarne för postanstalter af 5:e, 6:e och 7:e klasserna samt på öfvergångsstat, hvilka för det dåvarande benämndes postexpeditörer, borde, till undvikande af förväxling, i stället, lika med föreståndare för 4:e klassens postanstalter, erhålla namn af postmästare, samt att, i sammanhang dermed, benämningen af postmästare för dem, hvilka förestode 2:a och 3:e klassens postanstalter, borde utbytas mot den af postdirektör, som dittills endast tillkommit föreståndare för 1:a klassens postanstalter.

Förhöjning af
ålderstill-
läggen.

Styrelsen erinrade vidare derom, att den i sitt förslag till stat för år 1881 framhållit behovet af att bereda någon löneförbättring åt de svagast aflönade posttjenstemännen, eller kontorsskrifvarne samt föreståndarne för 5:e, 6:e och 7:e klassens postanstalter, samt att föredragande departementschefen, med erkännande af önskligheten af att kunna tillgodose detta behof, funnit ett hinder därför i postverkets ekonomiska ställning. Under återopande, att postverkets ställning dämera vore högst väsentligt förbättrad, förnyade styrelsen nu sin hemställan om beredande af förbättrade vilkor åt dessa tjenstemän, i hvilken hemställan

styrelsen, under förutsättning af bifall till framställningen om kontorsskrifvarnes och resepostexpeditörernas sammanförande till en klass, jemväl inbegrep de sistnämnda tjänstemännen.

Likasom år 1879 ansåg generalpoststyrelsen den förordade lönetillökningen lämpligast kunna beredas genom förbättrade vilkor i afseende på rätt till ålderstillägg samt hemstälde, att de år 1873 träffade bestämmelserna i detta hänseende måtte på det sätt förändras, att föreståndarne för 5:e, 6:e och 7:e klassens postanstalter samt postexpeditörerna skulle efter 5 års väl vitsordad tjänstgöring undfå ålderstillägg med 300 kronor samt efter 10 års sådan tjänstgöring med ytterligare 300 kronor. Af de förhöjda ålderstilläggen, likasom af de förut beviljade, skulle tre fjerdedelar anses tillhöra lönen och en fjerdedel tjänstgöringspenningarna; och föreslog styrelsen vissa närmare bestämmelser såsom vilkor för dessa ålderstilläggs åtnjutande.

Föredragande departementschefen anförde, i sitt yttrande till statsrådsprotokollet *den 5 januari 1881*, att, då den af generalpoststyrelsen förordade sammanslagningen af resepostexpeditörerna och kontorsskrifvarne till en löneklass, utan att öka postverkets utgifter, syntes departementschefen böra lända posttjensten till fördel, och då postverkets dåvarande ställning lemnade tillfälle att tillgodose det länge kända och erkända behovet af förbättring i aflöningen för vissa af de svagast aflönade posttjänstemännen, departementschefen ej hade något annat att erinra mot hvad styrelsen i dessa hänseenden hemställt, än att vissa tillägg syntes böra göras i de af styrelsen föreslagna vilkor för rättighet till förhöjdt ålderstillägg.

Under erinran att vid de under senare tider verkställda löneregleringar ålderstilläggets hela belopp tillagts den fasta lönen, men att här blott tre fjerdedelar skulle tilläggas lönen samt återstående en fjerdedel tjänstgöringspenningarna, förordade statsutskottet bifall till den gjorda framställningen, hvilken äfven vann Riksdagens godkännande.

Jemlikt nådiga brefvet till generalpoststyrelsen *den 6 maj 1881* blefvo de af Riksdagen antagna utgiftsstaterna för år 1882 af Kongl. Maj:t fastställda, dervid till iakttagande meddelades, att föreståndarne för 2:a och 3:e

Vilkor för
ålderstilläg-
gens åtnju-
tande.

klassernas postanstalter fortfarande skulle benämnas postmästare; och stadgades för åtnjutande af de förhöjda ålderstilläggen för föreståndare för 5:e, 6:e och 7:e klassernas postanstalter samt postexpeditörer följande vilkor:

att med tjänst af nämnda beskaffenhet ej finge förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat — befattning i telegrafverket likväl undantagen — ej heller annan tjänstebefattning, som funnes vara hinderlig för tjänstgöringen vid postverket;

att tjänsteman, som tillträdde dylikt ålderstillägg, skulle vara skyldig underkasta sig icke allenast den utvidgade och förändrade tjänstgöring, som af möjligen uppkommande förening mellan post- och telegraftjänst kunde föranledas, utan ock den förflyttning till annan tjänstgöringsort, som kunde varda honom ålagd;

att tjänsteman icke uppnått den lefnads- och tjänsteålder, som berättigade till pension å postverkets stat;

att tidpunkten för första ålderstilläggets åtnjutande skulle inträda 5 år efter det tjänstemannen tillträdtt den ena eller andra af nu ifrågavarande befattningar i postverkets tjänst, utan hinder deraf att han under tiden blifvit förflyttad från postexpeditör till föreståndare för postanstalt af 5:e, 6:e eller 7:e klassen eller från dylik föreståndareplats till befattning såsom postexpeditör, eller slutligen från föreståndare för postanstalt å öfvergångsstat till annan befattning vid postanstalt, med hvilken vore förenad rättighet till ålderstillägg, allt under vilkor att innehafvaren mera än 4 år af denna tid sjelf bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan tjänst i postverket, dock att dervid ej finge föras honom till last den tid, han möjligt åtnjutit semester;

att andra ålderstillägget skulle få uppbäras efter ytterligare 5 år under enahanda vilkor, som gälde i afseende å första ålderstillägget;

att för öfrigt, hvad såväl det ena som det andra ålderstillägget anginge, skulle iakttagas, att den högre aflöningen ej finge tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det den stadgade tjänsteåldern blifvit uppnådd, dervid löntagaren borde tillgodoräknas den tid, som före de nya bestämmelsernas meddelande förflutit från hans tillträde till befattning såsom postförvaltare, kontorsskrifvare

eller resepostexpeditör, vare sig på grund af fullmakt, konstitutorial eller förordnande i de fall då, med anledning af väckt fråga om omorganisation eller indragning, endast förordnande skolat å befattningen meddelas; samt

att af de förhöjda ålderstilläggen, likasom af de förut beviljade, tre fjerdedelar skulle anses tillhöra lönen och en fjerdedel tjänstgöringspenningarna, såsom följd hvaraf förstnämnda del af det förhöjda ålderstillägget skulle läggas till grund vid bestämmandet af den pension, som tillkomme postexpeditör eller föreståndare för postanstalt af 5:e, 6:e eller 7:e klassen, hvilken varit i åtnjutande af dylikt ålderstillägg och, på egen begäran, från tjänsten entledigades inom ett halft år från det han blifvit till pension å postverkets stat berättigad.

Såsom vilkor för den de förutvarande resepostexpeditörerna beredda förbättring i fast aflöning var, efter hvad ofvan är nämndt, förutsatt, att det för tjänstgöringen i postkupé till dem utgående traktamente borde nedsättas derhän, att detsamma allenast komme att utgöra ersättning för den ökade utgift, som för postkupépersonalen under alla förhållanden blefve en följd deraf, att densamma under tjänstgöringen befunne sig på resande fot. I anledning deraf afgaf generalpoststyrelsen i underdånig skrifvelse *den 28 november 1881* förslag till förändrade bestämmelser i fråga om beräkning af traktamente till postexpeditörer under tjänstgöring i jernvägspostkupé samt föreslog tillika åtskilliga förändringar i bestämmelserna rörande beräkning af traktamenten åt de i jernvägspostkupé tjänstgörande extra biträden och posttjänster. Med framhållande vidare af fördelen för postverket deri, att, då flere tjänstemän på en gång tjänstgjorde i postkupé, den, som utöfvade förmanskapet, för det dermed förenade ansvaret finge åtnjuta någon tillökning i traktamentet, hemställde styrelsen jernvägs, att tjänstemän under dylika förhållanden skulle få uppbära visst tilläggstraktamente för hvarje resa fram och åter.

*Förändrade
bestämmelser rörande
traktamentet.*

Jemlikt nådigt bref *den 8 december 1881* fann Kongl. Maj:t godt förordna, att vid beräkning af omförmålda traktamenten skulle från och med 1882 års början iakttagas, bland annat, *att* till grund för beräkning af traktamente till tjänstemän i jernvägspostkupé skulle i allmänhet

läggas det antal timmar, under hvilka, enligt faststald tidtabell, tjänstemannen vore från sin station frånvarande, dock att detta antal borde ökas med två timmar, den ena för inställelse till tjänstgöring i behörig tid före resans anträdande och den andra för erforderlig tjänstgöring efter återkomsten till stationen; *att*, derest vid beräkning af antalet timmar, under hvilka tjänstemannen varit från sin station frånvarande, uppkomme del af timme, den sålunda öferskjutande delen skulle, om densamma uppginge till 30 minuter eller derutöfver, räknas såsom hel timme, men, om den uppginge till mindre än 30 minuter, icke tagas i beräkning; *att* för hvarje i tjänstgöring använd timme, därför traktamente tillkomme tjänstemannen i jernvägspostkupé, detsamma i allmänhet skulle utgöra 20 öre för postexpeditör och 30 öre för extra biträde, men att för hvar i tjänstgöring använd timme, som, hel och hållen eller till en del, infölle mellan kl. 10 på aftonen och kl. 5 på morgonen, traktamente skulle utgå med 30 öre till postexpeditör och med 40 öre till extra biträde; *att* till tjänstgöringstimmar äfven skulle räknas en timme efter ankomsten till och en timme före afgången från vänd- eller öfverliggningsort; men *att* för den tid tjänstemannen i öfrigt utan skyldighet att tjänstgöra låge öfver å ort, der han icke vore stationerad, traktamentet skulle utgå till postexpeditör med 15 öre och till extra biträde med 20 öre för timme; *att* traktamente för ett dygn dock icke under något förhållande skulle utgå med lägre belopp än 2 kronor 50 öre för postexpeditör och 3 kronor 50 öre för extra biträde; *att*, der i jernvägspostkupé på en gång tjänstgjorde flere tjänstemän, den af dem, som utöfvade förmanskap och i första hand svarade för göromålens behöriga gång, skulle åtnjuta ett särskildt tilläggstraktamente, utgående i allmänhet med 1 krona för hvarje fullbordad resa fram och åter, men med 2 kronor för hvarje resa fram och åter med tjänstgöring å den s. k. utländska afdelningen inom postkupéexpeditionen n:o 2 å jernvägslinien Malmö—Nässjö; samt *att*, då i följd af trafikhinder eller annan tvingande omständighet post blifvit väsentligen fördröjd utöfver den för dess fortskaffande bestämda tid, det skulle ankomma på generalpoststyrelsens pröfning, huruvida traktamente till tjänsteman i jernvägspostkupé skulle

utgå för hela den tid, hvarunder han sålunda varit från sin station frånvarande;

hvarjemte Kongl. Maj:t i sammanhang dermed förklarade, att, då tjänsteman å ort, der han hade sin station, nödgades någon längre tid för inträde i posttjenstgöring å jernväg afvakta affärdandet af bantåg, hvilket till följd af trafikhinder eller annan omständighet blifvit försenadt, på generalpoststyrelsens pröfning finge ankomma, huruvida traktamente borde af postmedlen utbetalas för den tid, tjänsteman, under afvaktan på bantågets afgang, hållit sig beredd att i tjenstgöring inträda, dock med iakttagande deraf att detta traktamente icke i något fall finge utgå med högre belopp, för timme räknadt, än som uppbares af tjänsteman för den tid, han utan att vara stadd i tjenstgöring låge öfver å annan ort än den, der han hade sin station.

Genom kongl. brefvet *den 6 april 1882* blef vidare förklaradt, att det postexpeditör tillkommande traktamente skulle, för den tid han beordrades till tjenstgöring vid postinspektionskontor, utgå med 1 krona 25 öre om dagen.

Hvad genom kongl. brefvet den 8 december 1881 blifvit bestämdt angående beräkning af traktamente till tjänstemän i jernvägspostkupé är fortfarande gällande, allenast med den jemkning, att Kongl. Maj:t genom nådigt bref *den 1 februari 1884* medgifvit, att vid de tillfällen, då för postkupégöromålets behöriga handläggning erfordrades, att vederbörande postkupétjänstemän instälde sig till tjenstgöring tidigare än en timme före affärdandet af det bantåg, hvarmed postkupé fortskaffades, till dem finge såsom ersättning för den utsträckta tjenstgöringen af postmedlen utbetalas traktamente, under iakttagande af de i nådiga brefvet af den 8 december 1881 för traktamentets beräkning fastställda grunder.

Enligt samma grunder, men med viss förhöjning i traktamentets belopp, skall, jemlikt nådiga brefven *den 24 mars 1882*, *den 18 november 1892* och *den 28 maj 1897*, traktamente utgå till tjänstemän, som tjenstgöra å linierna Malmö—Köpenhamn, Helsingör—Helsingborg och Trelleborg—Sassnitz.

Traktamente till postexpeditör, beordrad till tjenstgöring vid postinspektionskontor, upphörde, då med år 1893

jernvägspostinspektionerna förändrades till distriktsförvaltningar.

Såsom förut är omförmäldt, voro å postverkets stat allt sedan år 1874 uppförda tre postinspektörer, såsom chefer hvar och en för sitt postinspektionsdistrikt. Det ålåg dessa postinspektörer, hufvudsakligen, att öfvervaka tjänstgöringen såväl inom de till distriktet hörande jernvägspostkupéer som ock å underlydande poststationer. I mån af jernvägsnätets utvidgning och deraf följande utsträckning af postbefordringen å jernväg befans emellertid denna anordning otillräcklig.

1883 års
stat.

Tillsyn öfver
jernvägs-
post-
befordringen
i Norrland.

I underdånig skrifvelse *den 12 december 1881*, med förslag till postverkets stater för år 1883, anförde generalpoststyrelsen, att, med afseende å det nära förestående fullbordandet af den s. k. norra stambanan, det visat sig behöfligt vidtaga särskilda åtgärder för ordnande och öfvervakande af jernvägspostbefordringen norr om Bollnäs. Styrelsen föreslog i detta hänseende, att de göromål, som i allmänhet tillhörde postinspektörerna, skulle, hvad de ifrågavarande jernvägslinierna anginge, tills vidare uppdragas åt någon af de inom distriktet anstälde ordinarie postförvaltare. Då emellertid den postförvaltare, som erhöle ett dylikt uppdrag, icke skulle komma att under tiden åtnjuta ledighet från sin postmästarebefattning, hvadan hans göromål blefve i väsentlig mån ökade, ansåg generalpoststyrelsen, att särskild ersättning i form af arfvode borde denne postförvaltare beredas med 1,500 kronor för år.

Rörande generalpoststyrelsens ifrågavarande förslag yttrade föredragande departementschefen till statsrådsprotokollet *den 9 januari 1882*, att förslaget väl innefattade en afvikelse från den eljest tillämpade anordningen att för postinspektionen använda särskilda inspektörer, hvilka samtidigt icke utöfvade annan befattning, men att, då förslaget syntes ändamålsenligt och väl förtjent att på praktisk väg pröfvas, bland annat äfven därför, att man skulle kunna bedöma, i hvad mån en dylik anordning kunde vinna en vidsträcktare tillämpning inom postförvaltningen, departementschefen ansåge sig hafva allt skäl att tillstyrka bifall dertill. Förslaget vann äfven Riksdagens bifall, och i 1883 års stat uppfördes ifrågavarande belopp, 1,500 kronor, under

rubrik »arfvode till den postförvaltare, som bestrider postinspektionsgöromålen å jernvägarne norr om Bollnäs».

I det förslag till postverkets stater för år 1884, som generalpoststyrelsen afgaf i sin underdåniga skrifvelse den 15 december 1882, hemställde styrelsen, att den postexpeditörer samt förvaltare af 5:e, 6:e och 7:e klassernas postkontor, genom 1881 års riksdags beslut, tillerkända förmanen af ålderstillägg skulle utsträckas jemväl till föreståndarne för 4:e klassens postkontor med det förbehåll likväl, att de icke skulle vara berättigade att dervid räkna sig till godo den tid, de innehaft befattning såsom postmästare i lägre grad eller biträdande posttjenstemän.

Till stöd för denna framställning anförde generalpoststyrelsen, att, om också för postexpeditörer, likasom för förvaltare af 5:e, 6:e och 7:e klassernas postkontor, icke synnerligen ofta erbjöde sig tillfälle att vinna befordran till befattning, hvars afkastning motsvarade en växande lefnadskostnad, så vore detta ännu mera sällan fallet med innehafvare af 4:e klassens postkontor, hvilka ofta redan uppnått en ålder, som gjorde det mindre lämpligt att förflytta dem till föreståndare för något af de få större postkontoren. Bland de till 4:e klassen hörande postkontor vore flera än tre fjerdedelar belägna vid jernväg och hade följaktligen dagligen, vanligen flera gånger om dagen, post att expediera. Med dessa befattningars handhafvande vore, enligt hvad af anförda statistiska siffror framginge, jemväl förenadt ett betydande ansvar. Styrelsen meddelade vidare, att ifrågavarande tjenstemäns årliga inkomster utgjorde, utöfver lön och tjenstgöringspenningar, till belopp af 2,400 kronor, i provision och sportler i medeltal 1,155 kronor eller tillsammans 3,555 kronor. Den betydliga tillökning i göromål, som blifvit en följd af postverkets fortgående utveckling och den under senare tid mycket stora tillväxten i posttrafik, ansåg generalpoststyrelsen, under sådana förhållanden, innefatta fullgiltig anledning till att hemställa om ifrågavarande löneförbättring.

Föredragande departementschefen — som delade den åsigt, hvilken låg till grund för nämnda förslag, eller att den af billighet och rättvisa påkallade förhöjning i de lägst aflönade posttjenstemännens aflöning, som i form af ålderstillägg vid 1881 års riksdag beviljats, borde i mån af post-

1884 års
stat.

Ålderstillägg
till förestån-
dare för
4:e klassens
postkontor.

verkets förbättrade ekonomiska ställning tillgodokomma postverkets öfriga tjänstemän, hvilkas lönevilkor kunde finnas deraf vara i behof, — ansåg ett dylikt behof vara i detta fall af generalpoststyrelsen med fullgiltiga skäl ådagalagdt och hemstälde fördenskull, vid ärendets anmälan i statsrådet *den 10 januari 1883*, att styrelsens framställning måtte vinna Kongl. Maj:ts bifall. Kongl. Maj:ts förslag i detta ämne blef ock af 1883 års riksdag godkänt.

I öfverensstämmelse med detta Riksdagens beslut meddelades, genom nådigt bref *den 22 juni 1883*, det förklarande, att från och med år 1884 förvaltare af 4:e klassens postkontor skulle ega att åtnjuta ålderstillägg med 300 kronor efter 5 års och 600 kronor efter 10 års tjänstgöring under iakttagande af de vilkor, som vore stadgade för åtnjutande af de enligt nådiga brefvet den 6 maj 1881 medgifna ålderstillägg åt postexpeditörer och förvaltare af 5:e, 6:e och 7:e klassernas postkontor, men under förbehåll likväl, att de förstnämnde tjänstemännen icke finge för ålderstillägg räkna sig till godo den tid, de innehåft befattning såsom postmästare i lägre grad eller såsom biträdande posttjänstemän.

1885 års
stat.

Mera vidtgående förändringar genomfördes i staten för år 1885, i enlighet med de förslag, som af generalpoststyrelsen afgåfvos i dess underdåniga skrifvelse *den 29 november 1883*.

Styrelsen åberopade i sin nämnda skrifvelse, till en början, att den stora utvidgning af postförbindelserna, som för ett tiotal år sedan egt rum i sammanhang med indragning af den ordinarie kronobrefbäringen, i förening med andra åtgärder till postutvexlingens underlättande, verkat derhän, att i en senare tid posttrafiken vunnit en utveckling, hvarom man icke kunnat hysa förhoppning, då förslag väcktes om vidtagande af de åtgärder till postutvexlingens främjande, som dåmera befunnits hafva burit så rika frukter.

Efter en närmare, af statistiska siffror belyst redogörelse för postutvexlingens tillväxt under åren 1874—1882 erinrade styrelsen derom, att, oaktadt denna tillökning i postanstalternas göromål, den för postanstalterna å stat uppförda tjänstemannapersonal icke sedan 1877 års början blifvit förstärkt, utan till och med i någon mån minskad,

i det att antalet föreståndare för 7:e klassens postkontor blifvit nedsatt från 64 till 59.

Att, under sådana omständigheter, de å postanstalterna förekommande göromål blifvit bestridda på ett sätt, som endast sällan gifvit anledning till anmärkning, hade haft sin grund deri, dels att i allmänhet postanstalternas tjänstemän med en pligtrohet, som förtjenade erkännande, åt de till tjänsten hörande göromål egnat flera af dagens och ofta äfven nattens timmar än som, efter hvad styrelsen antog, fordrades af flertalet bland statens öfrige tjänstemän, dels ock att, der, sådant oaktadt, oundgängligt befunnits att förstärka arbetspersonalen, sådant skett genom anställande af extra biträden, till hvilka ersättning utgått af det för sådant ändamål å postverkets aflöningsstat uppförda anslag.

Bland omförmälda göromål vore flera — särskildt stämpling af inkomna försändelser, första sorteringen af bref, tidningars falsande och förseende med nödig påskrift m. m. — af den beskaffenhet, att för desammas behöriga bestridande icke erfordrades användande af personer, hvilka aflagt sådana kunskapsprof, som i allmänhet fordrades för vinnande af inträde på tjänstemannabanan. Arbeta af omförmälda beskaffenhet kunde nemligen icke allenast utan olägenhet, utan ofta äfven med större fördel, anförtros åt ordentliga, pålitliga och skrifkunniga vaktbetjente, hvilka af en nitisk och erfaren postförvaltare lätteligen inöfvades i handläggningen af flera bland de göromål, som i en föregående tid å en del postanstalter blifvit af tjänstemän bestridda. Genom en sådan anordning vunnes ock den fördelen, att det å ett postkontor anställda biträde kunde anlitas också för budskickning, för postpåses forslande mellan postkontor å ena samt ångbåt eller jernvägsstation å andra sidan, för tömmande af breffåda och för andra, liknande bestyr, för hvilka eljest särskild kostnad komme att drabba postverket. Och minst förtjenade icke den omständigheten afseende, att, genom åtgärder i sådan riktning, förekommes indragande på tjänstemannabanan af ett större antal personer, än som på densamma kunde i en framtid förvärfva erforderlig bergning. De kontorsbiträden, om hvilka sålunda blifvit taladt, borde nemligen, till följd af sin föregående verksamhet och de lefnadsvanor, som de derunder förvärfvat, anse sin framtid betryggad derigenom, att dem beredd

en årsinkomst, ungefärligen motsvarande den, som tillkomme bättre aflönade vaktbetjente.

Flera af de å postanstalterna förekommande göromål vore emellertid af den beskaffenhet, att de icke kunde anförtros åt personer med så ringa underbyggnad som den, hvilken fordrades hos de till vaktbetjentklassen hörande biträden. Till sådana göromål vore i allmänhet att hänföra: utfärdande af karta, försändelsernas uppförande i protokoll, posternas dirigering, handläggningen af en del ärenden, hvilka rörde postutvexlingen genom underlydande poststation eller landtbrefbärare, behandlingen af postanvisningar och postförskott, räkenskapsväsendet i allmänhet, den med hvart år växande postutvexlingen med utlandet m. m.

Generalpoststyrelsen meddelade, att de för dessa och dylika göromål afsedda biträden, bland hvilka icke få vore af qvinkön, för det dåvarande uppginge till omkring 450; och ansåg styrelsen någon svårighet visserligen icke möta att öka detta antal, i den mån sådant kunde af behof påkallas. Fråga uppstode emellertid dervid, huruvida icke under de förhållanden, som dåmera inträdt, postverkets fördel bäst tillgodosåges derigenom, att af erforderliga nya likasom af förutvarande biträden någon del ersattes med postexpeditörer, för hvilka aflöning blefve å stat uppförd.

Ökning af
personalen.

Det hade alltid och säkerligen med skäl ansetts vara af vigt, att rättigheten att å postverkets vägnar utfärda qvitto å försändelser, som på postkontor aflemnades till befordran under assurans, inskränktes till ordinarie tjänstemän, hvilka, i händelse af missbruk, äfventyrade att gå miste om en plats, som beredde dem en säker, om ock tarflig utkomst, under det att någonting sådant icke i samma mån vore fallet med de vid postkontoren anställda extra biträden. Mera än någonsin måste en anordning af omförmälda slag anses vara nödvändig, efter det att, i en senare tid, antalet värdeförsändelser vunnit den betydliga tillväxt, för hvilken generalpoststyrelsen i sin ifrågavarande underdåniga skrifvelse redogjort.

Flera af postkontoren hölles, efter hvad styrelsen vidare anförde, för allmänheten öppna 12 timmar af dygnet, och öfriga postkontor af 2:a, 3:e och 4:e klassen mottog och utlemnade försändelser i det minsta 9 timmar af dygnet. Förekomme dertill, som ofta vore fallet, hand-

läggning nattetid af genomgående post, kunde naturligtvis icke fordras, att postförvaltaren skulle å postkontoret närvara hela den tid af dygnet, då kontoret vore tillgängligt för allmänheten. Men äfven under den tid, då postförvaltaren vore å kontoret närvarande, förekomme mycket ofta tillfällen, då han — upptagen af afgående posters expedierande, af ankomna posters kontrollerande eller af andra angelägna och brådskande bestyr — måste åt annan person uppdraga värdeförsändelsers mottagande och qvitterande.

Om af dessa och andra omständigheter påkallades en tillökning i antalet vid postkontor anstälde postexpeditörer, så gjorde sig ett dylikt behof icke mindre gällande i afseende å de jernvägstågen åtföljande postkupéexpeditioner. En tillökning i antalet för denna postutvexling använda postexpeditörer — hvilken skulle göra det möjligt att å alla viktigare linier och i kupé, der flera tjänstgjorde, till förman för dessa alltid använda ordinarie tjänstemän — skulle också, enligt hvad generalpoststyrelsen påpekade, icke innefatta någon anmärkningsvärd tillökning i utgift för postverket, då, jemlikt nådiga brefvet den 8 december 1881, traktamente till ordinarie postexpeditör, som tjänstgjorde i postkupé, alltid utginge med väsentligen lägre belopp än det, som extra biträde vore berättigadt uppbara.

För att något så när tillgodose behofvet i omförnålda afseenden hemställde styrelsen, att ytterligare 26 postexpeditörer — eller tillsammans 200 — måtte å stat uppföras.

Den sålunda ifrågakända anordning, till väsentligaste del förestafvad af omtanke om postverkets säkerhet, innefattade emellertid hvarken någon lättnad i tjänstgöringen å postkontoren, hvilkas extra biträden komme att i ungefärligen motsvarande mån minskas, eller någon ersättning för den betydande tillökning i göromål, som under en senare tid tillskyndats såväl postförvaltarne som öfriga å postkontoren anstälde tjänstemän. För en del af tjänstemännen vore emellertid behofvet af en löneförbättring allt för trängande, för att icke försök borde göras att få frågan derom — länge af brist på medel undanskjuten — bragt till en lycklig utgång. De tjänstemän, hvilka generalpoststyrelsen afsåge, vore föreståndarne för 7:e klassens postkontor och postexpeditörer af 2:a lönegraden.

Generalpoststyrelsen erinrade derom, att dessa tjänstemän för det dåvarande åtnjöte aflöning å stat med 1,200 kronor, jemte två ålderstillägg, hvardera å 300 kronor, hvartill komme för postförvaltarna uppborädsprovision och sportler, uppgående i medeltal för en hvar till 510 kronor för år, samt för de postexpeditörer, som icke vore anställda i tjänstgöring å jernväg, provision, i medeltal utgörande 262 kronor årligen, under det att de i jernvägspostkupé tjänstgörande postexpeditörerna, utöfver aflöningen å stat, uppbure ett dagtraktamente, afsedt att utgöra ersättning för den tillökning i utgift, som för postkupépersonalen blefve en följd deraf, att densamma under tjänstgöringen befunne sig på resande fot.

Vidkommande först föreståndarne för 7:e klassens postkontor, ansåg styrelsen, att äfven de af dessa postförvaltare, hvilka vore i åtnjutande af båda ålderstilläggen och hvilkas löningsförmåner till följd deraf beräknades i medeltal uppgå till 2,310 kronor, svårigen kunde anses vare sig fullt ersatta för det arbete, de i postverkets tjänst nedlade, eller i åtnjutande af en inkomst, egnad att åt ett hushåll bereda en, om ock tarflig, utkomst. Ännu mindre kunde detta antagas vara fallet med kontorsföreståndare, hvilka uppbure antingen endast *ett* ålderstillägg eller ock alldeles icke något dylikt tillägg och hvilkas löneinkomst till följd deraf vore i medeltal inskränkt i förra fallet till 2,010 kronor och i senare fallet till 1,710 kronor. I afseende å samtliga föreståndare för 7:e klassens postkontor syntes det styrelsen i öfrigt böra anmärkas, att, under det deras aflöning understege den aflöning, som i allmänhet ansåges böra uppborädsmän tillförsäkras, postförvaltarna icke vore i åtnjutande af några så kallade misräkningspenningar, hvilka funnes en del andra uppborädsmän tillagda. För många af dessa posttjänstemän, hvilkas medelålder utgjorde 46 år, förefunnes endast ringa utsigt att vinna befordran till bättre aflönade befattningar inom postverket, och det vore högst sällan, som någon af dem vore i tillfälle att, genom arbete äfven utom verket, bereda sig något bidrag till lefnadskostnadernas bestridande. Generalpoststyrelsen höll före, att, under sådana omständigheter, det skulle befinnas både billigt och ändamålsenligt, att dessa tjänstemäns aflöning i någon mån höjdes; och fann styrelsen sådant lämpligast böra

ske på det sätt, att till 6:e aflöningsklassen hänfördes samtliga 59 postkontor, tillhörande 7:e klassen, hvilken klass sålunda komme att upphöra. Derigenom skulle aflönningen å stat för dessa postkontorsföreståndare varda förhöjd från 1,200 till 1,600 kronor.

Hvad sålunda anförts till stöd för framställningen om förbättrade löningsvilkor för föreståndare för 7:e klassens postkontor, ansåg generalpoststyrelsen i hufvudsak gälla — med undantag för hvad anginge lefnadsåldern, hvilken i allmänhet vore lägre för postexpeditörer än för kontorsföreståndare, — äfven om postexpeditörer af 2:a lönegraden. Med afseende å förenämnda skilnad i lefnadsålder, och då, hvad postkupépersonalen vidkomme, vid tjänstgöring å en del kortare jernvägslinier lefnadskostnaden borde kunna ställas något billigare, än hvad fallet blefve å en del längre linier, ansåg sig styrelsen icke böra hemställa om utsträckande till samtliga postexpeditörer af den förhöjning i löneanslag å stat, som kunde varda medgifven. Men nödigt syntes det, att åtminstone hälften af samtliga postexpeditörer komme i åtnjutande af en aflöning å stat, motsvarande den, som då uppbares af de 39 postexpeditörerna af 1:a graden, eller 1,600 kronor. För vinnande af detta mål erfordrades att i 1:a löneklassen uppflytta ytterligare 61 af de i statsförslaget till 200 upptagne postexpeditörer.

Postexpeditörstjänsternas uppflyttning i 1:a lönegraden.

De löneförhöjningar, som sålunda blifvit ifrågakända, afsåge ensamt de svagast aflönade postförvaltarna och postexpeditörer af den lägre lönegraden.

Den betydliga tillökningen i posttrafik hade emellertid, anförde generalpoststyrelsen vidare, äfven för öfrige kontorstjänstemän, nemligen föreståndare för 1:a t. o. m. 6:e klassens postkontor, postinspektörer, kontrollörer och postexpeditörer af 1:a lönegraden, medfört en icke mindre tillökning i göromål. Och under tiden hade inkomsten af den uppbördsprovision, som skolat ersätta det ökade arbetet, i allt flera fall blifvit för postpersonalen kringskuren genom den köpare af frimärken medgifna rätt att, då på en gång inköptes minst 300 frimärken, å priset för desamma erhålla 2 procents rabatt.

Rabatt vid frimärkesförsäljning.

Med rättigheten till rabatt vid inköp af större partier frimärken hade ursprungligen afsetts beredande af tillfälle

för allmänheten att äfven annorstädes än å postanstalt tillhandla sig frimärken, och utan tvifvel hade till vinnande af detta ändamål i väsentlig mån bidragit nedsättningen i pris vid partihandel. Emellertid hade, efter hvad generalpoststyrelsen meddelade, under de senare åren erfarenheten allt mera ådagalagt, att nämnda prisnedsättning i stor utsträckning tagits i anspråk äfven af personer, hvilka alldeles icke hölle frimärken till afsalu. Derigenom att sålunda en del korrespondenter bereds en billigare postbefordringsafgift än den, som utgjorts af personer, hvilka icke varit i tillfälle att på en gång inköpa ett större antal frimärken eller som saknat anledning dertill, hade den för postpersonalen påräknade uppbördsprovisionen blifvit i icke så ringa mån förminskad. Denna minskning, som i medeltal vid 1:a, 2:a, 3:e och 4:e klassens postkontor utgjort 308 kronor årligen, hade gifvit ett stort antal af postförvaltarna anledning att, i särskilda till generalpoststyrelsen ingifna skrifter, anhålla om vidtagande af åtgärder, som kunde leda till ett fullständigt indragande af ifrågavarande försäljningsrabatt.

Om också antagas kunde, att, efter rabattens upphörande, flertalet af de handlande, som då tillhandahölle allmänheten frimärken, skulle, för att kunna mera fullständigt betjena sina kunder, fortfarande förse sig med frimärken till afsalu, ansåge generalpoststyrelsen dock ej någon säkerhet förefinnas för att icke å en del orter en anordning af ifrågaställda beskaffenhet skulle minska tillfällena till inköp af frimärken, brefkort och frankokuvert samt sålunda medföra för allmänheten olägenheter och för postverket minskad portouppbörd. Ehuru, på grund deraf, styrelsen funne sig icke kunna understödja förslaget om en fullständig indragning af rabatten vid försäljning af frimärken m. m., ansåge styrelsen de af så många postförvaltare öfverklagade olägenheterna böra åtminstone i någon mån afhjelpas.

Detta kunde, enligt styrelsens åsigt, utan någon uppoffring af postmedel ske derigenom, att rabatten nedsattes från 2 till 1 procent, en nedsättning, hvilken säkerligen icke skulle verka till någon minskning i antalet ställen, der frimärken hölles till afsalu, men som skulle bereda äfven de posttjenstemän, för hvilka i statsförslaget icke någon löne-

förhöjning föresloges, en om ock ringa ersättning för ökade göromål och för den minskning i uppbördsprovision, som, under de närmast följande åren, kunde varda att motse, derest det förslag om det enkla brefportots nedsättning från 12 till 10 öre, hvilket då föreläge till afgörande, vunne slutligt godkännande. Genom en sådan anordning förekommes visserligen ej, att äfven personer, hvilka alldeles icke betjenade allmänheten med tillhandahållande af frimärken m. m., komme i åtnjutande af ifrågavarande rabatt. Men — utom det att någon egentlig obillighet väl knappt kunde anses ligga deri, att den, som förbrukade ett synnerligen stort antal frimärken, komme i åtnjutande af en mycket ringa nedsättning i det vanliga priset å dessa märken — skulle säkerligen stor svårighet blifva förenad med kontrollen derå, huruvida inköpta frimärken användes för den köpandes eget bruk eller hölles till afsalu. För att underlätta bestyret med afyttrande å postanstalt af större partier frimärken, vore det emellertid i hög grad önskligt, att föreskriften om rättighet till rabatt vid inköp af minst 300 frimärken utbyttes mot ett stadgande derom, att rabatt å inköpspriset tillkomme den, som på en gång inköpte minst 3 ark frimärken, hvart ark innehållande 100 märken.

Mot hvad generalpoststyrelsen föreslagit rörande aflöningsstaten fann föredragande departementschefen, enligt yttrande till statsrådsprotokollet *den 9 januari 1884*, icke något att erinra, enär dessa förslag syntes honom väl grundade i den utomordentliga tillväxt i postverkets rörelse, som under de senare åren egt rum, och i det såsom en naturlig följd deraf inträdda behofvet af såväl förstärkta arbetskrafter för verket som förhöjning i löneförmånerna för den svagast aflönade personalen. Postverkets väsentligen förbättrade finansiella ställning bjöde oafvisligen, att man sökte bättre tillgodose den talrika del af personalen, som på de mera underordnade platserna och under ringa utsigter till befordran till de bättre aflönade befattningarna egnade sina krafter åt ett ansträngande och ansvarsfullt arbete i verkets tjänst mot en ersättning, som efter dåtida förhållanden vore otillfredsställande; och de af generalpoststyrelsen framställda anspråk på ökade anslag för att bereda denna del af personalen något förbättrade vilkor syntes departementschefen visserligen icke för höga.

Departementschefens
yttrande.

Beträffande det af styrelsen i sammanhang med lönefrågan framställda förslaget om nedsättning, men dock behållande af rabatt vid inköp af större partier frimärken, i syfte att bereda posttjenstemännen förmånen att å sin provision icke behöfva vidkännas så stort afdrag som för det dåvarande, kunde föredragande departementschefen ej undgå att uttala vissa betänkligheter, äfven om han ej vågade tillstyrka en afvikelse från styrelsens förslag. Departementschefen vore nemligen öfvertygad, att den föreslagna nedsättningen i rabatt för inköpare af större partier frimärken ej komme att motväga den minskning i provisionen för tjenstemännen, som komme att uppstå under tiden närmast efter en nedsättning af portot och deraf till en början sannolikt framkallad minskning i postuppbörden. Men äfven om den deraf uppkommande förlusten för posttjenstemännen ej skulle blifva så betydlig eller vara snart öfvergående, kunde departementschefen ej finna annat än att rabatten vid de större frimärkesinköpen vore i och för sig oegentlig. Den beredde nemligen de större korrespondenterna en aldrig afsedd förmån af portonedsättning. Rabattens uppgift vore endast att till inköp af frimärken uppmuntra dem, som ville såsom återförsäljare tillhandahålla allmänheten frimärken, och rabatten hade således tillkommit för den stora allmänhetens bekvämlighet och kunde tvifvelsutan hafva till en början varit fullt påkallad. Dåmera syntes dock allmänheten kunna påräkna att, äfven om rabatten borttoges, med lätthet ega tillgång till frimärken, sedan dels postanstalternas antal blifvit betydligt förökadt och dels kännedomen om det värde, allmänheten satte på lättheten att förskaffa sig frimärken, säkerligen verkat derhän, att de, hvilka betjenade allmänheten med återförsäljning af frimärken, fortfarande skulle täfla om att tillhandahålla dylika åt sina kunder. *Emot* styrelsens farhågor för rabattens borttagande och då det kunde vara möjligt, att å vissa orter olägenheter deraf kunde uppkomma, vågade departementschefen dock icke för det dåvarande tillstyrka en dylik åtgärd.

1884 års
riksdag.

I enlighet med departementschefens hemställan blefvo generalpoststyrelsens här ofvan återgifna förslag af Kongl. Maj:t framlagda för 1884 års riksdag.

Hvad angick de föreslagna förändringarna i aflöningsstaten, fann statsutskottet någon tvekan om behöfligheten af den ifrågasatta tillökningen i den ordinarie personalen vid postverket svåriligen kunna förefinnas och ansåg sig därför ega giltig grund att förorda den ifrågavarande framställningen, som äfven vann Riksdagens bifall.

Sedan Riksdagen derefter beslutat, att afgifterna för vissa slag af inrikes postförsändelser skulle från och med år 1885 utgå med nedsatta belopp samt, i sammanhang dermed, att afgiften för alla bref, hvilka genom postverkets förmedling utvexlades, skulle från samma tid ingå till postkassan — i följd hvaraf postförvaltarne gingo i mistning af den sportel, som dittills dem tillkommit såsom afgift för lösbref, — upptog statsutskottet i särskildt utlåtande frågan om ändrade bestämmelser rörande rabatt vid köp af frankotecken; och då utskottet icke tilltrorde sig att föreslå någon afvikelse från Kongl. Maj:ts framställning i ämnet, hemstälde utskottet, att Riksdagen måtte bifalla hvad Kongl. Maj:t i detta afseende föreslagit. Riksdagens beslut utföll, äfven beträffande denna fråga, i öfverensstämmelse med utskottets hemställan.

Jemlikt kongl. brefvet *den 30 maj 1884* uppfördes sålunda i 1885 års stat, med indragande utaf 7:e klassen af postkontor, 107 postförvaltare inom 6:e klassen samt 200 postexpeditörer, 100 af 1:a och 100 af 2:a lönegraden. Tillika blef genom nämnda nådiga bref förklaradt, bland annat, att från och med 1885 års ingång, med ändring af hvad dittills varit stadgadt rörande rabatt vid köp af större parti frimärken, brefkort eller frankokuvert, dylik rabatt skulle, vid köp på en gång af minst 3 ark frimärken, hvarterda innehållande 100 märken, eller af minst 100 brefkort eller 100 frankokuvert, åtnjutas med 1 procent af inköpssumman. Jemlikt nådiga brefvet *den 21 december 1888* skall samma rabatt åtnjutas vid köp på en gång af minst 100 kortbref.

I det förslag till postverkets stater för år 1887, som af generalpoststyrelsen afgafs i underdänig skrifvelse *den 30 november 1885*, hemstälde styrelsen om en allmännare aflöningsförhöjning åt postanstalternas tjänstemän.

Af dervid anförda beräkningar ansåg styrelsen framgå, att, till följd af posttrafikens tillväxt, det arbete, som förut

1887 års
stat.

ålegat den ordinarie kontorspersonalen, blifvit i de flesta fall mångdubbladt. Men det vore icke ensamt den med hvar år ökade posttrafiken, som i en senare tid gjort posttjensten vida mera ansträngande än tillföre. Dertill hade äfven medverkat dels den år 1883 inrättade postsparbanken, dels — hvad ett icke ringa antal postkontorsföreståndare anginge — bestyret med ävägbringande af aftal rörande postföringens besörjande. Sedan nemligen icke allenast samtliga posthemman blifvit indragna utan äfven af Kongl. Maj:t meddelats det nådiga förklarande, att efter 1874 års utgång icke, annat än i vissa undantagsfall, gästgifveri-, håll- eller reservskjuts vidare finge för posternas fortskaffande anlitas, hade, för beredande af utväg att få de s. k. landsvägsposterna fortskaffade, generalpoststyrelsen varit hänvisad ensamt till de öfverenskommelser, som med enskilda kunde träffas rörande postföringens öfvertagande på beting. Och då erfarenheten till fullo ådagalagt, att i allmänhet icke för postverket förmånliga anbud kunde erhållas vid auktioner, som för ändamålet utlystes, hade styrelsen funnit sig böra i ganska stor omfattning, för införskaffande af anbud å postskjutsens öfvertagande, anlita biträde af posttjenstemän i orterna. Enahanda vore förhållandet med landtbrefbäringen och en del af den postföring, för hvilken enskildes ångfartyg anlitades.

De mångdubbelt ökade göromål, som sålunda, år efter år, blifvit posttjenstemännen ålagda, hade af dessa blifvit bestridda med en pligttrohet, som förtjenade så mycket större erkännande, som i allmänhet det arbete, hvilket blifvit af dem nedlagdt i postverkets tjänst, icke kunde anses vara ersatt med de aflöningsförmåner, som tillkomme postkontorens tjenstemän.

Fråga om allmän löneförbättring.

Den lämpligaste formen för en af omständigheterna med nödvändighet påkallad löneroglering syntes generalpoststyrelsen vara meddelande af förändrade bestämmelser rörande det tjenstemännen tillkommande ålderstillägg, i sammanhang med en och annan deraf beroende jemkning i en del andra anslag å aflöningsstat.

Under det att för ett stort antal af de statens tjenstemän, som åtnjöte ålderstillägg, dessa utginge efter 5 år med 500 kronor och efter 10 år med 1,000 kronor, vore det ålderstillägg, hvilket tillkomme föreståndare för 4:e,

5:e och 6:e klassens postkontor samt postexpeditörer, inskränkt till 300 kronor efter 5 års och 600 kronor efter 10 års tjänstgöring, hvaremot dittills alldeles icke något ålderstillägg blifvit tillerkändt vare sig föreståndare för 1:a, 2:a och 3:e klassens postkontor eller kontrollörerna.

Utgående från det antagandet, att det löningstillskott, som, i sammanhang med ålderstilläggets omreglering, kunde komma att postkontorspersonalen tilldelas, borde utgå med sådant belopp, att i allmänhet hvar och en bland dessa tjänstemän efter 5 års tjänstgöring komme i åtnjutande af en tillökning i inkomst, belöpande sig till 500 kronor, hvilket tillskott efter 10 års tjänstgöring kunde höjas till 1,000 kronor, ansåg dock generalpoststyrelsen, hvad anginge de tjänstemän, hvilkas dåvarande aflöning å stat icke uppginge till mera än 1,200, 1,600 eller 1,800 kronor, skillnaden mellan ålderstillägg och annan aflöning å stat blifva allt för ringa, för att icke någon jemkning af beloppen borde ifrågakomma; hvarvid dessutom, för att afhjelpa de mest trängande behofven hos postverkets svagast aflönade tjänstemän, tillskottet i aflöning för postexpeditörer af 2:a lönegraden syntes böra, med 200 kronor för hvardera, ökas utöfver de i sådant afseende i allmänhet föreslagna belopp, i vissa fall 500 och i andra fall 1,000 kronor.

Styrelsen förestälde sig sådant lämpligast kunna ske på det sätt, att för de tjänstemän, postmästare af 5:e klassen, hvilka då å stat åtnjöte 1,800 kronor, likasom för de tjänstemän, postmästare af 6:e klassen och postexpeditörer af 1:a lönegraden, som för det dåvarande uppbure 1,600 kronor, aflöningen å stat förhöjdes med 200 kronor; att för postexpeditörer af 2:a graden, med aflöning å stat af 1,200 kronor, denna aflöning förhöjdes med 400 kronor; att för postmästare af 5:e och 6:e klasserna äfvensom för postexpeditörerna den såsom ålderstillägg utgående aflöningsförhöjningen fastställdes till 400 kronor efter 5 och 800 kronor efter 10 års tjänstgöring; samt att, med undantag för hvad anginge postdirektörerna i Stockholm och Göteborg, hvilkas inkomst af innehavande tjänster vore större, än att något ålderstillägg borde för dem ifrågasättas, öfriga ordinarie tjänstemän vid postkontoren komme i åtnjutande af ålderstillägg, utgående efter 5 års tjänstgöring med 500 och efter 10 års tjänstgöring med 1,000 kronor.

Derest postkontorens tjenstemän komme i åtnjutande af de ålderstillägg, som sålunda blifvit föreslagna och som i allmänhet icke vore lägre än de, som blifvit andra tjenstemän beviljade, syntes postkontorens tjenstemannapersonal äfven böra underkastas enahanda skyldighet att, vid viss ålder, med pension afgå ur tjensten, som, vid de i senare tider genomförda löneregleringar, gjorts till vilkor för andra tjenstemäns rättighet till åtnjutande af förbättrade aflöningsförmåner.

På det att emellertid postverket icke måtte beröfvas den förmån, som låge deri, att en tjensteman i lägre grad, hvilken utmärkt sig genom skicklighet och pålitlighet, kunde utan förlust förflyttas till annan och viktigare befattning, ansåge generalpoststyrelsen det nödigt, att, i nära öfverensstämmelse med hvad förut blifvit rörande samma ämne föreskrifvet genom kongl. brefvet den 6 maj 1881, skilda grupper bildades, å ena sidan af föreståndare för 5:e och 6:e klassens postkontor samt postexpeditörer och å andra sidan af föreståndare för öfriga postkontor, utom Stockholms och Göteborgs, och af kontrollörer; samt att förflyttning från en till annan tjänst i samma grupp icke skulle utöfva något inflytande på rätten till ålderstillägg, hvilken borde inträda 5 respektive 10 år, efter det tjensteman tillträdt en eller annan befattning, hörande till samma grupp som den, hvilken han innehade, då framställning gjordes att komma i åtnjutande af ålderstillägg.

Generalpoststyrelsen erinrade derefter, huruson, utöfver ofvan omförmälda aflöning, postanstalternas tjenstemän — med undantag för de expeditörer, som användes till tjenstgöring i postkupé och hvilka uppbure dagtraktamente, — åtnjöte uppbördsprovision och några få återstående sportler af den beskaffenhet, att desamma funnits icke lämpligen kunna indragas. Till inkomster af sistnämnda slag hörde, sedan dåmera äfven portot för de förut s. k. lösbrefven inginge till postkassan, afgiften för postutvexling genom lösväska och för postafgifters bokförande samt den till mycket ringa belopp uppgående inkomsten af 2 öre för hvar insättning af postsparbanksmedel. I detta afseende meddelade vidare styrelsen, bland annat, att inkomsten af sportler under år 1884 utgjort för postdirektören i Malmö 1,169 kronor samt i medeltal för postmästare af 2:a

klassen 1,130, af 3:e klassen 770, af 4:e klassen 310, af 5:e klassen 280 och af 6:e klassen 130 kronor.

I afseende å sportelinkomsten ansåg styrelsen i öfrigt böra anmärkas, *dels* att, då en så betydlig uppbörd af allmänna medel som den, hvilken i allmänhet vid postkontoren förekomme, skulle, för det mesta i många och små belopp samt vanligen under stor brådska med handläggning af andra göromål, verkställas af olika personer, vid olika tider på dagen, icke kunde undvikas förluster, till hvilkas betäckande förut, å flera postkontor, i mån af tillgång, anlåtats inkomsten af lösbrefven, men som dåmera, efter indragning till postkassan af portot för nämnda bref, måste — då postpersonalen icke egde uppbära några misräkningspenningar — betäckas af återstående sportler och provision, *dels ock* att, der sporteluppbörden uppginge till något anmärkningsvärdt belopp och, till följd deraf, postkontorsföreståndaren vore i behof af biträde för handläggning af de göromål, som med sportler betalades, kontorsföreståndaren ansåges skyldig af sportelinkomsten bestrida utgifterna för dylikt biträdes aflönande.

Toges dertill i betraktande, att sportelinkomsten vore underkastad stora omvexlingar, synnerligen i sammanhang med jernvägsanläggningar i orterna, syntes, vid bedömande af frågan om postpersonalens behof af ökad aflöning å stat, icke mycket afseende böra fästas vid en inkomst, så osäker som den dåvarande sporteluppbörden, hvilken dertill i allmänhet vore stadd i aftagande.

För att åstadkomma en jemförelse mellan den aflöning, som föresloges för postpersonalen, och de löneförmåner, som tillkomme tjänstemännen vid några af de andra, större, allmänna verkens lokalförvaltningar, hade generalpoststyrelsen af styrelserna för tullverket, statens jernvägstrafik och telegrafverket begärt och erhållit upplysningar rörande dithörande ämnen. Efter att med stöd af dessa upplysningar hafva förebragt en utförlig utredning, jemväl innefattande redogörelse för omfattningen och beskaffenheten af den tjänstgöring, som ålåge de olika verkens tjänstemannapersonal, anförde generalpoststyrelsen i detta ärende till slut, att, då postpersonalens göromål ökats i en grad, som i allmänhet gjorde det för personalen omöjligt att genom annat arbete förskaffa sig något bidrag till bestri-

dande af nödiga utgifter, till hvilka möjligen icke aflöningen å postverkets stat lemnade tillgång, det icke kunde anses annat än med billighet öfverensstämmande, likasom det af trängande behof påkallades, att i postkontorspersonalens aflöningsvilkor vidtoges en förändring sådan som den ifrågakända.

Departementschefens yttrande.

Vid anmälan i statsrådet af detta ärende *den 11 januari 1886* uttalade föredragande departementschefen, att behovet af en allmännare löneförbättring för tjänstemännen vid postanstalterna länge gjort sig gällande. Då hvad i detta hänseende föreslagits ingalunda kunde anses öfverskrida billiga anspråk och det syntes vara stäldt utom tvifvel, att postverket, utan rubbning i jemvigten mellan inkomster och utgifter, förmådde att bära de ökade omkostnader, som en dylik löneförbättring komme att medföra, funne departementschefen den föreslagna löneregleringen vara af förhållandena i hög grad påkallad och förordade därför på det lifligaste generalpoststyrelsens ifrågavarande förslag.

1886 års riksdag.

Då Kongl. Maj:ts framställning i ämnet förekom till behandling vid 1886 års riksdag, uttalade statsutskottet, i förevarande ämne, att de skäl, som anförts för den ifrågasatta löneregleringen, syntes utskottet ådagalägga behovet af åtminstone någon löneförbättring för ifrågavarande tjänstemän, särskildt de lägre af dessa. I fråga om beloppen syntes dock, med hänsyn till å ena sidan de ingalunda obetydliga inkomster af uppördsprovision och i någon mån äfven af sportler, som utginge till samtliga klasser af posttjänstemän, för hvilka lönereglering begärts, samt å andra sidan den ogynsamma ekonomiska ställningen i landet, jemkning böra vidtagas i de af Kongl. Maj:t föreslagna förhöjningar; och förestälde sig utskottet, att en på billighet grundad jemkning derutinnan kunde åstadkommas på det sätt, att hvad Kongl. Maj:t åskat i afseende på de två lägsta postförvaltareklasserna och postexpeditörerna bifölles, så vidt anginge höjningen i den ursprungliga aflöningen, hvaremot någon ökning i dessa tjänstemäns ålderstillägg icke skulle göras. Vidare skulle 4:e klassens postförvaltare, i stället för begärda förhöjningar i deras ålderstillägg från 300 kronor till 500 kronor efter 5 år och från 600 kronor till 1,000 kronor efter 10 år, erhålla förhöjning i ursprungliga aflöningen med 200 kronor, men icke undfå förhöjda ålderstillägg. Hvad anginge ålders-

tillägg åt 1:a, 2:a och 3:e klassens postförvaltare samt kontrollörerna, hvilka samtliga tjänstemän då ej hade rätt till ålderstillägg och för hvilka Kongl. Maj:t begärt sådana till belopp af 500 kronor efter 5 år och 1,000 kronor efter 10 år, skulle allenast ett enda ålderstillägg å 400 kronor efter 10 år beviljas åt de två senare klassernas postförvaltare samt kontrollörerna, men deremot ingen aflöningsförhöjning åt postförvaltare af 1:a klassen.

I enlighet med statsutskottets hemställda beslut Riksdagen att, för tillämpning från och med 1887 års början, fastställa följande

Riksdagens
beslut.

Aflöningsbelopp och öfriga grunder för aflöning af nedannämnda klasser af posttjänstemän.

	Lön. Kronor.	Tjenstgöringspenningar. Kronor.	Summa. Kronor.	
<i>Postförvaltare.</i>				
1:a aflöningsklassen	3,000	1,000	4,000	
2:a »	2,700	900	3,600	} Efter 10 år kan aflöningen höjas med 400 kronor.
3:e »	2,250	750	3,000	
4:e »	1,950	650	2,600	} Efter 5 år kan aflöningen höjas med 300 kronor och efter 10 år med ytterligare 300 kronor.
5:e »	1,500	500	2,000	
6:e »	1,350	450	1,800	
<i>Biträdande posttjänstemän.</i>				
a) kontrollörer:				
1:a lönegraden	2,700	900	3,600	} Efter 10 år kan aflöningen höjas med 400 kronor.
2:a »	2,250	750	3,000	
3:e »	1,800	600	2,400	
b) postexpeditörer:				
1:a lönegraden	1,350	450	1,800	} Efter 5 år kan aflöningen höjas med 300 kronor och efter 10 år med ytterligare 300 kronor.
2:a »	1,200	400	1,600	

Vilkor för de
förbättrade
löneförmåner-
nas åtnju-
tande.

I öfverensstämmelse med Riksdagens beslut stadgades, jemlikt kongl. brefvet *den 4 juni 1886*, för åtnjutande af de medgifna förbättrade löneförmånerna för 2:a, 3:e, 4:e, 5:e och 6:e klassernas postförvaltare samt kontrollörer och postexpeditörer, följande vilkor, nemligen:

att med tjänst af ifrågavarande slag ej finge förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat — befattning i telegrafverket likväl undantagen — och ej heller annan tjänstebefattning, som funnes vara hinderlig för tjänstgöringen vid postverket;

att tjänsteman skulle vara skyldig underkasta sig icke allenast den utvidgade och förändrade tjänstgöring, som af möjligen uppkommande förening mellan post- och telegraf-tjänst kunde föränledas, utan ock den förflyttning till annan tjänstgöringsort, som kunde varda honom ålagd;

att tidpunkten för postförvaltare af 2:a och 3:e löneklasserna samt kontrollörer att komma i åtnjutande af det ålderstillägg å 400 kronor, som blifvit desse tjänstemän medgifvet, skulle inträda 10 år efter det vederbörande tjänsteman tillträdt endera af nyssberörda befattningar i postverkets tjänst eller föreståndarebefattning för postkontor af 4:e klassen;

att tidpunkten, då postförvaltare af 4:e löneklassen kunde komma i åtnjutande af det för innehafvare af sådan befattning stadgade första ålderstillägg, skulle inträda 5 år efter det han tillträdt vare sig föreståndarebefattning vid postkontor af 2:a, 3:e eller 4:e klassen eller kontrollörstjänst;

att tidpunkten för åtnjutande af det för postförvaltare af 5:e och 6:e löneklasserna samt postexpeditör medgifna första ålderstillägg skulle inträda 5 år efter det han tillträdt vare sig föreståndarebefattning vid fullständig postanstalt af 5:e, 6:e eller den förutvarande 7:e klassen eller vid dylik postanstalt å öfvergångsstat eller ock postexpeditörsbefattning;

att det andra ålderstillägget, när sådant vore medgifvet, finge tillträdas efter ytterligare 5 år, under enahanda vilkor, som gälde i afseende å första ålderstillägget;

att för öfrigt, hvad hvart och ett af de omförmälda ålderstilläggen anginge, skulle iakttagas: att tjänsteman under mera än fyra femtedelar af den tjänstetid, som er-

fordrades för att vinna rätt till ålderstillägget, bestridt sin egen eller på grund af förordnande annan tjänst vid postverket, dock att dervid ej finge föras honom till last den tid han åtnjutit semester; att hans tjänstgöring under denna tid varit af beskaffenhet att kunna väl vitsordas; samt att den högre aflöningen ej finge tillräddas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjänsteåldern blifvit uppnådd, dervid emellertid föreståndare för 2:a, 3:e och 4:e klassernas postkontor och kontrollör borde tillgodoräknas den tid, som före de nya bestämmelsernas meddelande förflutit från hans tillträde till någon af dessa befattningar, samt föreståndare för 5:e och 6:e klassernas postkontor samt postexpeditör borde tillgodoräknas den tid, som före samma bestämmelsers meddelande förflutit från hans tillträde till befattning såsom postförvaltare af 5:e eller lägre klass eller till befattning såsom postexpeditör eller till förutvarande kontorsskrifvare- eller resepostexpeditörsbefattning i postverkets tjänst, i ena som andra fallet vare sig tillträdet till tjänsten skett på grund af fullmakt, konstitutorial eller förordnande i de fall, då, med anledning af väckt fråga om indragning eller omorganisation, endast förordnande skolat å befattningen meddelas;

att likväl tjänsteman, som, då han intjenat stadgad tid för erhållande af ålderstillägg, redan uppnått den lefnads- och tjänsteålder, som berättigade honom till pension å postverkets stat, icke finge samma ålderstillägg tillträda;

att af ålderstilläggen tre fjerdedelar skulle anses tillhöra tjänstemans lön och en fjerdedel hans tjänstgöringspenningar; samt

att tjänsteman skulle, då han uppnått 65 lefnadsår och minst 35 år varit i statens tjänst, vara förpligtad att, med oafkortad lön såsom pension, från tjänsten afgå, Kongl. Maj:t eller generalpoststyrelsen, der det tillkomme styrelsen att afskedet utfärda, dock obetaget att låta med detsamma anstå, derest och så länge den pensionsberättigade pröfvades kunna i tjänsten på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna och kunde finnas villig att i densamma kvarstå;

och skulle dylik pension utgå af postmedel i den mån, den afskedade posttjänstemannen icke enligt gällande bestämmelser egde att erhålla pension från civilstatens pensionsinrättning.

I sammanhang dermed fann Kongl. Maj:t för godt förklara,

dels att en hvar, som med eller efter 1887 års ingång tillträdde befattning inom postverket, för hvilken förbättrade löneförmåner sålunda medgifvits, skulle vara pliktig att underkasta sig de föreskrifter, hvilka stadgats såsom vilkor för de medgifna löneförbättringarna, äfvensom att dessa föreskrifter, i hvad de afsåge förening af tjänster, utvidgning eller förändring af tjänstgöring samt afgang från tjänsten och pensionsrätt, skulle ega tillämpning äfven å de postförvaltare af 1:a klassen, som dädanefter utnämndes;

dels ock att till de dåvarande innehafvare af 4:e, 5:e och 6:e klassernas postförvaltarebefattningar samt postexpeditörsbefattningar, hvilka icke ville underkasta sig stadgade vilkor för de medgifna löneförbättringarna samt icke lagligen kunde dertill förbindas, ålderstillägg vid innehafvande befattning, så vidt sådana enligt dittills gällande bestämmelser kunnat dem tillkomma, skulle utgå efter dittills stadgade grunder.

1888 års
stat.

För 1887 års riksdag framlades förslag om uppförande å stat af aflöning till ett ökadt antal postexpeditörer, och detta förslag vann äfven Riksdagens bifall.

Ökning af an-
talet postex-
peditörer.

I sin underdåniga skrifvelse *den 29 november 1886*, med förslag till postverkets stater för år 1888, anförde generalpoststyrelsen i detta afseende, att, ehuru styrelsen sökt att i allt större utsträckning tillämpa den i en senare tid antagna regeln att för arbete af enklare beskaffenhet å postanstalterna, såsom stämpling af inkomna försändelser, första sorteringen af bref m. m., hufvudsakligen anlita biträde af vaktbetjente, en förstärkning af tjänstemanna-biträdena vid postanstalterna likväl vore af behovet påkallad.

Till biträde vid sådana göromål, som icke kunde åt vaktbetjente anförtros, anlitades för det dåvarande vid postanstalterna, förutom å stat uppförda 36 kontrollörer och 200 postexpeditörer, ett antal af 544 extra ordinarie tjänstemän. På sätt generalpoststyrelsen redan vid afgifvandet af förslag till postverkets stater för år 1885 erinrat, påkallade emellertid omsorgen om postverkets säkerhet och posttjänstens behöriga bestridande att icke i allt för stor utsträckning använda extra biträden. Särskildt gälde detta

i fråga om sådana ärenden, som rörde medelsförvaltningen och den penningeförsändning, som förmedlades genom postverket. Å postkontoren af de fyra första klasserna, der expedition egde rum hela eller större delen af dagen, och i all synnerhet å de postkontor, der dessutom handläggning nattetid af genomgående post förekomme, vore det därför af nöden, att jemte postförvaltaren annan ordinarie tjänsteman funnes anställd. Likaså vore det särdeles angeläget att för tjänstgöring å alla viktigare jernvägslinier, der postkupéexpedition vore anordnad, och särskildt för utöfvande af förmanskap i de postkupéexpeditioner, der flere samtidigt tjänstgjorde, ega tillgång till ordinarie tjänstemän. För att nu i någon mån tillgodose behovet i ofvan omnämnda afseenden hemställde styrelsen, att aflöning å stat måtte uppföras för ytterligare 20 postexpeditörer, deraf 10 af hvardera lönegraden.

Sedan detta förslag blifvit, i enlighet med föredragande departementschefens hemställan, förelagdt 1887 års riksdag och, på tillstyrkan af statsutskottet, af Riksdagen godkänt, uppfördes i 1888 års stat, jemlikt kongl. brefvet *den 13 juli 1887*, tillhopa 220 postexpeditörer, hvaraf 110 af 1:a och 110 af 2:a lönegraden.

I den underdåniga skrifvelse af *den 23 november 1889*, som innefattade generalpoststyrelsens förslag till stater för postverket under år 1891, anmälde styrelsen, att i fyra särskilda petitioner begärts, *dels*, af 55 postförvaltare och kontrollörer, beviljande antingen i deras helhet eller åtminstone åt föreståndarne för 2:a och 3:e klassernas postkontor samt kontrollörer af de utaf Kongl. Maj:t hos Riksdagen år 1886 äskade ålderstillägg; *dels*, af 122 postförvaltare, att föreståndarne för 2:a, 3:e, 4:e, 5:e och 6:e klassernas postkontor samt kontrollörer måtte komma i åtnjutande af ålderstillägg, att, under i öfrigt oförändrade aflöningsförmåner och utan hinder af förflyttning från en till annan ordinarie befattning i postverket, utgå med 500 kronor efter 5 och 1,000 kronor efter 10 års tjänstgöring; *dels*, af föreståndarne för 8 postkontor i 4:e klassen, att dessa postkontor måtte uppflyttas i 3:e aflöningsklassen; *dels ock*, af 175 postexpeditörer, att de postexpeditörerna tillkommande ålderstillägg måtte från då utgående 300 kronor höjas till 500 kronor att tillträdas

1891 års
stat.

Petitioner

efter de tjänsteperioder och på de vilkor, som redan vore stadgade.

Ehuru, efter hvad generalpoststyrelsen förmålde, styrelsen icke kunnat annat än finna önskligt och väl behöfligt, med hänsyn till ökade göromål och stegrade lefnadskostnader, att de löneförbättringar, om hvilka sålunda gjorts framställning, kunde i hela sin omfattning ernås eller att åtminstone 1886 års löne regleringsförslag för tjänstemän vid postanstalterna kunde i dess helhet genomföras, ansåg sig styrelsen likväl icke då böra framlägga något förslag om löneförbättring för den grupp af tjänstemän, som utgjordes af föreståndarne för 2:a, 3:e och 4:e klassernas postkontor och kontrollörerna. Detta med hänsyn, bland annat, dertill att en sådan uppflyttning af vissa postkontor till högre klass, som blifvit uti en af petitionerna ifrågasatt, väl icke borde företagas annat än i samband med en revision af postkontorens klassindelning i allmänhet. Någon väsentlig omreglering i sådant hänseende hade, efter hvad styrelsen erinrade, icke egt rum sedan år 1874, men styrelsen vore, i följd af de stora förändringar rörelsen och uppbörden vid de olika postkontoren sedan den tiden undergått, betänkt att redan under den närmaste framtiden verkställa erforderliga undersökningar om dessa förändringar i syfte att läggas till grund för underdånigt förslag om ny klassindelning af postkontoren, hvilken nya indelning hufvudsakligen skulle komma att gälla de större postkontoren och för dessas föreståndare lända till ändring i aflöning. Vid sådant förhållande och då den af Kongl. Maj:t och Riksdagen redan gillade grupperingen af tjänstemännen vid postanstalterna, i fråga om deras rätt till åtnjutande af ålderstillägg, icke syntes generalpoststyrelsen böra rubbas genom ändrade bestämmelser rörande ålderstilläggen för allenast en del af tjänstemännen inom samma grupp, nemligen kontrollörerna, ansågs med frågan om löneförbättring åt dem ock böra anstå i afbidan på omreglering af postanstalterna.

Förhöjning af
ålderstillägg
för vissa
tjänstemän.

Deremot förmålde sig styrelsen icke kunna finna annat, än att de mest talande skäl förefunnes för att så snart som möjligt bereda åtminstone någon löneförbättring åt den andra gruppen af tjänstemän, hvilka utgjorde de svagast

aflönade inom postverket, nemligen föreståndarne för 5:e och 6:e klassernas postkontor samt postexpeditörerna.

Beträffande de aflöningsförmåner, som tillkomme tjänstemännen inom sistnämnda grupp, meddelade styrelsen, att utöfver den fasta aflöningen — utgörande, förutom ålders- tillägg å respektive 300 och 600 kronor, för föreståndare för 5:e klassens postkontor 2,000 kronor, för föreståndare för 6:e klassens postkontor och för postexpeditörer i 1:a lönegraden 1,800 kronor samt för postexpeditörer i 2:a lönegraden 1,600 kronor — under år 1888 i medeltal utgått till postförvaltare i 5:e klassen uppbördsprovision med 759 kronor och sportler med 235 kronor, till postförvaltare i 6:e klassen uppbördsprovision med 558 kronor och sportler med 118 kronor samt till de postexpeditörer, som vore placerade vid fasta postanstalter, uppbördsprovision med 337 kronor. Sistnämnde postexpeditörer åtnjöte ingen annan sportelinkomst än den obetydliga, som tillfölle dem från postsparbanken och hvilken under år 1888 uppgått för dem i medeltal till 2 kronor. Hvad anginge de postexpeditörer, som tjänstgjorde i jernvägspostkupéexpedition, hade dessa utöfver lön och tjänstgöringspenningar — samt ålderstillägg för de dertill berättigade — icke någon annan inkomst af postmedel än traktamente för tjänstgöringen i postkupé, men detta traktamente vore rätteligen icke att betrakta såsom inkomst, utan afsedt att endast utgöra ersättning för de ökade utgifter, som föranleddes af vistelsen på resande fot.

Otillräckligheten af dessa löneförmåner vore enligt generalpoststyrelsens mening uppenbar, och det vore ej heller obekant, hurusom under senare tiden bland de ifrågasvarande tjänstemännen, helst hos dem, som egde familj, en allt allmännare klagan försports öfver den ytterliga svårigheten för dem att kunna existera på de inkomster tjänsten lemnade. Och med den starka ökning, som egde rum i postgöromålen, blefve det för de flesta af dem ytterligt svårt att, äfven om sådant stode till buds, kunna i någon om ock ringa mån genom arbete utom posttjänsten söka förbättra sina inkomster, likasom det ock icke kunde vara annat än i postverkets eget intresse, att den, hos hvilken påpasslighet, ordning, uthållighet och redbarhet i så hög grad påfordrades som hos en posttjänsteman, af-

lönades så, att hans bekymmer för egen bergning icke måtte blifva allt för tryckande. Styrelsen ansåg sig därför böra i det underdåniga statsförslaget för år 1891 upptaga det redan år 1886 af Kongl. Maj:t till Riksdagen framställda förslaget, att de åt föreståndarne för 5:e och 6:e klassernas postkontor samt postexpeditörerna utgående ålderstillägg af 300 kronor efter 5 och 600 kronor efter 10 års väl vitsordad tjänstgöring måtte höjas till respektive 400 och 800 kronor.

Vid ärendets anmälan i statsrådet *den 11 januari 1890* fann sig föredragande departementschefen ega fullgiltiga skäl att skänka generalpoststyrelsens förslag sitt förord. Att en löneförbättring för postverkets tjänstemän, i all synnerhet för de lägst aflönade, vore af ett verkligt och trängande behof påkallad, ansåg departementschefen vara så väl känt, att det icke vore af nöden att lägga ytterligare skäl till dem, som generalpoststyrelsen anført till stöd för sitt förslag att bereda postförvaltarna af de två lägsta graderna samt postexpeditörerna något ökade aflöningsförmåner. För den föreslagna åtgärden, som afsåge det fullständiga genomförandet, hvad nyssnämnda grupp af posttjänstemän beträffade, af det löneregleringsförslag, som till 1886 års riksdag afläts, mötte heller icke något hinder ur synpunkten af postverkets ekonomiska ställning.

Uppflyttande
af kontrollö-
rer i högre
lönegrad.

Generalpoststyrelsen anförde vidare i sin underdåniga skrifvelse af den 23 november 1889, att, ehuru styrelsen ansett sig icke då böra påkalla någon allmän löneförbättring för postkontrollörer genom höjda ålderstillägg, särskilda skäl dock förefunnes, som föranledde styrelsen föreslå, att antalet kontrollörer af 1:a lönegraden, då utgörande 4, måtte ökas med 3, under iakttagande att antalet kontrollörer af 3:e lönegraden — då utgörande 18, deri inberäknade de 3 vid jernvägspostinspektionerna tjänstgörande, hvilka från och med år 1882 sammanförts med öfriga kontrollörer, — i motsvarande mån minskades.

Den ständigt ökade rörelsen vid de största postanstalterna och särskildt vid Stockholms postkontor hade haft till naturlig följd, att för de kontrollörer, som vore föreståndare hvar och en för sin afdelning, göromålen och ansvaret ökats samt förmanskapet öfver en allt talrikare personal fått större omfattning. Med anledning af fåtalet

kontrollörsbefattningar i 1:a lönegraden hade generalpoststyrelsen emellertid, enligt hvad styrelsen tillkännagaf, icke varit och vore icke heller för det dåvarande i tillfälle att, när en sådan föreståndarebefattning blifvit synnerligen ansträngande och magtpåliggande samt fördenskill krafvet på föreståndarens duglighet måst ökas, tilldela kontrollören aflöning i högre lönegrad.

De 4 kontrollörsbefattningar af 1:a lönegraden, som vore å stat uppförda, hade allt sedan deras tillkomst år 1874, med ett undantag af kort varaktighet, innehafts af de 4 föreståndarne för centralpostkontorets i Stockholm afdelningar för afgående och ankommande poster, tidningsexpedition och brefbärarexpedition. Föreståndaren för paketexpeditionen vid samma centralpostkontor deremot innehade aflöning såsom kontrollör af 2:a lönegraden, och af föreståndarne för de olika afdelningarna vid postkontoret i staden inom broarne i Stockholm, hvar est från och med den 1 februari 1889 anordnats direkt utväxling af brefpost med vederbörande inrikes postanstalter, innehade föreståndarne för afdelningen för ankommande poster och paketexpeditionen kontrollörs aflöning af 2:a lönegraden samt föreståndaren för afdelningen för afgående poster kontrollörs aflöning af allenast 3:e lönegraden.

Visserligen skulle jemväl från andra större postanstalter i riket kunna anföras giltiga skäl för vissa der anställda kontrollörers uppflyttning i högre lönegrad, men då möjlighet till sådan uppflyttning kunde i någon mån beredas genom bifall till det af styrelsen framställda förslaget, ansåg sig styrelsen icke för det dåvarande böra hemställa om annan åtgärd än den, hvarigenom det mest påtagliga behofvet kunde varda afhjelpat.

Jemväl detta förslag vann föredragande departementschefens understöd.

Under erinran vidare om den ökning i antalet postexpeditörstjänster, som vid 1887 års riksdag blifvit beslutad, anmälde generalpoststyrelsen, att denna ökning icke kunnat minska antalet af de vid fasta postanstalter och postkupéexpeditioner anställda extra biträden.

Ökning af
antalet post-
expeditörer.

Med förmälan att, när vid en postanstalt rörelsen så ökats, att föreståndaren vore i behof af biträde, som an-

såges böra af postmedel godtgöras, föreståndaren gemenskapligen erhöles ett s. k. dispositionsanslag att använda till ett af honom antaget biträdes aflönande, men att, då biträdets göromål erhållit den vigt och omfattning, i följd af ytterligare stegrad rörelse vid postanstalten, att de närmast sammanföles med de göromål, som plögade åt postexpeditör anförtros, det af postförvaltaren antagna biträdet utbyttes mot ett af generalpoststyrelsen anställt och vid postanstalten i fråga placeradt extra biträde mot arfvode till något förhöjdt belopp, tillkännagaf generalpoststyrelsen, att antalet extra biträden med arfvoden af postmedel, som år 1885 utgjorde 500, år 1888 ökats till 558, deraf 367 antagna af styrelsen och 191 af vederbörande postförvaltare, samt vid tiden för statsförslagets afgifvande uppginge till 569, deraf 401 antagna af styrelsen och 168 af postförvaltarne. Den inträdda ökningen i antalet af de utaf styrelsen antagna extra biträden visade, i hvilken ökad omfattning göromål af större vigt redan under sistnämnda år behöft åt extra biträden anförtros; och, med den stegring posttrafiken toge, komne, enligt styrelsens mening, en ytterligare ökning under år 1890 af extra biträdenas antal att varda oundviklig.

Med afseende å angelägenheten ur postverkets synpunkt deraf, att icke vid postanstalterna och i postkupéerna en allt för stor del af arbetet vore lemnad i händerna på extra biträden, fann sig generalpoststyrelsen manad att åter föreslå en tillökning i de ordinarie postexpeditörernas antal. I detta afseende hade styrelsen visserligen ansett önskligt, såsom uti en till styrelsen ingifven petition från 327 extra biträden föreslagits, att de 15 postkontor af 4:e klassen, vid hvilka då ännu icke funnes anställd ordinarie tjänsteman till biträde, kunde erhålla sådan biträdande tjänsteman samt att vid de postkontor af 5:e och 6:e klasserna, som egde den betydighet, att der vore anställda två af styrelsen antagna extra biträden, det ena af dessa biträden kunde utbytas mot postexpeditör, likasom att i hvarje postkupéexpedition tjänstgjorde åtminstone *en* ordinarie tjänsteman, men enligt gjorda beräkningar skulle genomförandet deraf redan då erfordra inrättande af 98 nya postexpeditörsbefattningar och således medföra en allt för stor kostnad. Styrelsen ansåg sig därför böra föreslå endast hvad till afhjelpande af det mest trängande behöfvet vore erforderligt

och hemstälde i öfverensstämmelse dermed, att å stat för år 1891 måtte uppföras ytterligare 30 postexpeditörer, 15 af hvardera lönegraden.

Hvad generalpoststyrelsen i nu ifrågavarande hänseende föreslagit biträdades af föredragande departementschefen. Att i en så omfattande rörelse som postverkets ett betydande antal extra biträden måste användas, ansåg departementschefen vara naturligt, men meningarna syntes icke kunna vara delade derom, att den utsträckning, hvori för det dåvarande handläggning af postgöromål vore anförtrodd åt dylika biträden, vore större, än som vare sig med allmänhetens eller med postverkets intresse vore förenligt, och den föreslagna åtgärden, hvarigenom någon inskränkning i detta missförhållande skulle åstadkommas, kunde därför icke annat än anses välbetänkt.

Den framställning, som, i enlighet med generalpoststyrelsens här förut oförmälda förslag, af Kongl. Maj:t afläts till 1890 års riksdag, vann statsutskottets understöd och Riksdagens bifall. På grund deraf uppfördes i 1891 års stat, jemlikt kongl. brefvet *den 6 juni 1890*, följande biträdande tjänstemän vid postanstalterna, nemligen 36 kontrollörer, hvaraf 7 af 1:a, 14 af 2:a och 15 af 3:e lönegraden, samt 250 postexpeditörer, hvaraf 125 af 1:a och 125 af 2:a lönegraden.

1890 års
riksdag.

Det förslag till ny klassindelning af postkontoren, hvars framläggande generalpoststyrelsen antydt i sin ofvanberörda skrifvelse den 23 november 1889, blef emellertid, af särskild anledning, icke under den närmaste tiden framlagdt.

Vid afgifvande, med underdånig skrifvelse *den 28 november 1890*, af förslag till stater för postverket för år 1892, anförde styrelsen i detta hänseende, att, enär Kongl. Maj:t dämera tillsatt en komité för behandling af frågan om post- och telegrafverkens förening och uppenbart vore, att en förening af post- och telegrafanstalter kunde i väsentlig mån inverka på frågan, till hvilken klass en postanstalt borde hänföras, styrelsen icke ansåge lämpligt att då framlägga något förslag till ny klassindelning eller att upptaga den i samband dermed ställda frågan om löneförbättring åt föreståndarne för 2:a, 3:e och 4:e klassernas postkontor samt kontrollörerna.

1892 års
stat.

1893 års
stat.
Indragning
af jernvägs-
postinspek-
tionerna.

Såsom i annat sammanhang är omförmäldt, inrättades från och med år 1893 inom postverket särskilda distriktsförvaltningar, de s. k. postinspektionerna. Samtidigt dermed indrogos de förutvarande jernvägspostinspektionerna, hvilkas åligganden, i hvad angår inseedet öfver jernvägspostbefordringen och den derfor afsedda personal, öfverflyttades på de nya distriktsmyndigheterna.

I fråga om qvinnas anställande i ordinarie tjänst inom postverket var genom kongl. brefvet *den 19 december 1884* förklaradt, bland annat, att till postexpeditör likasom till föreståndare för 5:e eller 6:e klassens postkontor finge antagas äfven myndig qvinna, hvilken vore ogift eller enka, men att, då sålunda befattning i postverkets tjänst åt qvinna anförtröddes, å befattningen icke finge utfärdas annat än förordnande eller konstitutorial, hvarigenom tjänsten icke blefve definitivt tillsatt.

Ålderstillägg
för qvinlig
postfunktionär.

På grund af bestämmelsen i sistnämnda hänseende hade i ett särskildt fall, der en qvinlig postexpeditör begärt komma i åtnjutande af ålderstillägg, för hvars erhållande hon i öfrigt uppfyllt stadgade vilkor, generalpoststyrelsen förklarar sig förhindrad bifalla den sålunda gjorda ansökningen; och, sedan sökanden hos Kongl. Maj:t fullföljt sin begäran, fann Kongl. Maj:t enligt nådigt beslut den 23 oktober 1891, när sökanden allenast vore konstituerad att tills vidare vara postexpeditör, den underdåniga ansökningen ej kunna bifallas.

Efter att hafva erinrat om hvad sålunda förekommit, anförde styrelsen i sin underdåniga skrifvelse *den 23 november 1891*, med förslag till postverkets stater för år 1893, att afsigten med förenämnda genom nådiga brefvet den 19 december 1884 meddelade bestämmelse kunde antagas hufvudsakligast hafva varit att derigenom frigeta qvinlig postfunktionär från skyldighet att med afgifter bidra till civilstatens pensionsinrättnings enskilda enke- och pupillfond, men ingalunda att göra henne i aflöning sämre lottad än de i samma lönegrad anstälde män. Det syntes fördenskull af hänsyn till rättvisa och billighet vara önskligt, att ålderstillägg, hvilket inginge såsom en högst afsevärd andel i postfunktionärs aflöningsförmåner, måtte kunna tilldelas jemväl qvinlig postfunktionär, helst hvarken i omfånget och beskaffenheten i öfrigt af det henne

i tjensten åliggande arbete, ej heller i den dittills vunna erfarenheten om qvinnas förmåga att fullgöra detta arbete, kunde hemtas stöd för hennes utestängande från dylik förmån.

Sedan framställning i detta syfte blifvit aflåten till 1892 års riksdag samt vunnit Riksdagens bifall, blef genom nådigt bref *den 3 juni samma år* förklaradt, att qvinna, för hvilken utfärdats förordnande att tills vidare vara post-expeditör vid postverket eller föreståndare för 5:e eller 6:e klassens postkontor, skulle, så länge hon innehade sådan befattning i postverkets tjänst, vara i fråga om rätt till ålderstillägg likställd med man, som innehade ordinarie befattning i samma tjänstegrad inom verket, äfvensom att ålderstillägg, hvartill i postverket anställd qvinna sålunda kunde vara berättigad, finge utgå från och med 1892 års början.

I den underdåniga skrifvelse af *den 24 november 1893*, med hvilken generalpoststyrelsen öfverlemnade förslag till postverkets stater för år 1895, anförde styrelsen, att, sedan Kongl. Maj:t den 15 september 1893 förklarar, att Riksdagens den 12 maj 1888 gjorda framställning i fråga om post- och telegrafverkens förening icke skulle till någon vidare åtgärd föranleda, styrelsen visserligen åter upptagit den sedan år 1889 i afbidan å utgången af förslaget om de båda verkens förening undanskjutna frågan om revision af postkontorens klassindelning. Men då styrelsen ansett i samband dermed böra behandlas frågan om fixering och omsättning till fast aflöning af den till flertalet ordinarie tjänstemän vid postverkets lokalförvaltning utgående upp- bordsprovision, samt dess fördelning förändrats genom den med 1893 års ingång verkställda indragning af jernvägs- postinspektionerna och dem underlydande poststationers förläggande under postkontor, hade ärendet erhållit den omfattning, att styrelsen då icke vore i tillfälle att deri afgifva något förslag, utan inskränkt sig till att, såsom en förberedande åtgärd för uppbördsprovisionens fixering, i särskild underdånig skrifvelse den 24 oktober 1893 hemställa om nådig förklaring, att vid derefter skeende tillsättningar af tjänster inom postverkets lokalförvaltning skulle föreskrifvas skyldighet för tjänsteinnehafvaren att vara underkastad den reglering af uppbördsprovisionen, som kunde vara i behörig

1895 års
stat.

Fråga om
uppbörds-
provisionens
fixering.

ordning bestämd. Styrelsen föreslog således icke då någon ändring i aflöningsstaten för postförvaltare.

I anledning af generalpoststyrelsens nyssberörda hemställan hade Kongl. Maj:t, jemlikt nådigt bref *den 17 november 1893*, funnit för godt förklara, att, vid derefter skeende tillsättningar af tjenster inom postverkets lokalförvaltning, i de konstitutorial, som å tjensterna utfärdades, förbehåll skulle intagas, att tjensteinnehafvaren vore underkastad den reglering af aflöningsförmåner, som kunde komma att ega rum i sammanhang med bestämmelser om upphörande af den då utgående uppbördsprovision.

Beträffande åter aflöningsstaten, i hvad den rörde postanstalternas biträdande tjänstemän, framstälde generalpoststyrelsen, i sin ofvannämnda underdåniga skrivelse den 24 november 1893, förslag till förbättring af lönevilkoren för några få af kontrollörerna och ökning af antalet postexpeditörer.

Förändringar
i afseende å
vissa
kontrollörs-
tjenster.

De i staten uppförda 7 kontrollörsbefattningarna af 1:a lönegraden hade, enligt hvad styrelsen anförde, allt sedan deras tillkomst, med ett undantag af kort varaktighet, innehafts af föreståndare för afdelningar inom Stockholms postkontor. Men äfven vid postkontoren i Göteborg och Malmö funnes anställda kontrollörer, hvilka vore föreståndare för afdelningar vid dessa kontor och som i fråga om sina innehafvande befattningars ansvarsfullhet och omfattning måste anses med afdelningsföreståndarne i Stockholm temligen jemnställda. Då med år 1891 kontrollörsbefattningarna af 1:a lönegraden ökades från 4 till 7 och jemväl de nya placerades i Stockholm, kunde någon uppflyttning i högre lönegrad icke beredas kontrollörerna i Göteborg och Malmö i vidsträcktare mån, än att en å hvardera platsen uppflyttades från 3:e till 2:a lönegraden. Men allt efter som göromålen ökats vid postkontoren i sistnämnda två städer, hade obilligheten af att icke någon kontrollörsbefattning af 1:a lönegraden funnits placerad i Göteborg och Malmö allt mera trädt i dagen. Någon skälig anledning förefunnes emellertid icke att från Stockholms postkontor, der, likasom å de flesta andra postkontor, arbetet år från år ökats, då förflytta någon af kontrollörstjensterna af 1:a lönegraden, och styrelsen hade fördenskull såsom en utväg tänkt sig, att förmånen att vid en del postkontor af 2:a klassen hafva såsom postkontorsföreståndarens när-

maste man anställd en tjänsteman med kontrollörsgrad skulle uppoffras samt befattningen i mån af innehafvarens afgang ersättas af en postexpeditörstjänst; att derigenom successive 8 kontrollörsbefattningar af 3:e lönegraden skulle indragas och i deras ställe inrättas 8 nya postexpeditörstjänster, deraf 5 af 1:a lönegraden och 3 af 2:a lönegraden, samt att den uppkommande besparingen skulle användas dels till uppflyttning af 2 kontrollörsbefattningar från 3:e till 1:a lönegraden, dels ock till inrättande af en ny kontrollörstjänst af 2:a lönegraden, hvilken sistnämnda åtgärd erfordrades för genomförande, såsom afsedt varit, af planen att bereda samtliga de vid postinspektionerna anställda kontrollörer löneinkomster enligt 2:a lönegraden.

I stället för å stat då uppförda kontrollörer, 7 af 1:a, 14 af 2:a och 15 af 3:e lönegraden, skulle efter förändringens genomförande komma 9 kontrollörer af 1:a, 15 af 2:a och 5 af 3:e lönegraden samt 5 postexpeditörer af 1:a och 3 af 2:a lönegraden.

Generalpoststyrelsen anhöll fördenskull om bemyndigande att i mån af afgang indraga 8 kontrollörsbefattningar af 3:e lönegraden samt i samband dermed vidtaga öfriga föreslagna förändringar.

Vid denna successiva indragning skulle visserligen samtidigt postexpeditörernas antal komma att stiga med in alles 8, men någon förbättrad utsigt till befordran för det stora antalet extra biträden vid postanstalterna skulle derigenom icke uppstå, då kontrollörernas antal vid dessa nya postexpeditörsbefattningars tillkomst minskades.

Styrelsen ansåge emellertid för sin del uppenbart, att icke blott från dessa extra biträdens synpunkt, utan äfven från postverkets egen och dermed statens, något måste göras för att påskynda befordran till ordinarie tjänst för sådana vid postanstalterna anställda extra biträden, hvilka i fråga om göromål och tjänstgöringstid vore likställda med postexpeditörer. Utsigterna till befordran för dessa extra tjänstemän vore nemligen för det dåvarande synnerligen ogynsamma. De nyutnämnda postexpeditörernas lefnadsålder vid beföringstillfället hade under de tre sista åren i medeltal uppgått till 36 år och deras tjänsteålder i postverket till i genomsnitt 13 år, oberäknadt den tid, som åtgått till dessförinnan genomgången elevkurs. Finge detta

Ökning af
antalet post-
expeditörer.

missförhållande under någon längre tid fortfara, vore det att befara, att den stam af extra biträden, som postverket i allt fall icke kunde undvara, komme att i kvalitativt hänseende försämras till skada både för allmänheten och postverket.

Vid tiden för afgifvande af styrelsens förslag till postverkets stater för år 1891, från och med hvilket år 30 nya postexpeditörsbefattningar blefvo å stat uppförda, utgjorde, enligt hvad styrelsen vidare anförde, antalet aflönade extra biträden vid postanstalterna 569, deraf 401 voro antagna af styrelsen och 168, å s. k. dispositionsanslag, af postförvaltarne. Men vid 1892 års utgång utgjorde antalet dylika biträden 650, af hvilka 445 voro antagna af styrelsen och 205 af postförvaltarne. Missförhållandet mellan antalet postexpeditörer och extra biträden hade således ökats, i det att på något mera än tre år antalet extra biträden vid postanstalterna med aflöning af postmedlen stigit med icke mindre än 81, oaktadt under tiden postexpeditörernas antal ökats med 30. För det dåvarande uppginge antalet af de vid distriktsförvaltningarna och postanstalterna anställda, af styrelsen antagna extra biträden, af hvilka flertalets göromål närmast vore att förlikna med postexpeditörers, till 475, hvarjemte å s. k. dispositionsanslag af postmedlen vore vid distriktsförvaltningarna och postanstalterna tjänstgörande 215 biträden. Här förutom tjänstgjorde vid postkontoren ett ganska stort antal extra biträden, som vore af postförvaltarne både antagna och aflönade.

Då det arbete, postverket hade att fullgöra, ständigt växte och, såsom allmänt vore erkänt, tjänstepersonalen å postanstalterna vore i sitt arbete träget sysselsatt, låge det i öppen dag, att postverkets ständigt fortgående utveckling och ökade användning icke tilläte någon minskning af arbetskrafter, utan tvärt om år från år kräfde allt större sådana. Att emellertid afhjelpa detta behof endast genom att framgent öka användningen af extra biträden vore ingalunda rådligt. Postverkets tjänstemannakår skulle då slutligen till allra största delen komma att utgöras af extra tjänstemän, samtliga med de anspråk och de skyldigheter i fråga om lefnadssätt m. m., som allmänna föreställningen i vårt land förknippade med en tjänstemans ställning, vare

sig lönen vore ringa eller hög, men flertalet utan möjlighet att någonsin ernå den förbättring i existensvilkor och den säkrare ställning, som en ordinarie tjänst medförde. Styrelsen hemställde fördenskull — med öfverlemnande tillika af en från 417 extra biträden till styrelsen inlemnad petition om åtgärd för ökning af antalet postexpeditörsbefattningar — att å stat för år 1895 måtte uppföras ytterligare 30 postexpeditörer, 15 af hvardera lönegraden.

I sammanhang dermed förmälde generalpoststyrelsen, att, då styrelsen ansett sig pligtig göra nämnda framställning, detta skett med öfvertygelse derom, att genom bifall till denna hemställan allenast det mest trängande behovet blefve afhjelpat, men att botemedel ock borde sökas i en annan rigtning, eller att vid sådan verksamhet, der postarbetet borde kunna ungefär lika väl fullgöras af betjente som af tjänstemän, söka utbyta de senare mot de förre. I sådant syfte hade styrelsen för afsigt, bland annat, att försöka utbyta vissa postkupéexpeditioner mot postiljonskupéer, skötta af en eller flere vaktbetjente, likasom styrelsen äfven ville tillse, huruvida icke vid större fasta postanstalter en del göromål kunde utan olägenhet anförtros åt personer, hvilkas aflönande skulle för postverket medföra mindre utgifter, än hvad för det dåvarande utginge åt tjänstemannabiträden.

Vid anmälan i statsrådet *den 13 januari 1894* af generalpoststyrelsens ifrågavarande statsförslag, förklarade föredragande departementschefen sig icke hafva något att erinra mot styrelsens förslag att afhjelpa det förefintliga behovet af ökad antal kontrollörer i 1:a och 2:a lönegraden genom att, i mån af dåvarande tjänsteinnehafvares afgang, med postexpeditörsbefattningar ersätta 8 kontrollörstjänster af 3:e lönegraden samt inrätta 2 nya kontrollörstjänster af 1:a graden och en sådan tjänst af 2:a graden.

Hvad förslaget om uppförande å stat af 30 nya postexpeditörstjänster anginge, erinrade departementschefen om sitt ofvan återgifna yttrande till statsrådsprotokollet den 11 januari 1890 samt betonade vidare, att, oaktadt från och med år 1891 30 nya postexpeditörsbefattningar tillkommit, antalet med arfvode af postmedel aflönade extra biträden hade, långt ifrån att minskas, tvärt om i ej oväsentlig grad ökats. Hvad departementschefen i sitt sistberörda yttrande

Departementschefens
yttrande.

anförde såsom skäl för bifall till generalpoststyrelsens framställning om inrättande från och med år 1891 af nya postexpeditörsbefattningar egde således sin fulla giltighet äfven beträffande den af styrelsen då senast gjorda framställning i enahanda syfte. Det gynsamma ekonomiska resultatet af postverkets verksamhet utgjorde äfven ett skäl att i någon mån tillmötesgå den extra ordinarie postpersonalens kraf på inrättande af nya tjänster inom verket. Generalpoststyrelsens framställning om uppförande i staten för år 1895 af 30 nya postexpeditörsbefattningar syntes departementschefen därför böra vinna bifall.

1894 års
riksdag.

Vid behandling af Kongl. Maj:ts framställning i dessa ämnen till 1894 års riksdag fann statsutskottet, ehuru väl enligt utskottets mening postverkets ekonomiska resultat i sjelfva verket icke syntes kunna anses vara så gynsamt, som departementschefen i sitt yttrande till statsrådsprotokollet antydt, sig dock böra på öfriga i nämnda protokoll anförda skäl tillstyrka ej mindre den föreslagna omregleringen af kontrollörstjänsterna än äfven anvisande af medel för inrättande af 30 nya postexpeditörsbefattningar. Utskottet uttalade jemväl sin anslutning till den af generalpoststyrelsen antydda utväg att möta den växande rörelsen inom postverkets olika verksamhetsgrenar genom att, der så ske kunde, utbyta tjänstemän mot vaktbetjente.

Sedan Riksdagen fattat beslut i enlighet med statsutskottets hemställan, uppfördes i 1895 års stat, jemlikt nädiga brefvet *den 25 maj 1894*, de begärda nya postexpeditörsbefattningarna, hvarigenom antalet postexpeditörer uppgick till 140 af 1:a och 140 af 2:a lönegraden. Derjemte bemyndigades generalpoststyrelsen att, i mån af afgång, indraga 8 kontrollörsbefattningar af 3:e lönegraden samt i deras ställe inrätta en ny kontrollörstjänst af 2:a lönegraden och 8 nya postexpeditörstjänster, deraf 5 af 1:a och 3 af 2:a lönegraden, äfvensom uppflytta 2 kontrollörsbefattningar från 3:e till 1:a lönegraden.

Med stöd af detta bemyndigande indrogos under åren 1895 och 1896 3 kontrollörstjänster af 3:e lönegraden och inrättades i dessas ställe en kontrollörstjänst af 2:a och 2 postexpeditörstjänster af 1:a lönegraden, hvarjemte en kontrollörstjänst uppflyttades från 2:a till 1:a lönegraden. Efter dessa förändringar utgjorde antalet kontrol-

lörer tillhopa 34, deraf 8 i 1:a, 14 i 2:a och 12 i 3:e lönegraden, samt antalet postexpeditörer i 1:a lönegraden 142.

På grund af framställning från 1896 års riksdag anbefaldes generalpoststyrelsen, genom nådigt bref *den 29 maj 1896*, att, i sammanhang med afgifvande af förslag till postverkets stater för år 1898, inkomma med förslag till inrättande af nya ordinarie postvaktbetjentbefattningar till det antal, som, med den inskränkning nödig sparsamhet borde föranleda, kunde befinnas lämpligt för beredande åt extra vaktbetjente af en något tidigare befordran till ordinarie befattning.

1898 års
stat.

Jemte det styrelsen, i den underdåniga skrifvelse af *den 23 november 1896*, hvarmed ifrågavarande statsförslag öfverlemnades, fullgjorde detta uppdrag, upptog styrelsen till behandling frågan om de extra tjänstemännens ställning hos postverket.

Styrelsen förmålde sig icke kunna undertrycka det uttalandet, att utsigterna till ordinarie befattning för de extra tjänstemannabiträden fortfarande stälde sig synnerligt ogynsamma och komme att ännu skarpare framträda, om, såsom vore att hoppas, postanstalternas extra vaktbetjentpersonals inträde i ordinarie anställning dädanefter komme att väsentligt påskyndas, samt att den utsträckning, hvari handläggningen af postgöromål vore anförtrodd åt extra biträden, fortfarande vore större, än som vore förenligt med vare sig allmänhetens eller postverkets intresse. Oaktadt postexpeditörernas antal blifvit från och med år 1895 ökad med 30, steg ändock under samma år antalet af de utaf styrelsen antagna extra biträden — hvilkas göromål närmast vore att likna med postexpeditörers — från 475 till 496. Ökningen i antalet postexpeditörer med 30 var således icke ens för ett år tillräcklig att förekomma stegring i antalet sådana extra biträden, som användes i postexpeditörsgöromål.

Ökning af
antalet post-
expeditörer.

Under år 1895 hade 9 extra biträden befordrats till postexpeditörer. De hade vid befordringstillfället i genomsnitt en lefnadsålder af 34 år och en tillryggalagd tjänstetid i postverket af omkring 13 år. Under år 1896 hade 10 extra biträden befordrats till postexpeditörer. Bakom dessa stode, väntande på befordran, 518 extra biträden, af hvilka fler-

talets fulla arbetskraft och arbetstid redan då af postverket toges i anspråk.

Efter en redogörelse för den ökning i omfånget af postverkets verksamhet, som förekommit under år 1895, erinrade styrelsen vidare derom, att, gång efter annan, ur den rent postala verksamheten uppstått nya rörelsegrenar, bland andra den raskt sig utvecklande postsparbanksrörelsen, hvilken vid postanstalterna helt och hållet sköttes af postverkets personal och, allt efter som rörelsen toge större omfång, också fordrade ökade arbetskrafter.

Men en så hastig utveckling fordrade också hastig ökning i personal, derest icke af brist på dugliga arbetarkrafter postverket skulle stanna i utvecklingen eller, hvad som dermed vore för ett postverk liktydigt, gå tillbaka.

Generalpoststyrelsen vore för sin del öfvertygad om att både allmänheten och statsverket bäst betjenades dermed, att svenska postverket fortfarande sökte i möjligaste mån följa de främsta utländska postverken i deras sträfvan att förskaffa allmänheten alla de fördelar, som kunde erbjudas inom områden för postal verksamhet, likasom styrelsen vore förvissad att både hos Kongl. Maj:t och Riksdagen vinna det understöd, som erfordrades för att kunna försvara svenska postverkets plats och anseende.

Till hvad som derfor erfordrades hörde såsom en bland de allra viktigaste förutsättningar, att postverket måtte ega utsigt att rekrytera sin tjänstemannakår med dugliga personer, som, efter att hafva beträdd den postala banan, kunde med någon tillförsigt se framtiden till mötes och vänta sig att på den banan genom arbete nå åtminstone en så pass tryggad ställning, som en postexpeditör innehade, inom samma tid som på åtskilliga andra banor och inom kortare tid, än då vore fallet.

Att sådana siffror, som af styrelsen anförts rörande de lägsta tjänstemännens befodringsförhållanden, icke vore af beskaffenhet att tillföra postverket dugliga personer, vore uppenbart, och att de följaktligen, om ingen väsentlig ändring till det bättre i dessa befodringsförhållanden snart skedde, innebure en fara för postverkets framtid, kunde icke bestridas. Att dessa siffror icke kunnat hos de dåvarande extra biträdena skapa önskvärd tillförsigt och känsla af trygghet, utan i stället hos dem alstrat ett

missmod, som måste förtynga arbetet i postverkets tjänst, derom bure en af 514 extra ordinarie postexpeditörer till generalpoststyrelsen ingifven, den underdåniga skrifvelsen bifogad framställning om inrättande af nya postexpeditörstjänster uppenbara spår. Kunde detta missmod, såsom af nämnda framställning ville synas, åtminstone tills vidare häfvas genom att från och med år 1898 något öka postexpeditörernas antal, ansåge styrelsen frågan visserligen icke derigenom löst, men dock så mycket vunnet, att den ökade utgiften i förhållande dertill icke finge tillmätas någon större betydelse.

Antalet nya postexpeditörsbefattningar borde dock icke sättas lägre än till 75, ty det skulle ändock efter dessa nya befattningars tillsättande komma att finnas kvar bland de obefordrade dåvarande 518 extra biträdena icke mindre än 64, som varit i postverkets tjänst allt sedan år 1885 och som endast i mån af afgang bland postexpeditörer skulle hafva utsigt att erhålla ordinarie befattning. Under de senast förflutna 5 åren hade afgang bland postexpeditörer i medeltal utgjort allenast 12 för år.

Styrelsen hemställde fördenskull, att å stat för år 1898 måtte uppföras ytterligare 75 postexpeditörer, hvaraf — för bibehållande af proportionen de olika lönegraderna emellan — 36 af 1:a och 39 af 2:a lönegraden.

Föredragande departementschefen förklarade sig, i ytt-
rande till statsrådsprotokollet *den 14 januari 1897*, icke kunna annat än instämma med generalpoststyrelsen, då styrelsen uti uppdraget att till förbättrande af befodrings-
utsigterna inom vaktbetjentkåren föreslå inrättandet af nya vaktbetjentbefattningar funnit sig ega en osökt anledning att äfven bringa på tal behovet af verksamma åtgärder i samma syfte, hvad anginge de talrika extra biträdena inom postverket. Toge man hänsyn till de af styrelsen i detta hänseende meddelade uppgifter, kunde det till och med ifrågasättas, huruvida icke de extra biträdenas ställning vore ännu mera bekymmersam än de extra vaktbetjentes. Vid sådant förhållande ansåg sig departementschefen böra lifligt förorda styrelsens ifrågavarande förslag.

Den framställning rörande detta ämne, som af Kongl. Maj:t afläts till 1897 års riksdag, lemnades af statsutskottet utan erinran och vann äfven Riksdagens bifall.

I anledning deraf uppfördes, jemlikt kongl. brefvet *den 19 mars 1897*, i 1898 års stat det begärda antalet nya postexpeditörstjänster, i följd hvaraf staten upptog 178 postexpeditörer af 1:a och 179 af 2:a lönegraden.

1899 års
stat.
Generalpost-
styrelsens
förslag.

I det af generalpoststyrelsen med underdånig skrifvelse *den 27 november 1897* afgifna förslag till postverkets stater för år 1899 ifrågasattes icke någon ändring beträffande postanstalternas tjänstemannapersonal. Visserligen hade, enligt hvad styrelsen i berörda skrifvelse tillkännagaf, ett stort antal postmästare af 5:e och 6:e klasserna samt postexpeditörer i en till styrelsen stäld petition begärt, att deras ålderstillägg, hvilka utginge med 400 kronor efter 5 års och med ytterligare 400 kronor efter 10 års väl vitsordad tjänstgöring, måtte från och med år 1899 höjas till 500 kronor efter 5 och till ytterligare 500 kronor efter 10 år. Huru beaktansvärda än flera af de omständigheter vore, som i nämnda petition åberopats, ansåge sig styrelsen likväl icke då böra framlägga förslag om någon som helst ändring i aflönningen för postanstalternas tjänstemän. Styrelsen hade nemligen för afsigt att i sammanhang med förslag till postverkets stater för år 1900 jemväl afgifva förslag om en ändrad klassindelning af postkontoren och fixering af den till postanstalternas tjänstemän utgående upp- bords- och frimärkesprovision. Då dessa för poststaten genomgripande frågors behandling vore så nära förestående, syntes det styrelsen lämpligast att i sammanhang dermed jemväl behandla frågan, om och i hvad mån förbättrade aflöningsvilkor skäligen borde beredas vissa klasser af posttjänstemän. Af enahanda anledning syntes till dess ock böra anstå med afgifvande af förslag till omreglering af utgående traktamenten för tjänstemän i jernvägspostkupé, hvilka traktamentens belopp uppenbarligen borde afpassas efter den aflöning å stat, som tjänstemännen komme att åtnjuta.

Motion ang.
ökning af an-
talet postex-
peditörer.

Vid 1898 års riksdag väcktes emellertid från enskildt håll fråga om uppförande å stat af ökad antal postexpeditörstjänster, i det att uti en inom Andra Kammaren afgifven motion föreslogs, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om framläggande för nästföljande års riksdag af förslag till inrättande af nya ordinarie postexpeditörsbefattningar till det antal, som kunde befinnas lämpligt för

beredande åt extra ordinarie postexpeditörer af en något tidigare befordran till ordinarie befattning.

Vid behandlingen af motionen, i sammanhang med förslaget till postverkets stater för år 1899, uttalade statsutskottet, att utskottet i likhet med motionären funnit, att de extra posttjenstemännens utsigter att blifva befordrade till ordinarie befattning inom postverket vore ogynsamma, samt att de äldre af desse tjenstemän, i anseende till det ringa arfvode, de såsom extra biträden åtnjöte, befunno sig i en jämförelsevis mindre god ekonomisk ställning, men att utskottet dock ej ansett anledning föreligga att på grund deraf tillråda aflåtande af skrifvelse i ämnet till Kongl. Maj:t, enär utskottet vore öfvertygad, att generalpoststyrelsen, om densamma efter pröfning af frågan funne bemålde tjenstemän böra i förevarande hänseende tillgodoses, icke skulle underlåta att till Kongl. Maj:t inkomma med de förslag, som af förhållandena ansåges påkallade.

I enlighet med utskottets hemställan vann motionen ej Riksdagens bifall.

Generalpoststyrelsens förslag till postverkets stater för år 1900 afgafs med underdånig skrifvelse *den 22 november 1898* och afsåg ej blott vidtgående förändringar i den egentliga aflöningsstaten, utan äfven fixering af uppbörds- och frimärkesprovisionen.

1900 års
stat.

Såsom af här förut lemnad redogörelse framgår, hade den klassindelning af postanstalterna, som innefattades i 1874 års normalstat, sedan dess så till vida förändrats, att postanstalten i Nässjö uppflyttats från 6:e till 4:e klassen; att, sedan en del postanstalter i 7:e klassen indragits, de i denna klass qvarvarande öfverflyttats till 6:e klassen; samt att postanstalterna å öfvergångsstat antingen öfverförts till aflöningsstaten eller indragits. Derförutom hade emellertid ingen annan rubbning skett i nämnda klassindelning, än att, på grund af särskilda nådiga beslut, några omflyttningar förekommit mellan postanstalterna i 5:e och 6:e klasserna samt inom sistnämnda klass vissa postanstalter indragits och andra nya tillkommit.

Postkonto-
rens klass-
indelning.

Till grund för postanstalternas klassindelning år 1873 hade, på sätt jemväl är förut omförmäldt, lagts den vid dem år 1871 förekommande uppbörd, hvarjemte några andra särskilda omständigheter, såsom anstaltens belägenhet i stad

och i synnerhet residensstad eller vid viktigare jernvägsknut eller ock dess egenskap af gränspostanstalt, ansetts böra verka till postanstaltens placering i högre klass än den, hvartill postanstalten, om hänsyn tagits allenast till uppbördsbeloppet, skulle hafva kommit.

Efter en erinran om dessa förhållanden yttrade generalpoststyrelsen i sin nyssberörda skrifvelse den 22 november 1898, att naturligt vore, hurusom äfven med de jemkningar, som de anförda särskilda omständigheterna redan från början föranledt, en på uppbördsförhållandena, sådana de vid hvarje postkontor gestaltat sig år 1871, grundad och sedermera i hufvudsak orubbad klassindelning icke då mera kunde vara tillfredsställande. Tvärt om hade denna klassindelning redan länge visat sig föråldrad till följd af de förändringar i poströrelsen, hvartill samfärdselns utveckling föranledt, den olika utveckling i affärs- och befolkningsförhållanden, som de skilda orterna under de senaste 25 åren undergått, samt den inverkan, dessa förhållanden nödvändigt haft på rörelsen å respektive postanstalter. Att det oaktadt någon allmän omreglering af klassindelningen icke sedan år 1873 egt rum, hade sin orsak deri, att en sådan omreglering icke kunde blifva effektiv, med mindre aflöningsförmånerna för tjensteinnehafvarne samtidigt omreglerades på sådant sätt, att desse funne sig böra å omregleringen ingå, jemväl om de icke kunde dertill tvingas. Då mera hade emellertid den åsigten vunnit allt mera insteg, att den enligt gällande bestämmelser till tjenstemän å postkontoren utgående uppbörds- och frimärkesprovision borde såsom aflöningsform upphöra och ersättas med bestämda belopp, som inginge i den fasta aflöningen. På grund deraf och med stöd af den erfarenhet, som rörande uppbörds- och frimärkesprovisionens storlek vid hvarje postkontor vunnits sedan början af år 1893, då jemväl de poststationer, som lydt under jernvägspostinspektionerna, förlagts under postkontoren, ansåg sig generalpoststyrelsen böra framlägga förslag till uppbörds- och frimärkesprovisionens fixering. Då provisionens omsättande i bestämda belopp skulle vålla en genomgripande omreglering i aflöningsförhållandena för postkontorens tjenstemän, upptog generalpoststyrelsen i samband dermed äfven frågan om förändrad klassindelning af postkontoren.

Vid uppgörande af förslag till ny sådan klassindelning syntes det generalpoststyrelsen, att postkontoren i Stockholm, Göteborg och Malmö borde, utan att ingå i klassnumrering, upptagas i postverkets stater före distriktsförvaltningarna. Dessa distriktsförvaltningar omfattade nemligen landet i dess helhet med undantag just af Stockholm, Göteborg och Malmö jemte de under postkontoren å dessa tre orter lydande poststationer och postlinier, och genom nädiga brefvet den 28 oktober 1892 angående inrättande af postinspektioner hade bestämts, bland annat, att postdirektörerna i Stockholm, Göteborg och Malmö skulle, beträffande dem underlydande personal och för de till deras postkontor hörande områden, i tillämpliga delar utöfva postinspektörs myndighet och åligganden. Postinspektörerna hade med dessa tre postkontor icke någon befattning och utöfvade öfver dem icke något inseende. Detta förhållande ansåge styrelsen icke på lämpligare sätt kunna i postverkets stater antydas än att der placera distriktsförvaltningarna närmast före de postkontor, som under dem lydde, och således efter de tre postkontor, hvilka låge utanför distriktsförvaltningarnas områden. En anledning att särskilja de tre postkontoren i Stockholm, Göteborg och Malmö från öfriga postkontor förefunnes äfven deruti, att rörelsen och uppbörden vid dessa tre kontor genom sin betydighet skilde dem från öfriga kontor och nödvändiggjort arbetets fördelning efter olika art å särskilda afdelningar med föreståndare, som ledde arbetet hvar och en å sin afdelning, under det att postdirektörerna i fråga om expeditionen allenast öfvervakade det hela och ordnade förhållandet afdelningarna emellan.

Vidkommande de under distriktsförvaltningarna lydande postkontorens fördelning i klasser lemnade generalpoststyrelsen derefter en redogörelse för, bland annat, det förslag, som af komitén för utredning af frågan om post- och telegrafverkens förenande under en gemensam styrelse den 2 mars 1892 afgifvits, i hvad detta förslag rörde ny klassindelning af postkontoren, och anförde vidare i detta ämne för egen del följande.

Beträffande hufvudgrunden för klassindelningen hölle generalpoststyrelsen före, att såsom sådan fortfarande borde läggas postanstalternas uppbörd, men då uppbörden vid post-

kontor underlydande poststationer icke kunde anses tillföra postkontoret lika mycket arbete som dess egen uppbörd, ansåge sig styrelsen vid beräkning, för det då framlagda förslaget, af postanstalternas uppbörd böra medräkna allenast en del af den uppbörd, som härflöte från postkontor underlydande poststationer. Derigenom hade uppbörden från poststationerna fått minskad betydelse för postkontorens klassindelning och postkontorens angifna uppbördssiffror kommit att skarpare, än för det dåvarande vore händelsen, beteckna kontorets egen arbetsprestation. I fråga om huru stor del af poststationernas uppbörd rättvisligen borde i en sådan beräkning föras postkontoret till godo, erinrade styrelsen, att, enligt dåvarande bestämmelser rörande uppbörds- och frimärkesprovision, vid de fullständiga fasta postanstalterna sådan provision för den uppbörd, som öfverstege 15,000 kronor, utginge med 3 procent, under det att poststationernas frimärkesprovision vore genom nådiga brefvet den 6 juni 1873 bestämd till 2 procent af uppbörden. Då således postförvaltare kunde öfver hufvud taget beräknas för det besvär och arbete, underlydande poststationer förorsakade honom, varda godtgjord med allenast 1 procent i provision å den uppbörd, som genom underlydande poststationer tillfördes postkontoret, eller sålunda med en tredjedel af den provision, som af rörelsen vid dessa poststationer betingades, syntes det styrelsen rättvist att vid beräkning i nu ifrågavarande hänseende af postkontorens uppbörd tillgodoräkna postkontor allenast dess egen uppbörd af postmedel samt en tredjedel af underlydande poststationers postmedelsuppbörd.

Styrelsen ansåge emellertid, att klassindelningen af postkontoren icke i regel borde grundas på uppbörden för ett enda år, hvarigenom otvifvelaktigt i vissa fall en tillfällig stegring eller nedgång i uppbörden finge allt för afgörande betydelse för anstaltens klassificering. Förden skull hade styrelsen till hufvudgrund för indelningen tagit medeltalet för år af postuppbörden vid hvarje kontor under senaste femårsperiod, åren 1893—1897, ökad med en tredjedel af medeltalet för kontoret underlydande poststationers postmedelsuppbörd för samma period; men då uppbörden, beräknad på nyss angifna sätt, med jemn stegring år för år under denna period visat sig redan under år 1897 hafva

uppgått eller nära uppgått för någon postanstalt till den siffra, som, med tillägg af en tredjedel af medeltalet för underlydande poststationers uppbörd under femårsperioden, betingat högre klass, än medelsiffran skulle medföra, hade, på det att icke redan vid regleringens genomförande flera postanstalter skulle komma i lägre klass än den, hvartill den faktiska uppbörden syntes berättiga, styrelsen i placeringsförslaget tagit hänsyn till det vid sjelfva kontoret redan uppnådda uppbördsbeloppet.

Förutom uppbördsförhållandena hade jemväl några andra omständigheter synts styrelsen beaktansvärda vid fråga om bestämmande af den klass, postkontor borde tillhöra, nemligen *dels* den omständigheten, att anstaltens belägenhet vid mera betydande jernvägsknut i vissa fall betingade postkontors hänförande till högre klass, än uppbörden ensam skulle föranleda, *dels* det förhållandet, att jemväl å andra orter den transiterande postens mängd kunde vara af den betydelse, att den borde gifva anledning till postkontors uppflyttning i högre klass, *dels* i några fall anstaltens befintlighet å större badort, der under badtiden stora anspråk i flera hänseenden ställes på postpersonalen och i synnerhet på kontorets föreståndare, hvilka anspråks tillgodoseende gjorde arbetet å kontoret mödosammare, än det under vanliga förhållanden skulle vara, *dels* ock slutligen en omständighet, som icke förefunnits vid 1873 års reglering, nemligen det år för år allt drygare arbete postförvaltarna erhållit genom den dem ålagda skötseln af postsparbanksrörelsen. För göromålen i sistberörda hänseende uppbure de — oafsedt det dem, i förekommande fall, tillkommande belopp af 2 öre för hvar af dem sjelfva mottagen insättning, hvilket belopp vore tillerkändt den tjänsteman, som i motbok qvitterade det i postsparbanken insatta beloppet, — ingen annan ersättning än den uppbördsprovision, som för hvarje redovisningsperiod blefve med en tiondedels procent af de å postanstalt insatta sparbanksmedel tillgodogjord föreståndaren för den postanstalt, som till postsparbankens centralförvaltning redovisade de influtna medlen, med iakttagande emellertid att sådan provision beräknades endast å hvarje fullt tiotal kronor, som i redovisningen inginge. Postförvaltarnes göromål med postsparbanksuttagningar vid kontoret eller underlydande stationer, med den ganska vidlyftiga skriftvexling och det ansvar, som deraf

föranleddes, blefve icke i någon form dem särskildt godtgjorda. Det syntes fördens skull generalpoststyrelsen billigt, att någon hänsyn till dessa göromåls omfattning toges vid bestämmande af klass för postkontor. Vid uppgörande af det framlagda förslaget hade också sådan hänsyn tagits på det sätt, att, derest summan af insatta sparbanksmedel vid kontoret underlydande stationer tillsammans med summan af uttagningar från postsparbanken vid kontoret och underlydande stationer samt uppbörderna af sparmärken under femårsperioden 1893—1897 visat sig öfverstiga medeltalet deraf för postkontoren i allmänhet, denna omständighet fått verka till uppflyttning i högre klass af postkontor, hvars uppördssiffror i allt fall nära uppgått till det belopp, som, om det varit fylldt, skulle hafva betingat sådan uppflyttning; hvarjemte denna högt uppdrifna postsparbanksverksamhet ansetts böra få jemte en eller annan af nyssnämnda öfriga beaktansvärda omständigheter medverka dertill, att postkontoret placerats i högre klass än den, hvar till uppbörderna enbart berättigat.

Enligt generalpoststyrelsens förslag skulle de distriktsförvaltningarna underlydande postkontor indelas i 7 klasser. De normalsiffror, styrelsen ansett lämpligt att i fråga om medeluppbörderna för dessa klasser uppställa, voro följande:

för 1:a klassen	100,000 kronor	eller	derutöfver,					
» 2:a	»	60,000	»	»	»	men under	100,000 kronor	
» 3:e	»	35,000	»	»	»	»	»	60,000 »
» 4:e	»	20,000	»	»	»	»	»	35,000 »
» 5:e	»	10,000	»	»	»	»	»	20,000 »
» 6:e	»	6,000	»	»	»	»	»	10,000 »
» 7:e	»	under 6,000 kronor.						

På grund af dessa normalsiffror och med aktgifvande å de särskilda omständigheter, till hvilka, enligt hvad förut anförts, hänsyn ansetts böra tagas, fördes, i det underdåniga förslaget, af dåvarande postkontor till

1:a klassen postkontoren i Gefle, Helsingborg, Jönköping, Kristianstad, Norrköping, Sundsvall, Upsala och Örebro (tillsammans 8);

2:a klassen postkontoren i Borås, Eskilstuna, Falun, Halmstad, Kalmar, Karlskrona, Karlstad, Linköping, Lund, Uddevalla, Vesterås, Vexjö och Östersund (tillsammans 13);

3:e klassen postkontoren i Eslöf, Hernösand, Hudiksvall, Karlshamn, Katrineholm, Kristinehamn, Landskrona, Luleå, Nyköping, Nässjö, Sala, Sköfde, Söderhamn, Trelleborg, Venersborg, Vestervik, Visby och Ystad (tillsammans 18);

4:e klassen postkontoren i Alingsås, Arboga, Arvika, Bollnäs, Borlänge, Charlottenberg, Eksjö, Engelholm, Enköping, Falkenberg, Falköping, Filipstad, Finspong, Hallsberg, Haparanda, Hessleholm, Karlsborg, Kil, Klippan, Köping, Lidköping, Ljungby, Ljusdal, Lysekil, Mariestad, Mora, Motala, Norrtelje, Nyland, Oskarshamn, Ronneby, Skara, Skellefteå, Sollefteå, Storvik, Strömstad, Södertelje, Trollhättan, Umeå, Varberg, Vernamo och Örnsköldsvik (tillsammans 42);

5:e klassen postkontoren i Alvesta, Askersund, Bengtsfors, Boden, Borgholm, Cimbrishamn, Degerfors, Elmhult, Gamleby, Gnesta, Hedemora, Herrljunga, Hjo, Hvetlanda, Höganäs, Hörby, Höör, Kopparberg, Kungsbacka, Laholm, Lindesberg, Ludvika, Marstrand, Mellerud, Mjölby, Moholm, Nederkalix, Nora, Norberg, Ousby, Piteå, Råda, Seffe, Skene, Smedjebacken, Strengnäs, Sunne, Svenljunga, Säfsjö, Söderköping, Sölvesborg, Tidaholm, Tomelilla, Ulricehamn, Vadstena, Vara, Vimmerby, Vingåker, Vretstorp, Vännäs, Ämål och Änge (tillsammans 52);

6:e klassen postkontoren i Avesta, Båstad, Dalarö, Frövi, Gellivare, Grenna, Grythytted, Kisa, Leksand, Lilla Edet, Ljusne, Lycksele, Malung, Mariefred, Mälilla, Nordmaling, Oroust, Ragunda, Råneå, Skeninge, Staby, Stens-torp, Ström, Säter, Torsby, Valdemarsvik, Vaxholm, Årjeng, Asele, Ätvidaberg, Ödeshög och Östhammar (tillsammans 32); samt

7:e klassen postkontoren i Backe, Gislaved, Gysinge, Hedeviken, Hemse, Kungelf, Malmköping, Mönsterås, Nås, Ockelbo, Onsala, Stora Rör, Säfsjöström, Torshälla, Trosa, Anäset, Äs, Öfvertorneå och Öregrund samt ej öppnade fyra postkontor (tillsammans 23).

Generalpoststyrelsen framhöll tillika, att den af styrelsen sålunda föreslagna, hufvudsakligast på uppbördsbeloppet grundade klassindelning af postkontoren rättvisligen borde, om den godkändes, framdeles tid efter annan i behörig ordning medföra partiella förflyttningar af postkontor från en klass till annan, allt efter som ändrade uppbörds-

belopp eller andra giltiga omständigheter dertill kunde för-
anleda.

Lönereglering
för postför-
valtarne.
Provisionens
fixering.

Med erinran derom att, såsom i det föregående är om-
nämndt, Kongl. Maj:t, uppå generalpoststyrelsens framställ-
ning, genom nådigt bref den 17 november 1893 förklarar,
att, vid derefter skeende tillsättningar af tjänster inom post-
verkets lokalförvaltning, i de konstitutorial, som å tjänsterna
utfärdades, förbehåll skulle intagas, att tjänsteinnehafvaren
vore underkastad den reglering af aflöningsförmåner, som
kunde komma att ega rum i sammanhang med bestämmel-
ser om upphörande af den då utgående uppbördsprovision,
uttalade styrelsen vidare, att deraf ostridigt syntes framgå,
att de tjänstemän inom postverkets lokalförvaltning, hvilka
å tjänsten erhållit fullmagt eller konstitutorial, innan nämnda
förklarande gifvits, och för hvilka sålunda detta förbehåll
icke blifvit gjordt, ej vore skyldige att underkasta sig så-
dan reglering, som i sistberörda nådiga bref afsåges. Vid
sådant förhållande och då erfarenheten ådagalagt, att post-
tjänstemännens inkomst af uppbördsprovision i regel år för
år stege, låge det i sakens natur, att regleringens faktiska
genomförande blefve väsentligt beroende af, hvilka aflönings-
förmåner bjödes tjänstemännen i utbyte mot utsigten till
årlig stegring i inkomster. Dervid borde visserligen icke
lemnas ur sigte, att uppbördsprovisionen så till vida vore en
något osäker inkomstkälla, som dess årliga stegring kunde
varda något ojemn till följd deraf, att provisionen genom
öfverflyttning af någon eller några poststationer från ett
postkontor till ett annat kunde komma att vid något post-
kontor nedgå och i motsvarande mån ökas vid ett annat,
eller derigenom att vid postkontoret placerades flera ordi-
narie biträdande tjänstemän än förut, hvartill komme, att
denna aflöningsförmån såsom tillhörande de extra inkom-
sterna skulle vid tjänstledighet för sjukdom eller annan an-
ledning afträdas till vikarien. Uppbördsprovisionen hade
således icke fullt samma värde som ett på förhand fixerad
lika belopp, fördeladt i lön och tjänstgöringspenningar, enär
den på lönen lagda delen kunde vid kortare tjänstledighet
få behållas och dessutom vid afskedstagandet enligt gäl-
lande principer bidraga till höjning af pensionsbeloppet.
Af dessa orsaker vore det, enligt generalpoststyrelsens för-
menande, rättvist, att vid uppbördsprovisionens omsättning

till lön och tjänstgöringspenningar det belopp, som lemnades i stället för uppbördsprovisionen, blefve något lägre än det belopp, hvartill provisionen, om den fått fortfara, skulle hafva uppgått. Men om medelbeloppet af provisionen för en redan förfluten period toges till utgångspunkt för bedömande af frågan, med hvilket belopp i fast aflöning provisionen borde ersättas, kunde det icke anses, att tjänstemannen af uppbördsprovisionens fixering hemtat någon oberättigad förmån; och då från och med 1893 års början samtliga dittills under jernvägspostinspektionerna lydande poststationer förlagts under de fullständiga fasta postanstalterna och uppdelats på dem, hade styrelsen deraf hemtat anledning att vid den nya utredning, som egt rum i fråga om uppbördsprovisionens omsättning, undersöka, till huru stora belopp uppbördsprovisionen för de särskilda tjänstemännen uppgått under femårsperioden 1893—1897. Dervid hade från provisionsbeloppen afdragits beloppen ej mindre af den provision, som enligt gällande bestämmelser kommit föreståndare för poststationer och ångbåtspostexpeditioner till del, än äfven af den rabatt, som utgått till frimärkesförsäljare samt köpare af frankotecken i större partier.

Efter att hafva erinrat om de allt sedan år 1877 gällande bestämmelserna rörande provisionens beräkning och fördelning, omförmälde generalpoststyrelsen, att i fråga om uppbördsprovisionens fördelning vid de efter år 1877 tillkomna filialer i Stockholm och Göteborg hade, med stöd jemväl af hvad genom nådigt bref den 27 mars 1885 blifvit stadgadt rörande ett filialpostkontor i Göteborg, tillämpats enahanda bestämmelser som de, hvilka innehölles i nådiga brefvet den 23 mars 1877, dock från och med år 1897 beträffande Stockholms postkontor med den ändring, som föranledts deraf, att genom nådiga brefvet den 4 december 1896, angående reglerande af de med postdirektörsbefattningen i Stockholm förenade löneförmåner, förordnats, bland annat, att af den fjerdedel utaf den för Stockholms postkontors afdelningar och filialkontor belöpande uppbörds- och frimärkesprovision, som, enligt nyssberörda nådiga bref den 23 mars 1877, undantagits från delningen mellan samtliga kontorstjänstemännen, tre fjerdedelar eller af provisionsbeloppet i dess helhet tre sextondedelar skulle delas lika

mellan samtliga afdelningars och filialkontors föreståndare samt återstående fjerdedel eller af hela provisionsbeloppet en sextondedel delas lika mellan postdirektören och den såsom förvaltare af kassa- och frimärkesförråden vid postkontoret tjänstgörande kontrollör.

I sammanhang dermed erinrade styrelsen, *att* den frimärkesprovision, som utginge till poststationerna, enligt nådiga brefvet den 6 juni 1873 utgjorde 2 procent; *att* i allmänhet föreståndare för sådana poststationer, som icke vore belägna vid jernväg, äfvensom en del föreståndare för ångbåtspostexpeditioner vore genom kontrakt tillförsäkrade, jemte ett årsarfvode, de extra inkomster, som kunde vara med befattningen förenade; *att* de fördenskull icke kunde fräntagas denna provision, med mindre än att kontrakten uppsades och nya kontrakt afslötes, dervid, i fråga om bestämmande af arfvodesbeloppet, hänsyn måste tagas till storleken af den provision, som utgått; *att* styrelsen emellertid ansåge sig icke böra för det dåvarande förorda sådan åtgärd, hvilken sannolikt skulle framkalla ökade kostnader för postverket; *att* jemväl jernvägspoststationernas föreståndare, fastän icke anställda på kontrakt, syntes, om uppbördsprovisionen dem fräntoges, vara berättigade till godtgörelse därför; *att* den till frimärkesförsäljare samt köpare af större partier frankotecken från anslaget till uppbörds- och frimärkesprovision utgående rabatt vore genom nådiga brefven den 30 maj 1884 och den 21 december 1888 bestämd att utgå med 1 procent vid köp på en gång af minst 3 ark frimärken, hvart ark innehållande 100 märken, äfvensom vid köp af minst 100 brefkort eller 100 frankokuvret eller 100 kortbref; samt *att*, om det än kunde ifrågasättas, huruvida med denna rabatt ernåddes hvad som varit med densamma åsyftadt, styrelsen likväl trott det böra anstå med upphäfvandet af denna rabattförmån, till dess allmänheten hunnit, mera än ditills varit fallet, antaga det utrikes gängse bruket att sjelf förse sina postförsändelser med inköpta frankotecken.

Om således frågan rörande uppbörds- och frimärkesprovisionens fixering för det dåvarande inskränktes till att omfatta tjänstemännen inom postverkets lokalförvaltning, ville generalpoststyrelsen angifva de särskilda fasta aflönings-

belopp, hvilka af styrelsen ansetts böra för desse tjänstemän ifrågakomma.

Beträffande då först aflöningen för postdirektörerna, åtnjöte för det dåvarande postdirektören i Stockholm en fast aflöning af 4,000 kronor äfvensom uppbördsprovision, hvilken i medeltal för år under femårsperioden 1893—1897 uppgått till 3,575 kronor 87 öre, hvadan alltså hans sammanlagda årliga aflöning af postmedel under berörda period kunde beräknas till i genomsnitt inemot 7,600 kronor. Postdirektören i Göteborg, hvilkens uppbördsprovision under ifrågavarande period utgjort i medeltal 4,652 kronor 53 öre, kunde således, med en fast aflöning af 4,000 kronor, anses af postmedel uppbära något öfver 8,600 kronor årligen. Med hänsyn dertill och för vinnande af likhet i de fasta aflöningsbeloppen för dessa båda postdirektörer, hvilka vore chefer för de två största postkontoren i riket och båda hade under sig flera filialkontor och stor personal, ansåge styrelsen deras fasta aflöning böra bestämmas till 7,000 kronor, deraf 4,400 kronor skulle utgöra lön och 2,600 kronor tjänstgöringspenningar, med rätt för dem tillika att, under vilkor af väl vitsordad tjänstgöring, komma i åtnjutande af ett första ålderstillägg å 400 kronor efter 5 år och ett andra ålderstillägg å samma belopp efter 10 år. Aflöningen skulle derigenom uppgå till 7,800 kronor. Om, såsom för det dåvarande vore föreskrifvet, af ålderstilläggen för tjänstemän, tillhörande postverkets lokalstat, 75 procent beräknades sasom lön och 25 procent sasom tjänstgöringspenningar, skulle, med den föreslagna aflöningen för de båda postdirektörerna i Stockholm och Göteborg, dessa vid uppnådd pensionsalder, om de intjenat båda ålderstilläggen, komma i åtnjutande af enahanda pensionsbelopp, som byråchef efter erhållet ålderstillägg egde vid afsked med pension uppbära, något som redan i ett par särskilda fall blifvit, på framställning af Kongl. Maj:t, medgifvet af Riksdagen. Genom en sådan reglering som den föreslagna skulle visserligen postdirektören i Göteborg förlora i årlig inkomst minst 850 kronor, men, om regleringen genomfördes, hade det också varit generalpoststyrelsens afsigt att söka såsom biträde åt honom få anställd en kontrollör såsom kassör och frimärkesförvaltare i öfverensstämmelse med hvad som redan år 1886 genomförts vid postkontoret i Stockholm. Ge-

nom en sådan anordning skulle postdirektörens deltagande i detaljarbetet med uppbörden och räkenskaperna kunna upphöra och derigenom tillfälle beredas honom att å kontoret intaga en mera ledande och öfvervakande ställning.

Postdirektören i Malmö uppbure af postmedel förutom sin fasta aflöning, 4,000 kronor, uppbördsprovision, som under förenämnda femårsperiod i medeltal för år belöpt sig till 2,907 kronor, hvadan hans sammanlagda inkomst af postmedel kunde upptagas till något öfver 6,900 kronor. Generalpoststyrelsen ansåg sig böra för honom föreslå en aflöning å 6,000 kronor, deraf 4,000 kronor i lön och 2,000 kronor i tjänstgöringspenningar, med två ålderstillägg, hvartdera å 400 kronor, alltså tillhopa 6,800 kronor. Genom fastställande af denna aflöning skulle postdirektören i Malmö erhålla mindre inkomster än för det dåvarande, men jemväl vid postkontoret i Malmö skulle enligt styrelsens åsigt, om regleringen genomfördes, komma att såsom biträde åt postdirektören anställas en kontrollör i egenskap af kassör och frimärkesförvaltare.

För de postförvaltare i den föreslagna 1:a klassen, hvilka tillhörde den dåvarande 2:a klassen, utgjorde den fasta aflöningen, med inberäkning af ett ålderstillägg å 400 kronor, för det dåvarande 4,000 kronor. Med afseende derå att medeluppbördsprovisionen för förvaltarne vid de till 1:a klassen föreslagna postkontor under femårsperioden 1893—1897 uppgått till 2,003 kronor — och då de sålunda kunde anses hafva haft en aflöning af i medeltal 6,003 kronor — föreslog styrelsen för postförvaltarne i denna klass en aflöning af 5,200 kronor, deraf 3,600 kronor i lön och 1,600 kronor i tjänstgöringspenningar, jemte två ålderstillägg å 400 kronor hvartdera, eller tillhopa 6,000 kronor. Postförvaltarne i 2:a klassen, hvilkas fasta aflöning med ålderstillägg, enligt hvad nyss uppgifvits, uppginge till 4,000 kronor, blefvo, med hänsyn dertill att medeluppbördsprovisionen vid de till denna klass föreslagna kontor under den förenämnda femårsperioden utgjort i jemnt krontal för år 1,527 kronor — och då de således haft i aflöning i medeltal 5,527 kronor — af styrelsen upptagna till 4,700 kronor jemte två ålderstillägg å 400 kronor hvartdera, eller tillhopa 5,500 kronor. Af nyssberörda

4,700 kronor vore 3,300 kronor beräknade att utgöra lön och 1,400 kronor tjänstgöringspenningar.

För postförvaltarne i den dåvarande 3:e klassen uppgick den fasta aflöningen med ålderstillägg till 3,400 kronor, under det att medelprovisionen under femårsperioden för de till denna klass föreslagna utgjort 1,196 kronor; till följd hvaraf aflöningen i medeltal utgjort 4,596 kronor. Aflöningen för föreståndarne i denna klass ansåg styrelsen fördenskull böra bestämmas till 3,800 kronor, deraf 2,850 kronor i lön och 950 kronor i tjänstgöringspenningar, med två ålderstillägg å 400 kronor hvardera, eller tillsammans 4,600 kronor.

Postförvaltarne i 4:e klassen åtnjöto i fast aflöning med två ålderstillägg 3,200 kronor. Medeluppbördsprovisionen hade för de till denna klass föreslagna under femårsperioden uppgått till omkring 1,031 kronor; och aflöningen hade således i medeltal utgjort 4,231 kronor. Styrelsen föreslog därför för föreståndarne i denna klass en aflöning af 3,400 kronor, deraf 2,550 kronor i lön och 850 kronor i tjänstgöringspenningar, samt två ålderstillägg, hvardera å 400 kronor, eller tillhopa 4,200 kronor.

För postförvaltarne i 5:e klassen utgjorde, med inberäknande af två ålderstillägg å 400 kronor hvardera, den fasta aflöningen 2,800 kronor, och de till denna klass föreslagna hade under förutnämnda femårsperiod uppburit i medelprovision för år ett belopp, i jemnt krontal beräknadt, af 910 kronor; hvarigenom de haft en aflöning af, i medeltal, 3,710 kronor. Med hänsyn till dessa belopp föreslogs aflöningen till 2,175 kronor i lön och 725 kronor i tjänstgöringspenningar, eller tillhopa 2,900 kronor, samt två ålderstillägg, hvardera å 400 kronor, in alles således 3,700 kronor.

Postförvaltarne i 6:e klassen hade i fast aflöning med två ålderstillägg 2,600 kronor. För de till denna klass föreslagna hade medelprovisionsbeloppet utgjort i jemnt krontal 673 kronor, och deras aflöning hade således i medeltal uppgått till 3,273 kronor. Aflöningen för dessa postförvaltare sattes därför af styrelsen till 2,500 kronor, hvaraf 1,875 kronor i lön och 625 kronor i tjänstgöringspenningar, samt två ålderstillägg, hvardera å 400 kronor eller tillhopa 3,300 kronor.

Beträffande slutligen postförvaltarna i den föreslagna 7:e klassen, hvilka då samtliga tillhörde 6:e klassen, utgjorde, såsom förut nämnts, den fasta aflöningen för dem, ålders-tillägg inberäknade, 2,600 kronor. Medeltalet af uppbor-ds-provisionen hade för dem under femårsperioden utgjort i rundt krontal 455 kronor, hvarigenom hela aflöningen för dessa postförvaltare i medeltal uppgått till 3,055 kronor. Styrelsen ansåg fördenskull deras aflöning ej böra föreslås lägre än 2,300 kronor, deraf 1,725 kronor skulle utgöra lön och 575 kronor tjänstgöringspenningar, hvarjemte afven dessa skulle åtnjuta två ålderstillägg, hvartera å 400 kro-nor. Aflöningen för postförvaltare i denna klass skulle derigenom komma att utgöra tillhopa 3,100 kronor.

Sportler.

Generalpoststyrelsen erinrade vidare, att de till en del af posttjänstemannapersonalen utgående *sportler* i afgifter för lösväskor och räkningshållning med korrespondenter m. m., hvilka sportler i de flesta fall uppginge till ringa belopp, icke berördes af detta regleringsförslag, enär dessa sportler icke utginge af postmedel.

Departement-schefens yttrande ang. postkontorens klassindelning och provisionens fixering.

Hvad beträffar den af generalpoststyrelsen sålunda ifråga-satta förändring af gällande klassindelning af postkontoren, uttalade föredragande departementschefen till statsrådspro-tokollet *den 13 januari 1899*, att behovet af en sådan förändring låge i öppen dag. Under den tidrymd af mera än 25 år, som förflutit sedan senaste klassindelning af postanstalterna egde rum, hade de förhållanden, som för en dylik klassindelning borde vara bestämmande, väsentligen förändrats, och det vore med afseende hufvudsakligen å dessa förändrade förhållanden styrelsen uppgjort sitt för-slag i ämnet, dervid sasom hufvudgrund bibehållits den vid de särskilda postanstalterna förekommande uppbor-den. Mot detta förslag, i hvilket departementschefen, i likhet med styrelsen, ansåg postkontoren i Stockholm, Göteborg och Malmö ej böra ingå, hade departementschefen icke funnit anledning till anmärkning.

Hvad styrelsen föreslagit i fråga om fixeringen af uppbor-ds- och frimärkesprovisionen och densammes om-sättning till fast aflöning, ansåg sig departementschefen desto hellre böra tillstyrka, som derigenom komme att för tjänstemännen inom postverkets lokalförvaltning till-lämpas samma princip, som vid lönerogleringar i senare

tider gjorts gällande, eller att aflöningen i största möjliga utsträckning borde göras fast och noga bestämd. De af styrelsen föreslagna aflöningsbeloppen för postdirektörer och postförvaltare föranledde icke heller någon erinran från departementschefens sida.

I fråga om den biträdande ordinarie tjänstemannapersonalen å postanstalterna erinrade generalpoststyrelsen, beträffande först *kontrollörerna*, hurusom dessa vore de- Kontrollörer.
 lade i tre lönegrader, hvilka åtnjöte i fast aflöning: 1:a graden 4,000 kronor, 2:a graden 3,400 kronor och 3:e graden 2,800 kronor, ett ålderstillägg å 400 kronor, efter 10 års väl vitsordad tjänstgöring, i hvarje fall inberäknadt. Medeltalet för år af den dem tillkommande uppbor-
 dsprovision hade, enligt hvad styrelsen upplyste, under femårsperioden 1893—1897 — då dervid icke medräknades hvarken de kontrollörer, som vore anställda å postinspektio-
 nerna och enligt nådiga brefvet den 3 juni 1892 åtnjöte i stället för provision en årlig ersättning af 600 kronor, eller den kontrollör af 3:e lönegraden, hvilken tjänstgjorde
 sasom kassör och frimärkesförvaltare vid Stockholms postkontor och för hvilken, såsom förut antydts, särskilda be-
 stämmelser i fråga om provisionsförmåner gälde, — uppgått för kontrollörerna af 1:a lönegraden till 868 kronor, för kontrollörerna af 2:a lönegraden till 763 kronor och för kontrollörerna af 3:e lönegraden till 681 kronor, allt i runda krontal beräknadt. För omsättning af dessa pro-
 visionsbelopp i lön och tjänstgöringspenningar borde således aflöningen bestämmas för kontrollörerna af 1:a lönegra-
 den till 4,900 kronor, för kontrollörerna af 2:a lönegra-
 den till 4,200 kronor och för kontrollörerna af 3:e lönegraden till 3,500 kronor, eller — om hänsyn toges dertill, att provisionsbeloppet i genomsnitt för alla kontrollörer, med ofvanberörda undantag, uppgått till 758 kronor — för kontrollörerna af 1:a lönegraden till 4,800 kronor, för kontrollörerna af 2:a lönegraden till nyssnämnda belopp 4,200 kronor samt för kontrollörerna af 3:e lönegraden till 3,600 kronor. Emellertid syntes det styrelsen, att följande särskilda omständigheter borde beträffande kontrol-
 lörerna i 1:a och 3:e lönegraden tagas i betraktande vid bestämmande af den aflöning, som borde för framtiden tillkomma dem.

Till följd af de bestämmelser, som, för åstadkommande af en rättvisare fördelning af provisionsbeloppen vid Stockholms postkontor, meddelats genom ofvanberörda nådiga bref den 4 december 1896 angående reglerande af de med postdirektörsbefattningen i Stockholm förenade löneförmåner, hade de 7 kontrollörer af 1:a lönegraden, hvilka i Stockholm vore föreståndare för vissa postkontorsafdelningar, från och med år 1897 erhållit så mycket större andel i provisionen, att det dem tillfallande provisionsbelopp för året utgjort 1,398 kronor 24 öre eller i rundt tal 1,400 kronor. Derigenom hade deras års aflöning af postmedel, som, inberäknadt ålderstillägg, år 1896 utgjort i medeltal 4,700 kronor, för år 1897 stigit till 5,400 kronor och kunde beräknas komma att såväl för år 1898 som framgent, om aflöningsbestämmelserna blefve oförändrade, uppgå till minst sistnämnda belopp. En så nyligen skedd reglering syntes generalpoststyrelsen icke böra lemnas alldeles åsido. Öckså hade desse kontrollörer och afdelningsföreståndare i en den 22 oktober 1898 till styrelsen inkommen skrift framhållit denna omständighet, omfånget af det dem åliggande arbetet och det dermed förenade ansvaret, samt hemställt att varda vid den ifrågavarande regleringen föreslagna till aflöningsförmåner, som icke i något fall måtte sättas lägre än till 5,500 kronor, äfvensom att i fråga om titel och fullmakt likställas med postmästare af 2:a klassen. Af denna framställning ansåge sig styrelsen i detta sammanhang böra upptaga endast den del, som afsåge aflöningen. Finge det i fråga om densamma fästas afseende vid allenast förhållandena under år 1897 eller år 1898, skulle det otvifvelaktigt ligga närmast till hands att för kontrollörerna af 1:a lönegraden, hvilka för det dåvarande vore i fråga om lön, tjänstgöringspenningar och ålderstillägg jemnstälde med postförvaltarne af 2:a klassen, föreslå enahanda aflöning som för de i 2:a klassen bibehållna postförvaltarne. Derigenom skulle högsta aflöningen för dessa kontrollörer komma att uppgå till 5,500 kronor. Men likasom, vid beräkningen af aflöning för postförvaltarne i de olika klasserna, för fixering af uppbördsprovisionen tagits hänsyn icke till sista årets provisionsbelopp, utan till medeltalet af provisionen för de fem senaste åren, syntes ock böra så ske vid beräkningen af den aflöning, som borde tillkomma kontrollörerna.

Dervid ansåg sig dock, enär af de enligt stat i 1:a lönegraden befintliga 8 kontrollörerna alla utom en vore placerade i Stockholm och kommit i åtnjutande, genom den nyligen skedda regleringen, af förbättrade aflöningsvilkor, styrelsen kunna i förslaget till ny reglering gå beträffande aflöningsbeloppet något utöfver det, som skulle förändras allenast af den dåvarande fasta aflöningen samt medelsiffran af uppbördsprovisionsbeloppet för den femårsperiod, i hvilken fyra år af fem låge före senaste regleringen. Styrelsen föreslog alltså, att högsta aflöningen för kontrollörer i 1:a lönegraden skulle upptagas till 5,000 kronor.

Beträffande kontrollörerna i 3:e lönegraden syntes det styrelsen vara af vigt, att dessa, likasom kontrollörerna i 2:a lönegraden, likställdes i aflöning med postförvaltare i viss klass, på det att icke aflöningsklasserna inom lokalstaten måtte blifva allt för talrika; och hade af sådan anledning, då kontrollörerna af 2:a lönegraden blifvit likställda med postförvaltarne af 4:e klassen, kontrollörerna i 3:e lönegraden i förslaget likstälts i aflöning med postförvaltarne af 5:e klassen, hvarigenom sistnämnda kontrollörens högsta aflöning skulle komma att utgöra 3,700 kronor.

Styrelsen omförmälde ock — hvad i den här föregående redogörelsen redan är anfördt — att, med tillämpning af bestämmelser i nädiga brevet den 25 maj 1894, kontrollörernas antal ändrats: i 1:a lönegraden från 7 till 8 samt i 3:e lönegraden från 15 till 12, hvarjemte i sammanhang dermed tillkommit 2 postexpeditörsbefattningar.

Den fixering af uppbördsprovisionen, som vore i fråga, gäfvade emellertid styrelsen anledning hemställa, att den vidare tillämpningen af nyssberörda bestämmelser måtte få upphöra. Orsakerna till denna hemställan vore följande. Såsom redan vore antydt, hade vid beräkning af kontrollörernas uppbördsprovision icke medräknats provisionen för den kontrollör af 3:e lönegraden, hvilken tjänstgjorde såsom kassör och frimärkesförvaltare vid Stockholms postkontor. För honom gälde nemligen i fråga om andel i uppbördsprovision särskilda bestämmelser, genom hvilka hans provisionsandel kommit att utgöra vida högre belopp än för kontrollörer i allmänhet. Sålunda hade provisionen

för honom uppgått i jemna krontal år 1893 till 4,060 kronor, år 1894 till 4,264 kronor, år 1895 till 4,338 kronor, år 1896 till 4,511 kronor och år 1897 till 1,984 kronor, eller i medeltal för år under denna femårsperiod till 3,851 kronor. Hans fasta aflöning för år hade, med inberäknadt ålderstillägg, utgjort 2,800 kronor. Vid om-sättning till fast aflöning af den honom tillkommande upp-bördsprovision kunde han fördenskull icke bibehållas i sin dåvarande lönegrad, utan måste, för att minskningen i in-komst icke måtte blifva allt för känbar, uppflyttas till 1:a lönegraden, dit också hans göromåls beskaffenhet och ansvar med rätta hänförde honom och dit han, enligt styrelsens förmenande, redan från första början skulle hafva placerats, om icke just uppborndsprovisionens storlek ansetts kunna fylla hvad som brustit i fast aflöning. Af denna anledning behöfde antalet kontrollörer af 1:a lönegraden höjas från 8 till 9.

En annan orsak att öka kontrollörernas antal, utan afvaktan på möjlighet att indraga någon kontrollörsbefattning af 3:e lönegraden, förefunnes deri, att, såsom förut framhållits, postdirektörerna jemväl i Göteborg och Malmö borde tilldelas särskilda kassörer och frimärkesförvaltare för att sjelfva få bättre tillfälle, än för det dåvarande, att leda och öfvervaka arbetet å de stora kontoren med deras afdelningar. Det vore nemligen uppenbart, att postdirektörerna derigenom skulle gagna det hela bättre, än om en väsentlig del af deras tid och intresse upptoges med uppgörande af räkenskaper, uppbarande eller utbetalning af penningar samt utlemnande af frankotecken till underlydande. Dessa göromål, från hvilka postdirektörerna skulle befrias, men hvilka de naturligtvis fortfarande skulle leda och öfvervaka, vore emellertid af den viktiga och genom de stora belopp, om hvilka här vore fråga, ansvarsfulla beskaffenhet, att deras skötande borde betinga kontrollörsaflöning. Dervid syntes den olika omfattningen af arbetet vid postkontoret i Göteborg och vid postkontoret i Malmö lämpligast framhållas, om kassören och frimärkesförvaltaren vid postkontoret i Göteborg tilldelades 2:a lönegraden och motsvarande befattning vid postkontoret i Malmö besattes med en kontrollör af 3:e lönegraden. Af dessa båda kontrollörsbefattningar funnes emellertid, om en ny kontrollörstjänst i 1:a lönegraden inrättades för kas-

sören vid Stockholms postkontor, disponibel en kontrollörs-tjänst af 3:e lönegraden, hvadan för ändamålet erfordrades ytterligare en kontrollörsbefattning af 2:a lönegraden.

Någon ytterligare indragning af kontrollörsbefattningar af 3:e lönegraden, utöfver hvad redan egt rum, syntes icke framdeles böra ske, enär dels ett af filialpostkontoren i Göteborg redan nått en trafik, som satte detsamma i jembredd med åtskilliga af de dåvarande postkontoren af 2:a klassen, hvadan föreståndaren borde beredas åtminstone kontrollörsafföning af 3:e lönegraden, dels ock de postkontor, som af styrelsen föreslagits att tillhöra 1:a klassen, jemte flertalet af de i 2:a klassen upptagna syntes med den ökning i posttrafik, som vid dem visat sig, böra, i den mån sådant låte sig genomföra, förses med kontrollör, som kunde vara postmästaren behjelpelig vid kontorets skötsel.

På grund af hvad sålunda rörande det erforderliga antalet kontrollörsbefattningar anförts och för att, af skäl nyss nämnts, kunna för det största filialkontoret i Göteborg disponera en kontrollörsbefattning af 3:e lönegraden, föreslog styrelsen, att antalet kontrollörssysslor måtte ökas med en i hvardera af de tre lönegraderna, hvarigenom antalet kontrollörer skulle komma att utgöra i 1:a lönegraden 9 med lön 3,150 kronor och tjänstgöringspenningar 1,050 kronor, i 2:a lönegraden 15 med lön 2,550 kronor och tjänstgöringspenningar 850 kronor samt i 3:e lönegraden 13 med lön 2,175 kronor och tjänstgöringspenningar 725 kronor, samtliga med två ålderstillägg, hvardera å 400 kronor.

Öfvergående derefter till den andra gruppen af biträdande ordinarie tjänstemannapersonal å postanstalterna, nemligen *postexpeditörerna*, erinrade styrelsen derom, att dessa åtnjöte i fast afföning: inom 1:a lönegraden 2,600 kronor och inom 2:a lönegraden 2,400 kronor, med inberäkning dervid för hvardera graden af två ålderstillägg, hvardera å 400 kronor; hvarjemte styrelsen meddelade, att medeluppbördsprovisionen för de af desse tjänstemän, hvilka erhöle sådan provision, eller alla med undantag af resepostexpeditörerna och de å postinspektionerna tjänstgörande postexpeditörer, beräknats i jemna krontal för postexpeditörer af 1:a lönegraden till 417 kronor och för

Postexpeditörer.

postexpeditörer af 2:a lönegraden till 367 kronor eller för båda lönegraderna i genomsnitt till 392 kronor för år. De å postinspektionerna anställde postexpeditörer åtnjöte dock enligt nådiga brefvet den 3 juni 1892 i ersättning för mistning af uppbörds- och frimärkesprovision en godtgörelse af 400 kronor för år.

Vid förslaget till aflöning för postexpeditörer med omsättning af uppbördsprovisionen till fast aflöning ansåge sig styrelsen kunna utgå från den föreställningen, att, då postexpeditörerna skulle fräntagas utsigten till förbättring i aflöningen genom provisionens framtida stegring, och då deras i förhållande till postförvaltare och kontrollörer stora antal, hvilket såväl då som sannolikt äfven framdeles tid efter annan måste ökas i mån af poströrelsens fortgående utveckling, gjorde utsigterna till befordran för dem mycket ogynsamma, billighet och verkets egen fördel kräfde, att de medelprovisionsbelopp, som af postexpeditörerna redan ernatts, afrundades uppåt till respektive 500 kronor för 1:a lönegraden och 400 kronor för 2:a lönegraden. Detta skulle hafva till följd, att postexpeditörerna af 1:a lönegraden blefve i aflöningsförmåner likställda med postförvaltare i den föreslagna 7:e klassen och sålunda erhöle en aflöning af 2,300 kronor, deraf 1,725 kronor i lön och 575 kronor i tjänstgöringspenningar, hvartill komme två ålderstillägg, hvartdera å 400 kronor, och att postexpeditörerna af 2:a lönegraden bekomme i aflöning 2,000 kronor, nemligen 1,500 kronor såsom lön och 500 kronor såsom tjänstgöringspenningar, med enahanda rätt till två ålderstillägg å 400 kronor hvartdera. I dessa klasser skulle också ingå de postexpeditörer, som tjänstgjorde å jernväg. Desse åtnjöte visserligen icke någon uppbördsprovision, men de hade i utgående traktamenten haft en godtgörelse för denna provision. I det ifrågavarande statsförslaget hemstälde ock styrelsen, på sätt här nedan närmare förmåles, att dessa traktamenten skulle samtidigt nedsättas, så att de allenast komme att betäcka de extra kostnader, som tjänstgöring å resa medförde.

Omständigheterna hade tillika föranledt styrelsen att föreslå en 3:e lönegrad för postexpeditörer med 1,500 kronor i aflöning, hvaraf 1,200 kronor skulle utgöra lön och 300 kronor tjänstgöringspenningar, samt med

rätt för tjänsteinnehafvare i denna 3:e lönegrad att efter 5 respektive 10 års väl vitsordad tjänstgöring få aflönningen höjd, hvardera gången med 200 kronor, i form af ålders-tillägg; och hade styrelsen jemväl sett sig nödsakad att i postverkets eget intresse begära ökning af antalet post-expeditörer i de redan befintliga lönegraderna.

Efter att hafva erinrat om de af styrelsen, vid afgifvande af förslag till postverkets stater för år 1898, anförda skäl för den då föreslagna och sedermera vid 1897 års riksdag beslutade ökningen i postexpeditörernas antal samt om hvad i detta ämne förekommit vid 1898 års riksdag, fortsatte styrelsen:

Anledningen dertill att styrelsen icke redan i sitt förslag till postverkets stater för år 1899 upptagit ökadt antal postexpeditörstjänster hade ingalunda varit, att styrelsen ansett en sådan ökning obehöflig. Redan vid afgifvandet af sitt statsförslag för år 1898 hade styrelsen uttalat såsom sin åsigt, att genom inrättandet af då begärda 75 nya expeditörsbefattningar frågan icke vore löst; och den omständigheten, att antalet af de af styrelsen antagna extra biträdena, hvilka i allmänhet vore i tjänstegöromål likställda med postexpeditörer, under år 1897 ytterligare ökats, så att, då berörda antal vid årets början utgjort 543, detsamma vid årets slut stigit till 566, hade också nogsamnt gifvit vid handen, att behovet kräde inrättande af flera nya postexpeditörstjänster än de redan begärda. Men orsaken till att framställning derom icke gjorts i sammanhang med statsförslaget för år 1899 hade legat dels deri, att styrelsen ansett de redan erhållna nya-befattningarna böra tillsättas, innan flera begärdes, dels ock hufvudsakligast i den omständighet, att styrelsen stått i begrepp att uppgöra förslag till ändrad klassificering af postkontoren och fixering af den till der anstälde tjänstemän utgående uppbörds- och frimärkesprovision. Ett sådant förslag komme naturligtvis, såsom också framginge af hvad förut i det afseendet anförts, att föranleda ändring i aflöningsvilkoren jemväl för postexpeditörer, men det skulle också, efter hvad styrelsen förutsåge, komma att medföra ökade anspråk på nya postexpeditörsbefattningar.

Så länge nemligen en afsevärd del af postförvaltarens och den biträdande ordinarie personalens aflöning utginge

i form af uppbürds- och frimärkesprovision, med åliggande för postförvaltaren att till sin ordinarie biträdespersonal afstå en del af provisionen enligt förut anförda bestämmelser, gjorde postförvaltaren en ekonomisk förlust för hvarje extra biträde å hans postkontor, som utbyttes mot ordinarie personal, och det låge fördenskull i hans ekonomiska intresse att i det längsta söka reda sig med extra biträdespersonal, äfven om han nödgades i sådant afseende af egna medel släppa till något litet för att kunna påräkna den för kontoret erforderliga arbetshjelp. Helt annorlunda komme deremot förhållandet att ställa sig, så snart provisionen blifvit omsatt i fast aflöning. Postförvaltaren hade då sin bestämda aflöning, för hvars stegring genom uppåtgående provisionsbelopp i mån af ökad rörelse utsigten vore stängd. Hvad han af egna medel betalade till arbetshjelp kunde han icke förvänta få ersatt i högre provisionssumma. Deremot låge det då i hans intresse att i stället för den extra biträdespersonalen med dess osäkra ställning erhålla a kontoret så stor ordinarie biträdespersonal, som skäligen kunde begäras. I det afseendet vore fördenskull efter omregleringen talrika framställningar att förvänta.

Vore det nu så, att sådana framställningar kunde på förhand i regeln antagas komma att sakna verkligt fog, blefve naturligtvis framställningarna af ringa verkan, men detta förmenade styrelsen blifva så långt ifrån verkliga förhållandet, att fast hellre kunde påstås, att postförvaltarens och postverkets samt dermed statsverkets intressen derutinnan komme att sammanfalla. Det kunde nemligen icke vara i verkets välförstådda intresse, att det rådande missförhållandet mellan antalet ordinarie och extra personal på postanstalterna finge fortfara. Den ordinarie tjänstemannapersonalen å dessa anstalter utgjorde för det dåvarande 582, men den å postanstalterna tjänstgörande extra biträdespersonalen hade vid 1897 års utgång utgjort 760, af hvilka 566 varit antagna af generalpoststyrelsen och 194 af vederbörande postinspektörer eller postförvaltare, hvarförutom å postanstalterna mera tillfälligt tjänstgjort 163 personer utan aflöning af postverket. Genom tillsättande af de erhållna 75 nya postexpeditörsbefattningarna hade med 1898 års ingång antalet af de å postanstalterna tjänstgörande, af generalpoststyrelsen antagna extra biträdena minskats, men

sedan dess hade, till erforderlig ökning af arbetskrafterna å postanstalterna, antagits 43 nya extra biträden, hvadan antalet af sådana, antagna af styrelsen, för det dåvarande utgjorde 534. Af dessa kunde, enligt hvad framginge af särskildt gjord utredning rörande hvarje sådant extra biträdes arbetstid, minst 500 anses hafva lika drygt arbete, som om de vore ordinarie tjänstemän.

Styrelsen framhöll, hurusom af de anförda siffrorna framginge, att en högst väsentlig del eller nära hälften af arbetet å postanstalterna utfördes af en med ordinarie i fråga om *arbetet*, men ej i fråga om aflöningen likställd extra tjänstemannapersonal, som, anställd mot ett i förhållande till arbetet ringa arvode och med kännedom derom, att den i händelse af sjukdomsfall kunde gå miste om all aflöning af postverket, finge deltaga, bland annat, i behandlingen af de stora värdeförsändelser och handhafvandet af de stora penningesummor, som dåmera dels för postverket och dels för postsparbanken inginge eller utlemnades vid postkontoren. I minst lika måtto som den ordinarie personalen finge tillika den extra sköta den mångenstädes förekommande dryga natt-tjänstgöringen å postanstalterna; och då rubbningar i trafiken eller andra omständigheter hopade arbetet å någon postanstalt, vore den extra personalen lika litet som den ordinarie fritagen från de extra arbetstimmar, som derigenom uppstode. Det kunde icke förnekas, att detta vore ett betänkligt missförhållande och innebure fara jemväl för postverket. Då dertill komme, att befordran till ordinarie tjänst vore ytterst långsam för de extra biträdena, hvilket visade sig bland annat deraf, att jemväl under år 1897 afgången bland postexpeditörer utgjort allenast 12 och således hållit sig vid samma medelsiffra som under de näst förutgångna fem åren, samt att afgången för år 1898 ej syntes komma att öfverstiga 14, vore det antagligen icke endast en tillfällighet, att under de senaste åren ansökningarna till genomgående af elevkurs för att vinna anställning å poststaten betydligt minskats i antal. Men om också det erforderliga antalet extra biträden fortfarande skulle kunna på då rådande aflönings- och befordringsvilkor en tid bortåt erhållas, lede det dock intet tvifvel, att det rådande missförhållandet mellan antalet extra personal och antalet ordinarie befattningar, som denna personal kunde

hoppas ernå, skulle föranleda sänkning i kvalitet hos dem, som sökte sig in i postverkets tjänst, till fara för verket, hvilket, stadt i snabbt framåtskridande, hade behof af en duglig personal för att kunna följa i utveckling de främsta utländska postverken, och icke kunde vara betjent med att nödgas anställa personer, hvilka redan från början betraktade anställningen såsom en sista utväg.

I en till generalpoststyrelsen ingifven petition hade ett mycket stort antal extra ordinarie postexpeditörer och extra biträden förenat sig i en framställning, att, till förbättring af deras ogynsamma ställning och för att den tid, som för dem erfordrades för att uppnå ordinarie grad, måtte nedbringas till 8 år, ett dertill erforderligt antal nya postexpeditörstjänster måtte inrättas. Att, då de extra biträdenas bekymmer öfver deras klena befodringsutsigter åter framlagts och då det visat sig, huru föga dessa befodringsutsigter ljusnat genom den senast skedda ökningen af postexpeditörsbefattningar, något borde göras för att väsentligt förkorta den extra ordinarie tjänstgöringstiden, ansåge styrelsen alldeles nödvändigt, på det att icke hela den extra tjänstemannapersonalen vid postverket, ur hvars led den ordinarie personalen skulle rekryteras, måtte råka i missmod genom den långa tid, som erfordrades för att uppnå den tryggare ställning en ordinarie befattning lemnade.

Styrelsen föreslog i sådant hänseende, att å staten för år 1900 måtte upptagas 293 nya postexpeditörsbefattningar, hvarigenom, om det beräknades, att jemväl under år 1899 12 extra biträden skulle hinna att, på grund af afgang bland postexpeditörer, till ordinarie befattning befodras, det återstående antalet af de under år 1885 antagna extra ordinarie tjänstemännen äfvensom de, hvilka antagits åren 1886—1891, jemte de flesta af dem, som antagits under år 1892, skulle kunna vinna befodran till ordinarie platser.

I sammanhang med förslaget till nya postexpeditörsbefattningar öfverlemnade generalpoststyrelsen äfven två från posttjänstemännens förening till styrelsen inkomna petitioner, som, bland annat, berörde behofvet af nya tjänstebefattningar.

Gjorda undersökningar hade visat, att bland de extra biträden, som skulle ifrågakomma till befodran, om det af

styrelsen föreslagna antal nya expeditörstjänster beviljades, befunne sig ett stort antal qvinliga extra ordinarie postexpeditörer. Dessa qvinliga expeditörer kunde emellertid, med allt erkännande af deras flit och redbarhet, icke i allo likställas med manliga expeditörer i fråga om användbarhet inom postverket. Den qvinliga tjänstemannapersonalen kunde nemligen hvarken tjänstgöra vid jernvägsposten eller vid mera kroppsanstängande sysslor och icke heller annat än undantagsvis påräknas vid skötandet af nattposterna, utan måste dessa besvärligare befattningar anförtros åt manlig personal. På grund deraf syntes det styrelsen icke vara orättvist, om jemväl aflöningen för den ordinarie qvinliga postpersonalen i regel blefve, likasom förhållandet redan vore med aflöningen för de qvinliga extra biträdena, satt något lägre än för den manliga personalen. Nu anförda synpunkter hade föranlett styrelsen att, då den begärde inrättande af 293 nya postexpeditörbefattningar, föreslå en 3:e grad af postexpeditörer, hvilken grad skulle erhålla i aflöning 1,500 kronor, deraf 1,200 kronor lön och 300 kronor tjänstgöringspenningar, och hvilken grad väl till en början skulle besättas äfven med manlig personal, men hufvudsakligen vara afsedd för qvinlig personal. Denna sistnämnda personal skulle i regeln komma att stanna inom den föreslagna 3:e lönegraden, derest icke särskild anledning till uppflyttning i högre lönegrad förekomme eller qvinlig postexpeditör redan före tillkomsten af denna 3:e lönegrad erhållit högre lönegrad, i hvilken hon i sådant fall rättvisligen borde bibehållas.

De qvinliga postexpeditörerna skulle, såsom för det dåvarande vore bestämdt, erhålla allenast förordnande å befattningen och således sakna pensionsrätt, men under samma vilkor, som gälde för manlig postexpeditör, hafva rätt till alderstillägg.

För denna 3:e lönegrad af postexpeditörer hade styrelsen nemligen tänkt sig två alderstillägg efter 5 respektive 10 års väl vitsordad tjänstgöring likasom för öfrige postexpeditörer; men då alderstilläggen vore dels en uppmuntran till fortsatt träget arbete, dels ock ett medel att fylla det behof af ökade inkomster, hvilket vanligen vid mera framskriden ålder uppstode för familjeförsörjare, och beträf-

fande qvinlig personal allenast det förra af dessa skäl för ålderstillägget förefunnes, ansåg styrelsen ålderstilläggsbeloppet för denna grad af postexpeditörer kunna inskränkas till allenast 200 kronor i hvardera åldersklassen, hvarigenom aflöningen i denna 3:e lönegrad skulle komma att uppgå med ålderstillägg till 1,900 kronor.

På grund af det sålunda anförda hemstälde styrelsen, att, för bibehållande af proportionen mellan de redan befintliga två lönegraderna af postexpeditörer, 72 postexpeditörsbefattningar skulle uppflyttas från 2:a till 1:a lönegraden samt att nya postexpeditörsbefattningar skulle inrättas med 143 af 2:a lönegraden och 150 af den ifrågakända nya 3:e lönegraden. Antalet postexpeditörer skulle derigenom komma att utgöra: 250 af 1:a lönegraden, 250 af 2:a lönegraden och 150 af 3:e lönegraden.

Departementschefens yttrande ang. den biträdande personalen.

Hvad generalpoststyrelsen föreslagit i fråga om kontrollörerna fann sig föredragande departementschefen på de af styrelsen anförda skäl böra tillstyrka.

I en så omfattande rörelse som postverkets kunde det, enligt departementschefens åsigt, icke undvikas, att ett betydande antal extra biträden måste användas. Men å andra sidan syntes meningarna ej heller kunna vara delade derom, att, då antalet dylika biträden vuxit derhän, att, såsom styrelsen påvisat, nära hälften af göromålen å postanstalterna ombesörjdes af extra ordinarie tjänstemän, hvilka hade lika drygt arbete som de ordinarie tjänstemännen, men därför åtnjöte jemförelsevis ringa godtgörelse, de ordinarie tjänstemännens antal måste väsentligen ökas. Särskildt ansåg sig departementschefen dervid böra framhålla den, såsom honom syntes, oafvisliga nödvändigheten att för de extra tjänstemännen söka förbättra de för dem under dåvarande förhållanden ytterst mörka utsigterna att inom en icke allt för aflägsen tid komma i åtnjutande af ordinarie tjänst och dermed förenade förmåner. Med hänsyn till nu antydda förhållanden fann departementschefen det af generalpoststyrelsen föreslagna antalet nya postexpeditörsbefattningar vara af behovet högeligen påkalladt.

Gifvetvis måste kostnaden för inrättandet af ett så stort antal nya ordinarie tjänster uppgå till ett betydande belopp. Det af styrelsen beräknade kostnadsbeloppet ansåg departementschefen dock kunna och böra i

någon mån nedbringas derigenom, att aflöningsförmånerna vid de nya tjänsterna inom 3:e lönegraden bestämdes till något lägre belopp, än styrelsen föreslagit. Befattningarna inom denna nya lönegrad vore nemligen afsedda att besättas hufvudsakligen med qvinlig personal; och i betraktande deraf samt med hänsyn till de aflöningsförmåner, qvinnor med någorlunda jemförlig sysselsättning i allmänhet kunde påräkna på annat håll, syntes det departementschefen, att aflöningen för postexpeditörer af 3:e lönegraden skäpligen kunde bestämmas till 1,200 kronor, deraf 900 kronor lön och 300 kronor tjänstgöringspenningar, samt två ålderstillägg, hvartera å 150 kronor, hvarigenom aflöningen för dessa tjänsteinnehafvare komme att med ålderstillägg uppgå till 1,500 kronor eller i det närmaste samma aflöningsbelopp, som Riksdagen år 1897 vid reglerande af jernvägens aflöningsstat bestämt för motsvarande tjänsteinnehafvare.

Under förutsättning af bifall till den föreslagna löne-regleringen afgaf generalpoststyrelsen, med anslutning till förut i ämnet gifna föreskrifter, äfven förslag till de vilkor och bestämmelser, som borde gälla beträffande de nya löneförmånernas åtnjutande. I fråga särskildt om rätt till ålderstillägg hemstälde styrelsen, bland annat, att tjänstemännen å lokalstaten skulle uppdelas i vissa grupper, i det att nemligen

Vilkor för
de föreslagna
löneförmå-
nernas åtnju-
tande.

postdirektörer skulle anses utgöra *första* eller *högsta* gruppen,
postförvaltare af 1:a klass *andra* gruppen,
postförvaltare af 2:a klass *tredje* gruppen,
postförvaltare af 3:e klass och kontrollörer af 1:a grad *fjerde* gruppen,
postförvaltare af 4:e klass och kontrollörer af 2:a grad *femte* gruppen,
postförvaltare af 5:e klass och kontrollörer af 3:e grad *sjette* gruppen,
postförvaltare af 6:e klass *sjunde* gruppen, samt
postförvaltare af 7:e klass och postexpeditörer af alla grader *åttonde* gruppen;

och skulle tjänstemännen vid befordran från en grupp till annan få tillgodoräkna sig den tid, de tillbragt i de två närmast lägre grupperna.

Felräknings-
penningar.

Borttagandet af uppbörds- och frimärkesprovisionen för posttjenstemännen gjorde det, enligt styrelsens förmanande, nödigt att å omkostnadsstaten uppföra en ny utgiftstitel: *felräkningspenningar*.

Postverkets uppbörd inflöte, efter hvad styrelsen erinrade, till allra största delen i små poster vid postanstalterna, och det kunde naturligtvis icke undvikas, att vid uppbärande af dessa småposter samt vid emottagning och utlemnande af de utom den beräknade postuppbörden liggande postanvisnings- och postförskottsmedlen samt tidningsprenumerationsmedlen förluster för expedienterna och för dem, som skulle till postverket redovisa dessa medel, genom felräkningar vid vexling och debitering allt som oftast uppkomme. För dessa felräkningar hade väl i förekommande fall postförvaltarne och de, som med dem delat provisionen, fått i provisionsinkomsten söka godtgörelse, hvaremot extra tjenstemän, som vid expeditionen biträdt, mestadels fått sjelfve vidkännas den förlust, som förorsakats dem genom felräkning vid expeditionen. Den ordinarie personalen hade kunnat finna sig i förlusten, så länge utsigt funnits, att provisionsbeloppet skulle i mån af ökad rörelse år från år stiga. Men då genom uppbördsprovisionens fixering all utsigt till ökad ersättning genom ökad rörelse blefve stängd, syntes billigheten fordra, att felräkningspenningar tillerkändes personalen. Det kunde visserligen i det afseendet ifrågasättas, att vederbörande uppbördspersonal skulle, i enlighet med hvad som bestämts för tjenstemän och betjente vid statens jernvägar, tillerkännas såsom felräkningspenningar viss procent af all in- eller utgående uppbörd och således äfven den, hvilken, såsom fallet vore med postanvisnings-, postförskotts- och tidningsmedlen, icke vore till ren postuppbörd att hänföra. För att emellertid kunna med någon tillförlitlighet beräkna det anslagsbelopp, som till felräkningspenningar skulle erfordras, och för att icke hemta medel dertill från annat håll, än der uppbördsprovisionen dittills funnits, ansåg sig styrelsen böra i statsförslaget upptaga under titeln »felräkningspenningar» ett anslag, som kunde anses motsvara en half procent af postverkets uppbörd för försälda frankotecken, uppuren afgift för lösenförsändelser samt uppburna postbefordringsafgifter för tidningar och tidskrifter. Med denna

beräkningsgrund upptogs anslaget till förslagsvis 50,000 kronor. Denna procent af uppbörden representerade en mycket liten procent af alla de penningemedel, som vid emottagning eller utlemning ginge genom posttjenstemännens händer, och den skulle enligt styrelsens afsigt komma att fördelas mellan den å postanstalterna tjänstgörande uppbördspersonalen, ehvad densamma vore ordinarie eller extra, enligt de närmare grunder, som, på styrelsens förslag, blefve af Kongl. Maj:t bestämda.

I fråga om anslaget till *traktamenten för tjenstemän i jernvägspostkupé* anförde styrelsen, att, då den fasta aflöningen vore afsedd att höjas för både den ordinarie och den extra tjenstemannapersonal, som uppbure traktamente för tjänstgöring, traktamentet också borde minskas, så att det ej vidare vore ens till en del att såsom aflöning beräkna, utan allenast innefattade godtgörelse för de extra utgifter tjänstgöringens art förorsakade.

Trakta-
menten.

Enligt ett uppgjort förslag skulle dessa traktamenten vara lika för ordinarie och extra posttjenstemän, som tjänstgjorde å vissa jernvägs- eller ångbåtlinier, samt bestå dels af ett resetraktamente och dels af hyresersättning å öfverliggningsort, der icke postverket anordnade och bekostade bostadsrum åt tjenstemännen. Vid bestämmandet af resetraktamentsbeloppet skulle hänsyn tagas till de ökade utgifter, som uppkomme, om måltider måste under resan eller bortovaron från stationsorten intagas, samt till det mera ansträngande arbete, tjänstgöring under resa nattetid förorsakade. Traktamentena skulle, då den del, som kunde anses vara aflöning för arbete, jemförligt med det å fasta postanstalter, bortfölla, blifva väsentligt lägre än de enligt dittills gällande bestämmelser utgående. Förslaget anslöte sig så till vida till dåvarande beräkningsgrunder för traktamentet, som det afsåge viss godtgörelse för hvarje särskild resa, men det kunde ock utan svårighet läggas till grund för nya bestämmelser, i syfte att genom utslagning af ersättningsbeloppen å årets alla dagar kunna anordna ett fåtal traktamentsklasser. Hyresersättningen, som ansetts böra beräknas till högst 1 krona 50 öre, skulle visserligen äfven af traktamentsanslaget godtgöras, men borde, enligt styrelsens åsigt, lämpligen skiljas från dagtraktamentet och utgå vid traktamentsliqviderna allenast för det verkliga antal

öfverliggningar, som under perioden ansåges böra betinga sådan ersättning.

Vid införandet af dessa nya traktamenten, för hvilka, på särskildt förslag af generalpoststyrelsen, erforderliga bestämmelser skulle af Kongl. Maj:t fastställas, erfordrades likväl, att den dåvarande resepostexpeditörspersonalen, i den mån den vore i oförändrad tjänstgöring anställd, billigtvis hölles skadeslös för de minskade årsinkomster, hvartill de lägre traktamentena i vissa fall skulle leda.

Hvad styrelsen föreslagit i här senast omförmälda hänseenden föranledde icke någon erinran från departementschefens sida.

Motioner
vid 1899 års
riksdag.

I sammanhang med den framställning rörande postverkets stater, som Kongl. Maj:t i enlighet med departementschefens hemställan aflät till 1899 års riksdag, förekommo hos Riksdagen till behandling två inom Andra Kammaren väckta motioner. I den ena af dessa föreslogs, att Riksdagen, i händelse Kongl. Maj:ts proposition om ny aflöningsstat för postverket i öfrigt vunne bifall, ville besluta, att qvinlig tillförordnad postexpeditör skulle bibehållas vid sin dåvarande rätt att erhålla befattning såsom postexpeditör i 2:a lönegraden samt att inom 3:e lönegraden aflöningen skulle fastställas till 1,500 kronor och de båda ålderstilläggen till 400 kronor hvarterdera. Den andra motionen åter innehöll hemställan derom, att Riksdagen för sin del måtte besluta, att qvinliga postexpeditörer skulle komma i åtnjutande af pension i samma ordning som manliga.

Statsutskottets
utlåtande.

I afgifvet utlåtande anförde statsutskottet, angående förslagen rörande uppbörds- och frimärkesprovisionens fixering och om bestämmande af postförvaltarnes aflöningsförmåner till fasta belopp, att utskottet visserligen icke förbisett, att dessa förslag ginge i en sådan riktning, som vid de under senare tider företagna löneregleringar i allmänhet ansetts önskvärd. Men i betraktande af den synnerligen genomgripande betydelsen af den utaf Kongl. Maj:t ifrågasatta förändringen i aflöningsättet inom postverket ansåg utskottet likväl en sådan förändring icke böra beslutas förr, än en grundlig utredning angående det dåvarande och det föreslagna aflöningsystemets särskilda fördelar och olägenheter blifvit med hänsyn till de inom postverket rådande säregna förhållanden åstadkommen, dervid, till vin-

nande af en mångsidig pröfning af de på denna frågas lösning inverkan omständigheter, medverkan jemväl af utanför postverket stående sakkunniga personer eller myndigheter syntes böra anlitas. En sådan utredning vore så mycket mera af nöden, som ett godkännande af de föreslagna aflöningsgrunderna, enligt hvad af statsrådsprotokollet framginge, skulle komma att utöfva ett stort inflytande på frågan om inrättande af nya ordinarie tjänstebefattningar inom postverket. I det skick, hvori frågan för det dåvarande befunne sig, ansåg utskottet sig icke böra förorda bifall till Kongl. Maj:ts framställning i förevarande del; vid hvilket förhållande utskottet icke heller kunde tillstyrka hvad i detta sammanhang föreslagits i fråga om ny klassindelning för postkontoren.

De i propositionen framställda förslag beträffande fixering af kontrollörernas löner samt inrättande af tre nya kontrollörstjänster syntes utskottet, på grund af det nära sambandet mellan dessa förslag och de af utskottet afstyrkta förslagen om uppbörds- och frimärkesprovisionens upphörande m. m., icke heller böra af Riksdagen bifallas.

Af enahanda anledning ansåg sig utskottet jemväl böra afstyrka den föreslagna förändringen i aflöningsarna inom de dåvarande två lönegraderna för postexpeditörer. Deremot fann utskottet sig oförhindradt att till närmare pröfning upptaga frågorna om inrättande af nya expeditörstjänster och om anordnande af en ny, hufvudsakligen för qvinliga expeditörer afsedd lönegrad, ehuru väl utskottet, enligt hvad det tillkännagaf, icke förbisett, att genom åtgärder i dessa riktningar ett stort antal förutvarande postförvaltares, kontrollörers och expeditörers inkomster af uppbörds- och frimärkesprovision skulle komma att, åtminstone till en början, i någon mån minskas.

De aflöningsförmåner, som af Kongl. Maj:t föreslagits för den ifrågasatta 3:e lönegraden, för hvars inrättande, enligt utskottets förmenande, goda skäl blifvit anförda, hade syntes utskottet vara väl knappt tillmätta, och utskottet hade därför trott sig böra hemställa om någon förbättring i dessa aflöningsförmåner. Utskottet ansåg denna förbättring lämpligen kunna åvägabringas derigenom, att expeditörerna i denna 3:e lönegrad blefve efter dittills gällande grunder delaktiga i uppbörds- och frimärkesprovisionen,

hvarigenom enligt verkställda beräkningar en ökad inkomst af omkring 265 kronor för år skulle beredas en hvar innehafvare af ifrågavarande befattningar, hvilka befattningsinnehafvare sålunda efter intjenade ålderstillägg skulle kunna uppnå en aflöning af omkring 1,765 kronor, ett belopp, som med 135 kronor understege den af generalpoststyrelsen föreslagna maximilönen för expeditörer i 3:e lönegraden.

I fråga om antalet af de erforderliga nya tjänstebefattningarna, erinrade utskottet till en början derom, att af generalpoststyrelsen till stöd för dess i detta afseende gjorda framställning blifvit framhållet, bland annat, hurusom den föreslagna ändrade klassificeringen af postkontoren och fixeringen af uppbörds- och frimärkesprovisionen kunde väntas medföra ökade anspråk på nya postexpeditörsbefattningar. Då nu utskottet icke kunnat biträda de nämnda förslagen, ansåg sig utskottet böra föreslå ett väsentligt mindre antal nya tjänster, än som i den kongl. propositionen blifvit ifrågasatt. Att detta antal ändock icke borde bestämmas lågt, syntes utskottet vara betingadt såväl af poströrelsens hastigt fortgående utveckling som ock af det utaf båda kamrarna vid 1898 års riksdag erkända behovet af förbättring i de extra posttjenstemännens befordringsutsigter. I betraktande af nu anförda omständigheter ansåg utskottet de nya tjänsterna lämpligen kunna bestämmas till samma antal, som af Kongl. Maj:t föreslagits inom 1:a och 2:a lönegraderna, eller 143, och mellan de särskilda lönegraderna fördelas sålunda, att 32 af de nya tjänsterna skulle tillhöra 1:a lönegraden, 31 2:a lönegraden och 80 en 3:e lönegrad med de af utskottet föreslagna löneförmåner. Derigenom skulle antalet postexpeditörstjänster i det hela blifva inom hvardera af 1:a och 2:a lönegraderna 210 och inom 3:e lönegraden 80 eller tillhopa 500.

Det föreslagna nya anslaget till felräkningspenningar ansåg utskottet icke böra i staten upptagas; och hvad angick traktamenten till tjänstemän i jernvägspostkupé, var i utskottets förslag förutsatt, att gällande bestämmelser angående nämnda traktamenten skulle bibehållas.

Beträffande de förslag, som innehölls i den först omnämnda af de inom Andra Kammaren väckta motionerna, ansåg utskottet, att särskilda bestämmelser om rätt för qvinlig tillförordnad postexpeditör att erhålla befattning såsom post-

expeditör i 2:a lönegraden icke borde meddelas, då enligt den kongl. propositionen qvinlig postexpeditör fortfarande skulle vara berättigad att i vissa fall erhålla expeditörsbefattning i dåvarande lönegrader, och då med afseende derå, att samma arbete ej kunde utkrävas af qvinlig postexpeditör som af manlig, någon mera utsträckt rätt i det antydda hänseendet än den i Kongl. Maj:ts proposition angifna ej syntes böra förordas. Utskottet erinrade ock derom, att genom bifall till hvad utskottet föreslagit angående den nya lönegraden aflöningsförmånerna för qvinliga tillförordnade postexpeditörer skulle blifva bättre än de i den kongl. propositionen föreslagna.

Då de qvinliga postexpeditörerna erhöles allenast förordnande å sina befattningar, kunde utskottet icke anse lämpligt, att, på sätt i den andra motionen föreslagits, allmän pensionsrätt skulle dem tillerkännas.

Mot statsutskottets hemställan, i hvad den angick inrättande af dels ny lönegrad för postexpeditörer och dels nya postexpeditörsbefattningar, anfördes reservation af 5 utskottsledamöter från Andra Kammaren, med yrkande derom, att för postexpeditörer skulle inrättas dels en 3:e lönegrad med 1,400 kronors aflöning, deraf 1,050 kronor lön och 350 kronor tjänstgöringspenningar, och dels en 4:e lönegrad med 1,200 kronors aflöning, deraf 900 kronor lön och 300 kronor tjänstgöringspenningar; att innehafvare af postexpeditörstjänst i någon af nämnda lönegrader skulle kunna efter 5 års tjänstgöring erhålla ett ålderstillägg å aflöningen med 150 kronor och efter 10 års tjänstgöring ett ytterligare ålderstillägg likaledes med 150 kronor, äfvensom att sådan tjänsteinnehafvare skulle ega att enligt gällande grunder åtnjuta andel i uppbörds- och frimärkesprovision; samt att i postverkets stat skulle uppföras 143 nya postexpeditörsbefattningar, af hvilka 32 skulle tillhöra 1:a, 31 2:a, 40 3:e och 40 4:e lönegraden.

Reservation
mot stats-
utskottets ut-
låtande.

Första Kammaren biföll utskottets hemställan, men Andra Kammaren antog det förslag, som innefattades i reservationen; och den gemensamma voteringen utföll i enlighet med Andra Kammarens mening.

Riksdagens
beslut.

På grund deraf uppfördes, jemlikt kongl. brefvet *den 13 oktober 1899*, i 1900 års stat sammanlagdt 500 postexpeditörer, hvaraf 210 tillhörande 1:a, 210 2:a, 40 3:e och 40 4:e lönegraden. I öfverensstämmelse med Riks-

dagens beslut förordnades tillika, genom samma nådiga bref, att de vilkor, som vore stadgade för tillgodonjutande af de, enligt då gällande aflöningsstat, 2:a, 3:e, 4:e, 5:e och 6:e klassens postförvaltare samt kontrollörer och postexpeditörer medgifna aflöningsförmåner, äfvensom gällande bestämmelser i fråga om semester för tjänstemän vid postverkets distrikts- och lokalförvaltningar samt beträffande rätt för qvinna, som i behörig ordning förordnats att tills vidare vara postexpeditör eller postmästare, att, så länge hon innehade sådan befattning, vara i fråga om ålders-tillägg och semester likställd med man, som innehade ordinarie dylik befattning, skulle i alla tillämpliga delar gälla för postexpeditörer af 3:e och 4:e lönegraderna.

Sedan Kongl. Maj:t den 2 juni 1899 tillsatt komitén för utarbetande af förslag till nya stater för post- och telegrafverken, har i de af generalpoststyrelsen afgifna och Riksdagen förelagda förslagen till postverkets stater för åren 1901 och 1902 icke ifrågasatts någon ökning i antalet ordinarie tjänstemän vid postanstalterna eller ändring i deras å stat uppförda aflöning.

1901 och
1902 årens
stater.

Godtgörelse
för minsk-
ning i pro-
visionen.

Till undvikande emellertid deraf, att, genom tillsättandet af de utaf Riksdagen år 1899 beslutade 143 nya postexpeditörstjänsterna, någon minskning i inkomst af uppbördsprovision skulle åsamkas de äldre ordinarie tjänstemännen å postkontoren, hemställde generalpoststyrelsen i underdånig skrifvelse *den 23 november 1899*, med förslag till postverkets stater för år 1901, att anslaget till uppbörds- och frimärkesprovision skulle med angifvet belopp förhöjas, i syfte att tillfälle måtte beredas att från och med år 1900, till dess en reglering i aflöningen för postanstalternas tjänstemän kunde varda genomförd, från nämnda anslag ersätta de postförvaltare, kontrollörer och postexpeditörer, som hade rätt till sådan provision och eljest skulle komma att få vidkännas minskning i provisionen, skilnaden mellan hvad de, för helt år räknadt, finge i provision uppbära och hvad de skulle hafva erhållit, derest icke någon ny postexpeditörsbefattning å det kontor, der de tjänstgjort, tillkommit.

I enlighet med vederbörande departementschefs hemställan, framlades detta förslag för 1900 års riksdag.

Vid ärendets behandling fann statsutskottet det vara med billighet öfverensstämmande, att de postförvaltare,

kontrollörer och postexpeditörer, som före 1900 års ingång innehaft sina tjänster och hvilkas inkomst af uppboräds- och frimärkesprovision minskades genom tillsättandet enligt 1899 års riksdags beslut af nya postexpeditörsbefattningar, hölles skadeslösa för denna minskning i inkomst. I fråga om beräkningen af den för sådant ändamål behöfliga ersättningen ansåg sig emellertid utskottet böra uttala den mening, att denna ersättning icke borde utgå med högre belopp, än att för en hvar af de ifrågavarande äldre tjänstemännen under hvarje år från och med år 1900 inkomsten af provision med tillägg af den särskilda ersättningen komme att uppgå till samma belopp, hvartill inkomsten af provision för honom under år 1899 uppgått.

Med bifall till utskottets hemställan i ämnet, beslöt Riksdagen medgifva, att, i enlighet med de grunder, som af utskottet sålunda angifvits, och de närmare bestämmelser, som i öfverensstämmelse dermed kunde varda af Kongl. Maj:t fastställda, finge från och med år 1900 tills vidare af anslaget till uppboräds- och frimärkesprovision utgå godtgörelse till de postförvaltare, kontrollörer och postexpeditörer, hvilkas inkomst af uppboräds- och frimärkesprovisionen minskades i följd deraf, att från 1900 års ingång nya postexpeditörsbefattningar tillkommit.

De närmare bestämmelserna i detta ärende hafva af Kongl. Maj:t meddelats genom nådigt bref den 8 februari 1901.

När komitén nu skolat afgifva förslag beträffande aflönningen å stat till tjänstemannapersonalen vid postanstalterna i riket, har komitén, då frågan om *uppborädsprovisionens bibehållande eller borttagande* måste å ett sådant förslag utöfva väsentlig inverkan, ansett sig böra först behandla provisionsfrågan och dervid tillse, huruvida den vederbörande tjänstemän vid postkontoren tillkommande uppborädsprovision bör såsom aflöningsform bibehållas eller icke.

Såsom af ofvanstående historik rörande aflöningsförhållandena för tjänstemännen vid postanstalterna framgår, har redan tillförene förevarit fråga om fixering och omsättning till fast aflönning af omförmälda uppborädsprovision; och har,

**Komiténs
förslag
rörande
tjänste-
manna-
personalen
vid post-
anstalterna.**

*Frågan
om uppboräds-
provisionens
bibehållande
såsom aflö-
ningsform.*

till underlättande af frågans lösning, genom nådiga brefvet den 17 november 1893 förklarats, att, vid derefter skeende tillsättningar af tjenster inom postverkets lokalförvaltning, i de konstitutorial, som å tjensterna utfärdades, förbehåll skulle intagas, att tjensteinnehafvaren vore underkastad den reglering af aflöningsförmåner, som kunde komma att ega rum i sammanhang med bestämmelser om upphörande af den då utgående uppbördsprovision. Då generalpoststyrelsen i sin underdåniga skrifvelse den 22 november 1898 afgaf förslag till vidtgående förändringar i postverkets aflöningsstat, var detta förslag grundadt, bland annat, å fixering af uppbördsprovisionen, i hvad tjenstemännen inom postverkets lokalförvaltning angick; och då frågan förekom vid 1899 års riksdag, förklarade Riksdagen, att den icke förbisett, att förslagen om uppbörds- och frimärkesprovisionens fixering och om bestämmande af postförvaltarnes aflöningsförmåner till fasta belopp ginge i sådan rigtning, som vid de under senare tider företagna lönerogleringar i allmänhet ansetts önskvärd. Men, i betraktande af den synnerligen genomgripande betydelsen af den ifrågasatta förändringen i aflönings sättet inom postverket, ansåg Riksdagen likväl en sådan förändring icke böra beslutas förr, än en grundlig utredning angående det dåvarande och det föreslagna aflönings systemets särskilda fördelar och olägenheter blifvit med hänsyn till de inom postverket rådande säregna förhållanden åstadkommen.

I det nådiga bref af den 2 juni 1899, hvarigenom Kongl. Maj:t förordnat om tillsättande af förevarande komité, har ock framhållits Riksdagens nyss omförmälda uttalande.

Komitén har vid sakens behandling icke kunnat undgå att finna, det åtskilliga omständigheter tala emot bibehållande vid postverket af uppbördsprovision såsom aflöningsform, särskildt då fråga är om en allmän löneroglering för postverkets tjenstemän och det således borde gälla att, i enlighet med de grundsatser, som vid lönerogleringar i senare tider gjorts gällande, göra aflönningen för tjenstemännen i största möjliga utsträckning fast och noga bestämd. Så länge provisionen bibehålles, kan ju en dylik fixering af aflöningsförmånerna icke ega rum, enär provisionens belopp står i förhållande till rörelsens storlek inom verket och således vxelar med denna rörelse. Inom post-

verket har ock, med nu gällande bestämmelser för provisionens beräkning, densamma öfver hufvud taget visat en bestämd tendens att stiga, och detta med afseende å vissa tjänstebefattningar i en grad, som för dessa befattningars innehafvare medfört inkomster till belopp gående ut öfver hvad för dem kan anses hafva varit afsedt såsom skäligt. Enär emellertid vid postkontor samtliga der anställda ordinarie tjänstemän taga del i provisionen på förut angifvet sätt, medför alltså placerandet å postkontoret af flere biträdande ordinarie tjänstemän, än förut der varit anställda, omedelbart för en hvar af postkontorets förutvarande ordinarie tjänstemän en känbar minskning i provision, hvaraf åter alstras benägenhet hos postkontorets ordinarie tjänstemannapersonal att, så vidt möjligt, söka förekomma ökning af antalet ordinarie tjänstemän vid postkontoret och att i stället, der ökningen af arbetet gör en ökning af personalen oundgänglig, nöja sig med nya, icke provisionsberättigade extra biträden, hvilka derigenom kunna komma att utföra göromål, som rätteligen bort anförtros åt ordinarie tjänstemän. Väsentliga ändringar i beloppet af den vederbörande tjänstemän vid postkontor tillkommande provision kunna äfven uppstå dels derigenom, att under postkontoret lydande poststationer förändras till sjelfständiga postkontor, eller dylika poststationer eller postkontoret underlydande ångbåtspostexpeditioner förläggas under annat postkontor, i hvilka fall provisionen för uppboräden vid dessa postanstalter frångår det postkontor, hvarunder de förut lydt, dels ock i följd deraf, att nya poststationer eller ångbåtspostexpeditioner inrättas, hvarigenom ökad uppbördsprovision kommer att tillflyta det postkontor, under hvilket de förläggas.

För att häfva olägenheten af att tillkomsten af nya ordinarie tjänstemän menligt inverkar å de äldre ordinarie tjänstemännens inkomster vid postkontor, har också Kongl. Maj:t och Riksdagen, såsom ofvan är omförmäldt, trädt hjälpande emellan, då vid 1900 års riksdag medgafs och genom kongl. brefvet den 8 februari 1901 närmare bestämdes, huruledes godtgörelse inom vissa gränser skulle få tilldelas postkontorens äldre ordinarie personal för den minskning i provisionsinkomster, som kunde uppstå genom tillkomsten från 1900 års ingång af ett större antal nya postexpeditörstjänster; men detta sätt att ordna frågan var

naturligtvis endast provisoriskt och kan så mycket mindre anses hafva afsett att innefatta en verklig lösning, som denna utväg, för någon längre tid anlitad, skulle innefatta en förryckning af hvad med provisionen såsom aflöningsform åsyftas, nemligen att i någon mån göra aflöningsformens stigande eller fallande beroende af rörelsens stegring eller minskning.

Om emellertid komitén än, å ena sidan, ansett åtskilliga omständigheter tala för hela uppborädsprovisionens upphörande medelst dess fixering, har komitén dock, å andra sidan, funnit mycket, som talar till förmån för provisions bibehållande i begränsadt omfång inom postverket, hvar-est denna aflöningsform sedan äldre tider förefunnits, och der dess fullständiga borttagande skulle åstadkomma högst betydliga förändringar. Det torde nemligen ej kunna bestridas, att icke möjligheten för dem, som skola ansvara för postkontorens skötsel och leda underlydande postanstalters arbete, att, i samma mån som arbetet å ett postkontor ökas, erhålla en om ock jemförelsevis ringa ökning i löneinkomster innebär för de ifrågavarande befattningarnas innehafvare en uppmuntran, som väl kan vara behöflig för arbetslustens bibehållande under det ökade arbetet. Ett väl afpassadt provisionssystem torde fördenskull kunna anses tillföra ett verk sådant som postverket, der arbetets mängd och beskaffenhet icke alltid så noga begränsas, en ej oväsentlig faktor af energi och intresse hos verkets provisionsberättigade tjänstemän.

För postverket med dess mångsidiga och på skilda orter så väsentligt olika rörelse skulle det ock visa sig synnerligen svårt att, om den i förhållande till rörelsen stående provisionen helt och hållet borttoges, kunna uppehålla en rättvis fördelning af postkontoren i särskilda klasser, med afseende å postförvaltarnes inkomster, enär, om ej antalet klasser skulle blifva allt för stort, och flyttningar af postkontor från en klass till annan allt som oftast ega rum, alltid inom samma klass komme att sammanföras postkontor, hvilka beträffande rörelsens storlek så betydligt skilde sig från hvarandra, att skilnad i postförvaltares aflöningsförmåner äfven borde åstadkommas. Den svårigheten afhjelpes eller åtminstone förminskas i betydande mån genom uppborädsprovisionen. Uppboräden är nemligen, om ock ej den enda lämpliga grunden för bedömande af stor-

leken utaf rörelsen och arbetet vid ett postkontor, dock i berörda afseende en synnerligen viktig exponent; och skillnaden i aflöning genom den i förhållande till uppbördens storlek utgående provisionen lämpar sig därför i stort sedt ganska väl för att inom en och samma klass af postkontor utjemna den eljest möjligen förekommande orättvisan, att postförvaltare med betydligt olika arbetsprodukt hafva samma löneförmåner. Genom provisionens bibehållande kan på grund af nyssberörda förhållande antalet klasser af postkontor inskränkas, hvilket åter måste anses vara en bestämd fördel för verket, då vanskligheten att placera postkontor i rätt aflöningsklass växer, i den mån klassernas antal ökas.

Vid vägande af hvad sålunda och för öfrigt må kunna anföras för och emot uppbördsprovisionens bibehållande, har komitén, om än med tvekan, ansett öfvervägande skäl tala för provisionens bibehållande, dock i den mindre utsträckning, att, så vidt möjligt, må kunna undvikas eller förminskas de olägenheter, som, på sätt ofvan nämnts, vidlåda de nuvarande bestämmelserna i förevarande afseende.

Angående sättet, hvarpå denna fråga bör lösas, hafva inom komitén olika meningar yppat sig. I det afseende har emellertid enighet rådt, att provisionen icke vidare borde fördelas mellan samtliga ordinarie tjänstemän vid vederbörande postkontor utan allenast tillkomma postförvaltarna och dem bland biträdande tjänstemännen vid postkontoren, hvilkas arbete kan likasom postförvaltarnes anses vara af den mera sjelfständiga och viktiga beskaffenhet, att genom detsammes större intensitet rörelsen vid postkontoren kan i någon mera afsevärd mån utvecklas. Till sistnämnda slag af biträdande tjänstemän har komitén ansett sig böra hänföra endast de vid Stockholms, Göteborgs och Malmö postkontor anställde kontrollörer och andra afdelnings- eller filialkontorsföreståndare äfvensom den vid de af komitén föreslagna postkontoren af 1:a och 2:a klass närmast under postmästaren anställde postexpeditör.

I afseende derå, huruledes provisionen bör utgå till de provisionsberättigade tjänstemännen, har inom komitén uttalats *dels* den åsigten, att provisionen borde, såsom hittills, utgå jemte lön och tjänstgöringspenningar, *dels ock* den meningen, att provisionen borde, till undvikande af olägen-

heten med många olika aflöningsformer, vid postförvaltaretjänsterna, der provisionen i regel kunde anses komma att uppgå till något mera betydande belopp, jemväl ersätta tjänstgöringspenningar, i det att inom hvarje särskild aflöningsklass postförvaltarne skulle under alla omständigheter vara tillförsäkrade viss minimiprovision, hvilken skulle betraktas såsom tjänstgöringspenningar.

Sistberörda åsigt om lämpligheten, i hvad postförvaltaretjänsterna anginge, af tjänstgöringspenningarnas uppgående i provision har omfattats af komiténs flertal och således blifvit komiténs beslut. I sammanhang dermed har komitén, efter gjord undersökning, föreslagit nya bestämmelser rörande uppborndsprovisionens beräkande, i afsigt att förekomma, att provisionen vid de större postkontoren stiger till belopp, som komma att för de provisionsberättigade tjänstemännen medföra större inkomster, än hvad komitén funnit skäligt. Till dessa bestämmelser återkommer komitén dels här nedan i sammanhang med motiverande af de aflöningsförmåner, som föreslagits för vissa tjänstemän vid postkontoren, dels ock i motiverna till aflöningsreglementet för tjänstemän och betjente vid postverket.

Sportler.

Förutom provision hafva postförvaltarne äfven åtnjutit vissa *sportler*, af hvilka dock åtskilliga numera äro indragna. Återstående sportler äro: afgift för s. k. fackafläggning, afgift för postutvexling medelst lösväska och afgift för postafgifters bokförande eller s. k. räkningshållning.

Afgift för
s. k. fack-
afläggning.

I afseende å *afgift för s. k. fackafläggning* gälla enligt § 84, mom. 5 och 6, i allmänna poststadgan af den 9 september 1899 följande bestämmelser:

»Gör korrespondent framställning derom, att för honom, hans familj, hus- och tjänstefolk samt underlydande afsedda försändelser må från öfriga dylika skiljas och utan namnsortering förvaras i särskildt fack (s. k. *fackafläggning*), för att försändelserna må utan uppgift å de särskilda adressaternas namn utlemnas till visst antaget bud men icke till någon annan, ankommer på postförvaltaren och korrespondenten att — derest icke för särskilda fall, såsom för närvarande för postkontoren i Stockholm och Göteborg, är annorledes förordnad — öfverenskomma om beloppet af den ersättning, som må postförvaltaren därför tillkomma.»

»Är vid postkontor på vederbörande postförvaltares be-
kostnad anordnad s. k. amerikanskt fack — d. v. s. fack,
i hvilket hvarje särskild afdelning är å yttersidan försedd
med låst dörr, hvartill korrespondent tilldelas nyckel, på
det att han utan förmedling af posttjensteman och jemväl
på tid af dagen, då postkontoret är stängdt, må ega tillträde till
fackafdelningen — ankommer på postförvaltaren och kor-
respondent, som önskar begagna sig af dylik fackafdelning,
att öfverenskomma om beloppet af den ersättning, som
derför bör utgå.

I fråga om ersättning för begagnande af afdelning i
s. k. amerikanskt eller annat dermed jemförligt fack, som
på postverkets bekostnad anordnats i postkontorslokal,
gäller hvad derom för hvarje särskildt fall är stadgadt.»

Enligt bestämmelserna i detta ämne, tillfaller inkomsten
af fackafläggning ej alltid postförvaltaren utan ingår i vissa
fall — och särskildt vid Stockholms och Göteborgs post-
kontor — till postverket. Der postverket numera bygger
posthus, låter detsamma oftast inrätta för sin räkning s. k.
amerikanska fack, för hvilkas begagnande afgiften alltså
inflyter till postkassan. Ifrågavarande sportel, der den ännu
qvarstår, kan, enligt komiténs uppfattning, ej anses vara af
beskaffenhet, att vid förevarande lönereglering något sär-
skildt afseende bör fästas derå.

Gällande bestämmelser angående *afgift för postutvex-
ling medelst lösväska* återfinnas i § 49, mom. 1, af allmänna
poststadgan den 9 september 1899, så lydande:

Afgift för
postutvexling
medelst
lösväska.

»Den föreståndare för fast postanstalt tillkommande
godtgörelse för utvexling af lösväska skall utgå med lägst
6 kronor och högst 18 kronor om året, allt efter mer
eller mindre ofta förekommande utvexling af lösväskan och
mängden af den i densamma befordrade post.

Kan rörande ifrågavarande ersättning icke träffas öfver-
enskommelse mellan postanstaltens föreståndare och veder-
börande korrespondent, bestämmes uppå framställning be-
rörda ersättning af generalpoststyrelsen.»

Såsom af den tabell öfver postförvaltarens inkomster
åren 1889, 1893, 1898 och 1899, hvilken genom komiténs för-
sorg upprättats och finnes detta betänkande bifogad, framgår,
är sporteln för utvexling af lösväskor numera i allmänhet af
mindre eller alls ingen betydelse. Densamma uppgick visser-

ligen år 1899 i Stockholm till närmare 1,000 kronor, i Sundsvall till något öfver 750 kronor och i Linköping till omkring 625 kronor, men inbringade eljest vid allenast 1 postkontor något mera än 300 kronor, vid 8 postkontor mellan 200 och 300 kronor samt vid 23 postkontor mellan 100 och 200 kronor; vid öfriga postkontor inbringade den mindre än 100 kronor, eller ock förekom den icke alls. Huru osäker denna inkomstkälla är för en postförvaltare och huru den kan fluktuera, framgår af nyss åberopade tabell, enligt hvilken t. ex. inkomsten för lösväskor i Eslöf år 1893 utgjorde 116 kronor, men år 1899 alldeles upphört, i Enköping år 1889 utgjorde 287 kronor 25 öre men år 1893 allenast 128 kronor, och under åren 1889—1899 nedgick i Hörby och Kil från respektive 175 och 154 kronor till 76 à 77 kronor, i Klippan från 280 kronor till 90 kronor, i Nyland från 168 kronor till 70 kronor 50 öre, i Söderköping från 234 kronor 50 öre till 136 kronor o. s. v., under det att ur tabellen också kunna hemtas exempel på stegring i denna inkomst vid åtskilliga andra postkontor. Med utvidgade och förbättrade postförbindelser torde ock på åtskilliga trakter bruket eller behovet att anlita lösväska komma att aftaga. Komitén har därför ansett, att ej heller denna sportel är af beskaffenhet att böra vid bestämmandet af postförvaltarnes löneinkomster tagas i beräkning.

Afgift för
s. k. räknings-
hållning.

Beträffande gällande bestämmelser rörande *afgiften för den s. k. räkningshållningen* torde här böra erinras om innehållet i § 63, mom. 1, samt § 64, mom. 1 och 2, af förut omförmälda allmänna poststadga. I förstnämnda moment stadgas följande:

»Önskar enskild korrespondent eller bolag att, på grund af kontrabok (s. k. *postbok*) med fast postanstalt, vid kvartals utgång erlägga belöpande postafgifter för de af korrespondenten under kvartalet till postbehandling vid postanstalten aflemnade försändelser, varder tillfälle dertill beredt, derest af korrespondenten å postanstalten deponeras kontanta medel eller räntebärande obligationer, motsvarande belöpande postafgifter.

Föreståndare för fast postanstalt kan emellertid på eget äfventyr medgifva, att dylik postbok med postanstalten hålles, utan att deposition egt rum.»

I § 64, mom. 1 och 2, äro följande stadganden meddelade:

»För bokförande af postafgifter för enskild korrespondent eller bolag, som verkställt deposition i enlighet med bestämmelsen i § 63 mom. 1, eger föreståndaren för vederbörande postanstalt att af korrespondent i årligt arvode uppbara:

då beloppet af de bokförda afgifterna för år icke öfverstiger 75 kr.	8 ¹ / ₃ procent deraf;
då beloppet öfverstiger 75 kr. men icke 112 kr. 50 öre om året	7 kr. 50 öre;
då beloppet öfverstiger 112 kr. 50 öre men icke 150 kr. om året.....	9 kr.;
då beloppet öfverstiger 150 kr. men icke 225 kr. om året	11 kr. 25 » ;
då beloppet öfverstiger 225 kr. men icke 300 kr. om året	15 kr.;
då beloppet öfverstiger 300 kr. men icke 450 kr. om året	18 kr. 75 » ;
samt för belopp, öfverstigande 450 kr. om året, utöfver förenämnda afgift 2 ¹ / ₂ procent af öfverskottet.»	

»Har på eget äfventyr föreståndare för postanstalt medgifvit, att postafgifter, som bära af enskild korrespondent eller bolag utgöras, må, utan att deposition egt ruin, bokföras för att vid kvartalets utgång gäldas, utgår ersättning med dubbla beloppet af de i mom. 1 af denna § stadgade afgifter.»

Af tabellen öfver postförvaltarnes inkomster framgår, att inkomsten af räkningshållning för en del postförvaltare uppgått till rätt betydande belopp. Sålunda har den samma under år 1899 utgjort i runda tal: i Stockholm 6,900 kronor, i Göteborg 5,700 kronor, i Malmö 1,750 kronor, i Sundsvall 1,475 kronor, i Helsingborg 1,350 kronor, i Lund 1,250 kronor, i Falun och Norrköping 1,150 kronor, i Hernösand 1,050 kronor och i Gefle 1,000 kronor. I öfrigt har inkomsten i fråga under nämnda år uppgått:

vid 1 postkontor till 900—1,000 kronor,	
» 3 » » 800—900 »	
» 3 » » 700—800 »	
» 5 » » 600—700 »	
» 6 » » 500—600 »	
» 5 » » 400—500 »	

vid 7 postkontor till	300—400	kronor,
» 17 » »	200—300	»
» 43 » »	100—200	»

o. s. v.

Hvad det för Stockholm upptagna beloppet angår, utvisar detsamma emellertid icke hela inkomsten af räkningshållningen vid Stockholms postkontor. Enligt kongl. brevet den 4 december 1896 åtnjuter nemligen postdirektören allenast halfva beloppet af de medel, som vid Stockholms postkontor inflyta för postafgifters bokförande, hvaremot återstoden af denna inkomst efter hvarje års utgång af postdirektören fördelas mellan biträdande tjänstemän vid postkontoret. Den för bemälda postdirektör i tabellen angifna inkomst af denna art är *bruttoinkomst*.

Det torde icke böra lemnas obemärkt, att postförvaltare är postverket ansvarig för att de i räkning mellan postkontoret och enskild korrespondent eller bolag bokförda postafgifterna i behörig tid inflyta till postverket, hvadan en underlåtenhet af korrespondenten i sådant hänseende medför skyldighet för postförvaltaren att sjelf gå i författning om afgiftsbeloppets inbetalning. På grund deraf har ock i fall, då till följd af konkurs eller af annan orsak korrespondenter ej kunnat gälda dem i postbok påförda afgifter, afdrag å inkomsten af räkningshållningen — understundom till afsevärda belopp — drabbat vederbörande postförvaltare.

Ehuru ifrågavarande sportel, likasom öfriga förut omnämnda sportler, tillflyter postförvaltarne, icke från postverket utan från korrespondenter såsom ersättning för särskildt begärd handräckning, hvilken dessutom, hvad räkningshållningen angår, kan för postförvaltare medföra pekuniär risk, har komitén dock, med hänsyn till de ganska afsevärda belopp, hvartill inkomsten af räkningshållningen vid en del postkontor stigit, icke kunnat helt och hållet lemna denna inkomst ur sigte, när komitén sökt afväga de aflöningsförmåner, som borde för postförvaltarne föreslås. Då emellertid ifrågavarande inkomst måste vara utsatt för vaxlingar, dels på grund af yttre konjunkturer, dels ock därför att den ej sällan lärer vara i betydande mån beroende af postförvaltarens personliga egenskaper; då således sporteln i fråga icke kan under alla förhållanden

beräknas såsom fast och säker inkomst; och då den dessutom minskas med ersättningen till dem, som biträda postförvaltaren vid det af räkningshållningen förorsakade arbete, har komitén funnit sig böra föreslå en begränsning af ifrågavarande sportelinkomst endast beträffande postdirektörerna i Stockholm och Göteborg. Komitén har ansett sig böra hemställa, att postdirektören i Stockholm må få behålla en femtedel och postdirektören i Göteborg hälften af *nettoinkomsten* af räkningshållningen vid respektive postkontor, dock att bemälda postdirektörer skola hvar för sig vara tillförsäkrade i sådant hänseende en minimiinkomst af 2,500 kronor, under förutsättning naturligtvis att nettobehållningen af denna sportel för året uppgår till sistnämnda belopp eller derutöfver. De belopp, som i afgifter för räkningshållning kunna vid postkontoren i Stockholm och Göteborg inflyta utöfver hvad sålunda skulle tillkomma postdirektörerna derstädes, har komitén ansett böra, enligt af Kongl. Maj:t fastställda grunder, fördelas mellan de tjänstemän vid berörda postkontor, hvilka biträda vid det arbete, som räkningshållningen förorsakar.

Hvad nu gällande taxebestämmelser för ifrågavarande afgift angår, äro desamma, enligt komiténs åsigt, synnerligen invecklade och föråldrade samt fördenskull i behof af revidering; och har det synts komitén, som om, hvad postverket angår, en enda taxa skulle vara för ändamålet tillräcklig, med skyldighet för enskild korrespondent, firma eller bolag, som begär räkningshållning, att ställa säkerhet för de bokförda postafgifternas behöriga gäldande, men med rätt för vederbörande postförvaltare, der han så finner skäligt, att lemna tillstånd åt korrespondent att utan ställande af säkerhet hålla bok med postkontoret. Den högre taxa, som nu gäller, för den händelse att säkerhet icke ställes, kan nemligen, enligt komiténs förmenande, innefatta en frestelse för postförvaltare att för den högre inkomstens skull underlåta att fordra säkerhet af korrespondent, om hvilkens förmåga att fullgöra sina förbindelser postförvaltaren saknar tillräcklig kännedom; och ehuru följderna af en sådan underlåtenhet drabba postförvaltaren, men icke postverket; saknar det dock för postverket ingalunda betydelse, huruvida en dess uppbördsman med föranledande af gifna bestämmelser ikläder sig sådan risk till afsevärdt

omfång. Komitén har låtit utarbete förslag till nya afgiftsbestämmelser af enklare beskaffenhet än de gamla, men, för så vidt sig bedöma låter, så afpassade, att de böra för postförvaltare medföra på det hela ungefär enahanda inkomst som de nuvarande bestämmelserna.

I enlighet dermed föreslår komitén, att afgiften för enskild korrespondents, firmas eller bolags räkningshållning vid postanstalt bestämmes sålunda, att för hvarje postbok erlägges, oberoende af de postafgifter, som komma att deri upptagas, en årsavgift af 5 kronor, och att derutöfver betalas en afgift, i procent af de bokförda postafgifterna för år räknadt, af

6	procent	å	belopp	till	och	med	500	kronor,
5	»	»	»	derutöfver	till	och	med	1,000 kronor,
3	»	»	»	»	»	»	»	5,000 »
2	»	»	»	derutöfver.				

*Ersättning
för bestyr
med post-
sparbanks-
rörelsen.*

I nådig proposition den 6 mars 1883, angående inrättande af en postsparbank för riket, föreslog Kongl. Maj:t Riksdagen, förutom annat, att medgifva, att Kongl. Maj:t finge tills vidare bestämma *ersättning* till postverkets tjänstemän för deras *bestyr med postsparbanksrörelsen*.

Kongl. Maj:ts framställning i berörda hänseende blef af Riksdagen bifallen.

I nådig skrifvelse till styrelsen för postsparbanken den 21 september 1883, med åtskilliga föreskrifter rörande postsparbankens förvaltning, förordnade Kongl. Maj:t, bland annat, att för postsparbanksgöromålens bestridande ersättning af bankens medel skulle till postanstalternas tjänstemän tills vidare utgå sålunda, att

dels ett belopp af 2 öre för hvar insättning tillfölle den tjänsteman, som i motboken qvitterade det insatta beloppet,

dels för hvarje redovisningsperiod uppördsprovision med en tiondedels procent af de sparbanksmedel, som blifvit å postanstalt insatta, finge tillgodogöras föreståndaren för den postanstalt, som till centralförvaltningen redovisade de influtna medlen, med iakttagande dock, att sådan provision beräknades endast å hvarje fullt tiotal kronor, som i redovisningen inginge.

Inkomsten för postförvaltare af *postsparbanken* framgår af förut omnämnd, detta betänkande bifogad tabell. Deraf

synes, att postdirektören i Stockholm hade i förevarande afseende en inkomst år 1898 af omkring 3,150 kronor och år 1899 af nära 3,000 kronor. I öfrigt belöpte sig berörda inkomst för postförvaltare:

år 1898

vid	4	postkontor	till	300—400	kronor,
»	18	»	»	200—300	»
»	44	»	»	100—200	»

år 1899

vid	6	postkontor	till	200—300	kronor,
»	42	»	»	100—200	»

Under de nämnda åren uppgick vid öfriga postkontor ifrågavarande inkomst för vederbörande postförvaltare till belopp, understigande 100 kronor, eller ock fans ingen inkomst alls från postsparbanken.

Häraf synes, att det egentligen endast är i Stockholm, som ifrågavarande inkomst för postförvaltaren stiger till något större belopp, hvarvid dock är att märka, det någon inkomst af postsparbanken vid postkontoret i Göteborg icke finnes upptagen i ofvanberörda tabell, enär postdirektören i sistnämnda stad under de i tabellen angifna år ej sjelf uppburit denna inkomst, utan afstått den till biträdande tjänsteman, hvilken omhänderhaft det arbete beträffande redovisningen till postsparbanken, som eljest plägar åligga postförvaltarne sjelfva. Denna säregna ställning beträffande Göteborg har likväl från början af senare halfåret 1900 upphört, i det att postdirektören sedan dess inträdt såsom direkt redogörare för postsparbanksmedel; och har inkomsten från postsparbanken för nämnda halfår uppgått för honom till, i jemnt krontal, 123 kronor. Hvad åter postdirektörens i Stockholm betydliga inkomst af postsparbanken angår, beror densamma i ej oväsentlig mån på hittills gällande bestämmelser angående insättande af en del utaf de värnpligtiges dagaflöning i postsparbanken. Af sistbemälde postdirektörs inkomst från postsparbanken belöpte nemligen å insatta sådana bevaringsmedel år 1899 cirka 700 kronor. Denna inkomstkälla upphör för honom omedelbart, när ändrade bestämmelser om belöpande penningebidrag utbetalande till de värnpligtige träda i tillämpning.

Såsom merberörda tabell och de här ofvan derur hemtade siffror gifva vid handen, har postförvaltarnes inkomst från postsparbanken på senare år ej obetydligt nedgått, beroende derpå, att insättningar i postsparbanken minskats. Då emellertid utbetalningarna från postsparbanken till vederbörande motboksegare — för hvilka utbetalningars ombesörjande ersättning ej utgår till posttjenstemännen — ökat, har någon minskning i det posttjenstemännen för postsparbankens räkning tillkommande arbete icke egt rum i samband med minskningen af inkomsten för samma arbete.

Postkontorens klassindelning.

Såsom redan förut angifvits, har ett af de för komitén viktigaste skälen för uppbördsprovisionens bibehållande varit, att derigenom skulle vid indelningen af postkontoren i särskilda klasser, med olika aflöningsbelopp för postförvaltarna, klassernas antal kunna minskas.

För närvarande äro samtliga postkontoren indelade i sex klasser, men, såsom generalpoststyrelsen i sitt den 22 november 1898 afgifna underdåniga förslag till postverkets stater för år 1900 påvisade, har fördelningen i de olika klasserna länge varit föråldrad och erfordrat omreglering. Styrelsen föreslog då, att postkontoren måtte fördelas i en öfverklass och sju andra klasser, hufvudsakligen efter den vid dem befintliga medelsuppbörd. Att styrelsen då ansåg sig icke kunna sammanföra postkontoren till färre antal klasser, härrörde uppenbarligen deraf, att styrelsen samtidigt föreslog fixering af uppbördsprovisionen, hvilken vid sådant förhållande icke längre kunde utöfva sitt modererande inflytande med afseende å postförvaltarnes inom de särskilda klasserna totalinkomster.

Med den ståndpunkt komitén beträffande provisionsfrågan intagit, låter emellertid en inskränkning i antalet klasser sig verkställa.

Efter frånräkning af de tre postkontor, Stockholms, Göteborgs och Malmö, hvilka nu förestås och enligt komiténs åsigt fortfarande böra förestås af direktörer samt bilda en särskild öfverklass, har komitén trott, att — då provisionens olika belopp vid de olika kontoren skulle verka utjemnande inom de särskilda klasserna — ett antal af *fyra* klasser skulle vara tillräckligt, för att nödiga gradationer i fråga om postmästares aflöningsförmåner skulle kunna vinnas.

Vid förutvarande förslag till klassificering af postkontoren har det i väsentlig mån varit storleken af upp-
börden vid postkontoren, som fått bestämma dessas plats
inom klasserna. Komitén har dock ansett sig böra tillse,
om icke äfven andra synpunkter förefunnes, som kunde
vara af beskaffenhet att böra inverka på klassificeringen;
och har komitén, efter en undersökning derutinnan, trott
sig i detta afseende böra taga hänsyn till:

1) antalet afgangna bref, brefkort, korsband samt
nummerexemplar af abonnerade tidningar vid postkontoret;

2) antalet afgangna postsaksförsändelser, postförskotts-
försändelser samt postanvisningar vid postkontoret och under-
lydande poststationer;

3) antalet afgangna assurerade bref och assurerade
paket vid postkontoret;

4) antalet afgangna rekommenderade försändelser och
oassurerade paket vid postkontoret;

5) postkontorets egen samt $33\frac{1}{3}$ procent af under-
lydande stationers frankoteckensuppörd;

6) influtna medel vid postkontoret och underlydande
stationer (utom förskottsmedel);

7) utgifna medel vid postkontoret (utom medelsleve-
ranser);

8) afgangna assurerade försändelsers angifna värde
vid postkontoret;

9) antalet underlydande personal vid postkontoret (med
undantag af landsvägspostiljoner å linier, som ej beröra
kontoret); samt

10) antalet underlydande poststationsföreståndare, före-
ståndare för ångbåtspostexpeditioner, landtbrefbärare, post-
förare och i punkt 9) ej upptagna landsvägspostiljoner.

Vid uppställande af dessa olika synpunkter har komitén
dels intagit samma ståndpunkt som generalpoststyrelsen i
dess uti november 1898 framställda förslag till klassindel-
ning, beträffande i hvad mån de postkontoren underlydande
poststationernas frankoteckensuppörd borde anses utgöra
en mätare af vederbörande postkontors arbete och betydelse,
dels utgått från att storleken af underlydande poststationers
rörelse borde allenast i fråga om vissa grenar af posttra-
fiken tagas med i räkningen, *dels* trott sig böra tillmäta
vissa rörelsegrenar större vikt än andra vid bedömandet af

postkontorens betydelse inbördes, *dels ock* alldeles bortsett från postkontorens postsparbanksrörelse, då nemligen det arbete, som med denna är förenadt, ej ansetts böra med postmedel i någon form godtgöras.

*Postkontor
med post-
direktörer
såsom före-
ståndare.*

I fråga om de postkontor, hvilka nu förestås af direktörer, har komitén, såsom nyss nämnts, funnit dem fortfarande böra utgöra en särskild direktörsklass och direktörerna böra i förslaget till stat ställas framför postinspektörerna, under hvilka de öfriga postkontoren lyda, då deremot postdirektörerna beträffande sina kontor med tillhörande områden i tillämpliga delar utöfva postinspektörs åligganden.

*Postdirektö-
rernas aflö-
ning.*

Aflöningen till *postdirektörerna* utgår för närvarande med 3,000 kronor i lön och 1,000 kronor i tjänstgöringspenningar, hvartill komma uppbördsprovision och de öfriga extra inkomster, som förut äro omförmälda.

Generalpoststyrelsen föreslog i sin underdåniga skrivelse den 22 november 1898, att den fasta aflöningen skulle bestämmas för postdirektörerna i Stockholm och Göteborg till 7,000 kronor, deraf 4,400 kronor lön och 2,600 kronor tjänstgöringspenningar, samt för postdirektören i Malmö till 6,000 kronor, hvaraf 4,000 kronor lön och 2,000 kronor tjänstgöringspenningar. En hvar af postdirektörerna skulle derjemte vara berättigad att komma i åtnjutande af två ålders-tillägg efter 5 och 10 års väl vitsordad tjänstgöring, hvartdera ålderstillägget å 400 kronor. Någon ändring i afseende å dessa tjänstemäns andra extra inkomster än uppbördsprovisionen föreslogs icke.

Komitén har funnit ifrågavarande tre tjänstemäns nuvarande inkomster af sin tjänst böra på det hela för framtiden reduceras, men tillika ansett den nuvarande fasta aflöningen till dem och särskildt den del, som grundlägger pension, vara för låg, till följd hvaraf, såsom ofvan vid behandlingen af frågorna om uppbördsprovision och sportler antydts, den föreslagna reduktionen i totalinkomsten för dem afser de extra inkomsterna, under det att de fasta löneinkomsterna blifvit höjda. Komitén har nemligen föreslagit, att lönen måtte bestämmas för postdirektörerna i Stockholm och Göteborg till 3,500 kronor och för postdirektören i Malmö till 3,200 kronor, med rätt för postdirektör till två, lönen tillhörande ålders-tillägg, hvartdera å 500 kronor. Den tjänstgöringspen-

ningar motsvarande minimiprovisionen har komitén tänkt sig skola för alla tre postdirektörerna fastslås till 2,000 kronor.

Reduceringen i den extra inkomst, som utgöres af upp-
bördsprovision, blir, enligt komiténs förslag, för två af post-
direktörerna högst betydlig, dels till följd af föreslagna
ändringar i de procenttal, hvilka få såsom provision utgå,
dels ock derigenom, att postdirektörerna skulle af den enligt
de nya beräkningsgrunderna utgående provisionen få upp-
bära allenast en åttendedel i Stockholm, tre tiondedelar i
Göteborg och fem tolfte delar i Malmö.

Så skulle, under det att i uppborädsprovision för år
1899 till posttjenstemännen utgått, i runda tal beräknadt:
vid postkontoret i Stockholm 54,300 kronor, i Göteborg
19,700 kronor och i Malmö 10,600 kronor, denna inkomst
hafva för samma år, om de nu föreslagna nya beräknings-
grunderna följts, i runda tal utgjort: vid postkontoret i
Stockholm 22,000 kronor, i Göteborg 8,300 kronor och i
Malmö 5,200 kronor, och derigenom skulle postdirektörer-
nas i dessa tre städer inkomst af uppborädsprovisionen med
de nya beräkningsgrundernas tillämpning hafva för år 1899
utgått med: i Stockholm 2,750 kronor, i Göteborg 2,500 kronor
och i Malmö 2,200 kronor, under det att denna inkomst
nämnda år för dem faktiskt uppgått i runda tal till respek-
tive 2,700 kronor, 5,600 kronor och 3,600 kronor.

Såsom synes, reduceras derigenom icke postdirektörens
i Stockholm inkomst af uppborädsprovisionen, men anled-
ningen dertill är den, att denna inkomst redan genom sär-
skilda nådiga bref är starkt begränsad, och att lägre andel
än den ofvan nämnda af en åttendedel utaf uppboräds-
provisionsbeloppet vid postkontoret ansetts icke kunna be-
träffande postdirektören i Stockholm föreslås, enär följden
deraf skulle blifva, att denne postdirektör, som är chef
för rikets största postkontor, hvars uppborärd utgör ungefär
en femtedel af hela postuppborärd i riket, skulle komma
att i uppborädsprovision hafva lägre inkomst än postdirek-
törerna i Göteborg eller Malmö.

Då emellertid komitén företrädesvis ansett just post-
direktörens i Stockholm extra inkomster af posttjensten böra
undergå reduktion, har en sådan lämpligen funnits kunna
ega rum beträffande den extra inkomsten af räkningshäll-

ning med enskilda korrespondenter och bolag. En reduktion i denna inkomstkälla har jemväl postdirektören i Göteborg ansetts böra vidkännas; och dessa synpunkter hafva, såsom förut anmärkts, ledt derhän, att denna inkomst ansetts böra för postdirektörerna i Stockholm och Göteborg begränsas, för den förstnämnde till en femtedel och för den senare till hälften af *nettoinkomsten* uti ifrågavarande hänseende vid vederbörande postkontor; dock att bemälda postdirektörer skulle i detta hänseende, under angifven förutsättning, hvar för sig vara tillförsäkrade en minimiinkomst af 2,500 kronor; och skulle återstoden af hvad för omförmälda räkningshållning inlutit vid Stockholms och Göteborgs postkontor varda, enligt af Kongl. Maj:t fastställda grunder, fördelad mellan de tjänstemän vid dessa postkontor, hvilka biträda vid det arbete, som räkningshållningen förorsakar.

Postdirektören i Malmö skulle deremot sjelf få behålla hela *nettoinkomsten* af räkningshållningen vid postkontoret derstädes.

Vid bedömandet af huru stor inkomst af nämnda räkningshållning postdirektörerna skulle komma att hemta, bör det ej lemnas obeaktadt, att de inkomstbelopp, som för den förflutna tiden i sådant afseende uppgifvas i den vid detta betänkande fogade tabellen öfver postförvaltarnes inkomster under åren 1889, 1893, 1898 och 1899, icke alltid äro *nettoinkomster* utan, enligt inhemtade upplysningar, ofta angifva *bruttoinkomsterna*, i hvilka, enligt för komitén uppgifna faktiska förhållanden, reducering genom förluster å insolventa räkningshållare uppstått.

Postkontor med postmästare såsom föreståndare.

Komitén har, såsom ofvan nämnts, tänkt sig, att antalet klasser af postkontor skulle, sedan Stockholms, Göteborgs och Malmö postkontor fränskilts såsom öfverklass, utgöra allenast fyra, dervid de ofvan angifna grunderna för klassificeringen, enligt komiténs åsigt, skulle föranleda, att till de särskilda af dessa fyra klasser komme att hänföras följande postkontor:

1:a klassen: 16 postkontor, nemligen i Falun, Gefle, Helsingborg, Jönköping, Kalmar, Karlskrona, Karlstad, Kristianstad, Linköping, Lund, Norrköping, Sundsvall, Upsala, Vexjö, Örebro och Östersund;

2:a klassen: 44 postkontor, nemligen i Arvika, Bollnäs, Borås, Eksjö, Enköping, Eskilstuna, Eslöf, Falköping, Filipstad, Hallsberg, Halmstad, Haparanda, Hernösand, Hesselholm, Hudiksvall, Karlshamn, Katrineholm, Kristinehamn, Köping, Landskrona, Ljusdal, Luleå, Lysekil, Mariestad, Norrtelje, Nyköping, Nässjö, Oskarshamn, Sala, Skara, Sköfde, Sollefteå, Söderhamn, Södertelje, Trelleborg, Uddevalla, Umeå, Varberg, Venersborg, Vestervik, Vesterås, Visby, Ystad och Örnsköldsvik;

3:e klassen: 65 postkontor, nemligen i Alfveta, Alingsås, Arboga, Bengtsfors, Boden, Borgholm, Borlänge, Charlottenberg, Engelholm, Falkenberg, Finspong, Gamleby, Gellivare, Gnesta, Hedemora, Herrljunga, Hvetlanda, Höganäs, Karlsborg, Kil, Klippan, Kopparberg, Laholm, Lidköping, Lindesberg, Ljungby, Ludvika, Marstrand, Mellerud, Moholm, Mora, Motala, Nederkalix, Nora, Norberg, Nyland, Ockelbo, Ousby, Piteå, Ronneby, Råda, Seffe, Simrishamn, Skellefteå, Skene, Smedjebacken, Storvik, Strengnäs, Strömstad, Sunne, Svenljunga, Säfsjö, Söderköping, Sölvesborg, Tomelilla, Trollhättan, Ulricehamn, Vara, Värnamo, Vimmerby, Vingåker, Vännäs, Åmål, Ånge och Åsele;

4:e klassen: 75 postkontor, nemligen i Askersund, Avesta, Backe, Båstad, Dalarö, Degerfors, Djursholm, Elmhult, Frövi, Gislaved, Grenna, Grythytted, Gysinge,* Hedeviken, Hemse, Hjo, Högsby, Hörby, Höör, Kisa, Kungälf, Kungsbacka, Laxå, Leksand, Lilla Edet, Ljusne, Lycksele, Malmköping, Malung, Mariefred, Mjölby, Målilla, Mölnådal, Mönsterås, Nordmaling, Nås, Oroust, Ragunda, Råneå, Skeninge, Stenstorp, Stora Rör, Strömsund, Säfsjöström, Säter, Tidaholm, Torshby, Torshälla, Trosa, Töreboda, Vadstena, Valdemarsvik, Vaxholm, Vretstorp, Änäset, Ärjeng, Åstorp, Ätvidaberg, Äs, Ödeshög, Öfvertorneå, Öregrund och Östhamnar, eller tillhopa 63, samt derjemte 12 vakanta

---

* Genom nädiga brevet den 16 november 1900 är förordnad, *dels* att postkontoret i Gysinge skall indragas vid den tidpunkt, som generalpoststyrelsen eger bestämma, *dels ock* att, samtidigt dermed eller från den senare tidpunkt, som styrelsen likaledes eger bestämma, skall invid eller i närheten af Tierps jernvägsstation å jernvägen mellan Upsala och Gefle inrättas ett postkontor, tillhörande 6:e aflöningsklassen och med benämningen Tierp.

postkontor, att af generalpoststyrelsen, med Kongl. Maj:ts begifvande, disponeras för orter, der sjelfva poströrelsens utveckling eller särskilda omständigheter nödvändigögra inrättande af nya postkontor.

Enligt hvad för komitén meddelats, har nemligen på senare tider gjort sig gällande behovet att på en hel del orter utbyta poststationer mot postkontor. Att så skall vara förhållandet, synes ock komitén ganska naturligt. Under det att postkontorens antal nu är mindre, än antalet fullständiga postanstalter (postkontor och s. k. postexpeditioner) var vid tiden, då 1874 års normalstat trädde i tillämpning, hafva deremot poststationerna, i sammanhang med den oerhörda stegringen af poströrelsen, ökat från 913 vid 1874 års ingång till 2,482 vid 1900 års utgång. Åtskilliga af dessa poststationer förete, såsom verkställd utredning gifvit vid handen, en betydande rörelse, hvilken väl torde motivera deras förändrande till postkontor. En annan anledning att inrätta nya postkontor kan ock ligga deri, att understundom för rörelsens rätta ledning erfordras ett nytt postkontor, under hvilket poststationer i trakten böra läggas.

Komitén har emellertid ansett, att i staten böra upptagas allenast så många vakanta postkontor, som skäligen må antagas motsvara det antal nya postkontor, hvilket under de närmaste åren kan varda af verkligt behof påkalladt. Komitén har trott antalet sådana för närvarande kunna begränsas till 12. Det torde sedermera få ankomma på Kongl. Maj:t att, efter framställning från generalpoststyrelsen, hos Riksdagen föreslå uppförande å stat af det ytterligare antal postkontor, som tid efter annan må finnas behöfligt.

Under det att för närvarande finnas å stat upptagna 191 postkontor, fördelade i sex klasser, med:

3	postkontor	i	1:a	klassen,	
14	»	i	2:a	»	
13	»	i	3:e	»	
38	»	i	4:e	»	
16	»	i	5:e	»	och
107	»	i	6:e	»	,

skulle enligt komiténs förslag postkontorens antal komma att utgöra 203 med:

3	postkontor bildande öfverklass,
16	» i 1:a klassen,
44	» i 2:a »
65	» i 3:e » och
75	» i 4:e » .

Vid jämförelse mellan den af komitéén föreslagna klassindelningen och den nuvarande befinnes:

att de såsom öfverklass i komiténs förslag upptagna tre postkontoren utgöras af dem, som bilda den nuvarande 1:a klassen;

att af postkontoren i den föreslagna 1:a klassen alla tillhöra den nuvarande 2:a klassen, med undantag af postkontoren i Lund och Östersund, hvilka tillhöra 3:e klassen;

att af postkontoren i den föreslagna 2:a klassen tillhöra:

11	den nuvarande 3:e klassen,
25	» » 4:e » och
8	» » 5:e » ;

att af postkontoren i den föreslagna 3:e klassen tillhöra:

13	den nuvarande 4:e klassen,
8	» » 5:e »
44	» » 6:e » ; och

att samtliga redan nu befintliga postkontor, hvilka af komitéén hänförts till 4:e klassen, tillhöra den nuvarande 6:e klassen, med undantag af Askersund, som tillhör 5:e, och Vadstena, som tillhör 4:e klassen.

I postverkets hittillsvarande utgiftsstater, sådana de förelagts Riksdagen, hafva allenast postkontoren af de nuvarande fyra första klasserna särskildt namngifvits med den ort, der de äro belägna. Föreståndarne för dessa postkontor tillsättas af Kongl. Maj:t uppå generalpoststyrelsens förslag med namngifvande af den ort, der de placeras. Deremot hafva de nuvarande postkontoren af 5:e och 6:e klasserna angifvits endast till antalet; deras föreståndare tillsättas af generalpoststyrelsen och benämnas »postmästare vid postverket» samt placeras »tills vidare» å viss ort.

Den omständigheten, att postkontoren af 5:e och 6:e klasserna i utgiftsstaterna angifvits allenast till antalet, har medfört, att postkontor kunnat, med Kongl. Maj:ts medgifvande, af generalpoststyrelsen flyttas från 6:e till 5:e klass eller tvärt om utan Riksdagens hörande, blott icke antalet postkontor i någondera af dessa båda lägsta klasser öfverskridit det i utgiftsstaterna medgifna.

Komitén har visserligen icke förbisett, att det skulle kunna lända till förenkling i behandlingen af uppkommande frågor om postkontors framtida flyttning från en till annan klass, derest i alla de klasser, der någon rubbning, till följd af förändring i postkontorens betydelse, kan antagas komma att inträffa, postkontoren angäfvos allenast till antalet, så att förflyttningar af postkontor från en klass till annan kunde i ännu större skala än hittills ske utan Riksdagens hörande. Men då, med den stadigt fortgående ökningen i postverkets rörelse, det väl ytterst sällan torde komma att inträffa, att vid något af de postkontor, som af komitén föreslagits att placeras i 1:a och 2:a klasserna, rörelsen komme att minskas till det omfång, som kunde betinga postkontorets nedflyttning till lägre klass, utan det väl snarare är att förmoda, att, utan motsvarande nedflyttning, en uppflyttning af postkontor framdeles kan befinnas vara af omständigheterna betingad, och en sådan åtgärd i allt fall skulle erfordra Riksdagens medgifvande såsom inverkan på utgiftsstaterna, har komitén i sitt förslag till utgiftsstat för postverket specifikt, med angifvande af ort, upptagit, förutom Stockholms, Göteborgs och Malmö postkontor, de i 1:a och 2:a klasserna placerade postkontoren, hvaremot postkontoren i 3:e och 4:e klasserna angifvits blott till antalet.

Då komitén tillika förutsatt, att föreståndarne för de postkontor, som ansetts vara af den betydighet, att deras placering i viss klass finnes i sjelfva aflöningsstaten faststald, hädanefter som hittills komma att tillsättas af Kongl. Maj:t, vållas genom komiténs placeringsförslag ingen annan rubbning i det mål, som genom postkontorsföreständares tillsättning på ena eller andra sättet afses, än att enligt förslaget 8 postkontor uppflyttats till klass, der föreståndarne skulle tillsättas af Kongl. Maj:t, under det att deremot 14 postkontor nedflyttats till klass, der föreståndarne skulle tillsättas af generalpoststyrelsen.

Vid uppgörande af förslaget till aflöningsförmåner för *postmästarne* har komitén tagit hänsyn såväl till de inkomster, postmästarne för närvarande kunna af sin tjänst påräkna, som ock till behofvet af att sätta den aflöning, som grundlägger pension, till sådana belopp, att postmästarne vid afskedstagandet kunna komma i åtnjutande af skälig pension; och har komitén tillika låtit sig angeläget vara att, så vidt möjligt, söka åstadkomma öfverensstämmelse mellan telegrafkommissariernas och postmästarne fasta aflöningsförmåner. Att dylik öfverensstämmelse icke kunnat i allo ernås, har sin förklaringsgrund *dels* deri, att, under det samtliga postkontor, utom direktörskontoren, sammanförts i fyra klasser med postmästare såsom föreståndare för kontoren, komitén beträffande telegrafverket haft att räkna med, utom direktörsstationerna och fyra klasser kommissariestationer, jemväl ett hundratal smärre telegrafstationer, som lämpligen ansetts kunna förestås af qvinliga telegrafister eller af manlige stationsmästare tillhörande vaktbetjentklass, *dels ock* deri, att, medan telegrafkommissarierna äro i aflöningshänseende mera uteslutande hänvisade till de å stat uppförda aflöningsförmåner, postmästarne i många fall kunna påräkna, utöfver den i staten angifna aflöning, ganska afsevärda extra inkomster.

På grund deraf har komitén funnit sig böra föreslå följande fasta aflöningsförmåner för postmästarne, nemligen:

postmästare af 1:a klassen:

lön	3,000 kronor,		
minimiprovision (motsvarande tjänstgöringspenningar)	1,500 »	4,500 kronor;	

postmästare af 2:a klassen:

lön	2,400 kronor,		
minimiprovision	1,000 »	3,400 »	

postmästare af 3:e klassen:

lön	2,000 kronor,		
minimiprovision	800 »	2,800 »	

postmästare af 4:e klassen:

lön	1,800 kronor,		
minimiprovision	600 »	2,400 »	.

Dertill skulle för samtliga postmästare komma två ålderstillägg, hvartdera å 400 kronor, efter respektive 5 och 10 år, hvilka ålderstillägg skulle tillhöra lönen.

När komitén nu öfvergår till den *biträdande tjänstemannapersonalen* vid postverkets distrikts- och lokalförvaltningar, har komitén att först behandla frågan om *kontrollörerna*.

*Kontrollör-
rer.*

Dessas antal uppgår, enligt postverkets utgiftsstater för år 1901, till 34, fördelade i tre lönegrader, med 8 i 1:a, 14 i 2:a och 12 i 3:e lönegraden.

Af de 8 kontrollörerna i 1:a lönegraden tjänstgöra 7 vid Stockholms postkontor och 1 vid postkontoret i Göteborg, alla såsom föreståndare för särskild afdelning af postkontor.

Af de 14 kontrollörerna i 2:a lönegraden tjänstgöra 2 såsom filialkontorsföreståndare i Stockholm och 3 såsom afdelningsföreståndare vid postkontoret i Göteborg, 1 sköter föreståndareskapet för den utländska postanvisningsafdelningen vid postkontoret i Malmö, 3 äro anställda såsom postmästarnes närmaste män vid postkontoren i Falun, Sundsvall och Upsala, och de återstående 5 äro placerade med en på hvar och ett af de fem postinspektörsdistrikten.

De 12 kontrollörerna af 3:e lönegraden äro på det sätt fördelade, att vid Stockholms postkontor tjänstgöra 2, den ene såsom postdirektörens kassör och den andre såsom föreståndare för filialpostkontor; vid Göteborgs postkontor tjänstgöra likaledes 2, den ene som afdelningsföreståndare och den andre såsom filialkontorsföreståndare; vid Malmö postkontor tjänstgör 1 såsom afdelningsföreståndare; de öfrige 7 kontrollörerna äro anställda såsom postmästarnes närmaste män vid postkontoren i Gefle, Helsingborg, Jönköping, Kalmar, Linköping, Norrköping och Örebro.

Såsom redan förut vid behandlingen af frågan om uppbördsprovisionen antydts och här nedan vid tal om postexpeditörerna skall vidare omförmälas, har komitén funnit rörelsen vid de af komitén till 1:a och 2:a klasserna föreslagna postkontoren betinga, att postmästaren der vid sin sida erhåller en sin närmaste man, som kan öfvertaga postmästarens detaljarbete med den vidlyftiga redovisningen m. m., och komitén har tillika ansett, att denna postmä-

starens närmaste man skulle få den betydelse för utvecklingen af postkontorets rörelse, att han borde erhålla del i den kvarstående uppbördsprovisionen.

Af den ofvan angifna fördelningen af de nuvarande kontrollörsbefattningarna framgår, att allenast vid 10 af de till 1:a klassen föreslagna postkontor finnas kontrollörer, nemligen vid postkontoren i Falun, Gefle, Helsingborg, Jönköping, Kalmar, Linköping, Norrköping, Sundsvall, Upsala och Örebro, hvaremot ej mindre vid återstående till 1:a klassen föreslagna 6 postkontor än äfven vid samtliga till 2:a klassen föreslagna 44 postkontor sådana tjänstebefattningar saknas.

För att till befattningarna såsom förste män närmast postmästaren erhålla kontrollörer å 1:a och 2:a klassens kontor skulle således erfordras 50 nya kontrollörstjänster, hvartill komme de 5 nya kontrollörssysslor, som komitén funnit behöfliga å postinspektionerna.

Vid ordnandet af denna angelägenhet i sammanhang med reglering af uppbördsprovisionen har komitén likväl trots den väsentliga ökningen af antalet kontrollörstjänster kunna undvikas.

Af hvad i det föregående af komitén anförts framgår, att komiténs förslag innefattar fixering af den nu till postexpeditörerna i allmänhet utgående uppbördsprovision och densammas omsättning till lön och tjänstgöringspenningar. Derigenom blifva naturligtvis postexpeditörernas *fasta* aflöningsförmåner förhöjda — under det att de extra inkomsterna för dem i regel upphöra — och postexpeditörernas af 1:a lönegraden aflöningsförmåner komma att ungefär motsvara hvad som för närvarande i *fast* aflöning tillkommer kontrollörer af lägsta eller 3:e lönegraden, ålders-tillägg oberäknadt.

Denna lägsta kontrollörsgrad har fördenskull synts komitén kunna bortfalla och postmästarens närmaste man å 1:a och 2:dra klassens kontor kunna utgöras af postexpeditör med andel i uppbördsprovisionen.

I ofvan intagen historik är omförmäld den åtgärd, som i sammanhang med den nuvarande postinspektörsinrättningens införande och placering af kontrollör å postinspektionerna vidtogs, för att de kontrollörer, hvilka tilldelades postinspektionerna — der ingen uppbörd och således ej heller

någon uppbördsprovision förefans — ej skulle komma att genom sådan placering lida minskning i inkomster. Denna åtgärd bestod deruti, att sådana kontrollörer förklarades berättigade att för mistad uppbördsprovision njuta en årlig godtgörelse med 600 kronor.

En sådan provisorisk anordning kan naturligtvis nu icke vara lämplig att bibehålla, helst som den i sådant fall skulle utsträckas jemväl till de 5 nya kontrollörsbefattningar, hvilka, enligt komiténs åsigt, böra inrättas vid postinspektionerna. Denna provisionsersättning bör fördensskull omsättas till lön och tjänstgöringspenningar. Genom en sådan fixering komme — då kontrollörerna vid postinspektionerna nu tillhöra 2:a lönegraden, med 2,250 kronor i lön och 750 kronor i tjänstgöringspenningar samt ett ålderstillägg å 400 kronor, tillhoppa således 3,400 kronor, eller, med tillagd ersättning, 600 kronor, för mistad uppbördsprovision, in alles 4,000 kronor — deras aflöning att motsvara, hvad som för närvarande utgår i *fast* aflöning till kontrollörerna af 1:a lönegraden, nemligen 2,700 kronor i lön, 900 kronor i tjänstgöringspenningar samt ett ålderstillägg å 400 kronor, eller in alles 4,000 kronor.

Bortfaller sålunda anledningen att för kontrollörerna å postinspektionerna bibehålla en 2:a lönegrad, synes den omständigheten, att vid postkontoren i Stockholm, Göteborg och Malmö för närvarande finnas, förutom de å förstnämnda båda orter anställde 8 kontrollörerna af 1:a lönegraden, jemväl 6 kontrollörer af 2:a lönegraden och 5 kontrollörer af 3:e lönegraden, icke ensam vara af den betydelse, att allenast fördensskull denna 2:a lönegrad bör bibehållas, i synnerhet som lefnadskostnaderna å dessa tre orter äro särdeles höga och dessa 11 kontrollörers hållande i lägre lönegrad numera icke kan anses betingad af mindre arbete eller ansvar, som skulle hvila på dessa afdelnings- eller filialkontorsföreståndare, jemförda med åtskilliga af dem, som redan nu äro placerade i högre lönegrad, utan synbarligen har sin orsak dels deri, att ingen tjänst i högre kontrollörslönegrad funnits för dem att tillgå, dels ock deri, att den såsom kontrollör i 3:e lönegraden placerade kassören hos postdirektören i Stockholm vid kassörsbefattningens tillkomst kunnat å densamma påräkna högre extra inkomster än de öfriga kontrollörerna, ett skäl som dock

numera kan anses komma att sakna verkligt berättigande, sedan bestämmelserna rörande vissa extra inkomsters fördelning vid Stockholms postkontor delvis redan förändrats och enligt komiténs förslag ytterligare skulle komma att skärpas.

Komiténs förslag afser sålunda, att det behöfliga antalet kontrollörer skulle sammanföras till en enda lönegrad.

Efter inhemtade upplysningar har komitéen beräknat detta antal böra utgöra 20 vid direktörskontoren, eller en mera än för närvarande, för att i Stockholm bereda tillgång till ytterligare en kontrollör såsom filialkontorsföreståndare, samt, enligt hvad förut angifvits, 10 vid postinspektionerna. Hela antalet kontrollörstjänster skulle följaktligen komma att utgöra 30.

Beträffande beloppet af den kontrollörerna tillkommande aflöning, har komitéen nyss angifvit, hurusom en fixering af ersättningen för mistad uppborädsprovision åt kontrollörerna vid postinspektionerna leder till, att aflöningen för dessa bör till slutsumma sammanfalla med eller åtminstone icke understiga den, som för närvarande utgår såsom fast aflöning åt kontrollörerna af 1:a lönegraden, hvilkas aflöningsförmåner i sådant afseende komitéen jemväl uppgifvit. Och då de öfriga, till bibehållande föreslagna kontrollörerna samtliga skulle komma att tjänstgöra såsom afdelningsföreståndare, filialkontorsföreståndare eller kassörer i Stockholm, Göteborg och Malmö, samt de i denna tjänstgöring skulle, enligt i förslaget till aflöningsreglemente för postverket angifna grunder, få andel i uppborädsprovisionen, hvadan någon särskild uppborädsprovisionens omsättning till lön och tjänstgöringspenningar för dem icke skulle ifrågakomma, har komitéen ansett sig icke heller böra för dem föreslå högre fast aflöning, på det hela, än den, som för närvarande utgår till kontrollörer af 1:a lönegraden. Enär likväl kontrollörerna likasom postförvaltare och postexpeditörer ansetts böra tilldelas två ålderstillägg, har detta föranledt någon jemkning i begynnelseaflöningen för kontrollörerna, så att densamma, i stället för nu utgående 2,700 kronor i lön och 900 kronor i tjänstgöringspenningar, föreslagits till 2,200 kronor i lön och 1,000 kronor i tjänstgöringspenningar, under det att det nuvarande ålderstillägget, som utgår efter 10 år med 400 kronor (deraf en fjerde-

Kontrollörernas aflöning.

del tillhör tjänstgöringspenningarna), ansetts böra utbytas mot två ålderstillägg, hvartdera å 400 kronor, att utgå efter 5 och 10 år samt tilläggas lönen.

Postexpeditörer.

Utom kontrollörer finnas såsom biträdande tjänstemän vid postverkets distrikts- och lokalförvaltningar jemväl *postexpeditörer*, manliga och qvinliga.

Till följd af den under de sista decennierna så oerhördt ökade utvecklingen af den postala rörelsen har det varit nödvändigt att, utom denna lägsta tjänstemannagrad, vid postanstalterna anställa ett allt större antal extra biträden, hvilka mot arfvode fått göra postexpeditörssysslor; och allt efter som de extra biträdenas antal vuxit, har, för att bereda en del af dessa ordinarie tjänst, postexpeditörernas antal måst, såsom af ofvan intagen historik framgår, gång efter annan ökas.

När generalpoststyrelsen den 29 november 1883 afgaf sitt underdåniga förslag till postverkets utgiftsstater för år 1885, dervid, bland annat, begärdes 26 nya postexpeditörstjänster, hvarigenom antalet postexpeditörer skulle komma att utgöra 200, meddelade styrelsen, att antalet extra tjänstemannabiträden då uppgick till omkring 450.

Vid aflåtandet af generalpoststyrelsens underdåniga skrifvelse den 29 november 1886, med förslag till postverkets stater för år 1888, då postexpeditörernas antal föreslogs att ökas med ytterligare 20, voro till biträde å postanstalterna vid sådana göromål, som icke kunde åt vaktbetjente anförtros, anlitade, förutom å stat uppförda 36 kontrollörer och 200 postexpeditörer, ett antal af 544 extra ordinarie tjänstemän. Oaktadt de begärda nya postexpeditörsbefattningarna erhöles, steg antalet extra biträden med arfvoden af postmedel år 1888 till 558, deraf 367 antagna af styrelsen och 191 af vederbörande postförvaltare, samt uppgick, då styrelsen i november 1889 afgaf sitt statsförslag för år 1891, till 569, deraf 401 antagna af styrelsen och 168 af postförvaltarne.

Efter det med 1891 års ingång ytterligare 30 postexpeditörstjänster tillkommit, befans, att vid utgången af år 1892 antalet aflönade extra biträden vid postanstalterna uppgick till 650, af hvilka 445 voro antagna af styrelsen och 205 af postförvaltarne. På något mera än tre

år hade således antalet extra biträden vid postanstalterna med aflöning af postmedel stigit med 81. Omförmälda siffror hade vid tiden för aflåtandet af generalpoststyrelsens underdåniga skrifvelse den 24 november 1893, med förslag till postverkets stater för år 1895, ökats, så att antalet af de vid distriktsförvaltningarna och postanstalterna anställda, af styrelsen antagna extra biträden, af hvilka flertalets göromål närmast voro att förlikna med postexpeditörers, då uppgick till 475, hvarjemte å s. k. dispositionsanslag af postmedlen der tjänstgjorde 215 biträden, förutom ett ganska stort antal extra biträden, som voro af postförvaltarna både antagna och aflönade. Sedan i 1895 års stat uppförts 30 nya postexpeditörstjänster, meddelade generalpoststyrelsen i sin underdåniga skrifvelse den 23 november 1896, med förslag till postverkets stater för år 1898, att, oaktadt sistberörda ökning af postexpeditörernas antal, under år 1895 antalet af de utaf styrelsen antagna extra biträden vid distrikts- och lokalförvaltningarna stigit till 496 och att vid tiden för skrifvelsens aflåtande funnes 518 extra biträden, af hvilka flertalets fulla arbetskraft och arbetstid af postverket toges i anspråk, äfvensom att de under år 1895 till postexpeditörer befordrade extra biträdena vid befordringstillfället haft i genomsnitt en lefnadsålder af 34 år och en tillryggalagd tjänstetid i postverket af omkring 13 år.

Från och med år 1898 tillkommo 75 nya postexpeditörstjänster, men det oaktadt klagade generalpoststyrelsen i sin underdåniga skrifvelse den 22 november 1898, med förslag till postverkets stater för år 1900, ånyo öfver det rådande missförhållandet mellan antalet ordinarie och extra tjänstemannapersonal å postanstalterna. Den ordinarie tjänstemannapersonalen å dessa anstalter utgjorde då, postförvaltare och kontrollörer inberäknade, 582, men den å postanstalterna tjänstgörande extra biträdespersonalen hade vid 1897 års utgång stigit till 760, af hvilka 566 voro antagna af styrelsen och 194 af vederbörande postinspektörer eller postförvaltare, hvarförutom å postanstalterna mera tillfälligt tjänstgjorde 163 personer i tjänstemannaställning utan aflöning af postverket. Genom tillsättande af de erhållna 75 nya postexpeditörsbefattningarna hade med 1898 års ingång antalet af de å postanstalterna tjänst-

görande, af styrelsen antagna extra biträdena minskats, men sedan dess hade, till erforderlig ökning af arbetskrafterna å postanstalterna, antagits 43 nya extra biträden, hvadan antalet sådana, antagna af styrelsen, i slutet af november 1898 utgjorde 534.

Ehuru med 1900 års ingång antalet postexpeditörer å stat ökats med ytterligare 143 eller till 500, har antalet extra tjänstemannabiträden icke kunnat minskas utan tvärt om högst betydligt stigit, i det att de af generalpoststyrelsen antagna extra biträdena vid slutet af år 1900 voro 619 till antalet och vid utgången af september 1901 ökats till ett antal af 691. Tjänsteåldern för extra biträden vid tiden för befordran till ordinarie tjänst, hvilken ålder för de i slutet af år 1898 befordrade utgjorde omkring 13 år, har, oaktadt tillkomsten af de många nya postexpeditörsbefattningarna, för de år 1901 befordrade sjunkit med allenast 2 år eller således till omkring 11 år.

Af nu anförda siffror framgår enligt komiténs förmenande med all önskvärd tydlighet, att, oaktadt gång efter annan postexpeditörernas antal betydligt ökats, så att postexpeditörstjänsterna, hvilka ännu i 1887 års stat voro 200, numera uppgå till ett antal af 500, ytterligare ett större antal dylika tjänster måste å ordinarie stat uppföras, för att en lämplig proportion mellan ordinarie och extra tjänstemän vid postanstalterna må åstadkommas och det arbete, som bör af ordinarie tjänstemän utföras, afven i regel blifva af sådana tjänstemän utfördt.

Öfverflyttning af en del göromål från tjänstemän till vaktbetjente.

Då komitén fördenskull nu föreslår upptagande å ordinarie stat af ytterligare ett antal postexpeditörstjänster, har komitén likväl ej ansett sig kunna göra detta, utan att något ingå på den viktiga *frågan om ökad verksamhetsområde för postvaktbetjente*, med syftemål att derigenom söka förekomma fortgående hastig stegring i antalet extra tjänstemannabiträden vid distrikts- och lokalförvaltningarna.

En sådan hastig ökning af extra tjänstemannapersonal medför nemligen, såsom ofvan anförda siffror också ådagalägga, skapandet af nya postexpeditörstjänster för att kunna bereda den extra personal, hvars tid och arbetskraft år för år af postverket till fullo tagas i anspråk, utsigt till erhållandet af ordinarie tjänst inom en ej allt för aflägsen

framtid, enär i motsatt fall utsigten för verket att behålla duglig personal allt för mycket äfventyras. Men utom de afsevärda belopp, som till sådana nya postexpeditörsafflöningar åtgå, medför en ständigt fortgående ökning af postexpeditörernas antal den stora olägenheten, att befodringsutsigterna för de ordinarie postexpeditörerna till högre befattningar stadigt minskas, då naturligtvis antalet i de högre tjänstemannagraderna, postmästares och kontrollörers, icke kan i motsvarande mån komma att stiga. Följden deraf för det stora antalet manliga postexpeditörer blir den, att allt färre sådana kunna beräkna att under sin tjänstetid i postverket hinna upp till postmästaregrad med de bättre inkomster och den högre pension, som der stå att ernå; och dessa ogynsamma befodringsutsigter kunna icke antagas blifva lemnade ur räkningen af dem, som väl lämpa sig för tjänstemannabanan.

Men äfven ur en annan synpunkt vore det af vigt, om tjänstemannabiträden vid postverket skulle kunna i större mån, än hittills skett, ersättas af vaktbetjente. Det lärer väl kunna antagas, att flere duglige ordinarie postvaktbetjente under sin tjänstgöring i postverket komma att i vissa grenar af det postala arbetet förvärfva sådan känedom och erfarenhet, som kunna göra dem lämpliga att sköta en del enklare tjänstemannagöromål, hvilkas öfvertagande kunde för dem medföra någon aflöningsförbättring i form af arfvode. Vetskapen om utsigten dertill skulle icke sakna betydelse för vaktbetjentkåren i dess helhet.

Komitén har visserligen icke förbisett, att generalpoststyrelsen åt vigten af denna fråga under många år egnat sin uppmärksamhet, särskildt ur synpunkten af att förekomma indragandet på tjänstemannabanan af ett större antal personer, än som på densamma kunde i en framtid förvärfva erforderlig bergning. Styrelsen har redan i sitt underdåniga förslag till postverkets utgiftsstater för år 1885, enligt hvad af ofvan intagen historik inhemtas, framhållit lämpligheten af att i postverket hafva kontorsbiträden, hvilka till följd af sin föregående verksamhet och de lefnadsvanor, som de derunder förvärfvat, borde anse sin framtid betryggad derigenom, att dem bereddes en årsinkomst, ungefärligen motsvarande den, som tillkomme

bättre aflönade vaktbetjente; och styrelsen anmälde vidare i sitt underdåniga förslag till postverkets stater för år 1888, att styrelsen sökt i allt större utsträckning tillämpa den regeln att för arbete af enklare beskaffenhet å postanstalterna, såsom stämpling af inkomna försändelser, första sorteringen af bref m. m., hufvudsakligen anlita biträde af vaktbetjente.

Uti sitt i slutet af november 1893 afgifna underdåniga förslag till postverkets stater för år 1895, då ökad antal postexpeditörer begärdes, återkom styrelsen ånyo till samma fråga och förmålde, att styrelsen hade för afsigt att söka utbyta vissa postkupéexpeditioner mot postiljonskupéer, skötta af en eller flere vaktbetjente, samt att styrelsen äfven ville tillse, huruvida icke vid större fasta postanstalter en del göromål kunde utan olägenhet anförtros åt personer, hvilkas aflönande skulle för postverket medföra mindre utgifter, än hvad för det dåvarande utginge åt tjänstemanna-biträden.

Postiljonskupéer, skötta uteslutande af vaktbetjente, hafva under den derefter förflutna tiden i allt större antal kommit till stånd. År 1893 utgjorde dessa kupéer 49, år 1900 deremot 140. De i postiljonskupéerna tjänstgörande vaktbetjente åtnjuta särskildt tilläggstraktamente.

I utfärdadt reglemente af den 10 januari 1900 för postkontoren och postkupéexpeditionerna i riket angående brefpostförsändelsers behandling har generalpoststyrelsen uti § 64 närmare angifvit vissa postgöromål, som må åt vaktbetjent vid postkontor eller i postkupéexpedition anförtros. Bestämmelserna derutinnan lyda sålunda:

»Åt postvaktbetjent, som är anställd vid postkontor eller inom postkupéexpedition, må, under vederbörande posttjänstemans omedelbara tillsyn och på hans ansvar, anförtros:

- bundtning af vanliga brefpostförsändelser;
- förpackning af post;
- omsnörande af påsar och säckar;
- försegling af inslagen eller förpackad post; samt
- öppnande af säckar, påsar och brefbundtar.

Det tillhör emellertid vederbörande tjänsteman att egna synnerlig uppmärksamhet deråt, att gällande föreskrifter rörande tillslutning och försegling af afgående post äfven-

som rörande öppnande af ankommen post varda behörigen iakttagna.»

»Åt vaktbetjent, som eger tillräckliga insigter i dirigering, må, efter medgifvande af vederbörande distriktschef, uppdragas att, på eget ansvar, sortera sådana vanliga brefpostförsändelser, hvilka icke utgöras af bref eller brefkort, äfvensom oassurerade paket.

Äfvenledes må, efter medgifvande af vederbörande distriktschef, åt vaktbetjent anförtros att å postkontor på eget ansvar verkställa försortering af den del af ankommen post, som utgöres af vanliga bref och brefkort, äfvensom af aviser.»

Ehuru således, såsom af det nu anförda framgår, generalpoststyrelsen redan vidtagit åtgärder i den af komitén förordade rigtning och öfverlåtitt åt vaktbetjente att utföra åtskilliga sådana göromål, som förut legat på tjänstemannapersonal, har komitén likväl, med hänsyn till ofvan angifna synpunkter, velat här uttala sig för önskvärdheten af ett fortgående i denna rigtning, så långt som arbetets art och postverkets trygghet må anses kunna medgifva.

Då emellertid, äfven om någon sådan utsträckning i vaktbetjentes användning under den närmaste tiden låter sig genomföra, detta likväl, till följd af posttrafikens fortgående snabba utveckling, icke kan antagas komma att medföra minskning i den redan befintliga tjänstemannapersonalen, ordinarie och extra, utan endast förekomma de extra tjänstemännens oerhörda stegring i antal för framtiden, har komitén, med aktgifvande å nu befintliga förhållanden, ansett sig böra föreslå upptagande å ordinarie stat af ytterligare *250 nya postexpeditörstjänster*, hvarigenom hela antalet dylika tjänster skulle komma att uppgå till 750. Derigenom skulle enligt af komitén inhemtade upplysningar — under förutsättning att de nya staterna för postverket komme att träda i tillämpning med 1903 års ingång — vid nyssnämnda tidpunkt kunna till postexpeditörer befordras, utom äldre extra biträden, äfven sådana, hvilkas föregående tjänstetid i postverket utgjorde omkring $7\frac{2}{3}$ år.

Ökning af
antalet post-
expeditörer.

Hvad beträffar fördelningen af de föreslagna nya postexpeditörstjänsterna mellan de från och med år 1900 befintliga fyra lönegraderna af postexpeditörer — i hvilket antal

lönegrader komitén saknar anledning att nu föreslå någon ändring — har komitén funnit denna fördelning böra ske så, att likheten i antal mellan 1:a och 2:a lönegraderna inbördes samt mellan 3:e och 4:e lönegraderna inbördes bibehålles. Beträffande det antal tjenster, som bör tilldelas sistnämnda två lönegrader och således i regel besättas med qvinnor, så, enär qvinliga extra biträden pläga, om och i den mån placeringsmöjligheter förefinnas, befordras till ordinarie tjenst i tur och ordning med de manliga, beräknadt i allmänhet efter tiden för antagande till extra ordinarie tjenstemän, bör allenast så stort antal tilläggas de qvinliga lönegraderna, att denna befordringsgrund kan upprätthållas.

Enligt hvad komitén inhemtat, hafva emellertid, just i saknad af placeringsmöjligheter, qvinliga extra biträden hittills icke kunnat befordras till ordinarie postexpeditörer i sådant antal, att de fyllt de för dem särskildt afsedda båda lägre lönegraderna, utan hafva åtskilliga af de redan nu å stat befintliga postexpeditörstjenster af 3:e lönegraden tills vidare besatts med män. Genom ökning i antalet manliga postexpeditörstjenster beredes tillfälle att uppflytta dessa manliga postexpeditörer till högre lönegrad, hvarigenom motsvarande antal qvinliga postexpeditörstjenster blir ledigt; och då, enligt hvad för komitén blifvit upplyst, af de till tjensteålder 250 äldsta bland de extra biträdena allenast ett mindre antal utgöres af qvinnor, har, på grund af gjorda beräkningar, komitén funnit de föreslagna 250 nya postexpeditörstjensterna böra fördelas med 110 å hvardera af de båda första lönegraderna och 15 å hvardera af de båda öfriga. I följd deraf skulle antalet postexpeditörer komma att utgöra:

i 1:a lönegraden.....	320,
» 2:a »	320,
» 3:e »	55,
» 4:e »	55.

Postexpeditörernas
affö-
ning.

Enligt nu gällande bestämmelser uppgå postexpeditörernas afföningsförmåner i de särskilda lönegraderna till följande belopp:

1:a lönegraden:

lön.....	1,350	kr.	
tjänstgöringspenningar.....	450	»	
uppbördsprovision (medeltal för år 1899).....	418	»	2,218 kr.
2 ålderstillägg å 400 kr. efter 5 och 10 år.....			<u>800</u> » 3,018 kr.

2:a lönegraden:

lön.....	1,200	kr.	
tjänstgöringspenningar.....	400	»	
uppbördsprovision (medeltal för år 1899).....	394	»	1,994 kr.
2 ålderstillägg å 400 kr. efter 5 och 10 år.....			<u>800</u> » 2,794 kr.

3:e lönegraden:

lön.....	1,050	kr.	
tjänstgöringspenningar.....	350	»	
uppbördsprovision (medeltal för år 1900).....	312	»	1,712 kr.
2 ålderstillägg å 150 kr. efter 5 och 10 år.....			<u>300</u> » 2,012 kr.

4:e lönegraden:

lön.....	900	kr.	
tjänstgöringspenningar.....	300	»	
uppbördsprovision (medeltal för år 1900).....	303	»	1,503 kr.
2 ålderstillägg å 150 kr. efter 5 och 10 år.....			<u>300</u> » 1,803 kr.

Att komitén i denna uppgift ansett sig böra för postexpeditörer af 1:a och 2:a lönegraderna angifva medeltalet af uppbördsprovisionen för år 1899, men för postexpeditörer af 3:e och 4:e lönegraderna upptaga medeltalet af uppbördsprovisionen för år 1900, har sin orsak *dels* deri, att för de postexpeditörer, som före 1900 års ingång inne-

haft sina tjänster, inkomsten af uppborädsprovision år 1899 kan i viss mån betraktas såsom ett normalbelopp, till följd af Riksdagens ofvan angifna beslut derom att, bland andra, dessa postexpeditörer skulle hållas skadeslösa för den minskning i inkomst af uppborädsprovisionen, som kunde för dem uppkomma genom tillsättandet enligt 1899 års riksdags beslut af nya postexpeditörsbefattningar, *dels ock* deri, att postexpeditörer af 3:e och 4:e lönegraderna tillkommo först med år 1900.

Vid tal om provisionen för postexpeditörerna torde ock böra erinras derom, att vissa postexpeditörer icke åtnjuta andel i uppborädsprovision. Detta är fallet dels med de postexpeditörer, som äro anställda hos postinspektörerna, dels ock med de postexpeditörer, som tjänstgöra vid jernvägs-posten, hvarmed uti ifrågavarande hänseende är likställd tjänstgöringen inom vissa sjöpostexpeditioner. Hvad den förra kategorien angår, eller de, som tjänstgöra hos postinspektörerna, åtnjuta de dock, såsom i ofvan intagen historik omförmäls, i ersättning för mistning af uppborädsprovisionen en godtgörelse af 400 kronor för år. Hvad åter beträffar de postexpeditörer, som tjänstgöra vid jernvägs-posten och inom vissa sjöpostexpeditioner, anses inkomsten af de till dem nu utgående traktamenten innefatta ej blott ersättning för extra kostnader till följd af resan utan äfven godtgörelse för mistad uppborädsprovision med ungefär enahanda belopp, som i sådant afseende kommer de hos postinspektörerna tjänstgörande postexpeditörer till del. I Kongl. Maj:ts förslag till 1899 års riksdag angående uppborädsprovisionens fixering för vederbörande posttjenstemän genom dess omsättning till lön och tjänstgöringspenningar ingick fördenskull beträffande de vid jernvägs-posten och inom vissa sjöpostexpeditioner tjänstgörande postexpeditörer den förutsättning, att, i sammanhang med höjning af den fasta aflöningen, traktamentet för sådan tjänstgöring skulle minskas, så att det ej vidare blefve ens till en del att såsom aflöning beräkna, utan allenast innefattade godtgörelse för de extra utgifter, tjänstgöringens art förorsakade; och denna ståndpunkt har jemväl komitén intagit, då den nu föreslagit nya aflöningssatser för postexpeditörerna, i det att komitén tänkt sig, att denna traktamentsersättning skulle minskas och ordnas efter ungefär enahanda grunder,

som numera gälla i fråga om traktamente för de vaktbetjente, hvilka tjänstgöra vid jernvägsposten och å vissa ångbåtslinier. Vid en sådan reglering skulle dock naturligtvis i fråga om traktamentsbeloppen iakttagas den skillnad, som rättvisligen bör mellan tjänstemäns och vaktbetjentes traktamenten förefinnas.

Af det nu sagda torde framgå, att, då man för uppgörande af ett förslag till lönerreglering för postexpeditörerna, med borttagande för dem i allmänhet af andel i uppbördsprovisionen, vill utröna postexpeditörernas nuvarande inkomster i hvarje lönegrad, man för erhållande af medeltalet i uppbördsprovision bör medtaga icke blott den provision, som af postexpeditörer å fasta postanstalter verkligen åtnjutas, utan äfven den godtgörelse, som, till fixt belopp eller i form af traktamenten, kommer de hos postinspektörerna eller de i postkupéer samt vid sjöpostexpeditioner tjänstgörande postexpeditörer till del. Så har ock skett vid uträkningen af ofvan angifna medeltal för uppbördsprovisionen, och de ofvan anförda aflöningsförmånerna för de fyra olika lönegraderna kunna fördenskill lämpligen tagas till utgångspunkt vid ett sådant löneregleringsförslags uppgörande.

Såsom redan är omförmäldt, har komitén ansett någon anledning icke förefinnas att förändra antalet lönegrader för postexpeditörer; och att för denna grupp af tjänstemän föreslå aflöningar, som skulle innefatta nämnvärd minskning i hvad åt någon af dem för närvarande utgår, finner komitén icke vara rådligt.

Tvärt om, då omständigheterna nu åter påkalla en väsentlig ökning af antalet postexpeditörer, och derigenom dessas redan förut synnerligen kläna befordringsutsigter ytterligare försämras, enär ökning af postexpeditörernas antal hvarken nu eller framdeles kan finna motsvarighet i ökning af kontrollörs- eller postmästaresysslor, samt till följd deraf postexpeditörstjensten för allt flera posttjänstemän blir att betrakta såsom en sluttjenst, utöfver hvilken de ej nå, har det synts komitén, att vid uppgörande af ett regleringsförslag särskildt de manliga postexpeditörerna böra i aflöningsvilkor så tillgodoses, att för dem möjligheten att å sin aflöning kunna underhålla sig och familj icke blir utesluten.

Dervid har emellertid komitén, då dess förslag innefattar ett lika antal postexpeditörstjänster i 1:a som i 2:a lönegraden eller 320 i hvardera af dessa grader, ansett sig kunna utgå från det antagandet, att hvarje manlig postexpeditör, som förhåller sig väl i tjänsten, skall under sin tjänstetid hinna nå den 1:a lönegraden; och det är således företrädesvis denna lönegrad, som komitén funnit vara i behof af något förbättrade aflöningsförmåner. Men om med en sådan förbättring i aflönning skall ernås, hvad som dermed åsyftas, bör den icke skjutas allt för långt åt framtiden i form af förhöjda ålderstillägg utan läggas i begynnelseaflöningen, som ändock icke annat än högst undantagsvis ernås förr än vid mera mogen ålder.

Åsigten, att postexpeditörerna böra redan från början beredas en dräglig inkomst, hvarigenom möjligheten för dem att existera utan skuldsättning underlättas och den frestelse, som ligger i handhafvandet af de genom postverket gående stora penningebelopp, minskas, har emellertid — med fästadt afseende tillika derå, att, enligt den ofvan meddelade beräkningen, befordran till ordinarie postexpeditör ansetts komma att inträffa först, sedan tjänstemannen under närmare 8 år varit i postverket tjänstgörande — ledt derhän, att komitén funnit jemväl postexpeditörernas af 2:a lönegraden begynnelseaflöning böra något förhöjas under motsvarande minskning i ålderstilläggen, på grund hvaraf för dessa postexpeditörer 200 kronor framflyttats från ålderstilläggen till begynnelseaflöningen.

Beträffande 3:e och 4:e lönegraderna, hvilka tillkommit med år 1900 och äro afsedda hufvudsakligen för qvinnliga postexpeditörer, har komitén icke ansett lämpligt att nu föreslå någon annan förändring i aflöningsförmåner än den, som direkt betingas af uppbördsp provisionens omsättning till lön och tjänstgöringspenningar.

De af komitén efter sålunda angifna grunder föreslagna aflöningsförmånerna för postexpeditörerna äro:

1:a lönegraden:

lön.....	1,725 kr.	
tjänstgöringspenningar.....	775 »	2,500 kr.
2 ålderstillägg å 400 kr. efter 5 och 10 år.....	800 »	3,300 kr.

2:a lönegraden:

lön.....	1,500 kr.	
tjenstgöringspenningar.....	700 »	2,200 kr.
2 ålderstillägg å 300 kr. efter 5 och 10 år.....	600 »	2,800 kr.

3:e lönegraden:

lön.....	1,250 kr.	
tjenstgöringspenningar.....	500 »	1,750 kr.
2 ålderstillägg å 150 kr. efter 5 och 10 år.....	300 »	2,050 kr.

4:e lönegraden:

lön.....	1,050 kr.	
tjenstgöringspenningar.....	450 »	1,500 kr.
2 ålderstillägg å 150 kr. efter 5 och 10 år.....	300 »	1,800 kr.

Ålderstilläggen skulle, likasom för andra posttjenstemän är föreslaget, tillhöra lönen.

Ehuru, med tillämpning af dessa aflöningssatser, provision eller provisionsersättning af ofvannämnda slag ej komme att utgå till postexpeditörer i allmänhet, skulle dock — såsom i det föregående, vid behandling af frågan, huruvida uppborndsprovisionen bör såsom aflöningsform bibehållas eller ej, äfvensom vid motiverande af komiténs förslag att indraga den nu befintliga 3:e kontrollörsgraden, är antydt — uppborndsprovision i viss förändrad form komma att bibehållas för sådana postexpeditörer, som tjenstgöra såsom afdelnings- eller filialkontorsföreståndare vid postkontoren i Stockholm, Göteborg eller Malmö, äfvensom för den närmast under postmästaren anstälde postexpeditör vid postkontor af 1:a eller 2:a klass.

Komitén har nemligen ansett dessa tjenstemäns arbete vara af den mera sjelfständiga och viktiga beskaffenhet, att genom detsammans större intensitet rörelsen vid postkontoren kan i någon mera afsevärd mån utvecklas; och vid sådant förhållande, samt då provisionen såsom aflöningsform inom postverket icke föreslås att alldeles försvinna,

utan fortfarande skulle användas såsom en uppmuntran i arbetet, har komitén funnit de tjänstemän, om hvilka nu är fråga, böra åtnjuta förmånen af någon aflöningsförbättring i den mån arbetet och ansvaret ökas.

Att afdelnings- eller filialkontorsföreståndare vid de stora postkontoren i Stockholm, Göteborg eller Malmö hafva den mera sjelfständiga ställning, att på deras nit, vaksamhet och uthållighet mycket beror, huru rörelsen vid afdelningen eller filialkontoret utvecklar sig, torde ligga i öppen dag; och vill man fördenskull tillerkänna sådana afdelnings- eller filialkontorsföreståndare, som äro kontrollörer, någon andel i uppboråsprovisionen, förefinnes naturligtvis icke någon anledning, hvarför icke åt sådana föreståndare, som äro postexpeditörer, jemväl bör tilldelas enahanda för-mån.

Men äfven å de postkontor, som af komitén föreslagits till 1:a eller 2:a klass, är rörelsen numera öfver hufvud taget så betydlig, att de biträdande tjänstemännen å dessa kontor i allmänhet måste få åt sig hänvisadt att utföra vissa detaljer i arbetet, såsom kuggjul i ett maskineri, och postmästaren ensam blir den, som öfverskådar och sammanhåller det hela. Postmästaren å ett sådant kontor kan emellertid icke alltid vara tillstädes under den långa expeditionstiden och de tider derutöfver, då kontoret är för allmänheten stängdt, men arbetet med postbehandlingen pågår. För arbetets jemna gång skulle det då vara af värde, om vid kontoret funnes någon postmästarens närmaste man, hvars tid i regeln icke vore upptagen af detaljarbete med expeditionen, utan som kunde hjälpa med ledningen af arbetets gång i dess helhet. I den nu gällande organisationen har uppenbarligen en sådan ställning varit tillämnad för de å ett fåtal större postkontor placerade kontrollörerna, ehuru dessa till följd af otillräckligheten i antalet ordinarie tjänstemän och andra omständigheter kommit att, i den mån arbetet å kontoren vuxit, den ene efter den andre dragas in i detaljarbetet och blifva i fråga om arbetsprestation allt mera likställda med öfriga biträdande tjänstemän å kontoren. Det kunde visserligen synas vara mest följdriktigt att söka återföra kontrollörerna å de större kontoren till den särskilda ställning, som varit för dem afsedd; men med den hastiga stegringen i posttrafiken har rörelsen numera så

utvecklats, att något sådant ej skulle kunna konsekvent genomföras, med mindre kontrollörernas antal så ökades, att en kontrollör kunde placeras å hvar och ett af postkontoren i de föreslagna 1:a och 2:a klasserna. Komitén har emellertid, såsom redan förut antydts, dragit sig för att föreslå så många nya kontrollörstjänster, som för en sådan åtgärd skulle erfordras, och komitén har tillika trott, att hvad som åsyftas skulle kunna tillfredsställande ernås genom att förse postmästare af 1:a eller 2:a klass med en postexpeditör att såsom närmaste man biträda med postkontorets skötsel i dess helhet. Derigenom att denne postmästarens närmaste man bibehålles i postexpeditörsgrad, vinnes jemväl den fördel, att, om han visar sig för den särskilda ställningen mindre lämplig, han lättare kan förflyttas till andra göromål, som han kan beräknas komma att bättre fullgöra; och enligt komiténs förmenande bör det ej heller lemnas ur räkningen, att genom den af komitén föreslagna åtgärden möjlighet beredes att ur den stora skaran af postexpeditörer utvälja såsom ett slags elitkår, med bättre utsigter till befordran på grund af vunna tjänstemeriter, dem, som i duglighet och energi visat sig mera framstående.

Å dessa postmästarnes närmaste män skulle också, enligt hvad komitén håller före, kunna läggas åtskilligt af det nu å postmästaren hvilande, synnerligen vidlyftiga räkenskaps- och redovisningsväsendet, utlemnande af frankotecken från postmästarens hufvudförråd till den allmänheten direkt betjenande personalen m. m., allt i syfte att postmästarna å de större kontoren, mera än nu är förhållandet, måtte få tid att egna intresse åt sjelfva ledningen af arbetet och befrämjandet af postkontorens utveckling.

Den särskilda ställning, som desse postmästarnes närmaste män skulle komma att intaga, betingar emellertid rättvisligen någon högre löneinkomst; och då ett uppsving i rörelsen å de postkontor, der de äro placerade, omedelbart för dem medför ökad arbete, har det syns komitén vara lämpligast, att den högre löneinkomsten tillfaller dem i form af andel i provisionen å vederbörande postkontors uppbörd, i hvilket afseende komitén, enligt hvad som framgår af § 2 i förslaget till aflöningsreglemente för tjänste-

män och betjente vid postverket, föreslagit, att vid postkontor af 1:a och 2:a klass en fjerdedel af provisionen, för år räknadt, skall tillkomma den närmast under postmästaren å kontoret anstälde postexpeditör.

Komitén öfvergår nu till aflöningsförhållandena för de å stat anstälde vaktbetjente vid postverkets distrikts- och lokalförvaltningar. Vaktbetjente.

Enligt den normalstat för postverket, som trädde i tillämpning med ingången af år 1874, utgjordes postanstalternas vaktbetjening af vaktmästare, postiljoner och brefbärare. 1874 års normalstat.

Hvad först angår *vaktmästarne*, voro dessa i nämnda stat fördelade på tre lönegrader med ett antal af 5 inom 1:a, 5 inom 2:a och 15 inom 3:e lönegraden. Aflöningen utgjorde inom 1:a lönegraden 800 rdr, hvaraf 600 rdr lön och 200 rdr tjenstgöringspenningar, inom 2:a lönegraden 700 rdr, hvaraf 525 rdr lön och 175 rdr tjenstgöringspenningar, och inom 3:e lönegraden 600 rdr, hvaraf 450 rdr lön och 150 rdr tjenstgöringspenningar. Vaktmästare.

Postiljonerna voro — extra postiljoner oberäknade — i samma stat fördelade på två lönegrader, med en aflöning af 300 rdr inom 1:a och 225 rdr inom 2:a lönegraden. Antalet postiljoner inom hvardera lönegraden utgjorde 100. Postiljoner.

Till aflönande af *brefbärare* var å aflöningsstaten uppfördt ett särskildt anslag, hvaraf generalpoststyrelsen, jemlikt kongl. brefvet *den 9 november 1861* och § 16 af den för styrelsen *den 5 december 1873* utfärdade instruktion, egde anvisa aflöning för en hvar brefbärare till belopp af årligen högst 250 rdr. Detta maximibelopp blef emellertid redan genom kongl. brefvet *den 20 mars 1874* förhöjdt till 300 rdr. Brefbärare.

Utöfver den nämnda fasta aflöningen utgingo till vissa klasser af vaktbetjente, på sätt nedan förmåles, särskilda aflöningsförmåner i form af ålderstillägg, traktamenten, brefbärareskillning, tilläggsarfvode (för brefbärares förmän) och hyreshjelp samt, till samtliga klasser, uniformsbeklädnad.

Ålderstillägg tillkom, enligt de i sammanhang med 1874 års stat gifna bestämmelser, dels vaktmästare af 2:a och 3:e lönegraderna, med den inskränkning likväl, att Ålderstillägg.

ålderstillägget ej skulle utgå med högre belopp, än att, sammanlagdt med aflöningen i öfrigt å stat, detsamma beredde befattningens innehafvare en inkomst af 800 rdr, *dels ock* brefbärare, utan någon begränsning af aflöningens maximibelopp;

och utgick ålderstillägg i två åldersklasser, nemligen:

i den 1:a med 100 rdr efter 10 års väl vitsordad tjenstgöring och

i den 2:a med 200 rdr efter 15 års tjenstgöring.

Af ålderstillägget skulle tre fjerdedelar anses tillhöra lön och en fjerdedel tjenstgöringspenningar.

Genom kongl. brefvet *den 5 juni 1874*, angående postverkets stater för år 1875, blef emellertid, i enlighet med Riksdagens beslut, rätten till ålderstillägg så till vida utsträckt, att sådant tillägg skulle, utan den för vaktmästarne dittills stadgade begränsning af aflöningens maximibelopp, tillkomma alla de vid postanstalterna anställda vaktmästare och brefbärare med 100 kronor efter 5 och 200 kronor efter 10 års ordinarie tjenstgöring.

Traktamente
till postiljon.

Till postiljon, som användes att beledsaga post, utgick *traktamente*, jemlikt kongl. brefvet *den 17 maj 1872*. I detta afseende var genom nämnda kongl. bref förordnadt, hufvudsakligen, *att* till grund för traktamentets beräkning i allmänhet skulle läggas det antal timmar, under hvilka, enligt faststald tidtabell, postiljon vore från sin station frånvarande, dock att detta antal skulle ökas med 2 timmar: den *ena* för inställelse i behörig tid, före resans anträdande, för att å postanstalten biträda med postförsändelsernas inpackande m. m., och den *andra* för den handräckning, som efter återkomsten erfordrades för postens uppackande m. m.; *att* enligt tidtabell öfverskjutande andel af en timme skulle, om densamma uppginge till 30 minuter eller derut-öfver, beräknas såsom hel timme, hvaremot, om öfverskottet uppginge till mindre än 30 minuter, något traktamente därför icke skulle utbetalas; *att* för hvarje timme, därför enligt förenämnda grunder traktamente tillkomme postiljon, detsamma i allmänhet skulle utgöra 10 öre, men att för timme, hvilken, hel och hållen eller till någon del infallande mellan kl. 10 på aftonen och kl. 5 på morgonen, användes till resa med post eller för sådant biträde å postanstalt, som ofvan omförmäls, traktamentet skulle utgå med

15 öre; samt *att*, om postiljonsbeskickningen fullbordades på kortare tid än ett dygn, traktamentet likväl icke skulle utgöras med mindre än 2 rdr.

Genom samma nådiga bref hade Kongl. Maj:t funnit godt förklara, att, der för transport af postförsändelser mellan postanstalt och jernvägsstation eller ångbåtshamn eller af annan giltig anledning påkallades biträde af postiljon, hvilken icke för dagen till postiljonsbeskickning användes, det postiljon därför tillkommande traktamente skulle utgöra ett efter omständigheterna lämpadt belopp, hvilket generalpoststyrelsen egde bestämma, under iakttagande likväl att detta traktamente icke i något fall uppginge till mera än 2 rdr om dagen.

Förhöjning af traktamentet medgafs genom kongl. brefvet *den 23 mars 1877*, hvarigenom förordnades, att postiljonstraktamente skulle från och med 1877 års början i allmänhet utgöra 12 öre för hvar timme, därför enligt bestämmelserna i nyssberörda nådiga bref *den 17 maj 1872* traktamente postiljon tillkomme, men utgå med 18 öre för timme, hvilken, hel och hållen eller till någon del infallande mellan kl. 10 på aftonen och kl. 5 på morgonen, användes till resa med post eller för sådant biträde å postanstalt, som i sistnämnda nådiga bref omförmäldes; och *att*, der postiljonsbeskickning blefve fullbordad på kortare tid än ett dygn, traktamentet i allt fall icke skulle utgöras med mindre än 2 kronor 40 öre.

Då genom kongl. brefvet *den 8 december 1881* förändrade grunder fastställdes för beräkning af traktamenten för tjänstemän vid postverket under tjänstgöring i jernvägspostkupé, blef i sammanhang dermed förordnad, att traktamente till de vid *postbefordringen å jernväg* tjänstgörande postiljoner skulle utgå efter enahanda grunder, som för traktamente till tjänstemän i jernvägspostkupé blefvo bestämda, dock med iakttagande deraf, *dels* att för hvarje i tjänstgöring använd timme, därför traktamente tillkomme sådan postiljon, detsamma i allmänhet skulle utgöra 15 öre, men för hvar i tjänstgöring använd timme, som hel och hållen eller till en del infölle mellan kl. 10 på aftonen och kl. 5 på morgonen, 25 öre; *dels* att för den tid utöfver en timme efter ankomsten till och en timme före afgangen från vänd- eller öfverliggningsort,

jernvägspostiljon i öfrigt, utan skyldighet att tjänstgöra, låge öfver å ort, der han icke vore stationerad, traktementet skulle utgå med 10 öre för timme; *dels ock* att minimibeloppet af det för ett dygn belöpande traktementet till jernvägspostiljon skulle beräknas till 2 kronor 40 öre.

Sedermera fann Kongl. Maj:t, jemlikt nådigt bref *den 1 februari 1884*, godt medgifva, att vid de tillfallen, då för postkupégörumålens behöriga handläggning erfordrades, att vederbörande inom postkupéerna tjänstgörande betjente instälde sig till tjänstgöring tidigare än en timme före affärdandet af det bantåg, hvarmed postkupén fortskaffades, till samma betjente finge såsom ersättning för den utsträckta tjänstgöringen af postmedlen utbetalas traktementet, under iakttagande af de i nådiga brefvet den 8 december 1881 för traktementets beräkning fastställda grunder.

Enligt samma grunder, men med viss förhöjning i traktementets belopp, skulle, jemlikt kongl. brefvet *den 24 mars 1882*, traktementet utgå till de postiljoner, som användes till tjänstgöring å linien Köpenhamn—Malmö.

Brefbärareskillning.

För aflemnande i adressats bostad af bref, brefkort, försändelser under band och vissa andra slag af försändelser egde brefbärare sedan äldre tider af adressaterna uppbära särskild *brefbärareskillning*, utgående, der ej aftal blifvit träffadt om ersättningens utgörande med en viss summa för året, med 3 öre för hvarje försändelse, dock med rättighet för postverket — jemlikt förberörda kongl. bref *den 9 november 1861* — att å de orter, der flere brefbärare anställes, förordna om fördelningen mellan dem af de genom brefbärareskillningen influtna medel.

Traktementet till vissa brefbärare.

Brefbärarne i Stockholm och Göteborg intogo emellertid i nyssberörda afseende en undantagsställning. Genom kongl. brefvet *den 23 januari 1856* var nemligen, beträffande brefbärarne i Stockholm, medgifvet, att, om sammanlagda beloppet af brefbärareskillningen ej skulle utgöra så mycket, att hvardera af de tjänstgörande brefbärarne undfinge minst 1 rdr b:o för hvarje tjänstgöringsdag, hvad som till fyllnad deri erfordrades finge från postkassan anordnas; och enahanda medgifvande lemnades, hvad angick brefbärarne i Göteborg, genom kongl. brefvet *den 16 februari 1872*.

Enär emellertid, på grund af den i Bern den 9 oktober 1874 afslutade posttraktat, brefbärareafgift icke vidare fick upptagas för bref och andra postförsändelser, som från de till den allmänna postföreningen hörande länder ankommo, och då af denna anledning inkomsten af brefbärareafgiften tenderade att i betydlig mån nedgå, blef genom kongl. brefvet *den 31 mars 1876* förklaradt, att det genom nådiga brefven den 23 januari 1856 och den 16 februari 1872 till 1 krona 50 öre bestämda dagtraktamente för brefbärare i Stockholm och Göteborg finge för tiden från 1876 års början förhöjas till 2 kronor; under vilkor dock att, så länge för ankomna brefpostförsändelsers hembärande särskild afgift upptoges, de afgifter af detta slag, som i nyssnämnda begge städer inflöte, blefve såsom annan postuppbörd till postkassan redovisade.

På grund af kongl. brefven *den 3 maj 1870* och *den 20 mars 1874* utgick särskildt *arfvode till brefbärareförmän i Stockholm*. Genom berörda nådiga bref hade nemligen Kongl. Maj:t funnit godt medgifva, att, mot tilläggsarfvode af 10 kronor i månaden, en brefbärareförmän finge, i mån af behof, anställas inom hvart och ett af de distrikt, i hvilka hufvudstaden, hvad brefbäringens besörjande anginge, vore eller blefve indelad.

Tilläggsarf-
vode till bref-
bärareförmän
i Stockholm.

Vid Stockholms och Göteborgs postkontor anställda postiljoner, beräknade till högst 20, åtnjöto, jemlikt kongl. brefvet *den 15 mars 1861*, särskild *hyreshjelp*, utgående med 75 rdr för år till hvarje postiljon.

Hyreshjelp
till vissa
postiljoner.

Förutom öfriga aflöningsförmåner egde, på sätt redan är nämnt, betjente inom samtliga klasser tillgodonjuta *uniformsbeklädnad* eller, i vissa fall, ersättning derför.

Uniformsbe-
klädnad.

Sedan emellertid, genom beslut vid 1882 års riksdag, brefbärareafgiften blifvit upphäfd, bemyndigades generalpoststyrelsen, genom kongl. bref *den 2 juni 1882*, att bestämma beloppet af det dagtraktamente eller i annan form utgående godtgörelse, som med anledning af berörda beslut borde vederbörande brefbärare tillkomma, dervid dock skulle iakttagas, att dylik ersättning ej i något fall finge öfverstiga 2 kronor om dagen.

Brefbärareaf-
giftens upp-
hävande.
Traktamente
till brefbä-
rare.

Antalet vaktmästare vid postanstalterna ökades i 1876 års stat med 2 inom 2:a lönegraden, hvaremot nästföljande år 1 vaktmästare inom denna grad öfverfördes till generalpoststyrelsen, och

1875—78
årens stater.

Ökning af
personalen.

i 1878 års stat med 6 inom 2:a och 6 inom 3:e lönegraden.

Postiljonernas antal ökades i 1875 års stat med 20, hvaraf 10 inom hvardera lönegraden, och i 1877 års stat med ytterligare 10, hvaraf 5 inom hvardera lönegraden.

Indragning
af 3:e löne-
graden för
vaktmästare.

Med utgången af år 1879 indrogs 3:e lönegraden för vaktmästare, hvarvid de denna grad tillhörande 21 vaktmästare uppflyttades till 2:a lönegraden.

Efter dessa förändringar utgjorde vaktmästarnes antal 38, deraf 5 i 1:a och 33 i 2:a lönegraden, och postiljonernas antal 230, deraf hälften i hvardera lönegraden.

1885 års
stat.

Till en genomgående omorganisation beträffande vaktbetjentpersonalen framlade generalpoststyrelsen förslag i sin underdåniga skrifvelse den 29 november 1883, angående postverkets stater för år 1885.

Hvad särskildt angick brefbärrarne, hvilkas antal, i regelbunden tienstgöring, då utgjorde tillhopa 306, meddelade styrelsen i sin nämnda skrifvelse, att på grund af det be- myndigande, som lemnats styrelsen genom § 16 af den för styrelsen då gällande instruktion, jemförd med nådiga brefvet den 20 mars 1874, årslönen blifvit faststald för 94 brefbärrare till 300 kronor,

» 144	»	» 250	»
» 20	»	» 200	» och
» 48	»	» belopp,	understigande 200 kronor,

samt i medeltal utgjorde 253 kronor för hvar brefbärrare.

Såväl vid fastställande af årslönen som vid bestämmandet — jemlikt nådiga brefvet den 2 juni 1882 — af dagtraktamentets belopp, hade ansetts böra tagas synnerlig hänsyn till omfattningen af de göromål, som brefbärrare ålegat, likasom äfven till den i allmänhet större eller mindre lefnadskostnaden i den ort, der brefbärrare blifvit till tienstgöring anstald.

Traktamentet hade, efter hvad styrelsen vidare meddelade, blifvit faststaldt

för 168 brefbärrare till kronor 2⁰⁰ om dagen,

» 4	»	»	»	1 ⁸⁰	»	»
» 32	»	»	»	1 ⁷⁵	»	»
» 6	»	»	»	1 ⁶⁵	»	»
» 43	»	»	»	1 ⁵⁰	»	»

för 18 brefbärare till kronor 1'25 om dagen,
 » 6 » » » 1'10 » »
 » 17 » » » 1'00 » » och
 » 12 » » belopp, understigande 1 krona,
 samt utgjorde i medeltal kronor 1'70 om dagen.

I särskilda, till generalpoststyrelsen ingifna skrifter hade emellertid vissa grupper af vaktbetjente gjort framställning om förbättrade lönevilkor.

Bland dessa framställningar vore det, enligt styrelsens åsigt, icke någon, som förtjenade så mycket afseende som yrkandet derpå, att af den postiljoner och brefbärare tillkommande aflöning en större del, än hvad dittills varit fallet, måtte utgå i lön eller arvode å stat. Beskaffenheten af den tjänstgöring, som ålåge postverkets betjente, verkade derhän, att i allmänhet dessa betjente tidigare än deras vederlikar inom flera andra verk blefve urståndsatta att på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina åligganden. Då ett sådant förhållande inträdde, utgjorde emellertid mycket ofta pensionens ringa belopp ett hinder för postiljon, likasom för brefbärare, att från tjänsten afgå. Jemlikt det reglemente, som gälde för civilstatens pensionsinrättning, vore nemligen för vaktbetjente pensionen beroende af lörens belopp, i det att till 8:e klassen, med 300 kronors pension, hänfördes vaktbetjente, hvilkas lön uppginge till minst 500 kronor, men till 9:e klassen, med 200 kronors pension, vaktbetjente, hvilkas lön understege 500 kronor. Och ännu större blefve, hvad anginge de vaktbetjente, hvilkas krafter tilläte dem kvarstanna i tjänstgöring, till dess de uppnått 65 år, skilnaden mellan den pension, som å postverkets indragningsstat tillkomme vaktbetjent med 300 kronors lön, och den pension, hvaraf vaktbetjente med 500 kronors lön kunde komma i åtnjutande.

Löne-
reglering.

Icke ensamt en billig hänsyn till dessa betjentes behof af hvilat efter många års ansträngande arbete, utan äfven såväl allmänhetens som postinrättningens fördel måste emellertid anses tala för årslönens fastställande till belopp, som möjliggjorde afgang ur tjänsten vid den tid, då helsa och krafter icke längre vore tillräckliga för behörigt fullgörande af de till befattningen hörande bestyr. Detta mål syntes generalpoststyrelsen kunna lämpligen ernås genom lörens

fastställande till 500 kronor, i sammanhang hvarmed de genom nådiga brefvet den 5 juni 1874 meddelade bestämmelser rörande de en del vaktbetjente tillkommande ålders-tillägg ansågos böra förändras derhän, att vaktbetjent, hvilken icke tillhörde den å aflöningsstat uppförda klass vaktmästare vid postanstalterna, skulle efter 5 års väl vitsordad ordinarie tienstgöring tilldelas 100 kronors ålders-tillägg till lönen, dock så att tidpunkten för ålderstilläggets åtnjutande icke i något fall vidtoges förr än 5 år efter utgången af år 1884.

Mera än någon annan klass af postverkets vaktbetjente syntes en stor del af de till landsvägsposternas öfvervakande använde postiljoner vara i behof af någon löneförhöjning. För många af dessa betjente vore nemligen — äfven oak-tadt de hunnit befordran till ordinarie befattning — den löneinkomst, som, enligt gällande bestämmelser, dem tillkomme, ganska ringa, utgörande för 1 postiljon omkring 540 kronor, för 4 postiljoner omkring 610 kronor, för 1 postiljon omkring 650 kronor, för 6 postiljoner omkring 670 kronor och för 3 postiljoner omkring 700 kronor hvardera, under det att bland de för postbefordran å jernväg använda postiljoner 1, den bäst aflönade, uppbure omkring 1,300 kronor, 1 omkring 1,215 kronor, 18 omkring 1,170 kronor och 24 omkring 1,100 kronor. Dock vore den tienstgöring, som åläge landsvägspostiljonerna, icke allenast i flera fall mycket ansträngande, utan äfven af beskaffenhet att mången gång — särdeles der postföringen försigginge nattetid och i svårt väder — utöfva ett menligt inflytande på postiljonernas helsa, likasom den äfven någon gång ut-satte dem för öfvervåld.

Jemväl hvad brefbärarne anginge, ansåg styrelsen böra anmärkas, att, medan bland dessa betjente de, hvilka vunnit ordinarie anställning, i Stockholm åtnjöte — ålders-tillägg oberäknadt — en aflöning af dels 1,030, dels 1,150 kronor och i Göteborg uppbure 980 kronor, också utom ålderstillägg, så utginge till brefbärare å en del andra orter aflöningen med vida mindre belopp. Sålunda vore för 8 brefbärare aflöningen inskränkt till belopp af 500—600 kronor, 4 uppbure endast 400—500 kronor och för 1 brefbärare understeg aflöningen 400 kronor.

I öfrigt kunde visserligen, enligt styrelsens åsigt, icke bestridas, att i aflöningen till olika vaktbetjente borde förefinnas en skilnad, beroende på omfattningen och beskaffenheten af de göromål, som åt dessa betjente anförtroddes, och på den olika lefnadskostnaden för betjente, hvilkas tjenstgöring, dag efter dag, försigginge å samma plats, och sådana betjente, som användes till tjenstgöring å bantåg eller till landsvägsposts öfvervakande. Särskildt förekomme ock anledning att, vid bestämmande af aflöningen för postiljon å jernväg, fästa afseende dervid, huruvida postiljons tjenstgöring inskränkte sig dertill att, i de fall då s. k. fullständig postkupéexpedition egde rum, medfölja såsom biträde åt postexpeditör, eller om postiljon ensam tjenstgjorde i postkupé och till följd deraf åt honom vore uppdraget att, på eget ansvar, expediera försändelser.

Den olikhet, som, på grund af ofvan omförmälda omständigheter, borde ega rum i aflöningen för postbetjente, hvilka å olika orter och i tjenstgöring af olika slag användes, ansåg styrelsen lämpligast åstadkommas derigenom, att visserligen för traktamentet fastställdes ett maximibelopp, men att, inom detta belopp, traktamentets storlek i särskilda fall blefve beroende af de förhållanden, för hvilka blifvit af styrelsen redogjort.

Då de 38 vaktmästarne vid postanstalterna blifvit tillförsäkrade en aflöning å stat, uppgående i en del fall till 800, men i andra fall till 700 kronor, ålderstillägg oberäknade, kunde de icke tillförbindas att underkasta sig en reglering, hvarigenom deras fasta aflöning skulle nedsättas till 500 kronor. Generalpoststyrelsen ansåg sig dock icke böra föreslå dessa vaktbetjentes uppförande å öfvergångs- eller indragningsstat, utan syntes dåvarande anslag till vaktmästare vid postanstalterna böra tills vidare bibehållas å aflöningsstat, under iakttagande deraf, att vid uppkommande ledighet dithörande befattningar icke återbesattes, men att antalet postbetjente, hvilkas aflöning å stat utgjorde 500 kronor, ökades i samma mån, som antalet vaktmästarebefattningar vid postanstalterna sålunda minskades.

De betjente, hvilka, förutom de 38 vaktmästarne, för det dåvarande användes i regelbunden tjenstgöring å postanstalt eller vid postbefordran, voro, enligt hvad generalpoststyrelsen meddelade,

306 brefbärare,
 143 postiljoner, hvilka beledsagade landsvägspost,
 141 postiljoner, tjenstgörande vid postförsändning med
 bantåg,
 42 postiljoner, hvilka transporterade post mellan post-
 anstalt och bangård eller ångfartyg, samt
 23 postiljoner, hvilka besörjde tömning af brefflådor,
 eller sammanlagdt 655 postbetjente.

Ökning af
 personalen.

Det i en senare tid ökade antalet försändelser, för
 hvilkas aflemnande till adressaterna anlidades postverkets
 brefbärare, och behovet af att bereda större säkerhet för
 en del poster, som dittills fortskaffats utan att beledsagas
 af postiljon, gjorde det emellertid antagligt, att före 1885
 års utgång skulle befinnas nödigt använda ytterligare åt-
 minstone 20 postbetjente, hvadan styrelsen hemställde, att
 å stat måtte uppföras aflöning för 675 postbetjente, utöfver
 de dåvarande vaktmästarne.

En så genomgripande förändring i sättet och vilkoren
 för postbetjentes aflönande, som sålunda blifvit ifrågastald,
 syntes dock icke böra genomföras, utan att på samma gång
 träffades anordningar, ledande derhän, att postverket kunde
 af dessa betjente hemta all den nytta, hvilken de vore i
 tillfälle att göra verket. Sådant vore icke förhållandet, så
 länge exempelvis postiljon, hvilken ej för dagen användes
 till posts beledsagande, icke vore skyldig att vid postanstalt
 å den ort, der han öfverläge, biträda med handläggning af
 förekommande göromål, eller då brefbärare icke ansåges
 pliktig att, vid tillfälle, göra tjenst som postiljon.

Sammanfö-
 rande af bref-
 bärare och
 postiljoner
 till en grupp,
 »andra vakt-
 betjente».

Styrelsen, som ansåg såväl brefbärare som postiljoner
 böra kunna, i mån af behof, för postverkets räkning an-
 vändas till tjenstgöring af det ena eller det andra slaget,
 för hvilken de funnes lämpliga, upptog dem därför i stats-
 förslaget under den gemensamma benämningen vaktbetjente.

Generalpoststyrelsens här ofvan återgifna förslag blef,
 i enlighet med vederbörande departementschefs hemställan,
 framlagdt för 1884 års riksdag samt, uppå statsutskottets
 tillstyrkande, af Riksdagen godkändt.

Kongl. bref-
 vet den 30
 maj 1884.

På grund deraf uppfördes, jemlikt kongl. brefvet *den*
30 maj 1884, i 1885 års stat — förutom de från den
 äldre staten kvarstående vaktmästarne, 5 af 1:a och 33
 af 2:a lönegraden — 675 »andra vaktbetjente» vid post-

anstalterna; hvarjemte meddelades det nådiga förklarande, att vaktbetjent vid postanstalt, som tillträdde lön efter den nya staten, skulle ega att efter 5 års väl vitsordad ordinarie tjänstgöring uppbära 100 kronors ålderstillägg till lönen, dock att tidpunkten för detta ålderstilläggs åtnjutande icke i något fall finge vidtaga förr än 5 år efter utgången af år 1884; samt att, i den mån de vid postanstalterna anställda 38 vaktmästarne afginge, de efter dem ledigblifna vaktmästarebefattningarna icke skulle återbesättas, utan i stället antalet vaktbetjente med 500 kronors lön i motsvarande mån ökas.

Med tillämpning af sistberörda bestämmelse utbyttes under den följande tiden efter hand 35 vaktmästarebefattningar, hvilkas innehafvare afgått, mot vaktbetjentbefattningar med 500 kronors lön. Genom den lönereglering för den ordinarie vaktbetjentpersonalen vid postanstalterna, som genomfördes vid 1899 års riksdag, ansågs emellertid nämnda bestämmelse såsom upphäfd; och hafva till följd deraf de 3 återstående vaktmästarebefattningarna — sedan deras innehafvare numera afgått, den sista med utgången af februari månad 1901 — indragits utan motsvarande ökning af antalet »andra vaktbetjente».

Under förmälan, att vaktmästarnes, postiljonernas och brefbärarnes sammanförande till en tjänstgöringsklass påkallade förändrade bestämmelser i afseende å det desse betjente tillkommande traktamente sålunda, att detsamma blefve bestämdt att under alla förhållanden utgå efter samma grund till samtliga vaktbetjente, samt att en revision af dithörande bestämmelser erfordrades jemväl till följd af den förändring i vaktbetjeningens fasta aflöning, som vidtagits genom de för år 1885 fastställda staterna, afgaf generalpoststyrelsen i underdånig skrifvelse *den 14 augusti 1884* förslag till förändrade stadganden uti ifrågavarande hänseende; och i enlighet med detta förslag fann Kongl. Maj:t godt, genom nådigt bref *den 19 september samma år*, förordna, att beloppet af det traktamente, som finge vaktbetjent vid postverket tillerkännas, skulle högst utgöra 2 kronor för dag; att generalpoststyrelsen skulle ega att inom förenämnda maximibelopp bestämma storleken af traktamentet för en hvar vaktbetjent särskildt; att till de vaktbetjente, som gjorde tjänst å bantåg och dervid på eget

*Vaktmästare
å äldre stat.*

*Förändrade
bestämmelser
rörande
traktamen-
tet.*

ansvar expedierade post, likasom ock till de vaktbetjente, som tjenstgjorde å linien Malmö—Köpenhamn, dock finge, der sådant pröfvades skäligt, utbetalas ett tilläggstraktamente af högst 1 krona för dag utöfver det traktamente, som eljest skolat vederbörande tillkomma; samt att dessa bestämmelser skulle träda i tillämpning med 1885 års början.

Enahanda tilläggstraktamente medgafs, jemlikt kongl. brefven *den 18 november 1892* och *den 28 maj 1897*, för vaktbetjente, som tjenstgjorde å linierna Helsingör—Helsingborg och Trelleborg—Sassnitz.

Särskildt arfvode skulle fortfarande tillkomma breffbärrareförmän i Stockholm på grund af kongl. brefvet *den 30 december 1884*, genom hvilket i detta afseende förordnades, att till hvar och en af de vaktbetjente — dock ej flere än en inom hvart och ett af de distrikt, i hvilka hufvudstaden, hvad breffbäringens ombesörjande anginge, vore eller blefve indelad, — som användes såsom förmän för öfriga inom samma distrikt anställda vaktbetjente, finge af anslaget till traktamenten för vaktbetjente utbetalas ett tilläggstraktamente af 10 kronor i månaden, under förbindelse för bemälda förmän att dervid fullgöra de särskilda skyldigheter, som generalpoststyrelsen uti breffbäringens intresse kunde finna skäligt dem ålägga.

1888 års
stat.

Om ökning i vaktbetjentes antal hemställde generalpoststyrelsen i den underdåniga skrifvelse *den 29 november 1886*, hvarmed styrelsen afgaf förslag till postverkets stater för år 1888.

Ökning af
personalen.

Enligt en verkställd utredning funnos, efter hvad styrelsen meddelade, för det dåvarande 34 postlinier med en medellängd af 6·2 mil, å hvilka landsvägspost fortskaffades nattetid utan att beledsagas af postiljon. Å dessa linier försigginge således postföringen utan annat skydd än det, som kunde lemnas af den icke ens alltid fullvuxne postföraren. Med hänsyn till de betydliga penningebelopp och andra värdeförsändelser, som dåmera befordrades genom postverkets försorg, syntes det styrelsen betänkligt att låta detta förhållande fortfara. För att kunna å dessa 34 postlinier anordna postiljonsbeskickning, för hvilket ändamål en vaktbetjent erfordrades för hvarje linie, äfvensom för att blifva i tillfälle att med dylik beskickning förse nya lands-

vägsposter, som borde inrättas, samt anställa erforderlig vaktbetjening i postkupé å nya jernvägslinier, hemstälde styrelsen, att det förutvarande antalet vaktbetjente måtte få ökas med 48 nya.

Denna fränställning förelades 1887 års riksdag och vann dess bifall; hvarefter, jemlikt kongl. brefvet *den 13 juli 1887*, de begärda 48 vaktbetjentbefattningarna uppfördes i 1888 års stat. Hela antalet vaktbetjente vid postanstalterna kom sålunda dåmera att utgöra 761, hvaraf 32 från äldre stat kvarstående vaktmästare.

Beträffande den hushyreshjelp, som, jemlikt kongl. Kongl. brefvet *den 15 mars 1861*, utgått till vissa vaktbetjente i Stockholm och Göteborg, blef, i enlighet med derom af generalpoststyrelsen gjord hemställan, genom kongl. bref *den 31 maj 1889* förklaradt, att särskildt hushyresbidrag till de i nämnda städer stationerade postbetjente för framtiden skulle upphöra, dock att de betjente, som för det dåvarande uppbure sådant hyresbidrag, finge, under oförändrade omständigheter i öfrigt, bidraget bibehålla.

Hyresbidragets upphörande.

I fråga om *pension* till postverkets betjente förklarades genom sistberörda kongl. bref, Pension.

att dessa betjente skulle ega att, då de uppnått 65 lefnads- och minst 35 tjensteår, vid afskedstagandet från sina befattningar undfå pension till lörens hela belopp;

att ej mindre de, som dädanefter antoges till ordinarie vaktbetjente vid postverket, än äfven de redan antagna vaktbetjente, som åstundade komma i åtnjutande af berörda pensionsförmån, skulle vara förpligtade att, då de uppnått nämnda lefnads- och tjensteålder, med oafkortad lön såsom pension från befattningen afgå, generalpoststyrelsen dock obetaget att låta med afskedet anstå, derest och så länge den pensionsberättigade pröfvades kunna i befattningen på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna och kunde finnas villig att i befattningen kvarstå; och

att dylik pension skulle utgå af postmedel, i den mån den afskedade postbetjenten icke enligt gällande bestämmelser egde att erhålla pension från civilstatens pensionsinrättning.

I den underdåniga skrifvelse af *den 27 november 1894*, som innefattade generalpoststyrelsens statsförslag för år 1896, 1896 års stat.

Ökning af
personalen.

hemstälde styrelsen om uppförande å stat af ytterligare 30 vaktbetjentbefattningar och anförde till stöd för denna framställning, hurusom, oaktadt ökningen år 1888 af antalet ordinarie vaktbetjente, redan vid samma års utgång förefans ett antal af 173 i regelbunden tjenstgöring anstälde extra vaktbetjente, hvilket antal under årens lopp i följd af posttrafikens tillväxt måst ökas, så att antalet extra vaktbetjente för det dåvarande uppginge till 293.

Någon skilnad mellan de ordinarie och de extra vaktbetjentes tjenstgöring förefunnes emellertid icke, och billigheten syntes därför kräfva att bereda åtminstone en del af dessa extra vaktbetjente den tryggare ställning, som ett inträdande i ordinarie befattning medförde. Sådant kunde emellertid icke ske utan att öka antalet ordinarie vaktbetjente, och med hänsyn dels till det uppsving, posttrafiken sedan år 1888 tagit, hvilket naturligtvis påkallade ökad biträde äfven inom vaktbetjentklassen, dels ock till styrelsens afsigt att söka inom jernvägsposten, i den mån ske kunde, utbyta tjenstemän mot vaktbetjente, till hvilken utvägs användande Riksdagen uttalat sin anslutning, kunde den föreslagna tillökningen i antalet vaktbetjente anses såsom den minsta möjliga.

Sedan generalpoststyrelsens ifrågavarande förslag förelagts 1895 års riksdag och vunnit dess godkännande, uppfördes, jemlikt kongl. brefvet *den 24 maj 1895*, de 30 nya vaktbetjentbefattningarna i 1896 års stat. Hela antalet vaktbetjente vid postanstalterna ökades derigenom till 791, hvaraf 4 vaktmästare från äldre stat.

1897 års
stat.

Förbättring i aflöningsförhållandena för vaktbetjente ifrågasattes af generalpoststyrelsen i dess underdåniga skrifvelse *den 29 november 1895*, med förslag till postverkets stater för år 1897.

Efter en redogörelse för den aflöning, som på grund af gällande bestämmelser tillkom vaktbetjente vid postanstalterna — i hvilket afseende styrelsen meddelade, bland annat, att traktamentet till de vid fasta postanstalter, med undantag af Stockholm, Göteborg och en del andra betydligare städer, stationerade betjente (brefbärare, posttransportörer, landsvägspostiljoner), i regel utginge med 85 öre, om stationsorten vore belägen söder om Dalelven, och med 1 krona, om den låge norr derom, — uttalade styrelsen den åsigt,

att, derest någon utsigt förefunnes att få antalet ordinarie vaktbetjentbefattningar ökad, så att de vaktbetjente, som erfordrades till regelbunden tjenstgöring, genast kunde erhålla anställning i ordinarie tjenst, utan tvifvel den årsinkomst, som då vid tjenstetillträde bereddes vaktbetjent, finge anses tillräcklig för en nyanställd sådan betjent. Men för genomförande af en sådan anordning skulle redan då erfordras att öka antalet af senast å stat uppförda vaktbetjente med 247. Då ett sådant önskemåls genomförande icke hade utsigt till framgång, syntes andra åtgärder böra vidtagas i syfte dels att i någon mån förbättra de lägst aflönade vaktbetjenternas ekonomiska ställning, dels ock att för de något äldre bringa i utsigt bättre lönevilkor efter längre tjenstetid.

I det förra afseendet vore generalpoststyrelsen betänkt på att för ordinarie vaktbetjente söka genomföra ett minimitraktamente af 1 krona per dag för de söder om Dalelfven och 1 krona 15 öre för de norr om Dalelfven stationerade.

Höjning af
minimitraktamente.

I det senare syftet åter hade styrelsen ansett den utvägen böra anlitas att tilldela vaktbetjente ytterligare ett ålderstillägg å 100 kronor; och hemstälde styrelsen förden skull, att vid postanstalt anställd vaktbetjent, som, enligt då gällande bestämmelser, efter 5 års väl vitsordad tjenstgöring kommit i åtnjutande af 100 kronors ålderstillägg till lönen, måtte förklaras ega uppbära ett andra ålderstillägg å 100 kronor till lönen efter ytterligare 5 år under enahanda vilkor i öfrigt, som gälde i afseende å första ålderstillägget, dock att det andra ålderstillägget icke i något fall finge utgå före 1897 års början.

Fråga om ett
andra ålders-
tillägg.

Vid ärendets anmälan i statsrådet *den 13 januari 1896* biträdde föredragande departementschefen generalpoststyrelsens ifrågavarande förslag, allenast med den jemkning, att det föreslagna andra ålderstillägget icke skulle grundläggas ökad pensionsrätt för innehafvaren.

Vid 1896 års riksdag, då Kongl. Maj:ts framställning rörande dessa frågor förekom till behandling, blef den ökning i anslaget till traktamenten för vaktbetjente, som begärts i syfte att höja vaktbetjentes minimitraktamente, af Riksdagen bifallen, hvaremot förslaget om ett andra ålderstillägg icke vann Riksdagens godkännande.

Riksdagens
skrifvelse den
11 maj 1896.

I skrifvelse *den 11 maj 1896* uttalade Riksdagen i detta ärende, bland annat, att, äfven om det brefbäraförman i Stockholm tillkommande särskilda arfvode icke toges i beräkning, det förefölle Riksdagen, som om postvaktbetjentes aflöning borde för dem utgöra en temligen tillräcklig inkomst. På anförda skäl hade emellertid Riksdagen funnit angeläget, att antalet ordinarie postvaktbetjentbefattningar blefve i någon mån ökad, och fördenskull, då Riksdagen ansåge denna utväg till förbättring af vaktbetjentes ställning vara mera att förorda än det af Kongl. Maj:t föreslagna andra ålderstillägget, beslutat att, med afslag å sistnämnda förslag, hos Kongl. Maj:t anhålla om framläggande för nästpåföljande års riksdag af förslag till inrättande af nya ordinarie postvaktbetjentbefattningar till det antal, som, med den inskränkning nödig sparsamhet borde föranleda, kunde befinnas lämpligt för beredande åt extra ordinarie vaktbetjente af en något tidigare befordran till ordinarie befattning.

På grund deraf anbefaldes, genom kongl. bref *den 29 maj 1896*, generalpoststyrelsen att, i sammanhang med afgifvande af förslag till postverkets stater för år 1898, inkomma med sådant förslag till inrättande af nya ordinarie postvaktbetjentbefattningar, som Riksdagen i sin ofvanberörda skrifvelse afsett.

1898 års
stat.

Ökning af
personalen.

Med föranledande af den styrelsen sålunda meddelade befallning hemstälde styrelsen i underdånig skrifvelse *den 23 november 1896*, med förslag till postverkets stater för år 1898, att i stat måtte uppföras aflöning för 150 nya vaktbetjente. I sammanhang dermed yttrade sig styrelsen äfven, på grund af nådig remiss, öfver en af ombud för 5:e svenska postvaktbetjentmötet till Kongl. Maj:t ingifven framställning angående reglering af postvaktbetjentes aflöningsförmåner och om inrättande af nya ordinarie vaktbetjentbefattningar; och anförde styrelsen dervid, bland annat, följande.

Vaktbetjenterna begärde i omförmälda framställning, »att hvarje vaktbetjent, som användes i fullständig tjänst, måtte anställas som ordinarie», och detta deras önskemål delades i hufvudsak af styrelsen. Under de förflutna tiderna, då posttrafiken hade mindre omfång och till följd deraf postverket icke behöfde någon synnerligt talrik per-

sonal, hade det varit jmförelsevis lätt att uppehålla den i och för sig rigtiga principen, att de betjente, som hade full tjenstgöring, borde vara anställda på ordinarie stat, ty det behöfde då icke blifva fråga om några stora penningebelopp. Men i den mån en hastig utveckling af postverket omedelbart påkallat ökade arbetskrafter, hade principen blifvit svårare att uppehålla, både i hvad anginge tjenstemanna- och betjentklasserna, samt missförhållanden mellan antalet ordinarie och extra uppkommit till skada för personalen och dermed äfven för verket i dess helhet.

Styrelsen meddelade, att enligt en uppgjord beräkning vaktbetjente tjenstgjorde i postverket nära 8 år och uppnådde en ålder af, i genomsnitt, öfver 33 år, innan de vunne anställning såsom ordinarie. I dessa förhållanden kunde någon förbättring icke för framtiden förväntas, med mindre än att antalet ordinarie vaktbetjente väsentligt ökades. Vid 1895 års slut utgjorde antalet vaktbetjente vid postanstalterna 1,481, deraf allenast 761 voro ordinarie, men 364 extra och 356 reservbetjente. Af dessa betjente voro, enligt beräkningar, i september samma år 1,034 i full tjenstgöring, såsom om de varit ordinarie. I slutet af oktober 1896 uppgick antalet postvaktbetjente till 1,529, af hvilka 791 voro ordinarie, 357 extra samt 381 reservbetjente. Antalet af dem, som voro i full tjenstgöring, utgjorde då 1,050 och hade således på ett år ökats med 16.

Finge nu den principen fullt tillämpas, att hvarje vaktbetjent, som gjorde fullständig tjenst, borde vara anstald såsom ordinarie, skulle, då de ordinaries antal för det dåvarande utgjorde 791, redan år 1896 erfordras 259 nya ordinarie vaktbetjentbefattningar, och med den ökade användningen af vaktbetjente inom postverket skulle år 1898 antalet vaktbetjentbeställningar å ordinarie stat ändock icke räcka till åt alla dem, som då vore i fullständig tjenst. Så hade heller icke, så vidt styrelsen funne, varit af Kongl. Maj:t och Riksdagen afsedt vid det ifrågavarande förslagets infordrande, och styrelsen hade också, enligt den lemnade anvisningen, vid förslagets uppgörande tagit all hänsyn till den inskränkning, nödig sparsamhet borde föranleda, då styrelsen ökat antalet ordinarie vaktbetjente med 150 till 941.

Under de fem senaste åren hade, efter hvad styrelsen omförmälde, afgången bland vaktbetjente å stat på grund af

afsked eller dödsfall utgjort i medeltal 24 årligen. Och om det fördenskull finge antagas, att från och med november månad 1896 till 1897 års slut ytterligare 28 extra hunne befordras till ordinarie vaktbetjente, skulle, derest 150 nya ordinarie vaktbetjentbefattningar finge med ingången af år 1898 inrättas, derefter återstå 81 obefordrade af dem, som i slutet af oktober månad 1896 voro i full tjenstgöring.

Vaktbetjentes till styrelsens yttrande remitterade underdåniga framställning innehöll jemväl ett förslag till omreglering af postvaktbetjentes aflöningsvilkor.

Med förmälan, att styrelsen funne sig, på anförda skäl, böra hemställa, att sistberörda förslag ej måtte för det dåvarande till någon Kongl. Maj:ts åtgärd föranleda, uttalade styrelsen vidare, att detta afstyrkande emellertid ingalunda innebure, att styrelsen ansåge det vara väl bestäldt med alla vaktbetjentes aflöningsförmåner. Men styrelsen hölle före, att frågan om en allmännare förbättring af dessa förmåner för det dåvarande borde, med hänsyn till 1896 års riksdags uttalande i saken, stå tillbaka för uppnående af det önskemålet, att postvaktbetjent tidigare, än då vore fallet, måtte vinna anställning på ordinarie stat, och att, när derutinnan uppnåtts hvad som billigtvis kunde begäras, den del af aflöningen, som grundlade pension, fortfarande borde såsom ditills — men i olikhet med hvad i vaktbetjentes förslag var afsedt — för alla postvaktbetjente vara lika, under det att åter den aflöning, som derutöfver kunde anses böra hvarje vaktbetjent tillkomma, måhända kunde befinnas lämpligast böra utgå i form af tjenstgöringspenningar och hvad som ytterligare erfordrades för att ersätta särskilda kostnader för tjenstgöring å dyr ort eller för tjenstgöring å resa, vare sig å jernväg eller landsväg, godtgöras genom traktamente med skäligt belopp.

Petition från
vaktbetjente.

Sedan det underdåniga statsförslaget till finansdepartementet inkommit, anhöll i en till Kongl. Maj:t stäld skrift »Sveriges postvaktbetjenteförening» genom utsedda komiterade, att Kongl. Maj:t måtte ånyo upptaga det inför 1896 års riksdag framlagda förslaget om tilldelande åt postvaktbetjente af ett andra ålderstillägg.

Departement-
schefens
yttrande.

Till statsrådsprotokollet anförde föredragande departementschefen, vid ärendets anmälan *den 14 januari 1897*,

att, då generalpoststyrelsen gjort framställning om inrättande af 150 nya postvaktbetjentbefattningar, kunde detta väl i förhållande till antalet ordinarie vaktbetjente, för det dåvarande utgörande 791, synas innebära en rätt väsentlig förökning. Men det borde dervid icke förbises, att förslaget blifvit framställt i syfte att i någon mån undanrödja ett redan sedan länge förefintligt missförhållande, hvars afhjelpande äfven Riksdagen funnit angeläget, eller den ogynnsamma proportionen mellan antalet ordinarie och extra vaktbetjente med sins emellan lika tjänstgöring. Detta missförhållande afhjelpes icke dermed, att, på sätt dittills tid efter annan egt rum, ett antal nya vaktbetjentbefattningar inrättades i mån af posttrafikens successivt stegrade tillväxt. Skulle något verksamt steg för ändamålet tagas, vore dertill nödigt, att ett afsevärdt större antal sådana befattningar på en gång inrättades, och departementschefen kunde så mycket mindre anse, att generalpoststyrelsen, då den föreslagit uppförande på ordinarie stat af förenämnda antal vaktbetjente, underlätit att taga den föreskrifna hänsynen till sparsamhetens fordringar, som med den rastlöst fortgående utvecklingen af den postala rörelsens alla grenar antalet extra vaktbetjente säkerligen komme att åter snabbt tillväxa.

Då departementschefen, med anslutning till den af nästförutgångna års riksdag lemnade anvisning i fråga om det under dåvarande förhållanden lämpligaste sättet för förbättrande af postvaktbetjenternas ställning, i underdånighet föresloge en betydande ökning i antalet dylika befattningar, ansåge sig departementschefen så mycket mindre böra samtidigt ifrågasätta någon förhöjning af vaktbetjentes aflöningsförmåner, som Riksdagens uttalande i sammanhang med dess beslut om afslag å Kongl. Maj:ts framställning om beviljande af ett andra ålderstillägg för vaktbetjente icke gäfvade anledning antaga, att Riksdagen skulle befinnas villig att redan då medgifva en aflöningsförhöjning.

I särskildt uttalande till statsrådsprotokollet förordade emellertid en annan statsrådets ledamot förnyad framställning till Riksdagen om beredande åt vaktbetjente vid postanstalterna af ett andra ålderstillägg å 100 kronor, att erhållas 5 år, sedan det första ålderstillägget bekommit.

Särskildt uttalande till statsrådsprotokollet.

1897 års
riksdag.

I enlighet med departementschefens hemställan framlades för 1897 års riksdag förslag derom, att å stat för år 1898 skulle uppföras 151 nya vaktbetjentbefattningar, deri inberäknad en dylik befattning, som skulle ersätta en indragen vaktmästarebefattning.

Statsutskottet vid sistnämnda riksdag fann emellertid förhållandena icke påkalla, att ett så stort antal som 150 nya ordinarie vaktbetjentbefattningar inrättades, helst beforderingsutsigterna för extra vaktbetjente för det dåvarande ingalunda kunde sägas vara sämre än för de extra tjänstemännen. Med afseende derå och då 1896 års riksdag framhållit, att vid inrättandet af nya ordinarie postvaktbetjentbefattningar nödig sparsamhet borde iakttagas, ansåg utskottet en nöjaktig förbättring i de extra vaktbetjentes ställning kunna vinnas genom uppförande å stat af ytterligare 75 vaktbetjente, oberäknadt den vaktbetjent, som borde ersätta en indragen vaktmästare.

I afgifven reservation hemstälde 9 af utskottets ledamöter, att Kongl. Maj:ts framställning om inrättande af 151 nya ordinarie postvaktbetjentbefattningar måtte af Riksdagen bifallas.

Riksdagens båda kamrar biföllo reservationen, till följd hvaraf, jemlikt kongl. brefvet *den 19 mars 1897*, i 1898 års stat uppfördes de af Kongl. Maj:t begärda 151 nya befattningarna. Hela antalet i stat upptagna vaktbetjente vid postanstalterna utgjorde sålunda 941, hvaraf 3 då ännu kvarstående vaktmästare.

1899 års
stat.

Förnyad
framställning
om ett andra
ålderstillägg.

Med öfverlemnande af en till generalpoststyrelsen afgifven skrift, deri Sveriges postvaktbetjenteförening gjort framställning om upptagande i postverkets aflöningsstat för år 1899 af ett andra ålderstillägg för postvaktbetjente, förnyade styrelsen i sin underdåniga skrifvelse *den 27 november 1897*, med förslag till postverkets stater för år 1899, sin hemställan om beredande åt postvaktbetjente af ett dylikt ålderstillägg, dock med iakttagande deraf, att det andra ålderstillägget ej i något fall utginge för tiden före 1899 års början och icke grundlade ökad pensionsrätt för innehafvaren.

Förslaget vann föredragande departementschefens understöd och framlades af Kongl. Maj:t för 1898 års riksdag, men blef af statsutskottet — som ansåg några omständig-

heter, ledande till ändring af Riksdagens år 1896 i detta ämne uttalade åsigt, icke hafva förekommit — afstyrkt och, i enlighet med utskottets hemställan, af Riksdagen afslaget.

I sitt med underdånig skrifvelse *den 22 november 1898* afgifna förslag till postverkets stater för år 1900 hemställde generalpoststyrelsen om löneroglering jemväl för vaktbetjentpersonalen vid verkets distrikts- och lokalförvaltningar samt om ökning af antalet vaktbetjente.

1900 års
stat.

Styrelsen erinrade dervid till en början, hurusom aflöningen för ifrågavarande vaktbetjente — med undantag af de då ännu å äldre stat qvarstående 3 vaktmästarne — utgjordes af 500 kronor i lön, 100 kronor i ålderstillägg efter 5 års väl vitsordad tjenstgöring samt dagtraktamente. Med detta dagtraktamente, som utgjorde för flertalet en väsentlig del af aflöningen, hade afsetts att kunna för hvarje vaktbetjent särskildt lämpa aflöningen efter tjenstgöringens beskaffenhet och tjenstgöringsorten, så att löneinkomsten på det hela skulle komma att motsvara befattningens vigt och innehafvarens skäliga anspråk på utkomst.

Löneroglering
och ökning af
personalen.

Erfarenheten hade emellertid ådagalagt, att detta aflöningsätt icke vore till belåtenhet för dem det närmast gälde, ej heller kunde blifva tillfredsställande, bland annat, därför att vid en omplacering eller eljest traktamentet merendels icke kunde utan känbar olägenhet för vaktbetjent nedsättas; att, om en vaktbetjent med högre traktamente flyttades till en ort, der lägre traktamenten eljest gälde, detta genast framkallade en känsla af orättvisa hos de förut å orten anställde betjente, som hade lägre traktamente, och en åstundan hos dem att erhålla det högre traktamentet; att lefnadskostnaderna genom tillkommande nya, stundom tillfälliga, stundom åter mera konstanta förhållanden kunde å en och samma ort komma att vexla, utan att traktamentet kunde följa dessa vexlingar; och att det å ort, der lefnadskostnaderna stegrats, låge nära till hands att derå grunda begäran att i aflöningsvilkor varda likställda med vaktbetjente å andra orter, der högre traktamenten utginge. Styrelsen hade fördenskull ansett tiden vara inne att söka ordna postvaktbetjentkårens aflöningsförhållanden till mera likhet med tjenstemännens genom fördelning af den egentliga aflöningen i lön och tjenstgöringspenningar jemte ålderstillägg samt inskränkning af traktamentsersättningarna

till vissa grupper af vaktbetjente, beträffande hvilka deras ambulerande verksamhet eller andra särskilda omständigheter kunde göra sådan extra ersättning af nöden. Genom en sådan omreglering skulle visserligen mindre än för det dåvarande kunna tagas hänsyn till olika lefnadskostnader på olika platser, men den fördel skulle vinnas, att postvaktbetjente bättre, än då vore fallet, kunde på förhand beräkna sina inkomster och veta, när förbättring deri, om de väl skötte sina befattningar, vore med säkerhet att förvänta. Generalpoststyrelsen hade ock genom nådigt bref den 1 juli 1898 erhållit bemyndigande att utarbета och till Kongl. Maj:t inkomma med förslag i förevarande hänseende.

Från 1897 års början hade, efter hvad styrelsen vidare anförde, minimitraktamentet blifvit höjdt till 1 krona för vaktbetjente söder om Dalelfven och till 1 krona 15 öre för vaktbetjente norr om Dalelfven. För vaktbetjente vid Stockholms, Göteborgs och Malmö postkontor åter vore traktamentena uppdelade i vissa klasser med ett ungefärligt lika antal i hvarje klass, hvadan vaktbetjent der uppflyttades från klass till klass i mån af ledighet. Denna klassindelning hade derigenom kommit att verka ungefär såsom ålderstillägg, dock med den skilnad, att tidpunkten för ernäendet af högre traktamentsklass icke kunde på förhand beräknas. Brefbärareförmännen i Stockholm, som för det dåvarande utgjorde 35 eller en för hvarje brefbärare distrikt, åtnjöte tillika, efter hvad styrelsen erinrade, en af traktamentsanslaget utgående tilläggsaflöning af 10 kronor i månaden eller 120 kronor om året. Lön och maximitraktamente, 2 kronor, motsvarade en årsinkomst af 1,230 kronor eller, med intjent ålderstillägg å 100 kronor, 1,330 kronor, under det att lön och minimitraktamente, ålderstillägget oberäknadt, uppginge för vaktbetjente norr om Dalelfven till 919 kronor 75 öre och för de söder om Dalelfven stationerade till 865 kronor. Till de nämnda aflöningsförmänera komme ock uniformsbeklädnad.

Redan på då rådande förhållanden kunde, enligt styrelsens förmenande, grundas en öfverföring af traktamente från omkostnadsstaten till aflöningsstaten och detta traktamentes omsättning till det slag af aflöning det närmast liknade, nemligen tienstgöringspenningarna. En utveckling

af de klassindelningar, som beträffande traktamentsbeloppet redan funnes för vaktbetjente vid Stockholms, Göteborgs och Malmö postkontor, syntes emellertid styrelsen böra ske med undvikande af den dåvarande olägenheten, att icke ernåendet af högre klass kunde på förhand beräknas. Då denna olägenhet bäst kunde undvikas genom att låta traktamentsförhöjningen öfvergå till tjänstgöringspenningar och såsom sådana taga formen af ålderstillägg, ansåg styrelsen frågan om förändradt aflönings sätt för postvaktbetjente böra lösas på det sätt, att vaktbetjente, med fränseende af de enligt äldre aflöningsbestämmelser då ännu kvarstående tre vaktmästare, indelades i tre lönegrader med en för alla lika, pensionsrätten bestämmande lön, bestående af dåvarande lönen 500 kronor samt det redan bestämda ålderstillägget dertill, 100 kronor, eller tillhopa 600 kronor, äfvensom tjänstgöringspenningar och till tjänstgöringspenningarna hörande ålderstillägg.

Till *1:a lönegraden* skulle hufvudsakligen höra vaktbetjente, anställda vid postkontoren i Stockholm, Göteborg och Malmö, äfvensom de vid jernvägsposten tjänstgörande betjente, som stationerades å någon af dessa orter. Aflöningen för dessa vaktbetjente skulle blifva lägst 1,000 kronor, högst 1,400 kronor.

I *2:a lönegraden* skulle placeras de vaktbetjente, hvilka vore stationerade norr om Dalelfven eller på grund af särskilda omständigheter borde med dessa i aflöningsvilkor likställas. Vaktbetjente i denna lönegrad skulle i aflöning erhålla lägst 950 kronor, högst 1,350 kronor.

Till *3:e lönegraden* skulle höra öfriga vaktbetjente, med en aflöning af lägst 900 kronor, högst 1,300 kronor.

Alla vaktbetjente å samma ort skulle, så vidt ske kunde, tillhöra samma lönegrad. De från äldre stat kvarstående vaktmästarne skulle vid sina dåvarande aflöningsförmåner bibehållas, för så vidt de icke anmälde sig att öfvergå såsom vaktbetjente å den nya aflöningsstaten. Dagtraktamentet såsom aflöningsform skulle upphöra och allenast så stort dagtraktamente tilldelas de å vissa jernvägs- eller ångbåtlinier tjänstgörande vaktbetjente, att detta traktamente kunde anses motsvara de särskilda kostnader, som dessas innehafvande befattningars ambulanta beskaffenhet ansåges förorsaka.

De till tjänstgöringspenningarna hörande *ålderstillägg* skulle blifva fyra à 100 kronor att tillträdas efter respektive 5, 10, 15 och 20 års väl vitsordad tjänstgöring i ordinarie befattningsföretag, dock så att icke i något fall dessa ålderstillägg finge utgå för tiden före 1900 års början eller den tjänstetid beräknas, som förflutit före 1885 års ingång, med hvilket sistnämnda år bestämmelserna om de vid tiden för det ifrågasvarande statsförslagets afgifvande gällande lönevilkoren trädte i kraft. För dem, som intjenat det redan medgifna, å lönen belöpande ålderstillägget, skulle detsamma anses ingå i den enligt förslaget förhöjda lönen, hvadan bestämmelserna om detta ålderstillägg skulle med inträdande af de nya aflöningsförhållandena anses upphäfdade. Då emellertid, med tillämpning af de ifrågaställda nya aflöningsvilkoren för postvaktbetjente, skulle inträffa, att med år 1900 icke alla komme att genom den nya aflöningen erhålla full godtgörelse för hvad de enligt dittills gällande aflöningsvilkor egde uppbära, hade det syntes styrelsen billigt, att de vaktbetjente, som sålunda icke erhöle full godtgörelse, hålles för aflönings skillnaden skadeslöse från traktamentsanslaget genom personliga aflöningsstillägg, hvilka dock skulle upphöra, så snart genom intjenta ålderstillägg godtgörelsen ernåddes. Den utgift, som deraf förorsakades, blefve dock hvarken af någon större betydelse eller långvarig.

Styrelsen erinrade vidare derom, att, då med 1898 års ingång inrättades 150 nya vaktbetjentebefattningar, hade beräknats, att efter dessa nya befattningsars tillsättande skulle komma att återstå 81 obefordrade af dem, som i slutet af oktober månad 1896 varit i full tjänstgöring. Posttrafikens stora utveckling hade emellertid kräft inrättandet sedan dess af en mängd nya extra vaktbetjentebefattningar, så att, enligt verkställda beräkningar, det kunde anses, att för det dåvarande omkring 300 extra vaktbetjente vore i full tjänstgöring. Under år 1899 måste efter all sannolikhet ytterligare ett afsevärdt antal extra vaktbetjente i full tjänstgöring anställas, och, om icke befodringsutsigterna skulle ånyo allt för mycket försämras, erfordrades, att de ordinarie vaktbetjenternas antal fortfarande tid efter annan ökades. Af sådan anledning fann sig styrelsen nödsakad att ånyo hemställa om inrättande af ett antal *nya vaktbetjentebefattningar*. Detta antal ansåg sig styrelsen böra

inskränka till 112, hvarigenom antalet »andra vaktbetjente» skulle komma att uppgå till ett jemnadt tal af 1,050. Af dessa 1,050 vaktbetjente skulle 450 tillhöra 1:a lönegraden med 600 kronor i lön och 400 kronor i tjänstgöringspenningar, 200 tillhöra 2:a lönegraden med 600 kronor i lön och 350 kronor i tjänstgöringspenningar samt 400 tillhöra 3:e lönegraden med 600 kronor i lön och 300 kronor i tjänstgöringspenningar, hvarjemte, såsom förut nämnts, till hvarje lönegrad skulle höra fyra ålderstillägg, hvart och ett å 100 kronor. Derigenom skulle, oafsedt tilläggsaflöningen till brefbärareförmännen i Stockholm, aflöningen för vaktbetjent uppgå i 1:a lönegraden till högst 1,400 kronor eller till 70 kronor mera, än den för det dåvarande med ett maximitraktamente af 2 kronor kunde nå; i 2:a lönegraden till lägst 950 kronor, hvilket belopp öfverstege den dåvarande minimaflöningen för vaktbetjente norr om Dalelven med 30 kronor 25 öre, samt i 3:e lönegraden till lägst 900 kronor eller 35 kronor högre än den då till vaktbetjente söder om Dalelven utgående minimaflöningen.

Mängden af vaktbetjente föranledde visserligen, att den förhöjning, som genom det af styrelsen framlagda regleringsförslaget skulle komma en del vaktbetjente till godo, sammanlagd uppginge till ett afsevärdt belopp, men det syntes styrelsen, att aflöningsförhöjningen, med hvilken på det hela mera afsåges en utjemning af då rådande många aflöningsgrupper, vore väl berättigad för vinnande af förmånen af mera fasta aflöningsformer än de dåvarande.

Då de extra vaktbetjenterna plägade befordras till ordinarie i tur efter tjänstgöringstiden såsom extra, när icke särskilda omständigheter annat föranledde, kunde det, såsom styrelsen ock erinrade, med de ordinaries indelning i skilda lönegrader inträffa, att vakans uppstode i annan lönegrad än den, som den befordrade skulle erhålla med hänsyn till den tjänstgöring, han redan bestrede, och den ort, der han vore stationerad. Att emellertid då förflytta honom till sådan tjänstgöring, der han skulle blifva berättigad till den lönegrad, hvari vakans uppstått, skulle i de flesta fall icke vara lämpligt och understundom icke ens låta sig göra. Under sådana förhållanden vore det visserligen enligt styrelsens åsigt en fördel, om antalet i hvarje lönegrad icke

vore på förhand alldeles bestämdt och om tjänstgöringspenningarna, som åtskilde de tre lönegraderna från hvarandra, vore förslagsanslag, så att styrelsen kunde i sådana fall för den befordrade bestämma lönegrad efter omständigheterna. Styrelsen hade dock ansett sig icke kunna föreslå sådan bestämmelse, utan hade i stället hemställt, att det måtte medgifvas styrelsen att i sådana fall tillsätta befattningen i lägre lönegrad, än der vakansen funnes, om saken derigenom kunde ordnas, eller ock vara styrelsen obetaget tillsätta befattningen i den lönegrad vakansen tillhörde, med rätt för den befordrade att, så snart ledighet uppstode i den lönegrad, dit han rätteligen borde höra, uppflyttas i denna lönegrad.

Styrelsen omförmälde vidare, hurusom i en till styrelsen inkommen petition Sveriges postvaktbetjenteförening anhållit om förändrade lönevilkor och dervid i hufvudsak åberopat det förslag, som ombud för 5:e svenska postvaktbetjentinötet förut ingifvit och hvarom styrelsen, på erhållen nådig remiss, haft tillfälle att redan den 23 november 1896 yttra sig.

Traktamenten.

Det *traktamente*, som komme att kvarstå för vaktbetjente, tjänstgörande å vissa jernvägs- eller ångbåtlinier, skulle, efter hvad styrelsen vidare erinrade, icke utgöra aflöning i egentlig mening, utan allenast godtgörelse för de genom reselifvet förorsakade högre lefnadskostnaderna, med bibehållande dock af det då medgifna särskilda traktamentet för det ansvarsfulla arbetet i postiljonskupé.

Enär traktamentet i regel skulle vara allenast en godtgörelse för de särskilda kostnader, som af tjänstgöringens art föranleddes, skulle traktamente icke heller tilldelas sådana vaktbetjente, som tjänstgjorde å jernväg, med mindre denna tjänstgöring kunde anses förorsaka dem särskilda kostnader. Med stöd af det ofvan omförmälda nådiga brefvet af den 19 september 1884 hade styrelsen fastställt vissa från och med år 1892 gällande och fortfarande tillämpade grunder för beräkning af traktamenten till postvaktbetjente, tjänstgörande å jernväg. Enligt dessa bestämmelser utginge till ordinarie vaktbetjent dagtraktamentet för tjänstgöring inom postkupéexpedition söder om Dalelven med 1 krona 25 öre och norr om Dalelven med 1 krona 50 öre; hvarförutom, om vaktbetjent sjelf bekostade herberge å vänd-

eller öfverliggningsort nattetid eller minst 5 timmar under annan tid af dygnet, dagtraktamentet ökades med 15 öre. Sedermera hade, med tillämpning från och med år 1895, bestämts, att för de vaktbetjente, som gjorde tjenst å bantåg och dervid på eget ansvar expedierade post, d. v. s. för dem, som tjenstgjorde i postiljonskupé, dagtraktamentet skulle ökas ytterligare med 35 öre.

Styrelsens mening vore, att, derest det nya aflöningsförslaget för vaktbetjente godkändes, skulle för vaktbetjente å vissa jernvägs- eller ångbåtslinier fastställas några få traktamentsklasser, till hvilka efter enahanda grunder, som ansåges böra blifva för resepostexpeditörerna gällande, skulle hänföras de vaktbetjente, hvilka särskilda kostnader kunde anses åsamkas till följd af tjenstgöringens ambulatoriska beskaffenhet. Detta traktamente skulle höjas, såsom då skedde, för tjenstgöring i postiljonskupé, der det sjelfständiga och ansvarsfulla arbetet väl betingade någon särskild godtgörelse; och, i öfverensstämmelse med hvad styrelsen tänkt sig i fråga om resepostexpeditörernas godtgörande genom hyresersättning för anskaffadt herberge å öfverliggningsort, skulle vaktbetjente vid traktamentsliqvidernas utfående ersättas med högst 75 öre för hvarje gång sådant herberge under perioden erfordrats och af postverket anordnad öfverliggningslokal icke funnits att tillgå. Styrelsen hade afsett, att närmare bestämmelser derutinnan skulle af Kongl. Maj:t fastställas på förslag af styrelsen.

Den reglering, som föreslagits rörande vaktbetjenternas aflöning, komme till en början att minska inkomsterna för vissa vid de fasta postanstalterna tjenstgörande vaktbetjente, som redan nått så höga traktamentsbelopp, att de icke i de intjenta ålderstilläggen därför genast finge full godtgörelse; och till äfventyrs kunde också komma att inträffa, att en eller annan å jernväg eller ångbåtslinie tjenstgörande vaktbetjent komme att vid regleringens genomförande få vidkännas minskning i inkomster. Till förekommande deraf hade styrelsen förutsatt, att vaktbetjente i sådana undantagsfall finge af styrelsen tilldelas ett personligt tilläggstraktamente att i oförändrad tjenstgöring uppbäras, intill dess anledningen för tilläggstraktamentets tillkomst blifvit häfd genom aflöningsens höjande medelst intjent ålderstillägg.

Departementschefens
yttrande.

I uttalande till statsrådsprotokollet *den 13 januari 1899* förklarade sig föredragande departementschefen anse den af generalpoststyrelsen föreslagna löneregleringen för vaktbetjente innebära en förbättring af det då rådande aflönings-systemet. Särskildt framginge af hvad styrelsen i detta ämne anfört, att dagtraktamente såsom aflöningsform för postvaktbetjente i regeln icke vore tillfredsställande och att denna aflöningsform borde, med det af styrelsen angifna undantag för de å vissa jernvägs- eller ångbåtslinier tjänstgörande vaktbetjente, upphöra. Någon befogad anmärkning syntes ej heller kunna göras mot de föreslagna nya aflöningsbeloppen, då den löneförhöjning, som genom regleringen skulle komma en del vaktbetjente till godo, icke kunde anses vara annat än väl behöflig. Hvad styrelsen föreslagit i afseende å den nya löneregleringens genomförande och tillämpning syntes departementschefen ock böra vinna godkännande.

Af hufvudsakligen enahanda skäl, som talade för det samtidigt föreslagna inrättandet af nya ordinarie tjänster inom postverkets tjänstemannakår, eller det påtagliga missförhållandet mellan ordinarie och extra ordinarie personal med sins emellan lika tjänstgöring samt den ringa utsigten för de extra ordinarie att vinna befordran till ordinarie befattning, fann departementschefen, äfven i afseende å vaktbetjentkåren, inrättande af ett afsevärdt antal nya ordinarie befattningar vara af behovet påkalladt. Det af styrelsen föreslagna antalet nya befattningar syntes departementschefen med hänsyn till dessa skäl icke vara för högt tilltaget. Departementschefen tillstyrkte därför hvad styrelsen i förevarande afseende hemställt.

Hvad styrelsen föreslagit angående traktamenten för vaktbetjente föranledde ej någon erinran från föredragande departementschefens sida.

1899 års
riksdag.

Vid behandling af den framställning i dessa ämnen, som af Kongl. Maj:t, i enlighet med departementschefens hemställan, afläts till 1899 års riksdag, fann statsutskottet intet att erinra emot förslaget om inrättande af 112 nya postvaktbetjentbefattningar.

Hvad angick den ifrågasatta regleringen af vaktbetjentes aflöningsförhållanden, förmålde sig utskottet hafva funnit det synnerligen välbetänkt, att dagtraktamentet med

dess många olika, af generalpoststyrelsen för hvarje särskildt fall bestämda belopp blifvit såsom aflöningsform utdömdt, och att den grundsats gjorts gällande, att alla vaktbetjente å samma ort skulle, så vidt ske kunde, tillhöra samma lönegrad. De aflöningsbelopp, som föreslagits att gälla för 1:a lönegraden, till hvilken hufvudsakligen skulle höra vaktbetjente, anstälde vid postkontoren i Stockholm, Göteborg och Malmö, äfvensom de vid jernvägsposten tjenstgörande betjente, som stationerades å någon af dessa orter, hade icke gifvit utskottet anledning till erinran. Deremot hade utskottet funnit skilnaden i aflöning mellan å ena sidan 1:a lönegraden och å andra sidan 2:a och 3:e lönegraderna enligt Kongl. Maj:ts förslag vara, i förhållande till hvad dittills varit fallet, väl obetydlig. Utskottet ansåg rättelse derutinnan lämpligen kunna åstadkommas derigenom, att ålderstilläggen för 2:a och 3:e lönegraderna bestämdes till 75 kronor i stället för 100 kronor hvarterda, hvarigenom aflöningen efter intjenade ålderstillägg skulle komma att utgöra för 2:a lönegraden 1,250 kronor och för 3:e lönegraden 1,200 kronor eller för hvardera af dessa lönegrader 100 kronor mindre än i propositionen blifvit föreslaget.

Sju reservanter från Andra Kammaren hemstälde emellertid, att ålderstilläggen till vaktbetjent i 2:a och 3:e lönegraderna skulle utgå med allenast 50 kronor hvarterda; men utskottets hemställan vann båda kamrarnes bifall, hvarefter, jemlikt kongl. brefvet *den 13 oktober 1899*, i 1900 års stat uppfördes, förutom 3 vaktmästare från äldre stat, sammanlagdt 1,050 »andra vaktbetjente» vid postanstalterna, hvaraf 450 af 1:a, 200 af 2:a och 400 af 3:e lönegraden, med följande begynnelseafflöning:

för vaktbetjent af 1:a lönegraden 1,000 kronor, hvaraf 600 kronor lön och 400 kronor tjenstgöringspenningar;
 för vaktbetjent af 2:a lönegraden 950 kronor, hvaraf 600 kronor lön och 350 kronor tjenstgöringspenningar; och
 för vaktbetjent af 3:e lönegraden 900 kronor, hvaraf 600 kronor lön och 300 kronor tjenstgöringspenningar.

Genom samma kongl. bref förordnades i enlighet med Riksdagens beslut, att för åtnjutande af de aflöningsförmåner, som blifvit bestämda för andra vaktbetjente vid postverkets distrikts- och lokalförvaltningar än de från äldre stat kvarstående vaktmästarne, skulle, med upphäf-

Kongl. bref-
 vet den 13
 oktober 1899.

Vilkor för de
 nya aflönings-
 förmånernas
 åtnjutande.

vande af dåvarande rätt till ålderstillägg, till efterrättelse lända följande vilkor och bestämmelser, nemligen:

att med vaktbetjentbefattning ej finge förenas annan befattning å rikets, Riksdagens eller kommuns stat — befattning i telegrafverket likväl undantagen — och ej heller annan befattning, som funnes vara hinderlig för tjenstgöringen vid postverket;

att vaktbetjent skulle vara skyldig underkasta sig den förändring i tjenstgöring och den förflyttning till annan tjenstgöringsort, som kunde varda honom i behörig ordning ålagd;

att, i fråga om rätt till ålderstillägg efter 1899 års utgång, vaktbetjent kunde tillerkännas fyra ålderstillägg till tjenstgöringspenningarna, hvart ålderstillägg å 100 kronor för vaktbetjent af 1:a lönegraden och 75 kronor för vaktbetjent af 2:a eller 3:e lönegraden, att tillträdas respektive 5, 10, 15 och 20 år efter det han tillträdt ordinarie postvaktbetjentbefattning, med iakttagande likväl, att vaktbetjent, som å befattningen antagits före utgången af år 1899, icke finge, för att komma i åtnjutande af ifrågavarande förmån, tillgodoräknas tid, som förflutit före hans tillträde till den från och med år 1885 fastställda aflöningsstat för vaktbetjente vid postanstalterna;

att för öfrigt, hvad hvart och ett af de omförmälda ålderstilläggen anginge, skulle iakttagas: att vaktbetjent under mera än fyra femtedelar af den tjenstetid, som erfordrades för att vinna rätt till ålderstillägget, bestridt innehafvande tjenst, dock att dervid ej skulle föras honom till last den tid, han, på grund af gällande bestämmelser om beredande åt en del vaktbetjente af ledighet högst 15 dagar under kalenderår med bibehållande af sina löneinkomster, kunde hafva åtnjutit dylik ledighet; att hans tjenstgöring under den ifrågavarande tjenstetiden varit af beskaffenhet att kunna väl vitsordas; samt att den högre aflöningen ej finge tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjensteåldern blifvit uppnådd;

att likväl vaktbetjent, som, då han intjenat stadgad tid för erhållande af ålderstillägg, redan uppnått den lefnads- och tjensteålder, som berättigade honom till pension å postverkets stat, icke finge samma ålderstillägg tillträda;

att, derest vaktbetjent i 1:a graden, hvilken intjenat ett eller flera ålderstillägg, till följd af transport till annan tjänstgöringsort förflyttades till 2:a eller 3:e graden, ålderstillägg skulle till honom utgå med de lägre belopp, som för sistberörda båda grader bestämts, men att deremot till vaktbetjent, som uppflyttats till 1:a graden från lägre grad, ålderstillägg skulle utgå med de för 1:a graden bestämda högre belopp;

att vaktbetjent skulle, då han uppnått 65 lefnadsår och minst 35 år varit i statens tjänst, vara förpligtad att, med oafkortad lön såsom pension, från tjänsten afgå; generalpoststyrelsen dock obetaget att låta med afskedet anstå, derest och så länge den pensionsberättigade pröfvades kunna i tjänsten på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna och kunde finnas villig att i densamma qvarstå; samt

att, derest vid tillsättande af vaktbetjentbefattning, hvars föregående innehafvare åtnjutit aflöning i 1:a eller 2:a lönegraden, den, som å befattningen antoges, ansåges icke böra placeras å ort eller i syssla, för hvilken den lediga aflöningen vore afsedd, generalpoststyrelsen skulle ega att tills vidare och intill dess ledighet inom vederbörlig lönegrad uppstode, samt med disponerande i sådant hänseende af erforderlig andel af den lediga aflöningen, tilldela den till befattningen antagne aflöning i lägre lönegrad.

Rörande det traktamente, som efter den nya lönerogeringens genomförande skulle i vissa fall fortfarande tillkomma vaktbetjent, blef, i enlighet med ett af generalpoststyrelsen i underdånig skrifvelse den 15 december 1899 afgifvet förslag, genom kongl. bref den 26 januari 1900 förordnad,

att postvaktbetjent, som på grund af tjänstgöring å jernvägs- eller ångbåtslinie vore enligt gällande tidtabell från sin stationsort frånvarande längre tid än 4, men ej öfver 7 timmar för hvarje resa eller — derest två eller flera resor fullgjordes under dygnet — under samma dygn, skulle tillgodonjuta ett traktamente, för hvarje dag af året, af 25 öre;

att, derest dylik bortovaro öfverstege 7 timmar, sådan vaktbetjent egde uppbära ett traktamente, för hvarje dag af året, af 50 öre;

*Förändrade
bestämmelser
rörande
traktamen-
tet.*

att till vaktbetjent, som gjorde tjenst å bantåg och dervid på eget ansvar expedierade post, likasom ock till vaktbetjent, som tjenstgjorde å någon af ångbåtslinierna Malmö—Köpenhamn, Helsingborg—Helsingör och Trelleborg—Sassnitz, finge, der sådant pröfvades skäligt, utbetalas, utöfver det traktamente, som på grund af ofvanberörda bestämmelser kunde honom tillgodokomma, ett tilläggs-traktamente af högst 50 öre för hvarje dag af året;

att traktamente och tilläggs-traktamente, hvarom här ofvan förmäles, skulle utgå till den, som verkligen tjenstgjorde vare sig å egen befattning eller såsom vikarie för annan, till följd hvaraf det skulle frånträdas vid tjenstledighet äfvensom vid sådan kostnadsfri ledighet, som i vissa fall kunde ordinarie vaktbetjent under högst 15 dagar årligen tilldelas;

att postvaktbetjent, som gjorde tjenst å jernvägslinie, finge, der sådant pröfvades skäligt, tilldelas ersättning med högst 75 öre för hvarje särskild gång herberge å öfverliggningsort för honom erforderats och af postverket anordnad öfverliggningslokal icke funnits att tillgå; samt

att dessa bestämmelser skulle tillämpas för tiden från och med 1900 års början.

1901 års
stat.

Uppflyttning
af vaktbe-
tjente från
3:e till 1:a
lönegraden.

I det statsförslag för år 1901, som generalpoststyrelsen afgaf i underdånig skrifvelse den 23 november 1899, hemställde styrelsen, att ett antal af de enligt senast fastställda aflöningsstat i 3:e lönegraden upptagna vaktbetjente måtte uppflyttas i 1:a lönegraden. Med den omreglering af aflöningsförhållandena för vaktbetjente vid postanstalterna, hvarom styrelsen hemställt i sitt förslag till postverkets stater för år 1900, hade styrelsen afsett att kunna i 1:a lönegraden placera icke blott samtliga i Stockholm, Göteborg och Malmö anstälde eller stationerade ordinarie postvaktbetjente, utan äfven sådana betjente å några andra orter, der lefnadskostnaderna kunde anses lika höga som i dessa tre städer. Med de grunder, som dittills blifvit följda beträffande postvaktbetjentes befordran till ordinarie befattning, hade det emellertid, sedan statsförslaget för år 1900 afgifvits, visat sig, att, oaktadt vid förslagets afgifvande allenast 405 ordinarie vaktbetjente varit anstälde eller stationerade i Stockholm, Göteborg eller Malmö, under det att i förslaget antalet vaktbetjentbefattningar i 1:a lönegra-

den satts till 450, likväl så många å nämnda orter, i synnerhet i Stockholm och Göteborg, anstälde eller stationerade extra vaktbetjente varit i tur eller å de från och med år 1900 erhållna 112 nya vaktbetjentbefattningarna af alla grader blefve med samma års ingång i tur att befordras till ordinarie, att, för beredande af placering i 1:a lönegraden åt dem och deras, med hänsyn till afföningsbehof, likställda kamrater å vissa andra orter, till denna grad skulle behöfva från 3:e lönegraden uppflyttas mera än 50 befattningar. Det kunde icke med visshet för längre tid förutses, i hvad mån de afsedda reglerna för placering i grad skulle kunna med uppflyttning af ett antal af 60 befattningar från 3:e till 1:a lönegraden uppehållas. Särskildt i Stockholm hade vaktbetjenternas antal flera gånger årligen måst ökas för att kunna tillfredsställande besörja poströrelsen derstädes. Till följd af det stora antal extra vaktbetjente, som fördenskull måste i Stockholm anställas, blefve sådana betjente tidtals oftare, än annorstädes placerade, i tur att befordras till ordinarie. För att så vidt möjligt kunna i 1:a lönegraden påräkna erforderligt antal vaktbetjentbefattningar beräknade styrelsen uti sitt ifrågavarande statsförslag ökning af vaktbetjentes antal i 1:a lönegraden med 100, men föreslog tillika minskning af vaktbetjentes antal i 3:e lönegraden med 100.

I händelse af bifall till denna hemställan skulle från och med år 1901 de, som rätteligen borde tillhöra 1:a lönegraden, men vid 1900 års ingång måst, af brist på tillräckligt antal befattningar i denna lönegrad, placeras i lägre lönegrad, kunna uppflyttas till 1:a lönegraden; och skulle i sammanhang dermed de vaktbetjente, som rätteligen borde placeras i 2:a lönegraden, men derigenom att denna lönegrad delvis upptoges af sådana, som borde tillhöra 1:a lönegraden, måste åtnöjas med 3:e lönegraden, kunna förflyttas till rätt lönegrad. Genom att sätta antalet i 1:a lönegraden så högt som till 550 kunde det visserligen, åtminstone tidtals, inträffa, att antalet vaktbetjente enligt stat i 1:a lönegraden blefve större än det antal betjente, som rättvisligen borde i denna lönegrad placeras, men ansåg styrelsen, att det borde få ankomma på styrelsen att ordna detta förhållande med tillämpning af grunderna för den i nådiga brevet den 13 oktober 1899 gifna bestämmelse,

att, under vissa förutsättningar, styrelsen skulle ega att vid tillsättande af vaktbetjentbefattning, hvars föregående innehafvare åtnjutit aflöning i 1:a eller 2:a lönegraden, tilldela den till befattningen antagne aflöning i lägre lönegrad. Att söka undvika vaktbetjentes af 1:a lönegraden ökning genom att placera ett antal af dem, hvilka med 1900 års ingång komme att befordras till ordinarie och vore anstälde eller stationerade i Stockholm, Göteborg eller Malmö, till annan ort, der annan lönegrad skulle gälla, och i stället för de nyutnämnda ordinarie vaktbetjenterna förflytta till Stockholm, Göteborg eller Malmö extra vaktbetjente, vore visserligen en formelt laglig åtgärd; men styrelsen ansåge ett sådant tillvägagående så mycket mera olämpligt, som tillräcklig flyttningshjälp icke kunde enligt gällande föreskrifter tilldelas vaktbetjent vid omplacering från en till annan ort.

Hvad generalpoststyrelsen i förevarande hänseende föreslagit biträdades af föredragande departementschefen, vid ärendets anmälan i statsrådet *den 13 januari 1900*, och franlades af Kongl. Maj:t för samma års riksdag.

Statsutskottet vid nämnda riksdag ansåg visserligen sådan förhöjning af det ifrågavarande anslaget böra medgifvas, att de af 1899 års riksdag bestämda grunder för postvaktbetjentes indelning i löneklasser kunde tillämpas, men utskottet fann det emellertid icke vara ådagalagdt, att för vinnandet af detta syfte skulle för det dåvarande erfordras öfverflyttning från 3:e till 1:a lönegraden af större antal vaktbetjente än 60, och ansåg fördenskull, att anslaget borde ökas allenast med det för genomförandet af en sådan öfverflyttning erforderliga belopp.

Sedan Riksdagen fattat beslut i enlighet med statsutskottets hemställan, öfverflyttades, jemlikt nädiga brefvet *den 1 juni 1900*, i 1901 års stat 60 vaktbetjente från 3:e till 1:a lönegraden.

I underdånig skrifvelse *den 22 november 1900*, med förslag till postverkets stater för år 1902, anförde emellertid generalpoststyrelsen, att det antal vaktbetjentbefattningar, hvilkas öfverflyttning till 1:a lönegraden Riksdagen år 1900 medgifvit, visat sig nätt och jemnt räcka till för uppflyttning i 1:a lönegraden endast af sådana vaktbetjente, som för det dåvarande, till följd af brist på tillräckligt

1902 års
stat.

Uppflyttning
af vaktbe-
tjente från
3:e till 1:a
lönegraden.

antal befattningar i nämnda lönegrad, ännu vore placerade i lägre grad, och att det öfverflyttade antalet blefve alldeles otillräckligt, för att styrelsen skulle kunna både under år 1901 och år 1902 hafva möjlighet för placering i 1:a lönegraden af alla de ytterligare vaktbetjente, som, med tillämpning af grunderna för ofvanberörda vid 1899 års riksdag beslutade omreglering, borde vid befordran från extra till ordinarie befattning placeras i 1:a lönegraden. Vid uppgörande af förslag till ordnande af förhållandena uti ifrågavarande hänseende för tiden från 1901 års början hade det befunnits, att af de i aflöningsstaten för sistnämnda år uppförda 60 nya vaktbetjentbefattningarna i 1:a lönegraden ett antal af tillhoppa 40 erfordrades för placering i denna lönegrad af vaktbetjente vid postkontoren i Stockholm, Göteborg och Malmö samt vaktbetjente vid jernvägsposten med stationsort i någon af dessa städer. De återstående 20 af de öfverflyttade befattningarna åtginge för att i samma lönegrad kunna placera de vaktbetjente, åt hvilka vore anförtrodd den magtpåliggande och ansträngande tjänstgöringen inom sjöpostexpeditionen å linien Trelleborg—Sassnitz, samt vaktbetjente, stationerade å vissa särskildt dyra orter i Norrland. Dermed vore sålunda ofvannämnda 60 vaktbetjentbefattningar upprymda. För styrelsen skulle alltså icke förefinnas möjlighet att under åren 1901 och 1902 kunna i 1:a lönegraden placera de i Stockholm, Göteborg och Malmö anstälde eller stationerade extra vaktbetjente, som under nämnda år befordrades till ordinarie, utom för de fall att de skulle efterträda vaktbetjente, som tjänstgjort eller varit stationerade just å de nämnda orterna; och icke heller skulle tillfälle finnas att i 1:a lönegraden sätta betjente å ytterligare några andra orter, der lefnadskostnaderna kunde anses lika höga som i nyssberörda tre städer.

För att under år 1902 skulle i 1:a lönegraden finnas att tillgå ett så stort antal vaktbetjentbefattningar, som vore nödigt för att då reglera ifrågavarande förhållanden i öfverensstämmelse med de beslutade grunderna för meranämnda omreglering, nödgades styrelsen, med fullföljande af det för 1900 års riksdag framlagda förslaget, i den mån det ej vunnit Riksdagens bifall, göra framställning om öfverflyttning af ytterligare 40 vaktbetjentbefattningar från 3:e till 1:a lönegraden.

Ifrågavarande förslag biträdades af föredragande departementschefen, vid ärendets anmälan i statsrådet *den 11 januari 1901*; och den framställning i ämnet, som af Kongl. Maj:t framlades för 1901 års riksdag, vann äfven Riksdagens godkännande. På grund deraf är, jemlikt nådiga brefvet *den 14 juni 1901*, i 1902 års stat antalet vaktbetjente mellan de olika lönegraderna sålunda fördeladt, att 550 tillhöra 1:a, 200 2:a och 300 3:e lönegraden.

Komiténs
förslag rörande vaktbetjente.

Enligt hvad ofvan intagna historik angående aflöningsförhållandena för vaktbetjente vid postverkets distrikts- och lokalförvaltningar gifver vid handen, har en allmän löne-reglering för dessa betjente blifvit så nyligen som år 1899 faststald; och har komitén funnit sig sakna anledning att föreslå någon väsentlig ändring i denna löne-reglering.

Det har dock synts komitén, att beträffande bestämmelserna om tiden, då ålderstillägg skulle få tillträdas, någon förändring vore önskelig, äfvensom att ett konsekvent genomförande af bestämmelsen om traktamentes upphörande såsom aflöningsform borde föranleda till vissa nu utgående traktamentens förändrande till arfvoden.

Ifrågavarande vaktbetjente äro berättigade till fyra *ålderstillägg*, hörande till tjänstgöringspenningarna, att tillträdas efter respektive 5, 10, 15 och 20 års väl vitsordad tjänstgöring i ordinarie postvaktbetjentbefattning, under iakttagande dervid, att vaktbetjent, som å befattningen antagits före utgången af år 1899, icke får, för att komma i åtnjutande af denna förmån, tillgodoräknas tid, som förflutit före hans tillträde till den från och med år 1885 fastställda aflöningsstat för vaktbetjente vid postanstalterna.

Hvart och ett af de fyra ålderstilläggen utgår med 100 kronor för vaktbetjente af 1:a lönegraden samt med 75 kronor för vaktbetjente af 2:a eller 3:e lönegraden.

Ålderstill-
läggens sam-
manslagning
till två.

Komitén har ingalunda förbisett det skäl, som vid införandet af de fyra ålderstilläggen anfördes för den långa väntetid, som skulle förflyta, innan samtliga ålderstilläggen ernåddes, nemligen att vaktbetjent derigenom skulle under en afsevärd tjänstetid kunna hvart femte år emotse förbättring i sin aflönning, om han väl skött sin syssla. Detta skäl mister emellertid något af sin betydelse, om, såsom komi-

tén förutsatt, det för vaktbetjent ställes i utsigt att äfven på annat sätt än genom ålderstillägg kunna ernå större inkomst, nemligen derigenom att vaktbetjent, utöfver den fasta aflöningen, tilldelas något arfvode i sammanhang med öfverlemnandet åt honom att sköta vissa, hittills åt tjänstemän anförtrodda eller andra mera magtpåliggande göromål. Men äfven om endast ett jemförelsevis mindre antal vaktbetjente kan till öfvertagandet af sådana göromål ifrågakomma, samt utsigten till aflöningsförbättring annorledes än genom ålderstillägg således allt framgent måste förblifva för det stora flertalet af vaktbetjente stängd, har komitén likväl i allt fall, då postexpeditörernas förut omtalade klena befodringsutsigter icke ansetts böra föranleda förslag till flera ålderstillägg åt dem än åt andra tjänstemän, trott ålderstilläggen jemväl för vaktbetjente vid postverkets distrikts- och lokalförvaltningar kunna begränsas till två genom sammanslagning af oförmälda fyra ålderstillägg. Komitén har fördenskull för dessa vaktbetjente föreslagit två till tjänstgöringspenningarna hörande ålderstillägg, att efter respektive 5 och 10 års väl vitsordad tjänstgöring i ordinarie postvaktbetjentbefattning dem tilldelas, och utgående hvardera med 200 kronor för vaktbetjent af 1:a lönegraden samt med 150 kronor för vaktbetjent af 2:a eller 3:e lönegraden.

Denna förändring, hvarigenom vaktbetjenten förr när den högre inkomsten, innefattar naturligtvis för honom en aflöningsförbättring, som dock synts komitén vara både skäligen och behöfligen samt komma att tillfalla honom å tider, då han, om han är gift, kan för sin familjs uppehälle bäst vara deraf i behof.

Beträffande de till ifrågavarande vaktbetjente i vissa fall fortfarande utgående traktamenten, afsågs vid den från och med år 1900 tillämpade löneregleringen, att i regel traktamenten skulle qvarstå allenast såsom godtgörelse för de högre lefnadskostnader, som förorsakades vaktbetjente genom reselivvet under tjänstgöring å vissa jernvägs- eller ångbåtslinier, men dervid erinrades tillika om det särskilda traktamente, som utgick till åtskilliga vaktbetjente såsom ersättning för det sjelfständiga och ansvarsfulla arbetet i postiljonskupé, och det bestämdes, att detta särskilda traktamente, oaktadt det naturligtvis utgjorde aflöning och icke

*Arfvoden åt
vissa ordi-
narie vakt-
betjente.*

ersättning för särskilda omkostnader, skulle fortfarande få utgå.

I öfverensstämmelse dermed blef också genom det i historiken öfver ifrågavarande vaktbetjentes aflöningsförhållanden omförmälda nådiga brefvet den 26 januari 1900, hvilket innefattade närmare föreskrifter om traktamentsvilkoren för vissa postvaktbetjente, förordnadt, att till vaktbetjent, som gjorde tjänst å bantåg och dervid på eget ansvar expedierade post — likasom ock till vaktbetjent, som tjänstgjorde å någon af ångbåtlinierna Malmö—Köpenhamn, Helsingborg—Helsingör och Trelleborg—Sassnitz — finge, der sådant pröfvades skäligt, utbetalas, utöfver det traktamente, som eljest på grund af anförda bestämmelser kunde honom tillgodokomma, ett tilläggstraktamente af högst 50 öre för hvarje dag af året.

Det har synts komitén, att dessa tilläggstraktamenten i det omfång, som de utgöra ersättning för arbete, böra upphöra och ersättas med *arfvoden*, hvarigenom anledningen till inkomsten bättre framträder.

Sådant arfvode till vaktbetjente för särskildt arbete af mera magtpåliggande art finnes redan inom postverket infördt, i det att, såsom i nyssberörda historik omnämnes, genom nådiga brefven den 3 maj 1870 och den 20 mars 1874 medgifvande lemnades dertill, att, mot tilläggsarfvode af 10 kronor i månaden, en brefbäreförman finge, i mån af behof, anställas inom hvart ett af de distrikt, i hvilka hufvudstaden, hvad brefbäringens besörjande anginge, vore eller blefve indelad. Efter den reglering af aflöningsförhållandena för vaktbetjente vid postanstalterna, som genomfördes vid 1884 års riksdag, fick det särskilda arfvodet till brefbäreförmän i Stockholm fortfarande utgå, jemlikt nådiga brefvet den 30 december 1884, under förbindelse för bemälda förmän att fullgöra de särskilda skyldigheter, som generalpoststyrelsen uti brefbäringens intresse kunde finna skäligt dem ålägga. Äfven vid den år 1899 vidtagna löne-regleringen afsågs, såsom af kongl. brefvet den 26 maj 1899 framgår, att den brefbäreförmännen i Stockholm medgifna tilläggsaflöning af 10 kronor i månaden skulle fortfarande utgå.

Att, när brefbäringen å en ort tagit det omfång, att orten måste uppdelas i vissa brefbäringsdistrikt, med

flera brefbärare tjänstgörande inom hvarje distrikt, det bör befrämja arbetets jemna gång, om brefbärarne inom samma distrikt kunna sammanslutas till ett arbetslag under en förman, som ordnar och öfvervakar detaljerna vid brefbäringen inom distriktet m. m., synes vara uppenbart, och erfarenheten derutinnan i Stockholm har bekräftat riktigheten af denna uppfattning. Äfven i Göteborg och Malmö samt vissa andra städer läser brefbäringen numera hafva nått den omfattning, att införandet derstädes af liknande anordning som i Stockholm kan anses af behof påkalladt. Brefbärareförmän skulle alltså böra anställas jemväl i dessa städer och äfven derstädes, naturligen, beredas någon särskild godtgörelse för det mera magtpåliggande arbete de utföra.

Äfven inom sådana postiljonskupéer, der flera vaktbetjente samtidigt tjänstgöra, bör någon af dem såsom förman eller förste man leda arbetet och därför erhålla någon godtgörelse högre än den, som kommer de öfriga till del.

Då anledningen till extra ersättning i nu angifna fall är att söka i arbetets mera magtpåliggande art, samt denna anledning med lika rätt kan åberopas i de fall, då vaktbetjent användes i andra jemförliga sysslor eller då honom anförtros att bestrida göromål, hvilka hittills i regel utförts af tjänstemän, synas skäl tala för att jemväl i nyssnämnda fall bestå vaktbetjent någon särskild godtgörelse, i synnerhet som en sådan öfverflyttning af vissa göromål torde förutsätta, att vaktbetjent förvärfvar sig kompetens dertill i särskilda af postverket för vaktbetjente anordnade undervisningskurser — något som redan finnes, men torde kunna vidare utvecklas.

Att för vaktbetjente, som sålunda anförtros mera magtpåliggande göromål, skapa en särskild öfvervaktbetjentklass, har komitén trots ej vara tjenligt, då svårighet derigenom skulle uppstå att låta sådan vaktbetjent, om anledning förefunnes, återgå till vanlig tjänstgöring; utan den ifrågavarande ersättningen har synts komitén lämpligare kunna beredas i form af särskildt arfvode, att åtnjutas så länge den särskilda tjänstgöringen fortfar.

Storleken af detta arfvode måste naturligtvis afpassas efter arbetets vikt och omfång, hvadan ock olika arfvodesbelopp böra i olika fall förekomma. Komitén har förden skull ansett sig icke böra närmare ingå på bestämmandet

af arfvodesbeloppen, utan allenast förslagit ett maximum. Detta maximum har komitén satt till *20 kronor för månad räknadt*, inom hvilket belopp generalpoststyrelsen skulle hafva att bestämma de i berörda afseenden lämpliga arfvodena.

Komiténs förslag i detta ämne återfinnes i § 15 af förslaget till aflöningsreglemente för tjenstemän och betjente vid postverket och har ansetts der böra få sin plats såsom afseende en aflöningsförmån.

Nya vaktbetjentbefattningar.

I senast fastställda aflöningsstat för postverket upptagas vid postanstalterna — förutom en från äldre stat der uppförd vaktmästare, hvilken numera afgått och således kan uteslutas, — 1,050 ordinarie vaktbetjente, deraf 550 tillhörande 1:a lönegraden, 200 2:a lönegraden och 300 3:e lönegraden.

När generalpoststyrelsen den 22 november 1898 afgaf det underdåniga förslag, som föranledde, att vaktbetjentes antal med ingången af år 1900 ökades med 112 och derigenom kom att — vaktmästare från äldre stat oberäknade — uppgå till 1,050, beräknade styrelsen, att utöfver den ordinarie vaktbetjentpersonalen omkring 300 extra vaktbetjente voro i full tjenstgöring. Sedan dess har, oakadt de med år 1900 tillkomna nya ordinarie befattningarna, antalet extra vaktbetjente med full tjenstgöring ökats, så att det, enligt komitén lemnade upplysningar, i slutet af september månad 1901 utgjorde icke mindre än 545.

Med den från och med år 1900 erhållna ökningen af antalet ordinarie vaktbetjentbefattningar afsågs att söka förekomma försämring i de befodringsutsigter, som genom föregående ökningar i antalet ordinarie betjentsysslor bereds extra vaktbetjente; och beräkningarna derutinnan gingo ut derpå, att befodran till ordinarie vaktbetjentbefattning skulle kunna vinnas efter omkring 4 års tjenstgöring såsom extra vaktbetjent, hvarvid hänsyn togs jemväl dertill, att betjente, innan anställning mot fast årsarfvode såsom extra vaktbetjente med full tjenstgöring erhöles, i regel varit 2 å 3 år anstälde såsom reservvaktbetjente.

Angelägenheten af att rätta missförhållandet mellan antalet ordinarie och extra tjenstgörande i vaktbetjentgrad har äfven af Riksdagen beaktats, men då en fortgående stegring i posttrafiken kräfver ökade arbetskrafter, kan ett sådant missförhållande icke stadigvarande afhjelpas på an-

nat sätt, än att tid efter annan ett antal nya ordinarie sysslor inrättas. Att tiden dertill nu åter är inne, torde ovedersägligt framgå af ofvan anförda siffror, som utvisa, i hvilken hög grad antalet extra vaktbetjente under de senaste åren stegrats.

Komitén, som vid behandlingen af frågan om ökning i antalet postexpeditörer framhållit vigten af begränsning i nämnda hänseende och som fördenskull vid förslaget om nya postexpeditörstjänster förutsatt, att det skall visa sig möjligt att utsträcka vaktbetjentes användning i postverket, har icke kunnat lemna å sido den omständigheten, att en utsträckt användning af vaktbetjente, om sådan skall låta sig utföra, med nödvändighet kräfver tillgång på ordinarie vaktbetjentebefattningar, enär allenast åt innehafvare af ordinarie befattning viktigare göromål torde böra anförtros. Detta, jemte syftemålet att uppehålla extra vaktbetjentes befordringsutsigter till ordinarie tjänst, har föranledt komitén att föreslå inrättandet af ytterligare *200 nya ordinarie vaktbetjentebefattningar*, hvilka, enligt gjorda beräkningar, lämpligen böra så fördelas å de särskilda lönegraderna, att 80 uppföras i 1:a, 80 i 2:a och 40 i 3:e lönegraden.

Till följd deraf skulle antalet vaktbetjente vid distrikts- och lokalförvaltningarna inom postverket komma att utgöra:

i 1:a lönegraden	630
i 2:a »	280
i 3:e »	340

eller tillhopa 1,250.

Fråga om
dyrtidstill-
lägg till
tjenstemän
och be-
tjente vid
postverket.

Vid uppgörande af förslaget till aflöning för tjänste-
män och betjente vid postverket har komitén ansett sig
böra lemna å sido de tillfälliga aflöningsförbättringar, som
på grund af 1901 års riksdags beslut tillkommit denna
personal i form af *dyrtidstillägg*, hvadan komitén afsett,
att, om och i den mån sådant dyrtidstillägg kommer att
beredas andra statstjenare, äfven postpersonalen, när nu
föreslagna aflöningsbelopp tillämpas, bör af dyrtidstillägg
komma i åtnjutande. Och samma ståndpunkt har komitén
intagit jemväl beträffande telegrafpersonalen.

Förslag
till
utgiftsstaten för postverket
att tillämpas under år 1903.

	K r o n o r.			
	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	S u m m a.	
A. Afföningsstat.				
Generalpoststyrelsen.				
Generalpostdirektören	7,000	3,000	10,000	
1 byråchef	4,400	2,000	6,400	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kr.
4 byråchefer	17,600	8,000	25,600	
<i>Kanslibyrån.</i>				
1 sekreterare	3,000	1,500	4,500	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter 10 år med ytterligare 500 kr.
1 registrator	1,800	1,200	3,000	
1 notarie och ombudsman	1,800	1,200	3,000	
1 notarie	1,800	1,200	3,000	
1 d:o	1,800	1,200	3,000	
1 aktuarie	1,800	1,200	3,000	
<i>Trafikbyrån.</i>				
1 sekreterare	3,000	1,500	4,500	
1 notarie	1,800	1,200	3,000	
1 d:o	1,800	1,200	3,000	
1 aktuarie	1,800	1,200	3,000	
Transport	—	—	75,000	—

	K r o n o r.			
	Lön.	Tjenstgöringspenningar.	S u m m a.	
Transport	—	—	75,000	
<i>Kameralbyrån.</i>				
1 kamrerare och sekreterare	3,000	1,500	4,500	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter 10 år med ytterligare 500 kr.
1 kassör	3,000	1,500	4,500	
1 intendent vid postverkets frimärkesförråd	3,000	1,500	4,500	
1 intendent vid postverkets persedel-förråd	3,000	1,500	4,500	
1 notarie	1,800	1,200	3,000	
1 d:o	1,800	1,200	3,000	
1 revisor och bokhållare	1,800	1,200	3,000	
5 revisorer och bokhållare	9,000	6,000	15,000	
1 aktuarie	1,800	1,200	3,000	
1 d:o	1,800	1,200	3,000	
<i>Utrikes- och författningsbyrån.</i>				
1 sekreterare	3,000	1,500	4,500	}
1 aktuarie	1,800	1,200	3,000	
2 aktuarier	3,600	2,400	6,000	
<i>Revisionsbyrån.</i>				
1 notarie	1,800	1,200	3,000	}
1 aktuarie	1,800	1,200	3,000	
1 revisor	1,800	1,200	3,000	
9 revisorer	16,200	10,800	27,000	
Till vikariatsersättning samt arv- voden åt extra biträden m. m., för- slagsvis	—	—	85,000	
1 förste vaktmästare	¹⁾ 800	300	1,100	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kr.
1 vaktmästare	¹⁾ 500	300	800	
8 d:o	¹⁾ 4,000	2,400	6,400	
Transport	—	—	—	265,800

¹⁾ Om vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad, skall, så länge denna förmån kvarstår, lönen minskas med 150 kronor.

K r o n o r.				
	Lön.	Tjenstgöringspenningar.	S u m m a.	
Transport	—	—	—	265,800
Distrikts- och lokalförvaltningarna.				
2 postdirektörer, en i Stockholm och en i Göteborg, hvardera:				} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter 10 år med ytterligare 500 kr.
lön 3,500				
tjenstgöringspenningar ¹⁾ 2,000	7,000	4,000	11,000	
5,500				
1 postdirektör i Malmö	3,200	¹⁾ 2,000	5,200	
5 postinspektörer, hvardera:				
arfvode 4,125				
tjenstgöringspenningar <u>1,375</u>	20,625	6,875	27,500	
5,500				
<i>Öfrige postförvaltare vid fullständiga fasta postanstalter.</i>				
1:a klassen:				
16 postmästare, af hvilka en vid hvardera af postkontoren i Falun, Gefle, Helsingborg, Jönköping, Kalmar, Karlskrona, Karlstad, Kristianstad, Linköping, Lund, Norrköping, Sundsvall, Upsala, Vexjö, Örebro och Östersund:				} Efter 5 år kan lönen höjas med 400 kr. och efter 10 år med ytterligare 400 kr.
lön 3,000				
tjenstgöringspenningar ¹⁾ 1,500	48,000	24,000	72,000	
4,500				
2:a klassen:				
44 postmästare, af hvilka en vid hvardera af postkontoren i Arvika, Bollnäs, Borås, Eksjö, Enköping, Eskilstuna, Eslöf, Falköping, Filipstad, Hallsberg, Halmstad, Haparanda, Hernösand, Hesselholm, Hudiksvall, Karlshamn, Katrineholm, Kristinehamn, Köping, Landskrona, Ljusdal, Luleå, Lysekil, Mariestad, Norrtelje, Nyköping, Nässjö, Oskarshamn, Sala, Skara, Sköfde, Sollefteå, Söderhamn, Södertelje, Trelle-				
Transport	—	—	115,700	265,800

¹⁾ Garanterad minimiprovision.

	K r o n o r.				
	Lön.	Tjenstgöringspenningar.	S u m m a.		
Transport	—	—	115,700	265,800	
borg, Uddevalla, Umeå, Varberg, Venersborg, Vestervik, Vesterås, Visby, Ystad och Örnsköldsvik:					
lön	2,400				
tjenstgöringspenningar ¹⁾ 1,000	3,400	105,600	44,000	149,600	
3:e klassen:					
65 postmästare, hvardera:					
lön	2,000				
tjenstgöringspenningar ¹⁾ 800	2,800	130,000	52,000	182,000	
4:e klassen:					
75 postmästare, hvardera:					
lön	1,800				
tjenstgöringspenningar ¹⁾ 600	2,400	135,000	45,000	180,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 400 kr. och efter 10 år med ytterligare 400 kr.
<i>Biträdande tjänstemän.</i>					
30 kontrollörer, hvardera:					
lön	2,200				
tjenstgöringspenningar 1,000	3,200	66,000	30,000	96,000	
320 postexpeditörer af 1:a lönegraden, hvardera:					
lön	1,725				
tjenstgöringspenningar 775	2,500	552,000	248,000	800,000	
320 postexpeditörer af 2:a lönegraden, hvardera:					
lön	1,500				
tjenstgöringspenningar 700	2,200	480,000	224,000	704,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 300 kr. och efter 10 år med ytterligare 300 kr.
55 postexpeditörer af 3:e lönegraden, hvardera:					
lön	1,250				
tjenstgöringspenningar 500	1,750	68,750	27,500	96,250	Efter 5 år kan lönen höjas med 150 kr. och efter 10 år med ytterligare 150 kr.
Transport	—	—	2,323,550	265,800	

¹⁾ Garanterad minimiprovision.

		K r o n o r.			
		Lön.	Tjenstgöringspenningar.	S u m m a.	
Transport		—	—	2,323,550	265,800
55 postexpeditörer af 4:e lönegraden, hvardera:					} Efter 5 år kan lönen höjas med 150 kr. och efter 10 år med ytterligare 150 kr.
lön	1,050				
tjenstgöringspenningar	450 1,500	57,750	24,750	82,500	
<i>Vaktbetjente.</i>					} Efter 5 år kunna tjenstgöringspenningarna höjas med 200 kr. och efter 10 år med ytterligare 200 kr.
630 af 1:a lönegraden, hvardera:					
lön	600				} Efter 5 år kunna tjenstgöringspenningarna höjas med 150 kr. och efter 10 år med ytterligare 150 kr.
tjenstgöringspenningar	400 1,000	378,000	252,000	630,000	
280 af 2:a lönegraden, hvardera:					
lön	600				} Efter 5 år kunna tjenstgöringspenningarna höjas med 150 kr. och efter 10 år med ytterligare 150 kr.
tjenstgöringspenningar	350 950	168,000	98,000	266,000	
340 af 3:e lönegraden, hvardera:					
lön	600				} Efter 5 år kunna tjenstgöringspenningarna höjas med 150 kr. och efter 10 år med ytterligare 150 kr.
tjenstgöringspenningar	300 900	204,000	102,000	306,000	
				3,608,050	
Anslag till aflönande af poststationsföreståndare, förslagsvis		—	—	—	850,000
» » aflönande af extra biträden vid distriktsförvaltningarna och postanstalterna, förslagsvis .		—	—	—	700,000
» » älderstillägg, förslagsvis		—	—	—	600,000
» » arfvoden åt extra vaktbetjente och till hushyresbidrag för en del betjente, förslagsvis . .		—	—	—	400,000
» » arfvoden åt ordinarie vaktbetjente för tjenstgöring såsom förmän m. m., förslagsvis . .		—	—	—	45,000
» » gratifikationer m. m. åt tjenstemän och betjente		—	—	—	12,000
					6,480,850
B. Öfvergångsstat.					
Generalpoststyrelsen.					
1 kammarskrifvare		900	300	1,200	—
					1,200
Transport		—	—	—	—
					6,482,050

		K r o n o r.	
	Transport	—	6,482,050
C. Pensionsstat.			
a) <i>Embets- och tjänstemän samt betjente, som erhållit afsked ur postverkets tjänst.</i>			
F. d.	postmästaren i Falköping, friherre C. E. Fock	1,300	
»	postmästaren i Jönköping P. C. Billing	1,500	
»	postmästaren i Ulrichamn H. C. M. Virgin	1,500	
»	postmästaren i Engelholm C. Bergensträhle	2,025	
»	postmästaren i Varberg J. Bergdahl	900	
»	byråchefen L. A. O. Hübner	2,600	
»	postmästaren i Östra Husby J. H. Allard	1,200	
»	vaktbetjenten vid postkontoret i Kalmar L. Carlsson . . .	300	
»	postmästaren i Mönsterås N. G. Åström	1,800	
»	vaktbetjenten vid Stockholms postkontor L. J. Eriksson . .	200	
»	matrosen å postångfartyget »Sofia» D. A. Jansson	300	
»	vaktmästaren vid Stockholms postkontor J. E. Ström . . .	675	
»	vaktbetjenten vid postkontoret i Filipstad A. Andersson . .	200	
»	vaktmästaren vid Stockholms postkontor Z. Borgström . .	750	
»	postmästaren i Strengnäs E. A. T. Kihlberg	900	
»	vaktbetjenten inom vestra jernvägspostdistriktet A. G. Andersson	300	
»	vaktbetjenten vid postkontoret i Sunne J. Ljungberg . . .	300	
»	postmästaren i Mariestad C. T. Béen	1,350	
»	vaktbetjenten inom södra jernvägspostdistriktet O. Persson	300	
»	vaktbetjenten vid postkontoret i Jönköping M. Svensson .	300	
»	intendenten vid postverkets persedelförråd A. L. Ström . .	2,200	
»	styrmannen å postångfartyget »Sofia» C. A. Hammarberg .	600	
»	postmästaren i Köping A. L. Gellin	2,400	
»	vaktbetjenten inom södra jernvägspostdistriktet C. G. Lindahl	200	
»	vaktbetjenten vid postkontoret i Stockholm J. P. Åberg . .	300	
»	vaktmästaren vid postkontoret i Stockholm A. F. Richter .	675	
»	vaktbetjenten vid postverket J. F. Knutsson	300	
»	vaktbetjenten vid postverket G. A:son Kjellman	300	
	Transport	26,175	6,482,050

		K r o n o r.	
	Transport	26,175	6,482,050
F. d.	aktuarien H. F. Wennerbom	1,000	
>	postexpeditören vid Stockholms postkontor J. F. Decander	700	
>	postmästaren i Åtvidaberg J. Lindberg	1,500	
>	vaktbetjenten vid postverket N. Ifvarsson	300	
>	förste vaktmästaren J. P. Atterling	500	
>	postmästaren i Haparanda A. Montell	1,500	
>	vaktbetjenten vid postverket J. O. Holmgren	300	
>	vaktbetjenten vid postverket G. Hedberg	300	
>	vaktbetjenten vid postverket C. G. Carlsson	300	
>	vaktbetjenten vid postverket J. Sollén	300	
>	vaktbetjenten vid postverket P. N:son Holm	200	
>	postmästaren i Falkenberg G. A. Boheman	2,400	
>	postexpeditören vid postkontoret i Göteborg Hj. A. Lagerström	800	
>	matrosen och långlotsen å postångfartyget »Öland» E. Wicklund	300	
>	vaktbetjenten vid postverket S. Persson	300	
>	postmästaren i Arvika A. G. Hillbom	1,500	
>	vaktbetjenten vid postverket C. J. Skärström	300	
>	vaktbetjenten vid postverket N. Eriksson	600	
>	vaktbetjenten vid postverket J. Olsson	300	
>	vaktbetjenten vid postverket C. J. T. Frolin	300	
>	vaktbetjenten vid postverket C. G. Bergstrand	300	
>	vaktbetjenten vid postverket J. E. Nilsson	300	
>	vaktbetjenten vid postverket J. Svensson	300	
>	vaktbetjenten vid postverket A. G. Andersson	300	
>	vaktbetjenten vid postverket C. Andersson	600	
>	vaktbetjenten vid postverket A. Banck	300	
>	postmästaren i Vretstorp F. O. Dahlqvist	1,350	
>	postmästaren i Nyköping F. W. Oldenburg	1,050	
>	postexpeditören vid Stockholms postkontor E. I. G:son Lagercrantz	1,950	
>	vaktbetjenten vid postverket M. Eriksson	300	
>	postmästaren i Åmål A. M. Christenson	1,500	
>	vaktbetjenten vid postverket A. Bengtsson	300	
>	vaktbetjenten vid postverket N. A. Wällberg	300	
>	vaktbetjenten vid postverket J. P. Forsman	300	
	Transport	49,025	6,482,050

		K r o n o r.	
	Transport	49,025	6,482,050
F. d.	vaktbetjenten vid postverket N. Nilsson	300	
»	vaktbetjenten vid postverket E. Löfström	300	
»	vaktbetjenten vid postverket J. E. Söderberg	300	
»	vaktbetjenten vid postverket J. A. Johansson	300	
»	vaktbetjenten vid postverket S. Jansson	600	
»	vaktbetjenten vid postverket O. R. Lennholm	600	
»	postmästaren i Onsala A. Carlberg	1,350	
»	vaktmästaren vid Göteborgs postkontor O. Eriksson	375	
»	vaktbetjenten vid postverket N. Håkansson	600	
»	vaktbetjenten vid postverket J. F. Carlsson	600	
»	postmästaren i Hernösand C. O. Ulfsparre	1,350	
»	vaktbetjenten vid postverket P. J. Mentzer	300	
»	vaktbetjenten vid postverket L. Isberg	300	
»	vaktbetjenten vid postverket O. Hansson Lindgren	600	
»	vaktbetjenten vid postverket C. J. Wiman	600	
»	vaktbetjenten vid postverket A. Cronwall	300	
»	vaktbetjenten vid postverket A. Alexis	600	
»	postmästaren i Luleå E. Svanström	2,250	
»	vaktbetjenten vid postverket P. O. Svärd	600	
»	vaktbetjenten vid postverket J. V. Magnusson	600	
»	postmästaren i Kalmar J. A. Lindquist	3,000	
»	vaktbetjenten vid postverket B. Ekelund	600	
»	vaktbetjenten vid postverket O. Eriksson	600	
»	vaktbetjenten vid postverket A. Brissander	600	
»	postmästaren i Halmstad P. H. Pyhlson	2,550	
»	vaktbetjenten vid postverket K. Svensson	600	
»	postmästaren i Söderköping J. E. Möllerberg	2,400	
»	vaktmästaren vid Stockholms postkontor P. W. Sidvall	675	
»	postmästaren i Enköping J. A. Strömberg	2,400	
»	postmästaren i Laholm F. N. Wigandt	2,100	
»	vaktbetjenten vid postverket D. Aqvilonius	600	
»	vaktbetjenten vid postverket J. P. Ekelund	600	
»	postmästaren i Norrköping G. W. Adler	3,000	
	Anslag till pensionsfyllnad åt postiljoner, förslagsvis	2,000	
	Transport	83,575	6,482,050

		K r o n o r.	
	Transport	83,575	6,482,050
b) <i>Aflidne embets- och tjenstemäns samt betjentes enkor och barn.</i>			
Aflidne postinspektoren i Malmö Troilis två döttrar, 75 kronor hvardera		150	
> postinspektoren i Jönköping Neiglicks dotter Augusta Sofia		75	
> extra postiljonen Magnus Sjöqvists enka Catharina Johanna Jansdotter, så länge hon lefver ogift		200	
> förre befälhafvaren å postångfartyget »Sofia» G. A. Höggrens enka Jenny Helena Regina Höggren, född Göhle, så länge hon lefver ogift		400	
> postföraren Alban Anderssons enka Carolina Andersson, född Falk, så länge hon lefver ogift		100	
> postföraren Carl August Widmarks enka Anna Stina Widmark, född Agulin, så länge hon lefver ogift		100	
> postföraren Erik Jonas Åkerbergs enka Catharina Christina Åkerberg, född Olddotter, så länge hon lefver ogift . .		200	
> vaktbetjenten Sivert P:son Gjärsvalls enka Annika Gjärsvall, född Henriksdotter, så länge hon lefver ogift . .		300	
> poststationsföreståndaren Johan Åkerlunds enka Amalia Catharina Åkerlund, född Lindgren, så länge hon lefver ogift		200	
			85,300
D. Omkostnadsstat.			
(Förslagsanslag.)			
Anslag till uppbörds- och frimärkesprovision		220,000	
> > felräkningspenningar		50,000	
> > förhyrande af de för postverket erforderliga lägenheter samt till bestridande af utgifterna för posthusens underhåll m. m.		250,000	
> > expensutgifter		550,000	
> > rese- och traktamentsersättningar:			
för resor i embets- och tjensteärenden i allmänhet	50,000		
till traktamenten för tjenstemän i jernvägs-postkupé	150,000		
till traktamenten för vaktbetjente	150,000	350,000	
	Transport	1,420,000	6,567,350

		K r o n o r.	
	Transport	1,420,000	6,567,350
Anslag till postbetjentes beklädnad och beväring		175,000	
» » inköp och underhåll af inventarier		265,000	
» » postföringskostnad:			
vid befordran å jernväg	2,500,000		
» » å landsväg och inom postanstalternas områden samt till landtbrefbäring	1,000,000	3,500,000	
vid befordran sjöledes:			
mellan fasta landet och Gotland	72,000		
» öfriga inrikes orter	90,000		
» Sverige och Finland	20,000		
» Sverige och Danmark	16,000		
» Sverige och Tyskland	240,000		
» Sverige samt England och Amerika	7,000	445,000	
» » godtgörelse till främmande postverk		3,945,000	
» » tillverkning af frimärken, frankokuvret, brefkort och kortbref		10,000	
» » diverse utgifter		150,000	
		45,000	6,010,000
<hr/>			
E. Oförutsedda utgifter		—	255,000
<hr/>			
F. Afkortningar och restitutioner m. m., för- slagsvis		—	132,650
	Summa kronor	—	12,965,000

Beträffande beloppen af de anslag, som finnas upptagna i förslaget till *utgiftsstater för postverket*, anser sig komitén böra anföra följande.

Aflöningsstaten.

Rörande de för tjänstemän och betjente i generalpoststyrelsen samt vid postverkets distrikts- och lokalförvaltningar upptagna särskilda *aflöningsbelopp*, får komitén hänvisa till hvad i sådant afseende förut anförts i detta betänkande under särskilda afdelningar.

Vid inrättande af de nya tjänstebefattningar hos *generalpoststyrelsen*, som blifvit af komitén föreslagna, kunna indragas åtskilliga amanuensbefattningar, likasom ock vid tillsättande af 3 nya vaktmästaresysslor torde kunna indragas motsvarande antal extra vaktmästarearfvoden.

Till följd deraf har vid utarbetandet af förslaget till utgiftsstater för postverket beräknats, att i årsarfvoden till amanuenser och extra vaktmästare hos styrelsen skulle vid den föreslagna aflöningsstatens tillämpning komma att besparas cirka 21,600 kronor, från hvilket belopp dock bör afräknas 1,200 kronor till beredande af vikariatsersättning under semester för blifvande innehafvare af de föreslagna nya tjänstebefattningarna hos styrelsen; på grund hvaraf förslagsanslaget till *vikariatsersättning samt arfvoden åt extra biträden m. m.* hos styrelsen skulle, om icke några andra omständigheter föreläge, kunna minskas med 20,400 kronor.

Men då, under det att anslaget i fråga senast bestämts till förslagsvis 90,000 kronor, utgifterna derå redan för år 1901 kunna beräknas komma att uppgå till omkring 104,500 kronor, har det ansetts, att anslaget icke kan för år 1903 sättas lägre än till 85,000 kronor.

Det i staten för närvarande, under *distriktsförvaltningarna*, uppförda förslagsanslag å 8,200 kronor »till ersättning för mistning af uppbörds- och frimärkesprovision åt de kontrollörer och postexpeditörer vid postanstalterna, som beordras att tjänstgöra vid distriktsförvaltningarna,» skulle i händelse af bifall till de af komitén föreslagna nya bestämmelserna angående uppbörds- och frimärkesprovision komma att besparas och ur aflöningsstaten uteslutas.

Till *aflönande af extra biträden vid distriktsförvaltningarna och postanstalterna* är för år 1902 beviljad ett anslag af förslagsvis 800,000 kronor.

Utgifterna hafva uppgått, i runda tal, år 1900 till 763,000 kronor samt under tiden 1 januari—31 augusti 1901 till 592,000 kronor, motsvarande för helt år en utgift af 888,000 kronor.

Genom inrättande af de nya postexpeditörstjenster, som komitén föreslagit, kommer en minskning i antalet extra biträden att ega rum, hvilket i motsvarande mån inverkar på ifrågavarande anslags belopp.

I sammanhang emellertid med sådan minskning i traktamenten för posttjenstemän, såväl ordinarie som extra, vid jernvägsposten och å vissa ångbåtslinier, att dessa traktamenten endast komma att innefatta ersättning för ökade lefnadskostnader genom resorna, blir det nödvändigt att reglera arfvodena för de extra bland dessa tjenstemän till öfverensstämmelse med hvad för närvarande är bestämdt för den vid postkontoren anställda extra biträdespersonalen. Derigenom skulle arfvodena för samtliga de af generalpoststyrelsen antagna manliga extra biträdena, vare sig att de vore placerade vid postkontor eller vid jernvägspost eller å ångbåtslinier, komma att, såsom nu är fallet vid postkontoren, vexla mellan 1,050 och 1,500 kronor per år, under det att för närvarande, med tillämpning af de högre traktamentsbestämmelserna, årsarfvodena för extra biträden å jernvägs- och vissa ångbåtslinier utgå med allenast 450 kronor. Denna arfvodesreglering medför högre utgifter å det ifrågavarande arfvodesanslaget, hvilka dock motvägas af minskning i utgifter å anslaget på omkostnadsstaten till traktamenten för tjenstemän i jernvägspostkupé.

Med hänsyn till nu anförda omständigheter äfvensom till erforderlig ökning i antalet extra biträden och uppflyttning till högre arfvodesklasser, har anslaget ansetts böra för år 1903 beräknas till förslagsvis 700,000 kronor, hvilket innebär en *minskning* med 100,000 kronor i jämförelse med 1902 års anslag.

Anslaget till *ålderstillägg* har för åren 1901 och 1902 faststälts till förslagsvis 446,000 kronor.

Det har beräknats, att enligt de af komitén föreslagna grunder skulle för år 1903 till postverkets tjenstemän och

betjente utgå ålderstillägg med följande belopp, nemligen till:

tjenstemän och betjente hos			
generalpoststyrelsen	18,300	kronor,	
postförvaltarne	141,400	»	
kontrollörerna	20,000	»	
postexpeditörerna	173,600	»	
vaktbetjente vid distrikts- och lokalförvaltningarna	239,950	»	
å öfvergångsstat för närvarande uppförd tjenstemän	400	»	593,650 kronor.

Deremot skulle år 1903, om nu gällande stadganden tillämpades, ålderstillägg åt dertill berättigade tjenstemän och betjente utgå med en summa af endast 465,825 kronor,

En förhöjning af ..... 127,825 kronor, skulle sålunda uppstå genom tillämpande af de utaf komitén i berörda hänseende föreslagna grunder.

Af denna förhöjning är en dryg del betingad af den nya bestämmelsen, att ålderstilläggen för vaktbetjente vid distrikts- och lokalförvaltningarna skulle sättas till allenast två, att utgå respektive 5 och 10 år efter tillträdet till innehafvande befattning. Ålderstillägg för dessa vaktbetjente har nemligen beräknats komma att, enligt komiténs förslag, år 1903 draga en kostnad af 239,950 kronor, men att, vid tillämpning af nu gällande stadganden, för samma år medföra en utgift af endast ..... 154,125 »

utvisande en ökning af ..... 85,825 kronor; hvarvid dock bör erinras, att, med tillämpning af nu föreslagna stadganden angående ålderstillägg till ifrågavarande vaktbetjente, det till vissa af dem från traktamentsanslaget till vaktbetjente nu utgående personliga aflöningstillägg kommer att upphöra.

Anslaget till ålderstillägg har, på grund af den gjorda beräkningen, ansetts böra, med afrundning uppåt, sättas till förslagsvis 600,000 kronor, hvilket innebär en *förhöjning* i senast fastställda anslag med 154,000 kronor.

Anslaget till *arfvoden åt extra vaktbetjente* och till *hushyresbidrag för en del betjente* har för år 1902 bestämts till förslagsvis 375,000 kronor.

Under de åtta första månaderna af år 1901 hafva utgifterna å detta anslag uppgått till närmare 300,000 kronor, hvilket motsvarar för hela året 450,000 kronor.

Enligt meddelande från generalpoststyrelsen skulle, derest det af komitén nu föreslagna inrättandet af nya vaktbetjentbefattningar icke komme till stånd, ifrågavarande anslag behöfva för hvart och ett af åren 1902 och 1903 utöfver sistnämnda summa ökas med 50,000 kronor och sålunda för år 1903 böra upptagas till 550,000 kronor.

Arfvodena till de 200 extra vaktbetjente, hvilka enligt komiténs förslag skulle befordras till ordinarie, utgöra nu tillhoppa 159,700 kronor, med hvilket belopp ofvannämnda summa, 550,000 kronor, alltså skulle minskas.

På grund deraf har anslaget i fråga beräknats till 400,000 kronor, hvilket innebär en *förhöjning* af 25,000 kronor i senast fastställda anslag.

Å förslaget till aflöningsstat har upptagits ett nytt anslag till *arfvoden åt ordinarie vaktbetjente för tjenstgöring såsom förmän m. m.* Enligt § 15 af komiténs förslag till aflöningsreglemente för tjänstemän och betjente vid postverket skulle nemligen de ordinarie vaktbetjente, som äro anställda såsom förmän för vaktbetjentpersonal vid Stockholms, Göteborgs, Malmö eller andra postkontor, eller hvilka tjenstgöra ensamma eller såsom förste män i s. k. postiljonskupéer, eller som vid postanstalterna användas i andra jemförliga sysslor eller till bestridande af göromål, hvilka hittills i regel utförts af tjänstemän, kunna, utöfver den fasta aflöningen, af generalpoststyrelsen tilldelas arfvode till belopp af högst 20 kronor för månad räknadt.

Beräknas det behöfliga antalet brefbärareförmän in alles till 70, skulle således i arfvoden till dem erfordras högst 16,800 kronor.

Jemväl till vissa andra betjente skulle emellertid, såsom nyss nämnts, dylikt arfvode kunna utgå. Enligt nu gällande grunder för traktamentsersättning till i postiljonskupé tjenstgörande vaktbetjente, åtnjuta desse ett särskildt traktamente af 35 öre för dag, hvilket med tjenstgöring alla dagar af året motsvarar 127 kronor 75 öre. Det för-

mansarfvode, som skulle till dem för månad utgå, bör åtminstone i de flesta fall ersätta nyssnämnda traktamente; och då i slutet af september 1901 i postiljonskupé tjänstgjorde in alles 169 vaktbetjente, hvilket antal sannolikt kommer att år efter år ökas, skulle, med beräkning af ett årsarfvode af 132 kronor för hvarje af förslagsvis 200 vaktbetjente, för detta ändamål erfordras 26,400 kronor.

Sammanlagda anslagsbeloppet för de nu särskildt angifna ändamålen skulle sålunda kunna beräknas för år 1903 till 43,200 kronor.

Med hänsyn emellertid dertill, att arfvoden af ifrågasvarande slag böra, såsom ofvan nämnts, utgå äfven för bestridande af en del andra göromål, har anslaget upptagits till ett belopp af förslagsvis 45,000 kronor.

Anslaget till *gratifikation*er m. m. åt tjänstemän och betjente har från sitt nuvarande belopp, 9,000 kronor, höjts med 3,000 kronor till 12,000 kronor, i afsigt att, i förekommande fall, kunna bereda något bidrag till bestridande af kostnaderna för postfunktionärer vid förflyttning utan egen ansökan från en till annan tjänstgöringsort.

Enär enligt komiténs förslag kontrollörstjänsterna vid postverket skulle till antalet minskas från 34 till 30, eller med 4, har fråga inom komitén uppstått, huruvida icke i följd deraf 4 kontrollörstjänster borde i komiténs statsförslag uppföras å *öfvergångsstat*; men då komitén afsett, att äfven vid de af komitén i 1:a klass upptagna postkontor, der nu kontrollörer finnas, skulle i stället för sådana tjänstemän anställas postexpeditörer såsom postmästarnes näraste män, med rätt för dessa postexpeditörer till delaktighet i uppborndsprovision, har komitén trott, att förevarande fråga bäst ordnas så, att postexpeditörsbefattningar af ofvanberörda slag, motsvarande antalet öfvertaliga kontrollörer, tills vidare lemnas obesatta.

Omkostnadsstaten.

Anslaget till *uppbörds- och frimärkesprovision* är i postverkets stater för år 1902 uppfördt till förslagsvis 480,000 kronor.

Vid tillämpning af de utaf komitén föreslagna förändrade grunder för provisionens utgående, skulle denna för år 1899 — då utgifterna å anslaget i rundt tal uppgingo till 425,500 kronor — komma att uppgå till omkring 300,000 kronor, i hvilket belopp då jemväl ingå *dels* provision till poststationsföreståndare, partirabatt m. m. med i rundt tal 65,000 kronor, *dels ock* en summa af 10,271 kronor för utfyllande af den postförvaltarne garanterade minimiprovision.

Under förutsättning att, såsom vid beräkningen af postverkets inkomster för år 1903 kalkylerats, den uppbörd, hvarå provision finge utgå, skulle utgöra omkring 13,000,000 kronor, kan provisionen i sin helhet efter de nu föreslagna grunderna, och med bibehållande af nuvarande provision till poststationsföreståndare m. fl. äfvensom partirabatt, anses komma att för år 1903 utgöra in alles 386,000 kronor.

Drages emellertid från denna summa den för postförvaltarne föreslagna och i aflöningsstaten under rubriken tjänstgöringspenningar uppförda garanterade minimiprovisionen, 171,000 kronor, skulle anslaget å omkostnadsstaten till uppbörds- och frimärkesprovision kunna upptagas till 215,000 kronor.

Men då postuppbörden möjligen kommer att stiga utöfver hvad nu beräknats, torde vara lämpligt, att anslaget sättes till förslagsvis 220,000 kronor, utgörande sålunda *minskningen* å anslaget 260,000 kronor i jemförelse med år 1902.

Komitén har föreslagit, att felräkningspenningar böra tillkomma kassören hos generalpoststyrelsen med 500 kronor, den såsom kassör hos postdirektör tjänstgörande kontrollör eller postexpeditör med 300 kronor samt vidare de i § 11, sista stycket, af komiténs förslag till aflöningsreglemente omförmälda tjänstemän och extra biträden med respektive 120 och 60 kronor, allt för år räknadt.

Enligt gjorda approximativa kalkyler skulle, med tillämpning af sålunda föreslagna bestämmelser, ett förslags-

anslag å 50,000 kronor böra, såsom nytt anslag, i omkostnadsstaten uppföras till *felräkningspenningar*.

Hvad angår anslaget till *traktamenten för tjänstemän i jernvägspostkupé*, kommer tillämpningen af komiténs förslag att medföra väsentliga nedsättningar i det för år 1902 anvisade belopp, hvilket eljest bort höjas.

I slutet af september 1901 tjänstgjorde vid jernvägs-posten och å vissa ångbåtslinier in alles 114 postexpeditörer samt 186 extra biträden. Med beräkning att poströrelsens ökning intill slutet af år 1903 kan kräfva användande vid jernvägs-posten af ytterligare 50 tjänstemän, skulle antalet ifrågavarande tjänstemän vid utgången af år 1903 uppgå till 350.

Enligt komiténs förslag skulle, i sammanhang med reglering af sjelfva aflöningsförmånerna, de vid jernvägs-posten och å ångbåtslinier tjänstgörande posttjänstemän utöfver aflöningen erhålla endast ett mindre traktamente, utgörande skälig godtgörelse för de genom resorna tillskyndade extra utgifter, i hvilket hänseende torde i denna kalkyl kunna antagas, att ungefärligen dubbla beloppet af de till postvaktbetjente å jernvägs- eller ångbåtslinier, på grund af nådiga brefvet den 26 januari 1900, utgående dagtraktamenten kunde utgöra skälig ersättning.

Med tillämpning af denna beräkningsgrund skulle traktamentena för tjänstemän i jernvägspostkupé kunna beräknas till omkring 128,000 kronor.

Anslaget har emellertid satts till 150,000 kronor för att kunna möta det eventuella behovet af ytterligare ökning i arbetskrafter.

Då det för år 1902 förslagsvis bestämda beloppet å detta anslag utgör 345,000 kronor, uppstår sålunda här en *minskning* af 195,000 kronor.

Anslaget till *traktamenten för vaktbetjente* är för år 1901 bestämdt till förslagsvis 117,000 kronor och för år 1902 till 200,000 kronor.

Med tillämpning af komiténs förslag om uppförande å aflöningsstaten af anslag till arfvoden åt ordinarie vaktbetjente för tjänstgöring såsom förmän m. m., skulle från traktamentsanslaget för vaktbetjente ej vidare utgå *dels* nuvarande särskilda tilläggsarfvode för brefbäraförmän i

Stockholm, *dels ock* det särskilda tilläggstraktamentet till vissa i postiljonskupé tjänstgörande vaktbetjente.

Den af komitén föreslagna sammanslagning, från fyra till två, af ålderstilläggen för vaktbetjente vid postverkets distrikts- och lokalförvaltningar föranleder ock till upphörande af vissa från traktamentsanslaget nu utgående personliga aflöningstillägg.

I sistnämnda anslag beräknas ingå 13,500 kronor för beredande af kostnadsfri ledighet åt vaktbetjente under högst 15 dagar af kalenderår.

Då ökning af antalet ordinarie vaktbetjente vid postverkets distrikts- och lokalförvaltningar med ytterligare 200 föranleder motsvarande höjning af sistberörda utgiftsberäkning, har utgiften å detta anslag för kostnadsfri ledighet åt vaktbetjente för år 1903 ansetts böra beräknas till 16,000 kronor.

Af anslaget skall utbetalas traktamente till vaktbetjente, tjänstgörande å jernvägs- eller ångbåtslinier. Dessa betjentes antal utgjorde i slutet af september 1901 386. Med beräkning af medeltraktamentet för dylik tjänstgöring till 50 öre för vaktbetjent och dag, erhålles en summa af..... 70,445 »

För att å anslaget ega tillgång till bestridande af utgifterna för traktamente till ökad vaktbetjentpersonal, för beredande af söndagsledighet till vaktbetjente samt för ersättning åt de till tjänstgöring inkallade reservvaktbetjente anses till ofvannstående belopp böra läggas ytterligare..... 63,555 »

Anslaget har sålunda förslagsvis satts till 150,000 kronor, hvilket innebär en *minskning*, i jämförelse med det för år 1902 bestämda förslagsanslag, af 50,000 kronor.

Å anslaget till *diverse utgifter* torde en förhöjning af 5,000 kronor erfordras på grund af komiténs förslag om begravningshjälp till dödsboet efter tjänsteman eller betjent, som affidit i följd af olyckshändelse, timad under tjänsteutöfning, äfvensom om rätt för betjente vid distrikts- och lokalförvaltningarna till kostnadsfri läkarevård jemte medikamenter. Anslaget har sålunda från senast fastställda belopp, 40,000 kronor, *höjts* till 45,000 kronor.

Beträffande de i staterna upptagna, här ofvan ej särskildt omnämnda anslag, äro de samtliga af beskaffenhet att icke beröras af komiténs betänkande och förslag. Dessa anslag hafva i komiténs statsförslag blifvit till beloppen upptagna i enlighet med uppgifter, lemnade från vederbörande embetsverk.

Vidkommande postverkets *inkomster* för år 1903, hafva **Postverkets inkomster.** desamma uti en under loppet af oktober månad 1901 hos generalpoststyrelsen uppgjord beräkning upptagits till ett sammanlagdt belopp af 13,293,000 kronor, deraf omkring 13,000,000 kronor skulle utgöra sådan uppbörd, hvarå provision komme att utgå.

Förslag
till
Aflöningsreglemente
för tjänstemän och betjente vid postverket.

---

§ 1.

Aflöning, som tillkommer vid postverket anställd tjänsteman eller betjent enligt stat, som af Riksdagen godkänts, utgår såsom i staten finnes för hvarje deri upptagen befattning angifvet.

Vissa tjänstemän tillkommer ock *uppbörds- och frimärkesprovision*, såsom här nedan i § 2 förmäles.

§ 2.

Uppbörds- och frimärkesprovision utgår vid postkontoren å influtna postafgifter och försålda frankotecken med:
10 procent af uppbörd, som ej för år öfverstiger 6,000 kronor,

5 procent af den del af uppbörden, som öfverstiger 6,000, men ej 10,000 kronor, och

1 procent af den del af uppbörden, som öfverstiger 10,000 kronor,

under iakttagande härvid,

dels att i omförmälda uppbörds- och frimärkesprovision icke ingår den provision, som enligt gällande bestämmelser tillfaller underlydande poststationers och ångbåtspostexpeditioners föreståndare, antagna särskilda frankoteckensförsäljare eller allmänheten vid partiköp,

dels ock att postkontors provision för de vid underlydande poststationer och ångbåtspostexpeditioner försålda frankotecken alltid skall utgå med allenast 1 procent.

Den provision, som sålunda utgår vid postkontoren, skall vid postkontor af 3:e och 4:e klass tillfalla postmästaren ensam, vid postkontor af 1:a och 2:a klass delas mellan postmästare och den närmast under honom å kontoret anstälde postexpeditör, på det sätt att en fjerdedel af provisionen, för år räknadt, skall tillkomma denne postexpeditör, men återstoden tillfalla postmästaren, samt vid Stockholms, Göteborgs och Malmö postkontor delas mellan postdirektören och de vid vederbörande postkontor anstälde kontrollörer och andra afdelnings- eller filialkontorsföreståndare, på det sätt att i Stockholm sju åttendedelar, i Göteborg sju tiondedelar och i Malmö sju tolfte delar af provisionen för år skola tillfalla kontrollörer och andra afdelnings- eller filialkontorsföreståndare att dem emellan å hvarje ort fördelas enligt de närmare bestämmelser, som af Kongl. Maj:t, efter Generalpoststyrelsens hörande, meddelas, hvaremot återstoden af provisionen skall tillkomma vederbörande postdirektör ensam.

Med tillämpning af nu gifna beräkningsgrunder, må dock icke provisionsbeloppet för år räknadt understiga:

- för postdirektör 2,000 kronor,
- för postmästare af 1:a klass 1,500 kronor,
- för postmästare af 2:a klass 1,000 kronor,
- för postmästare af 3:e klass 800 kronor och
- för postmästare af 4:e klass 600 kronor;

hvidan af provisionsanslaget må, utöfver ofvan angifna procentbelopp, utgå hvad som till äfventyrs erfordras för att fylla denna minimiprovision till postförvaltare.

Minimiprovisionen för postförvaltare betraktas såsom tjänstgöringspenningar.

§ 3.

För åtnjutande af den i stat uppförda aflöning och dertill hörande förhöjning efter viss tids fortsatt innehavande af befattning gälla följande allmänna bestämmelser:

för tjänstemän och betjente i Generalpoststyrelsen:

att tjänsteman eller betjent skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jemkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation af Styrelsen eller dess särskilda afdelningar eller eljest i allmänhet kan varda stadgad, samt i sådant hänseende vara förpligtad att, med bibehållande af den tjänstegrad och aflöning han innehar, efter förändrad arbetsordning sköta de med befattningen förenade göromål;

att med befattning i Styrelsen icke må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat, ej heller annan tjänstebefattning eller enskildt uppdrag, med mindre sistberörda befattning eller uppdrag, vid pröfning i stadgad ordning, befinnes icke hindra fullgörande af tjänstgöringen i Styrelsen;

att tjänsteman i lägsta lönegraden är skyldig att hos Styrelsen tjänstgöra å den särskilda befattning inom graden, der Styrelsen, till befordrande af arbetets oafbrutna gång, finner honom lämplig och behöflig;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattnings innehafvare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men skola för den tid, han eljest varit från tjänstgöring befriad, utgå till den, som uppehållit befattningen;

att den, som af sjukdom hindras att sin befattning förrätta, eger uppbära hela lönen, men att den, som undfår ledighet för svag helsas vårdande, enskilda angelägenheter eller särskilda uppdrag, eller eljest är lagligen förhindrad att befattningen sköta, kan förpligtas att under ledigheten utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af lönen, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

att vid sjukdomsförfall, eller när det erfordras till följd af tjänsteresor eller för beredande af semester, tjänsteman af lägre grad skall vara skyldig att, om han förordnas till högre befattning i Styrelsen, densamma, emot åtnjutande i förstnämnda fall af de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningar, men eljest af deremot svarande belopp i stället för egna tjänstgöringspenningar, bestrida, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår;

att emellertid, derest byråchef till följd af tjänsteresa eller för handläggning af särskilda ärenden är under allenast några få dagar hindrad att sköta sin befattning, tjänsteman af lägre grad skall vara pliktig att utan särskild ersättning sköta de till byråchefsbefattningen hörande löpande göromål;

att, derest förhöjning af lönen efter viss tids fortsatt innehafvande af befattning i samma lönegrad är i stat medgifven, tidpunkten

för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under vilkor att innehafvaren under mera än fyra femtedelar af den tjenstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med godt vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjenst, dock att härvid icke må föras honom till last den tid han åtnjutit semester, och

för andra förhöjningen, om sådan eger rum, efter ytterligare fem år, på samma vilkor,

under iakttagande, hvad såväl den ena som den andra förhöjningen angår, deraf, att den högre aflöningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjensteåldern blifvit uppnådd; börande löntagaren dervid tillgodoräknas den tid, som före den nya aflöningsstatens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till befattningen, vare sig på grund af fullmagt eller konstitutorial; samt

att tjensteman eller betjent i Styrelsen skall, då han uppnått 65 lefnads- och minst 35 tjensteår, vara förpligtad att med oafkortad lön såsom pension från befattningen afgå, Kongl. Maj:t eller Generalpoststyrelsen, om det tillkommer Styrelsen att afskedet utfärda, dock obetaget att låta med detsamma anstå, derest och så länge den pensionsberättigade pröfvas kunna i befattningen på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna och kan finnas villig att i densamma kvarstå; skolande dylik pension utgå af postmedlen;

för tjenstemän och betjente vid distrikts- och lokalförvaltningarna:

att tjensteman eller betjent skall vara underkastad icke allenast den utvidgade eller förändrade tjenstgöring utan

ock — med undantag för postdirektör — den förflyttning till annan tjänstgöringsort, som kan varda honom i behörig ordning ålagd;

att med befattning af ifrågavarande slag icke må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat, ej heller annan tjänstebefattning eller enskildt uppdrag, med mindre sistberörda befattning eller uppdrag, vid pröfning i stadgad ordning, befinnes icke hindra fullgörande af tjänstgöringen i verket;

att tjänstgöringspenningar, provision och sportler få uppbäras endast för den tid, befattnings innehafvare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester eller — beträffande vaktbetjent — sådan kostnadsfri ledighet, som i § 5 här nedan omförmäles, men skola för den tid, tjänsteinnehafvaren eljest varit från tjänstgöring befriad, utgå till den, som uppehållit befattningen;

att, derest ledighet på grund af sjukdom åtnjutes under högst tre månader af ett och samma kalenderår, den tjänstledige eger uppbära hela lönen eller i de fall, der aflöningen är fördelad i arfvode och tjänstgöringspenningar, hela arfvodet, men att under ledighet, som på grund af sjukdom åtnjutes utöfver nämnda tid, det ankommer på Styrelsen att bestämma, huruvida, jemte tjänstgöringspenningar, provision och sportler, äfven någon del af lönen eller arfvodet, dock ej mera än tredjedelen deraf, bör af den tjänstledige afstås;

att under ledighet, som åtnjutes för svag helsas vårdande, enskilda angelägenheter, särskilda uppdrag eller eljest förekommande lagligt tjänsteförhinder, den tjänstledige kan af Styrelsen förpligtas att, utöfver tjänstgöringspenningar, provision och sportler, afstå så mycket af lönen eller arfvodet,

som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

att, derest emellertid tjänsteman eller betjent, i följd af kroppsskada, ådragen under tjensteutöfning, blifvit tills vidare oförmögen till tjenstgöring, må, såsom undantag från hvad ofvan är stadgådt, aflöningen å stat kunna, efter Styrelsens bepröfvande, till honom utgå oafkortad under högst sex månader; ankommande deremot på pröfning af Kongl. Maj:t, till huru stor del aflöning kan böra till den skadade utgå efter omförmälda tid af sex månader;

att vid sjukdomsförfall, eller när det erfordras för beredande af semester, tjänsteman, af lägre grad skall vara skyldig att, om han förordnas till högre befattning vid distrikts- eller lokalförvaltning, densamma bestrida, dock ej längre tid än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår; egande han, om förordnandet erfordras till följd af sjukdomsförfall, åtnjuta, i stället för egna tjenstgöringspenningar, de med den tjenstlediges befattning förenade tjenstgöringspenningar men, då förordnandet erfordras för beredande af semester, allenast den honom eljest tillkommande aflöning;

att, i fråga om rätt till förhöjning af lönen efter viss tids fortsatt innehafvande af tjenst, tjänstemännen skola anses tillhöra följande fem grupper, nemligen:

första gruppen: postdirektörer;

andra gruppen: postmästare af 1:a klassen;

tredje gruppen: postmästare af 2:a klassen;

fjerde gruppen: kontrollörer och postmästare af 3:e klassen;

femte gruppen: postmästare af 4:e klassen och post-expeditörer;

att tidpunkten, då tjänsteman kan komma i åtnjutande af första förhöjningen, skall inträda fem år, och tid-

punkten, då han kan komma i åtnjutande af andra förhöjningen, tio år sedan han tillträdt innehafvande tjänst eller tjänst, tillhörande samma eller närmaste grupp;

att tjänsteman, som före 1902 års utgång tillträdt tjänst af ifrågavarande slag, skall, beträffande rätt till förhöjning af lönen efter nyssnämnda tidpunkt, anses hafva, vid detta tillträde inträdt i den aflöningsgrupp, som befattningen från 1903 års början tillhör;

att för öfrigt, hvad hvar och en af de omförmälda löneförhöjningarna angår, skall iakttagas: att tjänsteman under mera än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna dylik förhöjning, med godt vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst, dock att härvid icke må föras honom till last den tid han åtnjutit semester; samt att den högre aflönningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjänsteåldern blifvit uppnådd; börande löntagare dervid tillgodoräknas den tid, som före den nya aflöningsstatens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till befattningen, vare sig på grund af fullmägt eller konstitutorial;

att likväl tjänsteman, som, då han intjenat stadgad tid för erhållande af löneförhöjning, redan uppnått den lefnads- och tjänsteålder, som berättigar honom till nedan nämnda pension, icke må samma förhöjning tillträda;

att qvinna, för hvilken utfärdats förordnande att tills vidare vara postmästare eller postexpeditör, skall, så länge hon innehar sådan befattning, vara i fråga om löneförhöjning och semester likställd med man, som innehar ordinarie dylik befattning;

att en hvar, som med eller efter 1903 års ingång tillträder befattning såsom tjänsteman vid postverkets di-

strikt- eller lokalförvaltningar, skall vara pligtig att underkasta sig nu gifna vilkor och bestämmelser;

att till de nuvarande innehafvare af dylika befattningar, hvilka före den 1 mars 1903 förklara, att de icke vilja underkasta sig dessa vilkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna dertill förbindas, aflöningsförmåner skola utgå enligt för dem nu gällande grunder, dock utan rättighet för tjänsteman till sådan godtgörelse, som enligt Kongl. brefven den 1 juni 1900 och den 8 februari 1901 tills vidare medgifvits för minskad inkomst i provision till följd af nya postexpeditörstjänsters tillsättande;

att till vaktbetjente i 1:a lönegraden hufvudsakligen skola höra vaktbetjente, anstälde vid postkontoren i Stockholm, Göteborg och Malmö, äfvensom de vid jernvägs-posten tjänstgörande betjente, som stationeras å någon af dessa orter;

att till vaktbetjente i 2:a lönegraden skola höra de vaktbetjente, hvilka äro stationerade norr om Dalelven eller på grund af särskilda omständigheter böra med dessa i aflöningsvilkor likställas;

att till vaktbetjente i 3:e lönegraden skola höra öfriga vaktbetjente;

att vaktbetjent må, i fråga om rätt till aflöningsförhöjning, kunna tillerkännas två tillägg till tjänstgöringspenningarna, hvart tillägg å 200 kronor för vaktbetjent af 1:a lönegraden och 150 kronor för vaktbetjent af 2:a eller 3:e lönegraden, att tillträdas respektive fem och tio år efter det han tillträdt ordinarie postvaktbetjentbefattning;

att för öfrigt, hvad hvart och ett af de nyss omnämnda tilläggen angår, skall iakttagas: att vaktbetjent under mera än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna rätt till tillägget, med godt vitsord bestridt inne-

hafvande tjenst, dock att härvid ej må föras honom till last den tid, han åtnjutit sådan kostnadsfri ledighet, som i § 5 omförmäles; samt att den högre aflöningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjensteåldern blifvit uppnådd;

att likväl vaktbetjent, som, då han intjenat stadgad tid för erhållande af aflöningstillägg, redan uppnått den lefnads- och tjensteålder, som berättigar honom till nedannämnda pension, icke må samma tillägg tillträda;

att, om vaktbetjent i 1:a graden, hvilken intjenat ett eller båda aflöningstilläggen, förflyttas till 2:a eller 3:e graden, aflöningstillägg skola till honom utgå med de lägre belopp, som för sistberörda båda grader bestämts, men att deremot till vaktbetjent, som uppflyttats till 1:a graden från lägre grad, aflöningstillägg skola utgå med de för 1:a graden bestämda högre belopp;

att, derest vid tillsättande af vaktbetjentbefattning den, som å befattningen antages, anses icke böra placeras å ort eller i syssla, för hvilken ledig, till 1:a eller 2:a lönegraden hörande aflöning är afsedd, Generalpoststyrelsen eger att tills vidare och intill dess ledighet inom vederbörlig lönegrad uppstår, samt med disponerande i sådant hänseende af erforderlig andel af den lediga aflöningen, tilldela den till befattningen antagne aflöning i lägre lönegrad; samt

att tjänsteman eller betjent vid distrikts- eller lokal-förvaltning skall efter uppnådda 65 lefnads- och minst 35 tjensteår vara förpligtad att med oafkortad lön såsom pension från befattningen afgå, Kongl. Maj:t eller Generalpoststyrelsen, om det tillkommer Styrelsen att afskedet utfärda, dock obetaget att låta med detsamma anstå, derest och så länge den pensionsberättigade pröfvas kunna i befattningen på ett tillfredsställande sätt gagna det

allmänna och kan finnas villig att i densamma qvarstå; skolande dylik pension utgå af postmedlen.

§ 4.

Tjenstemännen i Generalpoststyrelsen ega årligen, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske, åtnjuta semester, generalpostdirektören, byråcheferna och tjenstemännen af 2:a lönegraden en hvar under en och en half månad samt tjenstemännen af lägsta lönegraden en hvar under en månad, enligt den fördelning, som af generalpostdirektören uppgöres.

§ 5.

Semester af en månad årligen må af tjänsteman vid distrikts- eller lokalförvaltning åtnjutas, i den mån sådant i vederbörlig ordning pröfvas kunna ske utan hinder för göromålens gång.

Tjänsteman, som har sig anförtrodd uppbörd eller kontroll å uppbörd, är pliktig att å tid af året, som af vederbörande öfverordnade myndighet bestämmes, begagna sig af semester.

Vid distrikts- eller lokalförvaltning anställd vaktbetjent må kunna, i den mån i sådant afseende till vikaries ersättande anvisadt anslag förslår, tilldelas ledighet högst femton dagar under ett och samma kalenderår med bibehållande af sin aflöning.

§ 6.

Den, som på förordnande förvaltar ledig tjänst, åtnjuter under tiden de med densamma förenade aflöningsförmåner.

§ 7.

Afhåller sig tjänsteman eller betjent från tjänstgöring utan att hafva i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall, må han under tiden ej åtnjuta någon aflöning. Varder tjänsteman eller betjent afstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, skall under tiden hans aflöning innehållas, såvida ej Generalpoststyrelsen finner skäligt låta honom någon del deraf uppbära.

§ 8.

Vid afgang från postverkets tjänst till följd af afskedstagande, entledigande eller dödsfall utgår sjelfva lönen till månadens slut. Enahanda är förhållandet med arfvode, der aflöning är fördelad i arfvode och tjänstgöringspenningar.

Afider vid postverket anställd person, som innehar befattning, hvilken icke är uppförd å ordinarie stat, må, derest och i den mån den myndighet, som antagit honom, så pröfvar skäligt, den för honom bestämda aflöningen utgå till månadens slut.

§ 9.

Afider tjänsteman eller betjent, vare sig ordinarie eller extra, i följd af olyckshändelse, timad under tjänstutöfning, må ett belopp, motsvarande den afidnes fasta aflöning för en månad, såsom begrafningshjälp tilldelas hans dödsbo.

§ 10.

Vid tjänsteresa inom riket utgår resekostnads- och traktamentsersättning enligt bestämmelserna i gällande resereglemente, derest icke för vissa slag af tjänsteresor andra föreskrifter eller bestämmelser om lägre ersättningsberäkning blifvit, efter af Kongl. Maj:t fastställda grunder, af Styrelsen meddelade.

§ 11.

Felräkningspenningar tillkomma:

kassören hos Generalpoststyrelsen med 500 kronor;

den såsom kassör hos postdirektör tjänstgörande kontrollör eller postexpeditör med 300 kronor;

de tjänstemän och af Styrelsen antagna extra biträden, som å postkontoren i regelbunden tjänstefördelning betjena allmänheten samt dervid emottaga eller utlemna kontanta medel, med 120 kronor till dem hvar vid postkontoren i Stockholm, Göteborg och Malmö äfvensom vid postkontor af 1:a och 2:a klass samt med 60 kronor till dem hvar vid postkontor af 3:e och 4:e klass;

allt för år räknadt.

§ 12.

Anmärkningsprovision tillkommer vederbörande hos Generalpoststyrelsen anställda tjänstemän enligt de närmare grunder, Kongl. Maj:t bestämmer, med högst femton procent å hvarje belopp, som på grund af anmärkning, gjord af sådan tjänsteman, antingen, såsom ej behörigen upp-

buret, till postverket inflyter och utan anmärkningens framställande ej skulle hafva kommit verket till godo, eller, såsom för högt debiteradt, till vederbörande återgåldas.

§ 13.

Uniformspersedlar in natura eller beklädnadsersättning till visst belopp må tilldelas vid postverket anställda betjente, ordinarie och extra, enligt reglemente, som af Styrelsen fastställles.

§ 14.

Kostnadsfri läkarevård jemte medikamenter lemnas enligt de närmare bestämmelser, Kongl. Maj:t meddelar, åt de vid distrikts- och lokalförvaltningarna anställda ordinarie och extra betjente.

§ 15.

De ordinarie betjente, som äro anställda såsom förmän för vaktbetjentpersonal vid Stockholms, Göteborgs, Malmö eller andra postkontor, eller hvilka tjenstgöra ensamma eller såsom förste män i s. k. postiljonskupéer, eller som vid postanstalterna användas i andra jemförliga sysslor eller till bestridande af göromål, hvilka hittills i regel utförts af tjänstemän, må, utöfver den fasta aflöningen, kunna af Generalpoststyrelsen tilldelas arfvode till belopp af högst 20 kronor för månad räknadt.

§ 16.

Grunderna för aflöningen till den extra personalen vid postverket bestämmas af Kongl. Maj:t på förslag af Styrelsen.

§ 17.

Den, som tillträder den nya aflöningsstaten, skall vara skyldig underkasta sig den minskning i befintliga sportelinkomster, som kan varda af Kongl. Maj:t bestämd, samt den jemkning af grunderna för uppbörds- och frimärkesprovisions beräkning, som, i händelse af förhöjning af postafgifter, kan finnas skälig, äfvensom de förändrade bestämmelser i fråga om pension, som kunna varda stadgade.

Motiver

till

förslaget till aflöningsreglemente för tjenstemän
och betjente vid postverket.

Vid affattandet af förslaget till detta reglemente har komitéen beaktat

dels nu gällande instruktion för generalpoststyrelsen af *den 4 juni 1886* med deri sedermera vidtagna ändringar, så vidt nemligen i berörda instruktion innefattas bestämmelser, hvilka enligt komiténs förmenande äro af den beskaffenhet, att de rätteligen böra upptagas i ett aflöningsreglemente för postverkets tjenstemän och betjente;

dels kongl. kungörelsen *den 6 december 1878*, angående vilkoren för åtnjutande af de från 1879 års början fastställda nya löneförmåner för generalpoststyrelsen;

dels kongl. brefvet *den 4 juni 1886*, angående postverkets stater för år 1887, i hvad genom nämnda kongl. bref meddelats bestämmelser i afseende å vilkoren för åtnjutande af medgifna förbättrade löneförmåner för vissa tjenstemän vid postverket;

dels kongl. brefvet *den 25 maj 1894*, angående postverkets stater för år 1895, i hvad detta kongl. bref angår semester för tjenstemän vid postverkets distrikts- och lokal-förvaltningar;

dels kongl. brefvet *den 26 maj 1899*, angående postverkets stater för år 1900, genom hvilket kongl. bref vaktbetjents vid distrikts- eller lokalförvaltning placering i viss lönegrad gjorts beroende af hans stationsort;

dels kongl. brefvet *den 9 juni 1899*, angående förändradt sätt för bestridande af pensioneringen af tjensteinnehafvare vid postverket;

dels kongl. brefvet *den 13 oktober 1899*, angående postverkets stater för år 1900, så vidt genom berörda kongl. bref meddelats bestämmelser i afseende å vilkoren för åtnjutande af de aflöningsförmåner, som blifvit bestämda för postexpeditörer af 3:e och 4:e lönegraderna samt för andra vaktbetjente vid postverkets distrikts- och lokalförvaltningar än de från äldre stat qvarstående vaktmästarne;

dels ock åtskilliga andra på kongl. bref grundade föreskrifter rörande särskilda aflöningsvilkor för tjänstemän och betjente vid postverket.

I allmänhet hafva här nedan särskildt motiverats endast sådana delar af komiténs förslag till aflöningsreglemente, som innefatta afvikelser från eller gå utöfver nu gällande bestämmelser i ämnet.

§ 2. Hvad angår den i § 2 af förevarande förslag omförmälda *uppbörds- och frimärkesprovision*, har komitén å annat ställe i sitt betänkande motiverat sin hemställan om provisions bibehållande inom postverket med viss begränsning, nemligen för postförvaltare, äfvensom för kontrollörer och andra afdelnings- eller filialkontorsföreståndare vid Stockholms, Göteborgs och Malmö postkontor samt de närmast under postmästare vid postkontor af 1:a och 2:a klass anstälde postexpeditörer. Likaledes har komitén förut omnämnt, hurusom, enligt komiténs förmenande, den sålunda bibehållna provisionen bör så regleras, att densamma vid de större postkontoren icke stiger till belopp, som komma att för de provisionsberättigade tjänstemännen medföra större inkomster, än hvad komitén funnit skäligt; hvarjemte komitén framställt förslag, att postförvaltarne, då tjänstgöringspenningar såsom särskild aflöningsform för dem bortfalla, skulle under alla omständigheter vara tillförsäkrade viss minimiprovision, hvilken betraktas såsom tjänstgöringspenningar.

Såsom historiken angående aflöningsförhållandena för tjänstemannapersonalen vid postanstalterna gifver vid handen, utgår provisionen vid postkontoren för närvarande med:

10 procent af uppbörd, som ej för år öfverstiger 3,000 kronor,

6 procent af den del af uppbörden, som öfverskjuter 3,000, men ej 15,000 kronor, och

3 procent af den del af uppbörden, som öfverstiger 15,000 kronor.

För uppnående af ofvan antydda mål vid regleringen af de nu gällande provisionsbestämmelserna har komitén ansett nödigt att sänka den för högre uppbördsbelopp utgående provisionsprocenten och särskildt den nyssnämnda af 3 procent, enär det just är genom denna, som vid de större postkontoren med deras på senare åren starkt stegrade postuppbörd möjliggjorts den hastigare ökningen af uppbördsprovisionen derstädes. Å andra sidan har komitén funnit lämpligt att i någon mån höja uppbördsprocenten med afseende å de lägre uppbördsbeloppen, dels för att derigenom undvika, så vidt möjligt, att postmedlen i allt för många fall måste användas för att genom tillägg utöfver den stadgade provisionsberäkningen utfylla det garanterade minimiprovisionsbeloppet, dels ock för att möjliggöra för en del af postförvaltarna i de lägsta och således minst aflönade klasserna ernåendet af skälig inkomst, utöfver hvad å stat finnes för dem uppfördt.

Vid öfvervägande af dessa synpunkter och efter anställda beräkningar har komitén funnit sig böra föreslå, att uppbörds- och frimärkesprovisionen skall vid postkontoren utgå å influtna postafgifter och försålda frankotekcken med:

10 procent af uppbörd, som ej för år öfverstiger 6,000 kronor,

5 procent af den del af uppbörden, som öfverstiger 6,000, men ej 10,000 kronor, och

1 procent af den del af uppbörden, som öfverstiger 10,000 kronor.

Enligt gällande bestämmelser tillfaller viss frimärkesprovision eller rabatt jemväl föreståndare för poststationer och ångbåtspostexpeditioner samt antagna särskilda frankotekckenförsäljare, äfvensom allmänheten vid köp, i parti, af vanliga frimärken och brefkort, frankokuvvert och kortbref. Komitén har ansett sig icke böra i afseende å dessa bestämmelser föreslå någon ändring i vidare mån, än för så vidt den posttjenstemän tillkommande provision är deraf beroende. I sådant hänseende har komitén funnit det böra uttryckligen stadgas, *dels* att i den uppbörds- och frimärkesprovision, som enligt komiténs förslag borde tillkomma

vissa tjenstemän vid postkontoren, icke skall inberäknas den provision, som enligt gällande bestämmelser tillfaller underlydande poststationers och ångbåtspostexpeditioners föreståndare, antagna särskilda frankoteckensförsäljare eller allmänheten vid partiköp, *dels ock* att postkontors provision för de vid underlydande poststationer och ångbåtspostexpeditioner försålda frankotecken alltid skall utgå med allenast 1 procent. Sistnämnda bestämmelse utöfvar en mycket afsevärd inverkan på de lägre postförvaltarnes provisionsinkomst, i det att under nuvarande förhållanden exempelvis en postförvaltare, hvilkens uppbörd vid sjelfva postkontoret understigit 3,000 kronor, respektive 15,000 kronor för år, får för uppbörden från underlydande poststationer inom angifna gränser räkna sig i provision till godo 8, respektive 4 procent, då enligt gällande bestämmelser under alla omständigheter allenast 2 procent såsom frimärkesprovision tillfalla poststationsföreståndare. Vid nyssberörda nya bestämmelses affattande har komitén utgått *dels* från nödvändigheten af att förekomma provisionsinkomstens hastiga stegring, *dels* från lämpligheten af att ställa postförvaltares inkomst af underlydande poststationers uppbörd i skäligt förhållande till det arbete, denna uppbörds emottagande och redovisande samt den underlydande stationens befintlighet kunna anses medföra, *dels ock* slutligen från önskvärdheten deraf, att postförvaltares inkomster icke måtte göras allt för beroende af underlydande stationers uppbörd, enär, med den omflyttning af poststationer, som ofta förekommer, postförvaltarnes inkomster eljest kunna komma att allt för mycket fluktuera.

Hvad angår grunden för fördelningen af provisionen *dels* mellan postmästare vid postkontor af 1:a eller 2:a klass och den närmast under honom å kontoret anstälde postexpeditör, *dels ock* mellan postdirektör och de vid det postkontor, för hvilket han är föreståndare, anstälde kontrollörer och andra afdelnings- eller filialkontorsföreståndare, har komitén — med hänsyn till hvad de i provisionen delaktige tjenstemännen ansetts skäligen böra i löneinkomster åtnjuta, och efter verkställda beräkningar rörande hvad provisionen med de af komitén föreslagna procentsatser kan anses komma att inbringa — föreslagit, att vid postkontor af 1:a och 2:a klass en fjerdedel af provi-

sionen, för år räknadt, skall tillkomma ofvan omförmälde postexpeditör och återstoden postmästaren, samt att i Stockholm sju åttendedelar, i Göteborg sju tiondedelar och i Malmö sju tolfte delar af provisionen för år skola fördelas mellan der tjenstgörande kontrollörer och andra afdelnings- eller filialkontorsföreståndare, hvaremot återstoden af provisionen skall tillkomma vederbörande postdirektör ensam.

Fördelningen af den andel af provisionen vid postkontoren i Stockholm, Göteborg och Malmö, som icke tillkommer postdirektören, torde böra ske enligt de närmare bestämmelser, som af Kongl. Maj:t, efter generalpoststyrelsens hörande, meddelas.

Såsom af § 3 framgår, har komitén, i fråga om de §§ 3, 9 och 14. allmänna bestämmelserna för åtnjutande af den i stat uppförda aflöning och dertill hörande förhöjning efter viss tids fortsatt innehafvande af befattning, särskilt tjenstemän och betjente i generalpoststyrelsen samt tjenstemän och betjente vid postverkets distrikts- och lokalförvaltningar.

Komitén har funnit ett dylikt särskiljande nödvändigt af den anledning, att för tjenstemän och betjente i generalpoststyrelsen gifvetvis böra i förevarande afseende gälla i hufvudsak enahanda allmänna regler, som finnas meddelade beträffande andra centrala embetsverk, under det att för personalen vid distrikts- och lokalförvaltningarna ifrågasvarande aflöningsvilkor synas böra regleras, i åtskilliga hänseenden, af särskilda, för dessa förvaltningar samt der anstälde tjenstemän och betjente egenartade omständigheter.

Hvad angår *aflöningsvilkoren för tjenstemän och betjente i generalpoststyrelsen*, äro de i sådant hänseende upptagna reglementsbestämmelser i sina hufvuddrag öfverensstämmande med de föreskrifter, hvilka vid löneregleringar i senare tider för åtskilliga centrala verk blifvit af Kongl. Maj:t meddelade.

Den i första punkten angifna bestämmelsen återfinnes, om än i något olika form, uti första punkten af nu gällande aflöningsvilkor enligt ofvanberörda kongl. kungörelse den 6 december 1878. Den särskilda hänsyftning, som der göres å en eventuel förening af post- och telegraf-